

24 | 25
February
2026

Filoxenia
Conference
Centre
Nicosia
Cyprus

sixth
INTERNATIONAL
CONFERENCE
Literacies
& Contemporary
Society:
From Skills
To Practices

Εργαστήριο 1 / Workshop 1

8:30 - 9:30

Όταν οι Ιστορίες Συναντούν τον Κώδικα: Η Υπολογιστική Σκέψη ως Μονοπάτι για τον Πρώιμο Γραμματισμό

K. Melliou^{1,2}, K. Nikolopoulou³¹Directorate of Primary Education of Piraeus, Education Consulting, Greece²University of Western Macedonia, Early Childhood Education, Greece³Directorate of Primary Education of Piraeus, Headmistress of 4th Kindergarten of Piraeus, Greece

Η Υπολογιστική Σκέψη αναγνωρίζεται διεθνώς ως ο γραμματισμός του 21ου αιώνα, καθώς συνδέεται με την ανάπτυξη δεξιοτήτων ανάλυσης, επίλυσης προβλημάτων και μεταγνώσης. Οι βασικές της διαστάσεις (αποσύνθεση, αναγνώριση προτύπων, αφαίρεση και αλγοριθμική σκέψη) προσφέρουν στους μαθητές και τις μαθήτριες γνωστικά εργαλεία που ενισχύουν την ικανότητά τους να επιμερίζουν και να αναλύουν σύνθετα προβλήματα, να εντοπίζουν τα ουσιώδη στοιχεία τους και να οργανώνουν τις πληροφορίες σε συνεκτικές δομές, διαδικασίες που ομοιάζουν και θεωρούνται εξίσου θεμελιώδεις για την ανάπτυξη σύγχρονων δεξιοτήτων και τρόπων σκέψης.

Στην προσχολική εκπαίδευση, η αφήγηση αποτελεί ακρογωνιαίο λίθο για την ανάπτυξη του γραμματισμού. Ωστόσο, τα μικρά παιδιά συχνά δυσκολεύονται να οργανώσουν τα γεγονότα με λογική ακολουθία, να εντοπίσουν τις κύριες ιδέες ή να διατηρήσουν τη συνοχή μιας ιστορίας. Η ενσωμάτωση της Υπολογιστικής Σκέψης στις πρακτικές αφήγησης και δημιουργίας ιστοριών μπορεί να αποτελέσει ένα είδος δομημένης γνωστικής «σκαλωσιάς» που βοηθά την οργάνωση και επικοινωνία των ιδεών τους με σαφήνεια και συνοχή. Η ανάπτυξη αφηγηματικών δεξιοτήτων, όπως η οργάνωση της πλοκής, η αλληλουχία γεγονότων και η διατήρηση συνοχής, προϋποθέτουν ανάλογες γνωστικές λειτουργίες με εκείνες που ενεργοποιεί η υπολογιστική σκέψη, επιτρέποντας στα παιδιά να «σκέφτονται σαν προγραμματιστές» και να «δημιουργούν σαν συγγραφείς» μέσα από αναπτυξιακά κατάλληλες δραστηριότητες.

Το προτεινόμενο εργαστήριο διερευνά τη διασύνδεση της αφήγησης και της υπολογιστικής σκέψης στην προσχολική εκπαίδευση, προτείνοντας ένα παιγνιώδες, διεπιστημονικό πλαίσιο μάθησης. Μέσα από «ασύνδετες» μη ψηφιακές (unplugged) δραστηριότητες, οι συμμετέχοντες θα εμπλακούν στη δημιουργία ιστοριών με χρήση καρτών διαδοχής και πινάκων διάταξης (storyboards), εφαρμόζοντας στρατηγικές αποσύνθεσης και δημιουργίας αλγόριθμου. Στη συνέχεια, μέσω υπολογιστικής αφήγησης με τη χρήση απλού προγραμματιζόμενου ρομπότ, θα διερευνήσουν πώς οι αφηγηματικές δομές μπορούν να «μεταφραστούν» σε εντολές, κίνηση και δράση, καθιστώντας απτές τις αφηρημένες έννοιες της υπολογιστικής σκέψης.

Το εργαστήριο αναδεικνύει τον τρόπο με τον οποίο η ενσωμάτωση της υπολογιστικής σκέψης στις πρακτικές αφήγησης μπορεί να λειτουργήσει ως ενταξιακό και μετασχηματιστικό μονοπάτι προς τον πρώιμο γραμματισμό. Παράλληλα, προτείνει ένα μοντέλο παιδαγωγικής καινοτομίας που καλλιεργεί τη δημιουργικότητα, τη συνεργασία και τη λογική σκέψη, ενδυναμώνοντας τα παιδιά να αναπτύσσονται ως ενεργοί, αναστοχαστικοί και δημιουργικοί φορείς νοήματος στα σύγχρονα μαθησιακά περιβάλλοντα.

Εργαστήριο 2 / Workshop 2

8:30 - 9:30

«Αφήγηση σε δράση»: Αξιοποιώντας ταινίες μικρού μήκους χωρίς λόγια και βέλτιστες πρακτικές για τη δημιουργία συμπεριληπτικών τάξεων

L. Kourea¹, A. Fella¹, M. Rodosthenous-Balafa¹¹University of Nicosia, Education, Cyprus

Ένας σημαντικός αριθμός παιδιών στην Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση αντιμετωπίζει σοβαρές δυσκολίες στη μάθηση και στην κοινωνική αλληλεπίδραση (Vaughn & Fletcher, 2021). Οι δυσκολίες αυτές προκύπτουν από συνδυασμό ατομικών παραγόντων (π.χ., γλωσσικές και μνημονικές δεξιότητες) και περιβαλλοντικών παραμέτρων (π.χ., διδακτικές πρακτικές, έλλειψη εύλογων προσαρμογών). Ιδιαίτερα ευάλωτα είναι παιδιά με αναπηρίες, παιδιά από διαφορετικά γλωσσικά και πολιτισμικά περιβάλλοντα, καθώς και παιδιά χαμηλού κοινωνικο-οικονομικού επιπέδου (Namkung & Fuchs, 2024). Οι ομάδες αυτές συχνά παρουσιάζουν περιορισμένη γλωσσική επάρκεια, η οποία επιδρά αρνητικά στην ανάπτυξη αναγνωστικών και γραπτών δεξιοτήτων αλλά και στις κοινωνικο-συναισθηματικές σχέσεις με συνομηλίκους και εκπαιδευτικούς (Yilmaz, 2021).

Σκοπός του εργαστηρίου είναι η παρουσίαση ενός καινοτόμου παρεμβατικού προγράμματος ενίσχυσης των αφηγηματικών δεξιοτήτων όλων των παιδιών της γενικής τάξης. Το παρεμβατικό πρόγραμμα στηρίζεται στις βασικές αρχές της αποτελεσματικής διδασκαλίας με στόχο την αύξηση της ενεργούς συμμετοχής των παιδιών στο μάθημα και την ενδυνάμωση των εκπαιδευτικών για να ανταποκριθούν στις ποικίλες μαθησιακές ανάγκες. Το εν λόγω πρόγραμμα μπορεί να εφαρμοστεί στο πλαίσιο της πρωτογενούς πρόληψης για τη δημιουργία ενός ισότιμου και δίκαιου μαθησιακού περιβάλλοντος για όλους. Τονίζεται πως το συγκεκριμένο πρόγραμμα εφαρμόστηκε σε παιδιά του δημοτικού σχολείου κατά την προηγούμενη σχολική χρονιά μέσω πειραματικής μελέτης, τα πορίσματα της οποίας έχουν προταθεί σε άλλη εισήγηση.

Ειδικότερα, οι συμμετέχοντες/ουσες αναμένεται: (α) να γνωρίσουν τις βασικές επιστημονικές αρχές και το περιεχόμενο της διδακτικής παρέμβασης, (β) να εφαρμόσουν δραστηριότητες που στηρίζονται στη σαφή διδασκαλία, (γ) να εμπλακούν σε παιγνιώδεις δραστηριότητες ανάπτυξης αφηγηματικών δεξιοτήτων και (δ) να αξιοποιήσουν τις ταινίες μικρού μήκους χωρίς λόγια ως εργαλείο προώθησης της συμπεριληπτικής εκπαίδευσης. Το παρόν εργαστήριο αποτελείται από τρία μέρη: (α) Μέρος Α: Εισαγωγή στα χαρακτηριστικά και τις συμβάσεις των ταινιών μικρού μήκους χωρίς λόγια με πρακτικές εισηγήσεις αξιοποίησής τους στο γλωσσικό μάθημα, (β) Μέρος Β: Εισαγωγή στις βασικές αρχές αποτελεσματικής διδασκαλίας με παραδείγματα στρατηγικών, όπως: η σαφής διδασκαλία, η καθοδήγηση από συνομηλίκους, η ενεργός ανταπόκριση παιδιών, η συγκεκριμένη θετική ανατροφοδότηση και (γ) Μέρος Γ: Η στοχοθεσία και το διδακτικό περιεχόμενο του παρεμβατικού προγράμματος μαθησιακής στήριξης PIVOT.

Εργαστήριο 3 / Workshop 3

8:30 - 9:30

Integrating 21st century literacy in literary analysis to foster paradigm shifts

K. Konstantinides - Vladimirov¹¹Ministry of Education, Sport & Youth, Cyprus

This workshop is designed under the assumption that when we integrate 21st century literacy in literary analysis, students can experience paradigm shifts. The assumption being made relies on the power of 21st century literacy to expand the scale of social interaction between students, and on the skills it entails, namely critical thinking and metacognition.

Critical thinking enables students to analyse literary characters' core attitudes, interpret concepts, evaluate ideas, debate, and construct meanings. Metacognition, which challenges students to think about their own thinking and doing, empowers them to reflect on their own behaviour and practices, and ultimately change the way they act in the real world. This is exactly what a paradigm shift refers to: a fundamental change in the approach of a discipline or practice.

Underpinning the emphasis placed on paradigm shifts is the expectation that while analysing works of literature, students will experience changes which are in positive directions. Being positive, paradigms, which are the sources of our attitudes and relationships with others, will contribute to the creation of more value-based contemporary societies.

The scope of the workshop is focused on learning techniques that apply critical thinking and metacognition skills to textual analysis. Each learning technique embodies a theory, which needs to be put into practice. To bridge the gap between theory and practice, this workshop follows a three-step process:

First, literary-analysis learning techniques, such as questioning, social semiotic, and metacognitive techniques will be presented to teacher participants in the form of guided practice. Second, the learning techniques will be practiced by teacher participants through collaborative groupwork. Specifically, teacher participants will work on diverse extracts from literature to construct learning tasks that direct students to gain an understanding of the narratives, and experience paradigm shifts via critical and reflective analysis. Finally, teacher participants' groupwork will be presented through verbal interaction, which fosters the development of multiple perspectives and peer learning, and creates a professional learning community.

The philosophy of the workshop is grounded on the General Theory of teaching which assumes that teaching is a process performed to bring about change in the behaviour of students. Behavioural changes or paradigms relate to identity building through a growth mindset, which posits that personality can be developed (Dweck, 2006), and supports Fecho and Clifton's (2016) viewpoint that 'education is about change - of minds, perspectives, values, selves ... all tools through which we construct cultures and identity.'

Εργαστήριο 4 / Workshop 4

8:30 - 9:30

Canva στη Σύγχρονη Τάξη: Δημιουργία πολυτροπικού περιεχομένου, καινοτόμες πρακτικές διδασκαλίας και εναλλακτικές μορφές αξιολόγησης

Φ. Θεοδούλου¹, Χ. Βαρνάβα Βάσου¹¹Υπουργείο Παιδείας, Αθλητισμού και Νεολαίας, Παγκύπριον Γυμνάσιον, Cyprus

Το εργαστήριο εστιάζει στη δυναμική των ψηφιακών γραμματισμών και της αξιοποίησης της τεχνητής νοημοσύνης στη σύγχρονη σχολική τάξη, με επίκεντρο το Canva ως μέσο παραγωγής καινοτόμου και πολυτροπικού περιεχομένου. Εντάσσεται στη θεματική «Ψηφιακοί Γραμματισμοί, Τεχνητή Νοημοσύνη, Νέοι Γραμματισμοί» και προτείνει τρόπους με τους οποίους οι εκπαιδευτικοί όλων των βαθμίδων μπορούν να ενσωματώσουν το Canva στη διδακτική τους πρακτική. Στόχος του εργαστηρίου είναι η ενίσχυση της εκπαιδευτικής διαδικασίας, τόσο μέσα από τον εμπλουτισμό των μεθόδων διδασκαλίας όσο και μέσα από την ανάπτυξη εναλλακτικών μορφών αξιολόγησης. Παράλληλα, επιδιώκεται η ανάδειξη της συμβολής του εργαλείου στην καλλιέργεια δημιουργικών και κριτικών δεξιοτήτων, τόσο στους/στις εκπαιδευτικούς όσο και στους μαθητές και τις μαθήτριες, με γνώμονα μια παιδαγωγικά ουσιαστική αξιοποίηση των νέων τεχνολογιών.

Στο εργαστήριο θα παρουσιαστούν αφενός πρακτικές εφαρμογές για δημιουργία εκπαιδευτικού υλικού, όπως σχεδίου μαθήματος, φύλλου εργασίας, αφίσας, παρουσίασης, ιστοσελίδας ή άλλης δραστηριότητας για το μάθημα, με αξιοποίηση του πολυμεσικού υλικού του Canva ή έτοιμων προτύπων που διατίθενται. Αφετέρου θα προταθούν τρόποι χρήσης του Canva για εμπλουτισμό των εναλλακτικών μορφών αξιολόγησης, μέσα από την εκπόνηση ψηφιακών εργασιών από τους/τις ίδιους/ίδιες τους/τις μαθητές/μαθήτριες, με στόχο την προώθηση της δημιουργικότητας και της συνεργατικής μάθησης, καθώς και την καλλιέργεια μεταγνωστικών δεξιοτήτων.

Παράλληλα, θα διερευνηθεί ο ρόλος της τεχνητής νοημοσύνης στην παραγωγή περιεχομένου, μέσα από τις δυνατότητες που ενσωματώνει το Canva. Οι συμμετέχοντες/συμμετέχουσες θα έχουν την ευκαιρία να πειραματιστούν με εργαλεία τεχνητής νοημοσύνης που είναι ενσωματωμένα στο Canva, όπως η δημιουργία κειμένου, η παραγωγή εικόνων και γραφικών, η αλλαγή μορφής αρχείου και κειμενικού είδους, καθώς και η υποστήριξη στον σχεδιασμό παρουσιάσεων, διαδραστικών δραστηριοτήτων και άλλου υλικού. Μέσα από πρακτικές εφαρμογές, θα διαφανεί πώς με τη βοήθεια της ενσωματωμένης στο Canva τεχνητής νοημοσύνης μπορούν να αναδειχθούν και να εμπλουτιστούν οι ιδέες των εκπαιδευτικών, να επιτευχθεί εξοικονόμηση χρόνου κατά την προετοιμασία των μαθημάτων και να προαχθεί η διαφοροποίηση της διδασκαλίας (ως προς το περιεχόμενο, τη διαδικασία και το αποτέλεσμα).

Η μεθοδολογία του εργαστηρίου είναι βιωματική, καθώς οι συμμετέχοντες/συμμετέχουσες θα έχουν την ευκαιρία να πειραματιστούν οι ίδιοι/ίδιες με τη χρήση του Canva, να δημιουργήσουν δικά τους προϊόντα και να συζητήσουν τις δυνατότητες εφαρμογής τους στην τάξη. Με αυτό τον τρόπο, το εργαστήριο φιλοδοξεί να συμβάλει στη διεύρυνση της παιδαγωγικής εργαλειοθήκης των εκπαιδευτικών και στην ενίσχυση της δημιουργικότητας και της ενεργού συμμετοχής των μαθητών/μαθητριών.

Εργαστήριο 5 / Workshop 5

8:30 - 9:30

From Stumbles to Successes: Giggling Across the Transformational Journey from Initial AI “Fails” to Valuable Educational Outcomes

T. McLaughlan¹, C. Meyers¹¹University of Maryland Global Campus, Writing and Communications, United States

While faculty recognize AI's potential and encouraged (or mandated) inclusion in educational spaces, research suggests a generalized hesitance among faculty toward integrating AI in their instructional roles. Recent global surveys on digital literacy show that roughly half of higher education faculty feel they are only beginning to gain a sense of AI's capabilities and are in need of further learning in this area; even faculty that are receptive to its adoption report feeling overwhelmed by the volume of AI tools and applications available. This light-hearted, fun-filled workshop aims to present the strengths of several different AI platforms by first illustrating silly, unexpected AI “failed” outputs and outlining, step-by-step, a user-friendly, navigable journey from AI stumbles to success. The workshop will focus specifically on A) creation of visuals, B) research applications, C) materials development, and D) general information searches, all through the lens of educational purposes. Ultimately, the session will provide attendees firsthand, practical engagement with distinct AI platforms, highlighting the various strengths of each. Participants will leave the session with a greater familiarity of and a heightened confidence toward adopting several free AI tools.

Εργαστήριο 6 / Workshop 6

8:30 - 9:30

Enhancing Literacy through Evidence-Informed Practice: Bridging Research, Data, and Professional expertise in Flemish Schools

L. Stevens¹¹Artevelde University College, University College of Teacher Education in Primary School, Belgium

Recent findings from international assessments such as PISA (OECD, 2024) and TIMSS (von Davier et al., 2024) indicate a decline in mathematical and linguistic literacy among Flemish pupils. These data serve as critical indicators of literacy development, yet the question remains: how do teachers connect such data to their professional expertise and the broader body of educational research? This triangulation—linking empirical evidence, practitioner knowledge, and school-generated data—holds great potential, but proves challenging in practice. The core difficulty lies in translating scientific insights into everyday teaching strategies that are responsive to the school's unique context. Evidence-informed practice (Sharples, Albers, & Fraser, 2018) offers a promising framework to address this challenge and enhance literacy outcomes.

Evidence-informed practice (Sharples, Eaton, & Boughelaf, 2024) is grounded in three foundational pillars:

1. The triangulation of academic research, practitioner experience, and school-level data;
2. The context-specific application of insights;
3. A cyclical and reflective implementation process.

This process unfolds across four key phases: explore, prepare, deliver, and sustain. These phases guide schools in embedding evidence-informed strategies in a manner that is both systematic and adaptive to local needs.

This workshop draws upon the Flemish support initiative 'Leercollectief basis verhoogd' (Artevelde University College, 2025), involving 45 schools aiming to improve educational quality in mathematics, language, or socio-emotional development. This workshop focuses specifically on how Flemish schools can enhance mathematical and linguistic literacy through evidence-informed approaches.

Illustrative examples include:

- Reading proficiency: Standardised assessments revealed insufficient reading levels among 10-year-olds. In response, the school consulted research on effective reading instruction and adapted these findings to its specific context, resulting in a developmental learning trajectory spanning ages 2.5 to 12.
- Mathematical differentiation: School-level data indicated significant disparities in mathematical achievement. Teachers engaged with literature on effective differentiation and translated these insights into actionable classroom strategies.

Participants will acquire:

- A conceptual understanding of evidence-informed practice;
- Practical tools for interpreting and applying research in classroom settings;
- Concrete examples of how schools aim to improve literacy outcomes for all learners.

This workshop empowers educators to bridge the gap between research, data, and practice through evidence-informed methodologies. In doing so, it not only fosters improved literacy outcomes among pupils but also cultivates scientific literacy among teachers themselves—positioning them as reflective practitioners capable

of navigating complex educational landscapes.

Συμπόσιο 1 / Symposium 1: Πρόγραμμα Επιμόρφωσης Εκπαιδευτικών για την Ανάπτυξη Ψηφιακής Ικανότητας: αποτελέσματα και προκλήσεις από την τρίτη φάση υλοποίησης

9:30 - 9:40

Πρόγραμμα Επιμόρφωσης Εκπαιδευτικών για την Ανάπτυξη Ψηφιακής Ικανότητας: Εμπειρίες, αποτελέσματα και προοπτικές από την υλοποίηση της τρίτης φάσης

Χ. Ρουσιάς¹, Σ. Δημητρίου², Χ. Παπασολομώντος², Ά. Τσιάρτα³, Τ. Γεωργίου², Μ. Μάγος², Μ. Ιωάννου², Γ. Κολοκοτρώνης², Π. Αναστασίου²

¹Υπουργείο Παιδείας, Αθλητισμού & Νεολαίας, Παιδαγωγικό Ινστιτούτο Κύπρου, Cyprus

²Υπουργείο Παιδείας, Αθλητισμού & Νεολαίας, Παιδαγωγικό Ινστιτούτο, Cyprus

³Παιδαγωγικό Ινστιτούτο Κύπρου, Τομέας Εκπαιδευτικής Τεχνολογίας, Cyprus, Cyprus

Το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο (ΠΙ), από το 2021, υλοποιεί το Πρόγραμμα Επιμόρφωσης Εκπαιδευτικών για την Ανάπτυξη Ψηφιακής Ικανότητας (ΠΕΕΑΨΙ), με στόχο την ενίσχυση και περαιτέρω ανάπτυξη της ψηφιακής ικανότητας των εκπαιδευτικών όλων των βαθμίδων, ώστε να προωθηθεί η αποτελεσματική αξιοποίηση και ενσωμάτωση των ψηφιακών τεχνολογιών στη διδασκαλία και τη μάθηση. Στην εισήγηση παρουσιάζεται το Πρόγραμμα, καθώς και τα αποτελέσματα και η εμπειρία από την υλοποίηση της τρίτης φάσης του Προγράμματος, εστιάζοντας στη συμβολή του ΠΙ, και ειδικότερα στη διαχείριση δύο βασικών μερών του: της «Εισαγωγικής Ενότητας» και της «Τελικής Πιστοποίησης» (για ολοκλήρωση του Προγράμματος).

Μέσα από την Εισαγωγική Ενότητα οι εκπαιδευτικοί έχουν την ευκαιρία να έρθουν σε επαφή με τη φιλοσοφία του Προγράμματος, να εξοικειωθούν με το νέο Διαδικτυακό Περιβάλλον Μάθησης (Moodle), την αυτοαξιολόγηση της ψηφιακής τους ικανότητας με τη χρήση ειδικού εργαλείου, καθώς και την αξιοποίηση του ηλεκτρονικού φακέλου επιτευγμάτων (e-portfolio). Η ανατροφοδότηση που λήφθηκε μέσω ερωτηματολογίου στο Moodle αναδεικνύει θετικά στοιχεία, αλλά και σημεία προς βελτίωση, τα οποία αξιοποιούνται για την αναβάθμιση της μαθησιακής εμπειρίας.

Η «Τελική Πιστοποίηση» αποτυπώνει την ολοκληρωμένη εικόνα της μαθησιακής πορείας των εκπαιδευτικών. Σε αυτή οι συμμετέχοντες/συμμετέχουσες καλούνται: (α) να διενεργήσουν προσωπικό αναστοχασμό μέσω του εργαλείου SELFIE for TEACHERS και να καταθέσουν το σχετικό πιστοποιητικό, (β) να υποβάλουν γραπτό αναστοχασμό, βασισμένο τόσο στα αποτελέσματα του εργαλείου όσο και στη συνολική τους εμπειρία από το Πρόγραμμα, και (γ) να συμπληρώσουν ερωτηματολόγιο συνολικής ανατροφοδότησης. Τα δεδομένα αυτά προσφέρουν σημαντικές ενδείξεις για την αποτελεσματικότητα του ΠΕΕΑΨΙ, τις αλλαγές που επέφερε στην επαγγελματική μάθηση των εκπαιδευτικών και τις προοπτικές βελτίωσής του.

Η παρουσίαση θα αναδείξει τα βασικά ευρήματα, καλές πρακτικές και προκλήσεις, συμβάλλοντας στον διάλογο για τον ρόλο της ψηφιακής ικανότητας ως θεμελιώδους παράγοντα στην επαγγελματική ανάπτυξη των εκπαιδευτικών και τον ψηφιακό μετασχηματισμό της εκπαίδευσης.

Πρόγραμμα Επιμόρφωσης Εκπαιδευτικών για την Ανάπτυξη Ψηφιακής Ικανότητας: αποτελέσματα και προκλήσεις από τη διδασκαλία των Μαθησιακών Ενοτήτων: 03 -: "Ρομποτική και Προγραμματισμός" & 08 - "Αξιολόγηση με Ψηφιακά Εργαλεία"

R. Panaoura¹, N. Eteokleous², C. Nitsiou¹, N. Kyriacou¹, R. Neophytou², T. Patsalidou³

¹Frederick University, Department of Education, Cyprus

²Frederick University, Department of Education/CIET, Cyprus

³Frederick University, CIET, Cyprus

Η ανάπτυξη της ψηφιακής ικανότητας των εκπαιδευτικών αποτελεί στρατηγική προτεραιότητα στο σύγχρονο σχολείο, καθώς η τεχνολογία διαμορφώνει νέες παιδαγωγικές προσεγγίσεις και μαθησιακές εμπειρίες. Στο πλαίσιο του Προγράμματος Επιμόρφωσης Εκπαιδευτικών για την Ανάπτυξη Ψηφιακής Ικανότητας, σχεδιάστηκαν και υλοποιήθηκαν μαθησιακές ενότητες που επικεντρώνονται σε δύο κρίσιμους άξονες: (α) και (β) τη ρομποτική και τον προγραμματισμό στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση την αξιολόγηση με ψηφιακά εργαλεία και περιβάλλοντα.

Η ενότητα «Ρομποτική και Προγραμματισμός στην Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση» εισάγει τους εκπαιδευτικούς σε βασικές φιλοσοφίες, θεωρίες μάθησης και πρακτικές εφαρμογές, αξιοποιώντας εργαλεία όπως Bee Bot, Lego Spike Prime, MeetEdison, Pro-Bot και micro:bit. Μέσα από βιωματικές δραστηριότητες, οι εκπαιδευτικοί αναπτύσσουν δεξιότητες σχεδιασμού και υλοποίησης διδακτικών σεναρίων, καλλιεργώντας παράλληλα δεξιότητες του 21ου αιώνα, όπως κριτική και υπολογιστική σκέψη, δημιουργικότητα, συνεργασία και επίλυση προβλημάτων. Παράλληλα, καταγράφονται προκλήσεις που σχετίζονται με την υλικοτεχνική υποδομή, την ανάγκη συνεχούς επαγγελματικής ανάπτυξης και την προσαρμογή των δραστηριοτήτων σε ετερογενή μαθησιακά επίπεδα.

Η ενότητα «Αξιολόγηση με Ψηφιακά Εργαλεία και Περιβάλλοντα» εστιάζει στην οριοθέτηση της έννοιας της εκπαιδευτικής αξιολόγησης και στην ενσωμάτωση ψηφιακών εργαλείων (ρούμπρικες, ηλεκτρονικοί φάκελοι, εννοιολογικοί χάρτες, TN για ανατροφοδότηση). Οι εκπαιδευτικοί μοιράζονται πρακτικές που εφαρμόζουν σε διαφορετικά εκπαιδευτικά επίπεδα, αναδεικνύοντας τόσο τις παιδαγωγικές δυνατότητες όσο και τις δυσκολίες, όπως η ελλιπής υλικοτεχνική υποδομή, οι απαιτήσεις της εξεταστέας ύλης και η καθοδήγηση γονέων.

Συνολικά, οι δύο ενότητες ενισχύουν ουσιαστικά τον ψηφιακό γραμματισμό των εκπαιδευτικών, εναρμονίζονται με το Ευρωπαϊκό Πλαίσιο Ψηφιακής Ικανότητας Εκπαιδευτικών (DigCompEdu) και παρέχουν πολύτιμες εμπειρίες και δεδομένα για τη συνεχή προσαρμογή των προγραμμάτων επιμόρφωσης στις πραγματικές ανάγκες της εκπαιδευτικής πράξης.

Πρόγραμμα Επιμόρφωσης Εκπαιδευτικών για την Ανάπτυξη Ψηφιακής Ικανότητας: αποτελέσματα & προκλήσεις από τη διδασκαλία των Μαθησιακών Ενοτήτων 04 "Αξιοποίηση Διαδραστικών Πινάκων στη Διδασκαλία και Μάθηση" & 07 "Διαδικτυακά Περιβάλλοντα Μάθησης και Αξιοποί

M. Miltiadous¹, A. Kofteros¹, P. Cheng¹

¹C.S. STEM EDUCATION CYPRUS, Cyprus

Η παρούσα εισήγηση παρουσιάζει τη δομή, τη μεθοδολογική προσέγγιση και τα αποτελέσματα της υλοποίησης των Μαθησιακών Ενοτήτων 04 "Αξιοποίηση Διαδραστικών Πινάκων στη Διδασκαλία και Μάθηση" και 07 "Διαδικτυακά Περιβάλλοντα Μάθησης και Αξιοποίησή τους", στο πλαίσιο του Προγράμματος Επιμόρφωσης Εκπαιδευτικών για την Ανάπτυξη Ψηφιακής Ικανότητας, που υλοποιήθηκε από τον οργανισμό STEM EDUCATION CYPRUS υπό την εποπτεία του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου Κύπρου(ΠΙΚ), κατά την τρίτη φάση του Προγράμματος.

Η ΜΕ07 προσέφερε στους εκπαιδευτικούς πρακτική επιμόρφωση στη χρήση των διαδικτυακών περιβαλλόντων μάθησης Microsoft Teams, Moodle και Microsoft 365 CoPilot. Η επιμόρφωση έγινε εξ αποστάσεως, με μικτό μοντέλο σύγχρονης και ασύγχρονης μάθησης. Το μοντέλο αυτό περιλάμβανε πέντε διαδικτυακές συναντήσεις καθώς και εκπαιδευτικό υλικό και δραστηριότητες που ήταν άμεσα προσβάσιμο μέσα από το Διαδικτυακό Περιβάλλον Μάθησης (ΔΠΜ) του ΠΙΚ. Η επιμόρφωση είχε θετική ανταπόκριση από τους συμμετέχοντες, οι οποίοι εκτίμησαν την καθοδήγηση, την πρακτική εφαρμογή και τη συνάφεια με τη διδακτική τους πραγματικότητα. Τα δεδομένα αξιολόγησης (ποιοτικά και ποσοτικά) έδειξαν σημαντική βελτίωση στις δεξιότητες αξιοποίησης των ΔΠΜ, ενώ εντοπίστηκαν και πεδία προς βελτίωση, όπως η ανάγκη για περισσότερα εργαλεία (πχ. Google Classroom), η χρονική περίοδος εφαρμογής της ενότητας, η χρονική διάρκεια, παραδείγματα εφαρμογής στην τάξη και διαφοροποίηση περιεχομένου. Η ΜΕ04 εστίασε στη χρήση και δημιουργία διαδραστικού υλικού με λογισμικά όπως το OpenBoard, το SMART Notebook και το ActivInspire, καθώς και στη διασύνδεση με φορητές συσκευές. Η επιμόρφωση περιλάμβανε δύο διαδικτυακές και δύο διά ζώσης συναντήσεις. Οι εκπαιδευόμενοι αξιολόγησαν θετικά τη δομή και το περιεχόμενο (άμεσα προσβάσιμο στο ΔΠΜ του ΠΙΚ) ενώ η πρακτική εφαρμογή μέσα από παρουσίαση των εργασιών τους ενίσχυσε τη μεταφορά της μάθησης στην τάξη. Προτάσεις για βελτίωση περιλάμβαναν διαφοροποίηση των εργασιών, ομοιογενείς ομάδες και ενίσχυση περιεχομένου για την τεχνική εκπαίδευση.

Συνολικά, οι δύο ενότητες συνέβαλαν ουσιαστικά στην ενίσχυση της ψηφιακής ικανότητας των εκπαιδευτικών, αναδεικνύοντας τη σημασία στοχευμένων και ευέλικτων προγραμμάτων επαγγελματικής ανάπτυξης.

Πρόγραμμα Επιμόρφωσης Εκπαιδευτικών για την Ανάπτυξη Ψηφιακής Ικανότητας: αποτελέσματα και προκλήσεις από τη διδασκαλία της Μαθησιακής Ενότητας 05: "Εκτεταμένη (Εικονική & Επαυξημένη) Πραγματικότητα στη Διδασκαλία και τη Μάθηση"

Ο. Μήλιου¹, Ε. Δημητριάδου²

¹CYENS Centre of Excellence, Education & Training, Cyprus

²CYENS CoE, Research Department, Cyprus

Η παρούσα εργασία παρουσιάζει τα ευρήματα από την υλοποίηση της επιμορφωτικής ενότητας ME05 «Εκτεταμένη (Εικονική και Επαυξημένη) Πραγματικότητα στη Διδασκαλία και τη Μάθηση» κατά το έτος 2024–2025, ως μέρος του Προγράμματος Επιμόρφωσης Εκπαιδευτικών για την Ανάπτυξη της Ψηφιακής Ικανότητας (ΠΕΕΑΨΙ), το οποίο υλοποιείται από το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο Κύπρου. Η ME05 αποσκοπεί στην ενδυνάμωση των εν ενεργεία εκπαιδευτικών Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης, ώστε να αξιοποιούν παιδαγωγικά τις τεχνολογίες εκτεταμένης πραγματικότητας στη διδακτική πράξη.

Το περιεχόμενο της επιμορφωτικής ενότητας δομήθηκε με τέτοιο τρόπο, ώστε να ενισχύει την προοδευτική οικοδόμηση της γνώσης και να προωθεί την ενεργό και βιωματική μάθηση. Η επιμορφωτική πορεία ξεκίνησε με την εννοιολογική αποσαφήνιση βασικών όρων και χαρακτηριστικών της εκτεταμένης πραγματικότητας και συνεχίστηκε με την υλοποίηση δύο δια ζώσης εργαστηρίων στα οποία οι εκπαιδευτικοί είχαν την ευκαιρία να αλληλεπιδράσουν με τεχνολογίες εικονικής και επαυξημένης πραγματικότητας. Η τελευταία φάση της ενότητας εστίασε σε πιο σύνθετες παιδαγωγικές διεργασίες, όπως ο σχεδιασμός μαθησιακών δραστηριοτήτων και η ανάπτυξη εκπαιδευτικού περιεχομένου, με στόχο τη δημιουργία αυθεντικών μαθησιακών εμπειριών.

Η αποτίμηση της εκπαιδευτικής πορείας βασίστηκε σε μικτή μεθοδολογική προσέγγιση, αξιοποιώντας ποσοτικά δεδομένα (όπως ερωτηματολόγια πριν και μετά την επιμόρφωση) και ποιοτικά δεδομένα (όπως ανάλυση ψηφιακής δραστηριότητας και περιεχομένου συζητήσεων σε φόρουμ). Τα αποτελέσματα της επιμορφωτικής διαδικασίας καταδεικνύουν αισθητή πρόοδο στην κατανόηση, τη στάση και την αυτοπεποίθηση των εκπαιδευτικών ως προς την παιδαγωγική αξιοποίηση των τεχνολογιών εκτεταμένης πραγματικότητας. Οι εκπαιδευτικοί επέδειξαν αυξημένη εμπλοκή σε δραστηριότητες παραγωγής εκπαιδευτικού περιεχομένου, ενώ υπήρξαν ενδείξεις μετασχηματισμού στη στάση τους απέναντι στην ενσωμάτωση εργαλείων εκτεταμένης πραγματικότητας στη σχολική τάξη.

Παράλληλα, αναγνωρίστηκαν συγκεκριμένες προκλήσεις, όπως ζητήματα υποδομής, πρόσβασης σε κατάλληλο εξοπλισμό και περιορισμοί σχετικοί με την προσβασιμότητα του περιεχομένου. Κατά τη διάρκεια του Συμποσίου, θα συζητηθούν διεξοδικά τα πλεονεκτήματα και οι περιορισμοί της ενσωμάτωσης των τεχνολογιών εκτεταμένης πραγματικότητας στη σχολική πράξη, μέσα από την οπτική των ίδιων των εκπαιδευτικών.

Πρόγραμμα Επιμόρφωσης Εκπαιδευτικών για την Ανάπτυξη Ψηφιακής Ικανότητας: αποτελέσματα και προκλήσεις από τη διδασκαλία της Μαθησιακής Ενότητας 02: "Αξιοποίηση του διαδικτύου με ασφάλεια"

Γ. Δανίδου¹, Μ. Μελετίου - Μαυροθέρη¹

¹Ευρωπαϊκό Πανεπιστήμιο Κύπρου, Cyprus

Σε μια κοινωνία όπου η ψηφιακή τεχνολογία και το διαδίκτυο διαδραματίζουν καθοριστικό ρόλο στην καθημερινότητα παιδιών και εφήβων, αναδεικνύεται ως επιτακτική η ανάγκη για συστηματική και τεκμηριωμένη επιμόρφωση των εκπαιδευτικών σε ζητήματα ψηφιακής ικανότητας και ασφάλειας. Στο πλαίσιο της τρίτης φάσης του Προγράμματος Επιμόρφωσης Εκπαιδευτικών για την Ανάπτυξη Ψηφιακής Ικανότητας, η Μαθησιακή Ενότητα 02 με τίτλο «Αξιοποίηση του διαδικτύου με ασφάλεια» στοχεύει στην καλλιέργεια γνώσεων, δεξιοτήτων και στάσεων για την υπεύθυνη και δημιουργική χρήση του διαδικτύου.

Η Μαθησιακή Ενότητα 02, είναι πλήρως εναρμονισμένη με το Ευρωπαϊκό Πλαίσιο Ψηφιακής Ικανότητας Εκπαιδευτικών (DigCompEdu), καλύπτοντας βασικούς άξονες όπως ο γραμματισμός στην πληροφορία και τα δεδομένα, η υπεύθυνη επικοινωνία και συνεργασία, η δημιουργία ψηφιακού περιεχομένου και η προστασία της ψηφιακής ευημερίας. Παράλληλα, ανταποκρίνεται στις προτεραιότητες του Σχεδίου Δράσης για την Ψηφιακή Εκπαίδευση (2021–2027), καθώς ενδυναμώνει τους εκπαιδευτικούς ώστε να σχεδιάζουν και να εφαρμόζουν παρεμβάσεις για την ασφαλή και δημιουργική χρήση του διαδικτύου στο σχολείο. Έτσι, η επιμόρφωση δεν λειτουργεί μόνο ως μέσο επαγγελματικής ανάπτυξης, αλλά και ως μοχλός αλλαγής για μια εκπαιδευτική πραγματικότητα που ανταποκρίνεται στις απαιτήσεις της ψηφιακής κοινωνίας.

Η παρούσα εισήγηση παρουσιάζει ευρήματα και προκλήσεις που προέκυψαν από την υλοποίηση της ενότητας, όπως αυτά αποτυπώθηκαν στην ανάλυση των αρχικών και τελικών ερωτηματολογίων αξιολόγησης καθώς και κατά την διάρκεια των υποχρεωτικών συναντήσεων. Εστιάζει τόσο στην επίτευξη των μαθησιακών στόχων όσο και σε δυσκολίες που αναδείχθηκαν κατά τη διδασκαλία, ενώ συζητούνται και θετικές πρακτικές που υποστήριξαν την επαγγελματική μάθηση των εκπαιδευτικών.

Συμπόσιο 2 / Symposium 2: Digital Literacies and Global Connections: Inclusive Practices through Multilingualism, Storytelling, and Filmmaking

9:30 - 9:45

Short title: From Constraints to Connections Subtitle: Transforming Language Education through Multilingual Digital Storytelling

Y. Chung¹

¹National Central University, Language Center, Taiwan

This paper draws on the Critical Connections Project and its implementation in English classrooms in Taiwan, both at the secondary and university levels. It builds on our work on multilingual literacies and activist citizenship, which emphasises the transformative potential of language education to foster inclusion, empathy, and global engagement (Chung & Macleroy, 2022).

In Taiwan, English is the primary foreign language and remains a central subject in examinations, widely regarded as a marker of academic success and social mobility. Within such a system, however, opportunities for authentic language use and intercultural engagement are often restricted. The global Critical Connections initiative has sought to address this gap by providing students with meaningful audiences and purposes for their language learning.

Grounded in the dual aims of fostering global connections and starting from the local community, the project invited students to explore the experiences of new residents in Taiwan, including migrant workers, international students, and foreign spouses. Through the process of digital storytelling and filmmaking, students engaged in discussions around the misunderstandings and challenges these groups encounter, while also reflecting on the empathy and support they themselves could extend to these new members of their community. Importantly, they also considered how best to introduce and share aspects of their own local culture in ways that promote inclusion.

In this way, the integration of filmmaking and storytelling enabled language classrooms to move beyond traditional constraints, creating spaces where language learning intersects with creativity, the arts, community engagement, and practices of care.

References

Chung, Y-C & Macleroy, V. (2022): How weird is weird? Young people, activist citizenship and multivoiced digital stories. In V. Lytra, C. Ros-i-Solé, J. Anderson & V. Macleroy (Eds) *Liberating Language Education*, 255-276. Bristol: Multilingual Matters.
Critical Connections Website: <https://goldsmithsmdst.com/>

Short title: Explore - Create - Empower Subtitle: Beyond Traditional Pedagogies: Student and Teacher Empowerment through Creative Projects

S. Stavrou¹

¹Ministry of Education, Cyprus Pedagogical Institute, Cyprus

In this paper, I present the outcomes of two projects implemented in Cyprus, both inspired by the books, *The Little Prince* (de Saint-Exupéry, 1943) and *Le Petit Nicolas* (Goscinnny, 1973). Designed within the framework of project-based learning and aligned with the schools' annual learning objectives, the projects engaged students in close reading of the texts and exploration of their central themes. Both projects used literature as a foundation for encouraging reflection on human relationships with nature, friendships, and the wider community. They involved 5th-grade students from primary schools in Larnaca, and the outcomes illustrate children's perspectives on care, community, and hope as expressed through literary, artistic, and digital story creation developed via a scenario based on selected quotes from *The Little Prince* and an original scenario for *Le Petit Nicolas*.

In this approach, students engaged with literature, ideas, and their own interests beyond traditional textbooks, making authentic connections between language and the world. They created meaningful projects using creative writing, storyboards, artwork, animation, and digital stories that gave voice to their ideas and understandings. Through this process, both students and teachers were empowered: students gained confidence, agency, and collaborative skills, while teachers developed innovative strategies, digital competencies, and inclusive pedagogical practices that transformed the classroom into a dynamic space for learning and creativity.

Finally, I also discuss this work in relation to my role in teacher education, examining how teacher training supported the implementation of the Critical Connections project in Cyprus. I reflect on my collaboration with primary school teachers in two schools, highlighting how this partnership enabled a shift towards project-based language learning and the creation of new opportunities for digital skill development and inclusive pedagogical practices.

Telling Our Stories - Drawing Emotions, Filming Hope: A Multilingual Journey of Care and Creativity

E. Troi¹

¹Lower secondary school Herz Jesu Institut - Istituto Sacro Cuore, Lower secondary school, Italy

This paper presents a multilingual digital storytelling project created by ten students (aged 12) from Herz Jesu Institut - Istituto Sacro Cuore, a secondary school in South Tyrol, Italy, for the Critical Connections Project 2024. The project explores how young learners expressed themes of care, community, and hope through literature, art, and film.

Drawing inspiration from the graphic novel, *Sunshine* (Krosoczka, 2023) and the short film, *WiNDUP* (Unity, 2019), students participated in workshops led by professionals in creative writing and graphic art. Each student created a comic capturing an emotional shift, which served as a storyboard for three collaboratively produced short films. The films were shot in one day, using diverse camera angles, music, subtitles, and editing to enhance emotional depth.

Languages featured in the films include South Tyrolean dialect, Standard German, Italian, Ladin, Albanian, and English—reflecting the region's linguistic diversity and promoting inclusive expression. The process fostered emotional literacy, teamwork, and digital skills such as video editing, animation, and poster design using tools like Canva and CapCut.

Guided by the school's annual theme "Be kind – Sii gentile – Sei nett," the project encouraged empathy, respect, and intercultural communication. The finished films, *Face It – Stay Strong – Not Alone* (Care, Community and Hope Festival, 2024) were showcased at Goldsmiths, University of London, celebrating students' creativity and confidence in multilingual storytelling.

This paper highlights the creative journey of the students and demonstrates the transformative power of digital storytelling in developing both emotional expression and intercultural understanding in early secondary education.

Adolescent Stories of Solitude and Connection: Developing digital literacy skills and inclusive, intercultural practices

V. Macleroy¹

¹Goldsmiths, University of London, Educational Studies, United Kingdom

In this paper, I examine how adolescents (13-17-year-olds) develop multilingual skills and digital literacies through digital storytelling across schools and countries as part of the global Critical Connections project. This work is situated in research that recognises collaborative filmmaking can foster inclusive literacies and allow students 'space and time to make their own metaphors, and decide exactly what kind of truth they want to tell' (Bramley & Rowsell 2024, p. 1022). Digital storytelling is rooted in ideas of social justice and community seeking ways to tell stories that capture the extraordinary in ordinary lives. Lambert, founder of the digital storytelling movement, views a digital story as a place of calm and hopefulness, describing story work as 'the quiet place around which the storm blows' (Lambert 2018, p. 3).

I present research findings demonstrating how creative integration of a graphic novel, comics making, and creative writing into scaffolding digital literacies improved students' storyboarding, scripting, translating and editing skills. I focus on digital stories from schools in India and the UK that were part of our digital storytelling work on adolescent wellbeing. In the UK school, the young filmmakers (13-14-year-olds) created a German-English digital story, *Lost in the Mirror*. They came up with a striking image to represent changes in character and shifting emotions to 'show how she is coping inside with pretending to be something she's not' (Student Research Poster 2024). The Tamil-English film made by students (13-17-year-olds) in India, *Echoes of Solitude*, demonstrates the effectiveness of comics-making for carefully crafted meaningful storyboards, and the value of creative writing for imagining shifts in emotion across the narrative arc from solitude to connection.

I conclude with showing how these young digital storytellers gained the confidence and skills to present their multilingual digital stories to a global audience and foster inclusive intercultural practices.

Παρουσιάσεις 1 /Presentations 1

9:30 - 9:50

Ανιχνεύοντας το «νέο» στον γραμματισμό μέσα από το μεθοδολογικό εργαλείο «Ομόκεντροι Κύκλοι του (Ψηφιακού/‘Νέου’) Γραμματισμού»

E. Poyiadji¹¹University of Cyprus, Education Department, Cyprus

Η παρούσα εισήγηση παρουσιάζει το μεθοδολογικό εργαλείο «Ομόκεντροι Κύκλοι του (Ψηφιακού/‘Νέου’) Γραμματισμού», το οποίο αναπτύχθηκε στο πλαίσιο της διδακτορικής μου διατριβής για την ανάλυση (ψηφιακών) πρακτικών γραμματισμού στην Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση. Φωτίζει τον τρόπο με τον οποίο τόσο ο γραμματισμός όσο και η παιδαγωγική (επανα)διαμορφώνονται, προ(σ)καλώντας μας να (επαν)εξετάσουμε το τι αποτελεί ως «νέο» στον γραμματισμό.

Βασισμένο σε μεταδομιστικές και μεταποιοτικές θεωρήσεις (Burnett κ.ά., 2014· Lankshear & Knobel, 2011), το εργαλείο καταδεικνύει τη σημασία των σχέσεων μεταξύ χώρου, διαμεσολάβησης, υλικότητας/αυλότητας και ενσώματης εμπειρίας (εξωτερικές διαστάσεις σχήματος) στη διαμόρφωση των πρακτικών γραμματισμού. Εσωτερικά, χαρτογραφεί πέντε ομόκεντρους κύκλους: πολλαπλοί σημειωτικοί τρόποι και μέσα (multiple modes and media), αντικείμενα, σώματα (objects, bodies) και συγκινησιακή διά/δράση και αλληλεπίδραση (affect, inter/action) και επιτρέπει τη σύνθετη ανάλυση συμβάντων γραμματισμού (σε μικρο-, μεσο-, μακρο επίπεδο) ως συναρθρώσεις των κύκλων, με την έννοια του agency (Jackson, 2013· Poyiadji & Kontonourki, 2025) να λειτουργεί ως υπερκείμενο των κύκλων. Πέντε χρόνια μετά τη σύλληψή του, το εργαλείο επικαιροποιείται υπό το φως πρόσφατων εξελίξεων στην έρευνα για τον ψηφιακό γραμματισμό. Η εισήγηση λοιπόν, θέτει ερωτήματα: Τι θεωρείται «νέο» στον γραμματισμό σήμερα και υπό ποιες συνθήκες; Βρισκόμαστε σε μια μετά-ψηφιακή εποχή, όπου «το νέο» συγκαλύπτει επανασυνδυασμούς οικείων πρακτικών σε νέες μορφές;

Στο πλαίσιο αυτό, παρουσιάζονται ευρήματα της διδακτορικής μου διατριβής ως μελέτη περίπτωσης εκπαιδευτικού σε μια τάξη Ε' Δημοτικού στην Κύπρο, με εστίαση στην ανάλυση ενός συγκεκριμένου συμβάντος γραμματισμού μέσω του εργαλείου. Η ανάλυση καταδεικνύει ότι το «νέο» στον γραμματισμό σκιαγραφείται ως μια διαδικασία συνεχούς ανάδυσσης που επιτελείται και διαπραγματεύεται μέσα από συμπλέγματα ανθρώπινων και μη – ανθρώπινων σχέσεων και δυνάμεων, αλλά και (συν)διαμορφώνεται μέσα σε υβριδικά περιβάλλοντα από σχέσεις υποκειμενικότητας, θεσμικών νορμών και χωρικής πραγμάτωσης. Επομένως, η εκπαίδευση στον γραμματισμό διαφαίνεται ότι απαιτεί παιδαγωγικά πλαίσια που αναγνωρίζουν τις διαστάσεις των ομόκεντρων κύκλων ως κεντρικές της γλωσσικής διδασκαλίας και της (επανα)νοηματοδότησης του γραμματισμού.

Πολυτροπικότητα και Κριτικός Οπτικός Γραμματισμός στο ελληνικό και κυπριακό συγκείμενο

M. Stylianiou¹, M. Oikonomakou¹

¹University of the Aegean, Dept. of Primary Education, Greece

Τα τελευταία χρόνια έχουν σημειωθεί σημαντικές αλλαγές στην έρευνα αναφορικά με τον τρόπο ανάπτυξης διαφορετικών Λόγων (discourses) στο εκπαιδευτικό και κοινωνικοπολιτισμικό συγκείμενο (Horning, 2024· Kalantzis & Cope, 2022· Benwell & Stokoe, 2006). Ενώ οι αρχικές θεωρήσεις έβλεπαν τη γλώσσα ως ουδέτερο μέσο έκφρασης μιας προϋπάρχουσας πραγματικότητας, η κριτικά προσανατολισμένη έρευνα, στηριζόμενη στη διάκριση ανάμεσα στα τοπικά κείμενα και τους Λόγους (Gee, 1996· Matsagouras & Tsiplakou, 2008· Κουτσογιάννης, 2011· Κωστούλη, 2021) συγκλίνει όλο και περισσότερο στη θεώρηση της γλώσσας ως κοινωνικά συγκροτητικής. Οι γλωσσικές μορφές και οι σημειωτικοί πόροι νοούνται ως ιδεολογικά φορτισμένα εργαλεία, τα οποία χρησιμοποιούνται για τη διαπραγμάτευση κοινωνικών ζητημάτων και ιδεολογιών, για την προβολή, αποδοχή ή αντίσταση απέναντι σε ταυτότητες ή θέσεις υποκειμένων, καθώς και ως μέσα κατασκευής κοινωνικών σχέσεων.

Ωστόσο, αντικείμενο περαιτέρω διερεύνησης μπορεί να αποτελέσει η καλλιέργεια κριτικών δεξιοτήτων (Fairclough, 1992) οπτικού και πολυτροπικού γραμματισμού (Kress & van Leeuwen, 2020) στο σχολικό συγκείμενο (Μιχάλης, 2020· Οικονομάκου, 2025), ώστε να καταδειχθεί, με τη βοήθεια εμπειρικών δεδομένων, πώς η πολυτροπική ανάγνωση και γραφή μπορεί να χρησιμοποιηθεί από τους/τις μαθητές/ριες στη διαδικασία επιβεβαίωσης αλλά και αμφισβήτησης ιδεολογικών νοημάτων, καθώς και να ενισχύσει την έκφραση της «φωνής» και της στάσης τους για διάφορα θέματα που διαπραγματεύονται στην τάξη (Bakhtin, 1981). Παρόλο που ο πολυτροπικός γραμματισμός αποτελεί πλέον άξονα των γλωσσικών προγραμμάτων σπουδών, στην πράξη ανακύπτουν εμπόδια σε σχέση με την καλλιέργεια τέτοιων δεξιοτήτων, λόγω ασυνεχειών μεταξύ των θεσμικών αρχών των ΠΣ και των σχολικών εγχειριδίων, καθώς και απουσίας ενός σαφούς γλωσσοδιδακτικού πλαισίου που οδηγεί συχνά στην υιοθέτηση παραδοσιακών διδακτικών προτάσεων.

Η ανάλυση, εκκινώντας από το πώς νοηματοδοτούν τα νεότερα Προγράμματα Σπουδών Ελλάδας και Κύπρου την καλλιέργεια κριτικών δεξιοτήτων οπτικού και πολυτροπικού γραμματισμού, θα αναδείξει τρόπους με τους οποίους μαθητές/τριες της Στ΄ τάξης Δημοτικού, συμμετέχοντας σε ένα πολυφωνικό σύμπαν κοινωνικών νοημάτων και Λόγων (Kostouli & Stylianiou, 2017), αναπτύσσουν ανάλογες δεξιότητες.

Κατάκτηση πολυγραμματισμών σε αυθεντικά περιβάλλοντα μάθησης

A. Ntoulia^{1,2}

¹Minister of education and Religious, Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση Χανίων-Επόπτρια Ποιότητας Εκπαίδευσης, Greece

²Πανεπιστήμιο Λευκωσίας, Τμήμα Επιστημών Αγωγής, Cyprus

Η σύγχρονη διδασκαλία της Νεοελληνικής Γλώσσας καλείται να ανταποκριθεί σε ένα πολυεπίπεδο περιβάλλον επικοινωνίας, όπου οι μαθητές δεν αρκεί να κατακτήσουν τις παραδοσιακές δεξιότητες ανάγνωσης, γραφής, ακρόασης και ομιλίας, αλλά χρειάζεται να αναπτύξουν πολυγραμματισμούς: ικανότητες κριτικής πρόσληψης και παραγωγής νοήματος σε πολυτροπικά και διαμεσολαβημένα περιβάλλοντα. Η παρούσα εισήγηση παρουσιάζει δείγματα διδακτικών σεναρίων (κριτικές αναλύσεις άρθρων, παρουσίαση κοινωνικών θεμάτων μέσω infographics και podcast με αφηγηματικές ιστορίες) στα οποία οι μαθητές/τριες εργάστηκαν συνεργατικά, ενεπλάκησαν σε αυθεντικές περιστάσεις λόγου, αντιμετωπίζοντας τη γλώσσα όχι μόνο ως σύστημα κανόνων, αλλά ως δυναμικό εργαλείο νοηματοδότησης και κοινωνικής δράσης. Τα αποτελέσματα αναδεικνύουν ότι οι μαθητές ανέπτυξαν όλες τις δεξιότητές τους μέσα σε ένα ολοκληρωμένο οικοσύστημα μάθησης, όπου ο γραμματισμός καθορίζει την αποτελεσματική δράση στη σύγχρονη κοινωνία.

Παρουσιάσεις 2 /Presentations 2

9:30 - 9:50

Ανιχνεύοντας τις στάσεις προσφύγων/ισσών μαθητών/τριών προς την ελληνική πραγματικότητα: Μια πιλοτική έρευνα

V. Tsami¹, K. Γκαραβέλας², X. Ζάγκος², A. Γιαννάκου³¹Πανεπιστήμιο Κρήτης, Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης, Greece²Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων, Τμήμα Φιλοσοφίας, Greece³Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων, Παιδαγωγικό Τμήμα Νηπιαγωγών, Greece

Τις τελευταίες δεκαετίες, η μετακίνηση πληθυσμών προς την Ευρώπη, είχε ως αποτέλεσμα την ανάδυση ποικίλων ρατσιστικών στάσεων και ομογενοποιητικών πρακτικών των πλειονοτικών ομάδων προς τους/τις πρόσφυγες/ισσες (Panagaki et al. 2024). Με την έννοια στάσεις (attitudes) αναφερόμαστε σε σταθερές διαθέσεις ανθρώπων απέναντι σε ένα ερέθισμα, επιδιώκοντας να ερμηνεύσουμε ή να προβλέψουμε την κατεύθυνση και τη σταθερότητα της ανθρώπινης συμπεριφοράς (Baker 1988: 114). Αυτό που δεν έχει διερευνηθεί είναι πώς αντιλαμβάνονται οι πρόσφυγες/ισσες την κοινωνική πραγματικότητα στην Ελλάδα. Στόχος μας, λοιπόν, στην ανακοίνωση αυτή είναι να εξετάσουμε τις στάσεις προσφύγων/ισσών μαθητών/τριών απέναντι στο ελληνικό πλαίσιο υποδοχής τους.

Το δείγμα μας αποτελείται από 51 πρόσφυγες/ισσες μαθητές/τριες, οι οποίοι/ες ήρθαν στην Ελλάδα τα τελευταία δέκα χρόνια και διαμένουν στη Δομή Ελεγχόμενης Προσωρινής Φιλοξενίας Αιτούντων Άσυλο στον Κατσικά Ιωαννίνων. Η συλλογή των δεδομένων πραγματοποιήθηκε με ερωτηματολόγιο και η ανάλυση των δεδομένων έγινε μέσω του στατιστικού προγράμματος SPSS.

Τα αποτελέσματα της έρευνάς μας δείχνουν ότι οι μαθητές/τριες είναι γενικά ικανοποιημένοι/ες με τη διαμονή τους στην Ελλάδα, ωστόσο η περιορισμένη χρήση της μητρικής τους γλώσσας, η κυριαρχία της ελληνικής σε επίσημα πλαίσια (π.χ. σχολείο, νοσοκομείο), καθώς και η έμφαση στη δυτική ενδυμασία για εύρεση εργασίας, λειτουργούν ως έμμεσες ομογενοποιητικές πρακτικές. Έτσι, παρότι εκφράζουν θετική στάση προς τη χώρα, αντιλαμβάνονται το ελληνικό πλαίσιο ως προσωρινό και πολιτισμικά περιοριστικό. Παρά, λοιπόν, τις θεσμικές επιδιώξεις αποδοχής της διαφορετικότητας, οι ισχυρές γλωσσικές και πολιτισμικές ομογενοποιητικές προσπάθειες στο ελληνικό πλαίσιο αποτυπώνονται και στις στάσεις και τις εμπειρίες των προσφύγων/ισσών. Τα ευρήματα αυτά θεωρούμε ότι πρέπει να ληφθούν υπόψη από φορείς που ασκούν μεταναστευτική ή/και εκπαιδευτική πολιτική, ιδιαίτερα αν ο στόχος είναι η διαμόρφωση σύγχρονων διαγλωσσικών και διαπολιτισμικών περιβαλλόντων.

Baker, C. (1992). Attitudes and Language. Clevedon: Multilingual Matters.

Panagaki, N., Archakis, A., & Tsakona, V. (2024). Majority and immigrant students' positionings towards refugees as represented in media texts. *Cahiers balkaniques*, (Hors-série). <https://doi.org/10.4000/1219m>

Από τη σιωπή στην πραγμάτευση του λόγου: Στρατηγικές συμμετοχής των "σιωπηλών" μαθητών σε πολυπολιτισμικές σχολικές τάξεις της Κύπρου

G. Georgiou^{1,2}

¹University of Cyprus, Cyprus

²Ministry of Education, Cyprus

Η εισήγηση διερευνά τη σιωπή ως σύνθετο κοινωνιογλωσσολογικό φαινόμενο στις πολυπολιτισμικές σχολικές τάξεις της Κύπρου. Αντί να εκλαμβάνεται ως παθητικότητα ή έλλειψη γλωσσικής ικανότητας, η σιωπή προσεγγίζεται ως στρατηγική συμμετοχής, αντίστασης ή προσαρμογής στις κυρίαρχες ιδεολογίες λόγου. Θεωρητικά, στηρίζεται στις έννοιες του πλαισίου συμμετοχής (Goffman), της γλωσσικής επένδυσης (Norton), της γλωσσικής αγοράς (Bourdieu) και των κοινοτήτων πρακτικής (Lave & Wenger), ενώ αξιοποιούνται και οι συμβολές των Bakhtin, Blommaert, Rymes και Street για την κατανόηση της σιωπής ως ενεργού μορφής επικοινωνίας.

Εμπειρικά δεδομένα από έρευνες στην Κύπρο δείχνουν ότι μαθητές με μεταναστευτική βιογραφία – από Φιλιππίνες, Βουλγαρία, Ρουμανία και άλλες χώρες – συχνά αποσύρονται από τον λόγο της τάξης λόγω φόβου στιγματισμού, αίσθησης «δευτεροκλασάτου μαθητή» ή άρνησης συμμόρφωσης στη μονογλωσσική νόρμα. Παράλληλα, παρατηρείται αυξημένη συμμετοχή τους σε εξωσχολικά περιβάλλοντα, γεγονός που επιβεβαιώνει ότι η σιωπή δεν αποτελεί αδυναμία, αλλά προϊόν πλαισίου και ιδεολογιών. Συγκριτικά παραδείγματα από τη Σουηδία, το Ηνωμένο Βασίλειο και την Ελλάδα ενισχύουν τη θέση ότι η σιωπή λειτουργεί ως ένδειξη μη αναγνώρισης της γλωσσικής και πολιτισμικής ετερότητας.

Προτείνονται παιδαγωγικές προσεγγίσεις που αναγνωρίζουν τη σιωπή ως ισότιμη μορφή συμμετοχής: εναλλακτικοί τρόποι έκφρασης (γραφή, εικόνα, τεχνολογία), ενσωμάτωση της μητρικής γλώσσας στις δραστηριότητες, σταδιακή οικοδόμηση εμπιστοσύνης και επιμόρφωση των εκπαιδευτικών σε κοινωνιογλωσσολογικά ζητήματα. Σε επίπεδο πολιτικής, τονίζεται η ανάγκη για διαπολιτισμικές παιδαγωγικές πρακτικές και θεσμικούς μηχανισμούς ακρόασης όλων των μαθητών.

Η μελέτη καταλήγει ότι η σιωπή δεν είναι απουσία λόγου, αλλά υπόσχεση λόγου. Η αναγνώρισή της ως κοινωνικής και γλωσσικής στρατηγικής μπορεί να μετατρέψει τα κυπριακά σχολεία σε πιο δημοκρατικούς και γλωσσικά ενταξιακούς χώρους, όπου η φωνή – ακόμη και όταν σιωπά – λογίζεται ως πολύτιμος πόρος μάθησης και ταυτότητας.

Όταν η διαγλωσσικότητα συναντά τη Ρομανί: Δυνατότητες στη διδασκαλία

T. Makrogianni¹

¹University of the Aegean, Greece

Η γλώσσα λειτουργεί ως σταυροδρόμι ανάμεσα σε ανθρώπους, πολιτισμούς και κοινωνίες (Garsia, 2024). Οι θεωρίες για τη γλώσσα μετασχηματίζονται μέσα από τις κοινωνικές αλλαγές και την παιδαγωγική πράξη, προσαρμοζόμενες στα νέα δεδομένα (Σκούρτου, 2024). Η παρούσα πρόταση εστιάζει στη διαγλωσσικότητα ως παιδαγωγική πρακτική στη διδασκαλία της γλώσσας, με αναφορά στη ρομανί, τη γλώσσα των Ρομά. Παρουσιάζονται ενδεικτικές παιδαγωγικές προτάσεις που δείχνουν πώς η αξιοποίηση της μητρικής γλώσσας των μαθητών μπορεί να ενδυναμώσει την ταυτότητά τους, να καλλιεργήσει την επίγνωση του γλωσσικού τους δυναμικού (Σκούρτου, 2024) και να υποστηρίξει την αλληλεπίδρασή της με την κυρίαρχη γλώσσα. Παρά τις δυσκολίες εφαρμογής, η διαγλωσσική προσέγγιση δύναται να συμβάλει ουσιαστικά στην ένταξη και στη δημιουργία πολυγλωσσικών, συμπεριληπτικών μαθησιακών περιβαλλόντων.

Παρουσιάσεις 3 /Presentations 3

9:30 - 9:50

Η Τεχνητή Νοημοσύνη (ΤΝ) ως «Συνοδοιπόρος Γραμματισμού»: Καλλιέργεια Αναγνωστικής Κατανόησης και Δημιουργικής Γραφής σε Μαθητές/τριες Δημοτικού μέσω Ψηφιακού Περιβάλλοντος Μάθησης

P. H. Diakou¹, P. Sophocleous²¹University of Cyprus, Instructional Technology, Cyprus²Ministry of Education, Cyprus

Τα τελευταία χρόνια, η ΤΝ έχει αναδειχθεί σε μια μετασχηματιστική δύναμη στην εκπαίδευση, προσφέροντας νέες δυνατότητες για εξατομικευμένες, προσαρμοστικές και ελκυστικές μαθησιακές εμπειρίες. Ωστόσο, παρά το αυξανόμενο επιστημονικό ενδιαφέρον και τη ραγδαία διείσδυσή της στον εκπαιδευτικό διάλογο, η ουσιαστική και συστηματική αξιοποίησή της για την καλλιέργεια αναγνωστικής κατανόησης στη Δημοτική Εκπαίδευση παραμένει σχεδόν αχαρτογράφητη περιοχή. Το ερευνητικό αυτό κενό, καθιστά αναγκαίες παρεμβάσεις που συνδέουν την τεχνολογία με τον γραμματισμό, ώστε να τεκμηριωθεί με σαφήνεια η προστιθέμενη αξία της ΤΝ στη μαθησιακή πράξη.

Η παρούσα εισήγηση παρουσιάζει μια καινοτόμο πιλοτική μαθησιακή παρέμβαση που υλοποιήθηκε σε Δ' τάξη δημοτικού σχολείου με 25 μαθητές/τριες. Στόχος της παρέμβασης ήταν η καλλιέργεια δεξιοτήτων αναγνωστικής κατανόησης, δημιουργικής γραφής και ψηφιακού γραμματισμού, μέσα από τη χρήση ψηφιακών εργαλείων και εφαρμογών ΤΝ. Οι μαθητές/τριες αρχικά εξερεύνησαν ένα ψηφιακό διαδραστικό κείμενο και απάντησαν σε ερωτήσεις κατανόησης. Με αφορμή αυτό, προέκυψαν αβίαστα ιστορίες τις οποίες κατέγραψαν σε συνεργασία και μετέπειτα μετέτρεψαν σε κόμικς μέσω εργαλείων ΤΝ. Στο τέλος, δημιούργησαν πολυτροπικά βίντεο-κόμικς με ήχο και κίνηση.

Τα δεδομένα της αξιολόγησης υποδηλώνουν σημαντική βελτίωση στην αναγνωστική κατανόηση και στη δημιουργική γραφή. Παράλληλα, οι μαθητές/τριες ανέπτυξαν δεξιότητες ψηφιακού γραμματισμού, επιδεικνύοντας υψηλή μαθησιακή εμπλοκή. Ιδιαίτερη σημασία είχε ο τρόπος με τον οποίο οι μαθητές/τριες αντιλήφθηκαν την ΤΝ, αλλά και αξιολόγησαν τα αποτελέσματά της. Δεν αποτέλεσε γι' αυτούς απλώς ένα τεχνολογικό εργαλείο, αλλά ήταν ο «συνεργάτης» τους στη μαθησιακή διαδικασία, που τους παρείχε τα κατάλληλα εφόδια ώστε να αυτενεργήσουν και να δημιουργήσουν κάτι πρωτότυπο, που δεν θα μπορούσε να γίνει με παραδοσιακή διδασκαλία.

Η μελέτη συμβάλλει στον επιστημονικό διάλογο γύρω από τον ρόλο της ΤΝ ως «συνοδοιπόρου γραμματισμού», ικανής να υποστηρίξει τη διαφοροποιημένη και εξατομικευμένη μάθηση. Προτείνεται, η διεύρυνση της έρευνα για την εφαρμογή της ΤΝ, ώστε να αποτυπωθεί συστηματικά η επίδρασή της στην κριτική και δημιουργική σκέψη σε πολυγλωσσικά, πολυπολιτισμικά και ψηφιακά περιβάλλοντα μάθησης.

Ψηφιακός γραμματισμός σε μη τυπική εκπαίδευση στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση: Κριτική χρήση της τεχνητής νοημοσύνης

D. Loizidou^{1,2}, E. Sakareli³

¹University of Cyprus, Department of French and European Studies, Cyprus

²University Grenoble Alpes, Lidilem, France

³10th Experimental Primary School of Kalamata – Petros Themelis, English section, Greece

Η παρούσα μελέτη εξετάζει την ανάπτυξη κριτικής και αποτελεσματικής χρήσης εργαλείων τεχνητής νοημοσύνης (TN) από μαθητές δημοτικού στο πλαίσιο μη τυπικής εκπαίδευσης σε πειραματικό σχολείο της Ελλάδας.

Ο ψηφιακός γραμματισμός στην TN αναγνωρίζεται όλο και περισσότερο ως βασική δεξιότητα του 21ου αιώνα (Long & Magerko, 2020; Ng et al., 2021) και περιλαμβάνει την ικανότητα κριτικής αξιολόγησης, αλληλεπίδρασης και αποτελεσματικής χρήσης των εργαλείων. Ωστόσο, πολλοί μαθητές τα χρησιμοποιούν χωρίς τις απαραίτητες δεξιότητες, γεγονός που μπορεί να οδηγήσει σε παραπληροφόρηση, υπερβολική εξάρτηση και ηθικά ζητήματα (Kern, 2024; Zawacki-Richter et al., 2019). Έρευνες δείχνουν ότι οι νεότεροι μαθητές χρειάζονται κατάλληλα δομημένες και βιωματικές προσεγγίσεις ώστε να αποφευχθούν παρανοήσεις, γεγονός που υπογραμμίζει την ανάγκη για ανάπτυξη τόσο ψηφιακών δεξιοτήτων όσο και κριτικής σκέψης (Druga et al., 2019; Touretzky et al., 2019).

Η πρώτη φάση της έρευνας υλοποιήθηκε κατά το σχολικό έτος 2024–2025. Οι μαθητές συμμετείχαν σε εβδομαδιαίο εργαστήριο διάρκειας 1,5 ώρας (Οκτώβριος–Μάιος) που είχε ως στόχο την ανάπτυξη δεξιοτήτων ψηφιακού γραμματισμού γύρω από την TN, αναπτύσσοντας κριτική σκέψη, δημιουργικότητα και ευαισθητοποίηση σε θέματα ηθικής. Τα ερευνητικά ερωτήματα είναι: 1) Πώς η εκπαίδευση στον γραμματισμό της TN επηρεάζει την ικανότητα των μαθητών να αλληλεπιδρούν κριτικά με τα εργαλεία TN; 2) Ποιες προκλήσεις αντιμετωπίζουν μαθητές και εκπαιδευτικοί στην ενσωμάτωση της TN στη ψηφιακή μάθηση;

Η μελέτη βασίστηκε σε μεικτή μεθοδολογική προσέγγιση και συλλέχθηκαν τα εξής δεδομένα: 1) ερωτηματολόγιο πριν από την εκπαίδευση (n=13), 2) τρεις αξιολογήσεις μαθητών, 3) εργασίες επιδόσεων των μαθητών (n=5 παραδοτέα), 4) ημι-δομημένη συνέντευξη με την εκπαιδευτικό (n=1, περίπου 50 λεπτά) και 5) Έκθεση Δραστηριοτήτων (αυτοαξιολόγηση της εκπαιδευτικού). Τα δεδομένα έχουν αναλυθεί με ποιοτικές και ποσοτικές μεθόδους και τα αποτελέσματα συμβάλλουν στη διευρυνόμενη έρευνα για την TN στην εκπαίδευση. Η έρευνα θα συνεχιστεί κατά το σχολικό έτος 2025–2026 με στόχο τη μελέτη της μακροπρόθεσμης ανάπτυξης κριτικής σκέψης των μαθητών απέναντι στην TN.

Επισκόπηση ερευνών, μέσω του 'Google Scholar', για την Τεχνητή Νοημοσύνη στην Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση: Οφέλη, κίνδυνοι, αντιλήψεις εκπαιδευτικών

A. Antoniou¹, M. Tzifopoulos¹

¹University Of Western Macedonia, Department of Primary Education, Greece

Η ραγδαία ανάπτυξη της Τεχνητής Νοημοσύνης (TN) φαίνεται ότι έχει αρχίσει να επιδρά σε όλους τους τομείς της κοινωνικής ζωής, συμπεριλαμβανομένης της εκπαίδευσης. Στη σύγχρονη εποχή, η TN δεν περιορίζεται, πλέον, σε θεωρητικά μοντέλα, αλλά βρίσκει εφαρμογές σε εξατομικευμένα μαθησιακά περιβάλλοντα, συστήματα υποστήριξης διδασκαλίας και καινοτόμες παιδαγωγικές πρακτικές. Στην Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση, οι πρακτικές γραμματισμού που εμπλέκουν την TN αποτελούν στόχο και πρόκληση στην εκπαίδευση, καθώς συμβάλλουν στην ανάπτυξη βασικών γνωστικών και μεταγνωστικών δεξιοτήτων, στη γεφύρωση κοινωνικών και ψηφιακών ανισοτήτων και στην προετοιμασία των μαθητών/τριών για τις απαιτήσεις της σύγχρονης μετανεωτερικής κοινωνίας. Στο πλαίσιο της παρούσας εισήγησης, βάσει του παραπάνω προβληματισμού, μέσω Θεματικής Ανάλυσης, θα κωδικοποιηθούν (α) οι έρευνες που εντοπίζονται για την TN στην Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση το ημερολογιακό έτος 2025, μέσω της μηχανής αναζήτησης Google Scholar, (β) τα οφέλη που καταγράφονται στις έρευνες αυτές για τους μαθητές και τις μαθήτριες, και (γ) οι κίνδυνοι που σημειώνονται στις έρευνες αυτές. Μία πρώτη εικόνα αυτών των ερευνών καταδεικνύει ότι οι εκπαιδευτικοί στο δημοτικό σχολείο αντιμετωπίζουν την TN με οπτιμιστική οπτική, αναγνωρίζοντας τις δυνατότητές της για εξατομικευμένη μάθηση, ανατροφοδότηση σε πραγματικό χρόνο και ενίσχυση της μαθησιακής εμπειρίας. Παράλληλα, ωστόσο, καταγράφονται ανησυχίες που σχετίζονται με ζητήματα ιδιωτικότητας, ηθικά διλήμματα, την πιθανή αποξένωση από τη μαθησιακή διαδικασία και την υπερβολική εξάρτηση στις ψηφιακές τεχνολογίες ευφυιών συστημάτων. Μέσω της σχετικής επισκόπησης, διαφαίνεται, επίσης, ότι οι αντιλήψεις και οι στάσεις των εκπαιδευτικών διαφοροποιούνται ανάλογα με τις επιστημολογικές και παιδαγωγικές τους παραδοχές, την προηγούμενη εμπειρία τους από την αξιοποίηση ψηφιακών εργαλείων και με το επίπεδο γνώσεων και δεξιοτήτων ψηφιακού γραμματισμού.

Παρουσιάσεις 4 /Presentations 4

9:30 - 9:50

Η αξιοποίηση του συνολικού γλωσσικού δυναμικού των αναδυόμενων δί/πολύγλωσσων παιδιών μέσα από πολιτικές και δράσεις της Δ.Δ.Ε., στην προδημοτική εκπαίδευση της Κύπρου

Δ. Δημοτικής Εκπαίδευσης¹¹Ministry of Education, Sport and Youth, Department of Primary Education, Cyprus

Η σύγχρονη παγκόσμια πραγματικότητα αναδεικνύει την επικράτηση συνθηκών πολυγλωσσίας, στις οποίες παρατηρείται η επαφή γλωσσών σε ατομικό και κοινωνικό επίπεδο. Η πραγματικότητα αυτή αποτυπώνεται και στα εκπαιδευτικά συστήματα, τα οποία ενώ ο κανόνας είναι πλέον η πολυγλωσσία, συνεχίζουν να εφαρμόζουν μονόγλωσσες πολιτικές.

Το ερώτημα που αναδύεται στην εισήγηση αυτή, αφορά στο πώς ακόμα και σε τέτοιου είδους συστήματα, θα μπορούσε να γίνεται αξιοποίηση του συνολικού γλωσσικού δυναμικού των παιδιών για την προσέγγιση της γνώσης και της ισότιμης συμμετοχής στο εκπαιδευτικό σύστημα, με την εφαρμογή των αρχών της διαγλωσσικότητας. Ειδικότερα, εξετάζεται το πώς τα δί-/πολύγλωσσα παιδιά επιτυγχάνουν την επικοινωνία, κάθε φορά, με το δυναμικό που έχουν στη διάθεσή τους (Σκούρτου, 2017• Χατζηδάκη, 2020) και στους τρόπους που μπορεί να αξιοποιηθεί το πολύπλοκο και δυναμικό γλωσσικό τους ρεπερτόριο, με την απόδοση ίσης αξίας σε όλες τις γλωσσικές ποικιλίες που έχουν στη διάθεσή τους (Γαβριηλίδου κ.ά., 2021• Garcia & Li Wei, 2015• Tsokalidou & Skourtu, 2020), μέσα από επίσημες πολιτικές.

Η Διεύθυνση Δημοτικής Εκπαίδευσης του Υπουργείου Παιδείας, Αθλητισμού και Νεολαίας της Κύπρου, με αξιοποίηση ευρωπαϊκών κονδυλίων (Ταμείο Ασύλου, Μετανάστευσης και Ένταξης) παρουσιάζει το υλικό (οπτικοακουστικό και διαδραστικό) που έχει δημιουργηθεί για το νηπιαγωγείο, το οποίο στοχεύει στην εφαρμογή των αρχών της διαγλωσσικότητας, υιοθετώντας επίσημα, τις πρώτες γλώσσες των παιδιών, στην τάξη συμφοίτησης, κατά τη διάρκεια του μαθήματος.

Στην εισήγηση παρουσιάζονται και τα σχετικά ερευνητικά δεδομένα από εκπαιδευτικούς, ως προς την ανάγκη δημιουργίας πολύγλωσσου υλικού, αλλά και για τους τρόπους αξιοποίησής του στο πλαίσιο της γενικής τάξης. Τα δεδομένα αφορούν στη διάγνωση αναγκών που έγινε πριν την έναρξη του έργου, αλλά και τη μετέπειτα διερεύνηση για την εφαρμογή του πολύγλωσσου υλικού και τη σημασία αξιοποίησής του.

Σχεδιασμός διδακτικού υλικού για τη διδασκαλία της Ελληνικής ως δεύτερης γλώσσας: Διδάγματα και συνεπαγωγές για την επαγγελματική μάθηση των εκπαιδευτικών και τη διδακτική πρακτική στο κυπριακό εκπαιδευτικό πλαίσιο

Ε. Παρτασή¹, Μ. Πιτζιολή², Π. Σάββα¹, Π. Χατζηθεοδούλου-Λοϊζίδου³, Μ. Μητσιάκη⁴

¹Cyprus Pedagogical Institute, Τομέας Επιμόρφωσης, Cyprus

²Υπουργείο Παιδείας, Αθλητισμού και Νεολαίας, Μέση Εκπαίδευση, Cyprus

³Cyprus Pedagogical Institute, Cyprus

⁴Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης, Τμήμα Ελληνικής Φιλολογίας, Greece

Υλοποιώντας τις εισηγήσεις της Έκθεσης Συμβουλευτικής Ομάδας Ομοτίμων για την ένταξη των μαθητών/μαθητριών με μεταναστευτική βιογραφία στο κυπριακό εκπαιδευτικό σύστημα (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2019), η συγγραφή Αναλυτικού Προγράμματος Σπουδών για την Ελληνική ως δεύτερη γλώσσα (2020) και η ανάπτυξη επαγγελματικών κοινοτήτων μάθησης εκπαιδευτικών συνδέθηκε με την παραγωγή διδακτικού υλικού. Ο σχεδιασμός και ανάπτυξη διδακτικού υλικού, και ειδικά σχολικών εγχειριδίων, αποτελεί μια σύνθετη διαδικασία η οποία εμπερικλείει τον κίνδυνο παραγωγής μη ελκυστικού ή αναποτελεσματικού περιεχομένου. Η παρούσα εισήγηση παρουσιάζει δεδομένα από μια μελέτη περίπτωσης στην Κύπρο, εστιάζοντας στο εξής ερώτημα: Πώς σχεδιάστηκε, εφαρμόστηκε, αξιολογήθηκε και επανασχεδιάστηκε μια σειρά σχολικών εγχειριδίων για τη διδασκαλία της Ελληνικής ως δεύτερης γλώσσας;

Η μεθοδολογία που ακολουθήθηκε βασίστηκε σε επαναληπτική διαδικασία (iterative process) σχεδιασμού, δοκιμής, αξιολόγησης και επανασχεδιασμού του υλικού, συνδυάζοντας θεωρητικές προσεγγίσεις για τη διδασκαλία δεύτερης/ξένης γλώσσας με τις ανάγκες της πράξης. Παρουσιάζεται μια «διπλή προσέγγιση» που περιλαμβάνει τόσο τις αναστοχαστικές διαδικασίες της συντονιστικής ομάδας όσο και την ανατροφοδότηση εκπαιδευτικών μέσω δράσεων του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου. Η διαδικασία λειτούργησε ως μεθοδολογία «δοκιμής και πλάνης», οδηγώντας στη συνεχή βελτίωση του υλικού, αλλά και στην εμπάθυνση της κατανόησης των εκπαιδευτικών σχετικά με την πρακτική του εφαρμογή. Τέλος, η εργασία αναδεικνύει πώς η ενεργός εμπλοκή των εκπαιδευτικών μέσω επαναληπτικών διαδικασιών μπορεί να ενισχύσει την επαγγελματική τους μάθηση και να στηρίξει τη δημιουργία προσαρμοσμένου και παιδαγωγικά αποτελεσματικού διδακτικού υλικού.

Οι διαστάσεις λειτουργικού αλφαριθμητισμού στη Γλώσσα και στα Μαθηματικά: προσωπικοί και οικογενειακοί παράγοντες που συμβάλλουν στην πρόβλεψη του ρίσκου για λειτουργικό αναλφαριθμητισμό

I. Kleanthous¹, T. Afantiti-Lamprianou², M. Christoforidou², M. Daniil², Y. Karagiorgi²

¹Pedagogical Institute Cyprus, Centre for Educational Research and Evaluation, Cyprus

²Centre for Educational Research and Evaluation, Pedagogical Institute Cyprus, Cyprus

Το Πρόγραμμα Λειτουργικού Αλφαριθμητισμού (ΠΛΑ) διεξάγεται διαχρονικά από το 2007 από το Κέντρο Εκπαιδευτικής Έρευνας και Αξιολόγησης (ΚΕΕΑ) του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου Κύπρου και απευθύνεται σε μαθητές/μαθήτριες της Γ΄ και Στ΄ τάξης Δημοτικού. Στόχος του Προγράμματος είναι ο έγκαιρος εντοπισμός μαθητών/μαθητριών με μεγάλη πιθανότητα να μείνουν λειτουργικά αναλφάβητοι/αναλφάβητες μέχρι το τέλος της υποχρεωτικής εκπαίδευσης, έτσι ώστε να εμπλακούν σε κατάλληλα προγράμματα στήριξης τόσο στην Πρωτοβάθμια, όσο και στη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση. Το Πρόγραμμα αξιολογεί δύο βασικές δεξιότητες: (α) τη γλωσσική-επικοινωνιακή ικανότητα και (β) τη μαθηματική ικανότητα.

Σκοπός της παρούσας εισήγησης είναι να παρουσιάσει τα κύρια αποτελέσματα του ΠΛΑ, που αφορούν στον μαθητικό πληθυσμό της Στ΄ τάξης Δημοτικού, για τη σχολική χρονιά 2024-2025. Ο συνολικός αριθμός των μαθητών/μαθητριών Στ΄ τάξης που συμμετείχαν ανήλθε στις 8155 για τα δοκίμια της Γλώσσας και στις 8256 για τα δοκίμια των Μαθηματικών. Ποσοστό 10,7% των μαθητών/μαθητριών αναγνωρίστηκε με μεγάλη πιθανότητα να μείνει γλωσσικά αναλφάβητο, ενώ το 9,8% των μαθητών/μαθητριών αναγνωρίστηκε με μεγάλη πιθανότητα να μείνει μαθηματικά αναλφάβητο. Ποσοστό 5,8% των μαθητών και μαθητριών ανήκε και στις δύο ομάδες.

Με βάση τα προσωπικά χαρακτηριστικά των μαθητών/μαθητριών, διαπιστώθηκε ότι υψηλότερα ποσοστά συμμετοχής στις ομάδες ρίσκου του λειτουργικού αναλφαριθμητισμού έχουν: (α) τα αγόρια σε σχέση με τον γλωσσικό αναλφαριθμητισμό, (β) οι μαθητές/μαθήτριες με μεταναστευτική βιογραφία (πρώτης και δεύτερης γενιάς) και (γ) οι μαθητές/μαθήτριες που στο σπίτι μιλούν περισσότερο άλλη γλώσσα από ό,τι την Ελληνική.

Τα δεδομένα που προέκυψαν από το Πρόγραμμα, μπορούν να αξιοποιηθούν με στόχο την εφαρμογή δράσεων και την καθιέρωση πολιτικών που θα συμβάλουν στη βελτίωση των μαθησιακών αποτελεσμάτων και κατ' επέκταση στη βελτίωση του κυπριακού εκπαιδευτικού συστήματος.

Παρουσίαση/ Presentation

11:30 - 11:45

Literacy in the Union of Skills and the European Education Area

S. van Alphen¹¹European Commission — Directorate-General for Education, Youth, Sport and Culture, Italy

Literacy skills in school education across the EU: where do we stand and how do they relate to other basic skills? This presentation will frame literacy skills in the context of the 2025 Commission Communication on the Union of Skills and the 2025 Council Resolution on the second cycle of the strategic framework for European cooperation in education and training towards the European Education Area (2026-2030). The presentation will touch upon the implementation of the Action Plan on Basic Skills and the development of a major new education initiative for 2026, comprising a Basic Skills Support Scheme, new European School Alliances and an EU Teachers and Trainers Agenda.

Κεντρική Εισήγηση 1 / Key Note 1

11:45 - 12:35

Disciplinary Literacies: Literacies for Learning, Literacies for Work, Literacies for Life

E. Birr Moje¹¹University of Michigan, United States

In this talk, Elizabeth Birr Moje will present research from several projects in Detroit, Michigan, USA to illustrate how focusing on the skills needed for learning, work, and life rather than on the skills needed for school can enhance meaningful learning for children and youth while also producing social, economic, and political access and opportunity. To begin the talk, Moje will define and theorize the construct of disciplinary literacy as much more than a focus on discipline-specific vocabulary or discourse. Specifically, she will examine how a disciplinary literacy approach to teaching can equip learners with the critical literacy skills they need for future learning, for work, and for lives as productive members of local and global communities who can examine information and discern fact from fiction. Throughout her talk, Moje will provide data-based examples to demonstrate how teachers and schools can invite children and youth into deep and critical literacy learning by providing them with thorny real-world problems situated in their own lives and communities while simultaneously teaching them the skills they need to enact the projects and to be successful throughout life.

Conference Family Photo

12:45 - 13:45 | ZINON KITIEVS

Συμπόσιο 3 / Symposium 3: Critical Literacy for Peace and Inclusion in the Cypriot Society: from Skills to Praxis

12:45 - 13:00

Who is Afraid of Critical Literacy? Towards a Practical Pedagogical Theory

E. Ioannidou¹¹University of Cyprus, Cyprus

The purpose of this presentation is to analyze and theoretically reconstruct the concept of critical literacy in the educational and broader social context. Through the lens of educational (Freire 1970, Giroux 1992, Luke & Freebody 1990), linguistic (Halliday 1991, Fairclough 1989, Wodak 2015), sociological (Bourdieu 1991, Bernstein 1996) and philosophical (Bakhtin 1981, Gramsci 1971, Foucault 1975) theories, an attempt will be made to understand in depth the conceptualization of critical literacy and to present it as a dynamic, interdisciplinary, and ultimately social theory of language, literacy, and education.

First, the basic theoretical axes that make up the framework of critical literacy will be presented:

- (a) linguistic and textual awareness and recognition of the interactions between content and structure in a text,
- (b) discourse strategies and text characteristics that institutionalize and naturalize certain representations while silencing others,
- (c) conversational roles and identities constructed through texts and their contexts,
- (d) the intensely ideological and semiotic nature of language and texts and the need for their de-naturalization and critical study.

Next, the application of critical literacy will be analyzed both at the level of educational policy and at the level of pedagogical practice in educational contexts. Research data from pedagogical interventions of critical literacy in Cyprus, Greece, America, and Australia will be presented, analyzing the particularities of each context and at the same time identifying convergences in these interventions. Finally, a critical review will be made of the resistance and challenges presented by the application of critical literacy in contemporary society, marked by discrimination, armed conflicts, and online domination. An attempt will be made to critically reflect on the reasons why, on the one hand, there is resistance to its application and, on the other hand, it is weakened and often targeted by more nationalistic and neoliberal arguments for education.

(Un)learning Peace Literacy as a Critical Affective-Political Practice

M. Zembylas¹

¹Open University of Cyprus, Cyprus

This presentation calls for a re-imagination of peace literacy—not simply as a discrete skillset for living harmoniously, but as an affective-political practice deeply embedded in contested struggles for peace and social justice. I argue for the need to unlearn the overly technocratic and skills-based framing of ‘literacies,’ which reduces them to a set of tools, and to instead re-situate them within the affective, ethical, and political tensions that emerge when teachers and students confront the normalization of violence, exclusion, complicity and apathy toward injustice in everyday school and social life.

Drawing on my long-term ethnographic research on peace education in Greek-Cypriot schools, I examine the critical affective capacities and spaces required to notice, name, and disrupt these normalized forms of violence. I contend that peace literacy, narrowly defined as the cultivation of empathy, conflict resolution, or interpersonal harmony, is insufficient to address the complex, structural, and historically situated realities of social, political and other conflicts. What is needed is a sustained ethical and political commitment—one that dares to unsettle the superficial and sentimental narratives of peace that mask various injustices—and to replace them with pedagogies and practices that confront complicity, challenge complacency, and act in solidarity with those most affected by injustice.

I conclude by reflecting on how these critical affective capacities and spaces can be mobilized within and beyond educational settings to foster enduring structures of feeling for peace.

Enhancing inclusiveness in education through interculturalism and integrated language didactics

A. Papakyriakou^{1,2}

¹Cyprus Literacy Promotion Association, Cyprus

²University of Nicosia, Cyprus

Due to migration and other reasons, in many European countries, educators find themselves teaching in very heterogenous classes, both linguistically and culturally. Governments and educational systems had to respond to the new reality and to set up a framework that would cater for the needs of the new groups of the population. The mastery of the culture and the language of the hosting country (second language, L2) have been recognised early as important factors in this process. They have been recognised as important factors for academic success at school/at the university and as important factors for being able to navigate in the society, to interact with the local community, and to get access to other sub-systems of the society like the health system and the labour market. As a result, new components were added to the curricula, where the main goal was to help the students with migratory background to familiarise themselves with the language and the culture of the hosting country. This was the case also in the Republic of Cyprus, a country with a high percentage of students with migratory background.

In this presentation, a proposal for a new system will be made where teaching draws on the entire linguistic and cultural repertoire of the learners, and not exclusively on the culture and the language of the hosting country. Arguments will be made for the introduction of a system which takes students' experiences with various cultures and their experiences as speakers/learners of multiple languages into account. Hence, for a system which creates space for the cultures and the mother tongues of all learners, and which uses them consciously and strategically. We will look at the advantages of this approach, especially for learners with migratory background, and we will look at practical applications. The point will be made that such systems can make a substantial contribution to the creation of an inclusive educational environment where all people, cultures and languages are valued and promoted. We will claim that his approach empowers all learners (also minority learners), it contributes to offering more equal opportunities to all learners and it strengthens the links between the various learner groups. The proposal will be linked to the UN's Sustainable 2030 Agenda.

Promoting an inclusive and peaceful society through teachers' professional learning: the role of the Cyprus Pedagogical Institute

E. Papamichael¹

¹CYPRUS PEDAGOGICAL INSTITUTE, MINISTRY OF EDUCATION SPORT AND YOUTH, Cyprus

Critical literacy, as both a pedagogical approach and a social imperative, is pivotal in fostering peaceful and inclusive societies. This presentation examines the role of the Pedagogical Institute of the Cyprus Ministry of Education, Sport and Youth, in advancing critical literacy through the development of targeted programs and professional learning initiatives.

At the policy level, the Pedagogical Institute supports educational leaders and teachers by embedding inclusive and peace-oriented values into curriculum design, teacher training, and school culture transformation. This involves equipping educators with skills such as recognizing and dealing with racist discourse and racist incidents, facilitation of dialogue in diverse classrooms, and mediation of conflicts through restorative practices. The presentation highlights two specific initiatives that operationalize these skills in both formal and non-formal educational settings: a) the trainings that take place in the context of the Pedagogical Institute's School Network for the implementation of the Ministry's antiracist policy and b) the trainings on teaching and dealing with controversial issues in the classroom. Both training programmes draw on the theoretical concept of intersectionality, in order to empower teachers to identify, acknowledge and resist the multiple racisms and discrimination incidents that occur on an individual and systemic level within and outside schools.

The argument is made that when educators are empowered with these competencies, they can translate them into sustained social action, despite the challenges faced. Classroom practices, when aligned with critical literacy principles, encourage students to recognize and resist exclusionary discourses, fostering agency and civic engagement. Over time, such practices contribute to cultivating a culture of inclusion and peace, aligning with broader educational policy goals at national and EU levels.

Συμπόσιο 4 / Symposium 4: Ελληνική Γλώσσα, Γραμματισμοί και Τεχνητή Νοημοσύνη: Από την Έρευνα στην Τάξη

12:45 - 13:00

Θεωρητικό πλαίσιο για Νέες Τεχνολογίες και Τεχνητή Νοημοσύνη: Συν-σχεδιασμός και πιλοτική εφαρμογή στην τάξη

P. Kosmas¹, E. Nisiforou²¹University of Limassol, Education, Cyprus²University of Nicosia, Education, Cyprus

Η εισήγηση παρουσιάζει το θεωρητικό πλαίσιο και την εφαρμογή της Παραγωγικής Τεχνητής Νοημοσύνης (ΠΤΝ – GenAI) στη διδασκαλία της ελληνικής γλώσσας στα δημοτικά σχολεία της Κύπρου, εστιάζοντας τόσο στη θεωρητική θεμελίωση όσο και στην πρακτική της αξιοποίησης. Αρχικά, διερευνάται η σύνδεση των νέων τεχνολογιών και της ΠΤΝ με τις σύγχρονες προσεγγίσεις γλωσσικού και ψηφιακού γραμματισμού, αναδεικνύοντας τον ρόλο τους στην ενίσχυση της δημιουργικότητας, της ενεργού συμμετοχής των μαθητών και της διαφοροποιημένης μάθησης.

Ακολουθεί η παρουσίαση της διαδικασίας συν-σχεδιασμού (co-design) εκπαιδευτικών σεναρίων, η οποία πραγματοποιήθηκε μέσω συνεργασίας ερευνητών, πανεπιστημιακών και εκπαιδευτικών της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης. Η ανάπτυξη των σεναρίων διασφάλισε την πλήρη ευθυγράμμιση τους με το αναλυτικό πρόγραμμα και την προσαρμογή τους στις ιδιαίτερες ανάγκες κάθε τάξης. Τα σενάρια, αξιοποιώντας ποικιλία εργαλείων ΠΤΝ, εφαρμόστηκαν πιλοτικά σε παγκύπρια κλίμακα, με τη συμμετοχή 25 εκπαιδευτικών και 62 μαθητών/μαθητριών διαφορετικών βαθμίδων του δημοτικού.

Τα αποτελέσματα κατέδειξαν αυξημένο ενδιαφέρον, υψηλό κίνητρο και δημιουργικότητα από την πλευρά των μαθητών, ενώ παράλληλα ανέδειξαν σημαντικές προκλήσεις, όπως η ανάγκη συστηματικής και συστημικής επιμόρφωσης των εκπαιδευτικών και η αναβάθμιση της υλικοτεχνικής υποδομής. Η εισήγηση ολοκληρώνεται με προτάσεις για την περαιτέρω ενσωμάτωση της ΠΤΝ στη διδασκαλία της ελληνικής γλώσσας, τονίζοντας τις παιδαγωγικές προοπτικές και τις στρατηγικές που μπορούν να ενισχύσουν την αποτελεσματική και ευρύτερη αξιοποίησή της στην εκπαιδευτική πράξη.

Γλωσσική Διδασκαλία και Παραγωγική Τεχνητή Νοημοσύνη: Προκλήσεις και Προοπτικές

S. Sophocleous¹

¹Cyprus Pedagogical Institute, Υπουργείο Παιδείας Αθλητισμού και Νεολαίας, Cyprus

Η παραγωγική τεχνητή νοημοσύνη (GenAI) επανακαθορίζει το τοπίο της γλωσσικής διδασκαλίας και μάθησης, αφού δεν αποτελεί απλώς μια τεχνολογική καινοτομία, αλλά εγγράφεται σε ένα ευρύτερο θεωρητικό πλαίσιο μετασχηματισμού των γραμματισμών (Cope & Kalantzis 2025). Εργαλεία τεχνητής νοημοσύνης όπως τα μεγάλα γλωσσικά μοντέλα (LLMs, όπως το ChatGpt, το Gemini και το DeepSeek), προσφέρουν νέες δυνατότητες για εξατομικευμένη μάθηση, διαφοροποίηση υλικών και άμεση ανατροφοδότηση, δημιουργώντας πρωτόγνωρες προοπτικές για την ενίσχυση των γλωσσικών δεξιοτήτων (Edmett et al., 2023· Moorhouse & Wong, 2025).

Η παρούσα εισήγηση, αφού θα συζητήσει βασικές προκλήσεις που συνοδεύουν την είσοδο της GenAI στην τάξη: την ανάγκη για κριτική αντιμετώπιση απέναντι σε παραγόμενο περιεχόμενο, την αντιμετώπιση προκαταλήψεων και ανισοτήτων που ενσωματώνονται στα δεδομένα εκπαίδευσης, καθώς και την επαγγελματική ετοιμότητα των εκπαιδευτικών να διαχειριστούν τα νέα εργαλεία (Moorhouse & Wong, 2025; Motteram & Dawson, 2025; UNESCO, 2025).

Ωστόσο, η GenAI δεν συνιστά απειλή αντικατάστασης του/της εκπαιδευτικού, αλλά εργαλείο εμπλουτισμού και ενίσχυσης της γλωσσικής διδασκαλίας και μάθησης. Μέσα από εισηγήσεις και παραδείγματα διδακτικής πρακτικής, θα παρουσιαστούν τρόποι με τους οποίους εκπαιδευτικοί μπορούν για το γλωσσικό μάθημα να αξιοποιήσουν παραγωγικά την τεχνητή νοημοσύνη για σχεδιασμό μαθημάτων, διαφοροποίηση δραστηριοτήτων και ενίσχυση της δημιουργικής έκφρασης των μαθητών/μαθητριών. Η εισήγηση καταλήγει ότι η συναφής επαγγελματική μάθηση των εκπαιδευτικών και ο κριτικός αναστοχασμός είναι καθοριστικής σημασίας, ώστε η ΠΤΝ να λειτουργήσει ως καταλύτης για ποιοτική και συμπεριληπτική γλωσσική εκπαίδευση.

Από την έρευνα στην τάξη: Εφαρμογές και σενάρια διδασκαλίας

P. Sophocleous¹

¹Ministry of Education, Sport and Youth of Cyprus, Primary Education, IT, Cyprus

Η εισήγηση παρουσιάζει παραδείγματα δραστηριοτήτων και μαθημάτων που υλοποιήθηκαν σε τάξη 19 μαθητών/μαθητριών της Β΄ Δημοτικού κατά τη σχολική χρονιά 2023-2024, με αξιοποίηση εργαλείων Τεχνητής Νοημοσύνης (TN). Η TN χρησιμοποιήθηκε αφενός για την ταχύτερη και ακριβέστερη παραγωγή εκπαιδευτικού υλικού (π.χ. εικόνες για ανάδυση λεξιλογίου, δημιουργία γλωσσικών στηριγμάτων), αφετέρου για τη δημιουργία υλικού που προηγουμένως δεν ήταν εφικτό, όπως η καλλιέργεια της δεξιότητας της ακρόασης μέσα από βίντεο με άβαταρ. Παράλληλα, δημιουργίες των μαθητών/μαθητριών μετασηματίστηκαν σε πολυμεσικό περιεχόμενο: ζωγραφιές σε κινούμενες εικόνες, περιγραφικά κείμενα σε οπτικές αναπαραστάσεις και αφηγήσεις σε πολυμεσικές παρουσιάσεις. Στόχος των δραστηριοτήτων ήταν η παραγωγή και ο εμπλουτισμός του γραπτού λόγου, καθώς και η ανάπτυξη κριτικής στάσης απέναντι στα παραγόμενα αποτελέσματα.

Μέσα από τη σωστά καθοδηγούμενη αξιοποίηση των εργαλείων TN από τον εκπαιδευτικό, οι μαθητές/μαθήτριες κατανόησαν ότι η Τεχνητή Νοημοσύνη δεν αντικαθιστά τις δικές τους εργασίες, αλλά αποτελεί ένα νέο μαθησιακό μέσο που μεταβάλλει τον τρόπο προσέγγισης της γνώσης, προκαλεί διαφορετικού τύπου σκέψη και ενισχύει την ενεργό συμμετοχή τους στη μαθησιακή διαδικασία.

Εκπαιδευτικά σενάρια για τη διδασκαλία της ελληνικής γλώσσας με την ενσωμάτωση της ΠΤΝ

E. Kounnapi¹, S. Sofokleous¹

¹Cyprus Ministry of Education, Youth and Culture, Primary Education, Cyprus

Η εισήγηση παρουσιάζει τον ρόλο της Παραγωγικής Τεχνητής Νοημοσύνης (ΠΤΝ) στο μάθημα των Ελληνικών με στόχο τη βελτίωση της κατανόησης και παραγωγής γραπτού λόγου, καθώς και την ανάπτυξη της κριτικής σκέψης των μαθητών. Η εφαρμογή των εργαλείων της ΠΤΝ, έγινε μέσω πλατισωμένης εφαρμογής σε θεματική ενότητα στο μάθημα των Ελληνικών συνδέοντας το θεωρητικό πλαίσιο με την πρακτική εφαρμογή στην τάξη. Η πιλοτική εφαρμογή πραγματοποιήθηκε με την ενεργό συμμετοχή 25 εκπαιδευτικών και 62 μαθητών/μαθητριών σε διάφορες τάξεις δημοτικών σχολείων σε παγκύπρια κλίμακα.

Το πρώτο στάδιο της έρευνας, αφορούσε την επιμόρφωση ομάδας εκπαιδευτικών και ακολούθως τη διδασκαλία πλατισωμένης ενότητας κειμένων στη θεματική «Καλοκαίρι-Ταξίδια» ή και άλλων εννοιών που οι ίδιες/ιοι επιθυμούσαν με τη χρήση εργαλείων GenAI, στη βάση των δεικτών επιτυχίας και επάρκειας του αναλυτικού προγράμματος των ελληνικών. Στο πλαίσιο αυτό, μελετήθηκαν πολυτροπικά κείμενα, τόσο πριν την ανάγνωση (στάδιο πρόβλεψης, διαγώνιας αγάγνωσης) όσο και μετά, ενώ έγινε σύγκριση και ανάλυση γραπτών κειμένων με κείμενα της ΠΤΝ αλλά και δικών τους κειμένων.

Τα ευρήματα της έρευνας αναδεικνύουν την αυξημένη εμπλοκή, το κίνητρο και τη δημιουργικότητα των μαθητών/τριών, υπογραμμίζοντας τις δυνατότητες της ΠΤΝ ως εργαλείου ενίσχυσης της μάθησης. Την ίδια στιγμή η θετική αυτή ανταπόκριση εκπαιδευτικών και παιδιών (από Α΄ έως Στ΄ τάξη), οδήγησε στην παραγωγή εκτενών κειμένων, τα οποία πλατισίωσαν με εικόνες ή βίντεο μέσα από εργαλεία της ΠΤΝ, μετατρέποντάς τα σε πολυτροπικά. Τέλος, μελέτησαν πώς μπορεί η αλλαγή γλωσσικών στοιχείων να συμβάλει λειτουργικά στην ευκολότερη κατανόηση γραμματικών φαινομένων αλλά και στην κριτική αξιολόγηση κειμένων της ΠΤΝ. Ταυτόχρονα, αναδείχθηκαν και σημαντικές προκλήσεις στη χρήση εκπαιδευτικών εργαλείων μέσα από την ΠΤΝ, φανερώνοντας την αναγκαιότητα ορθής εφαρμογής, την επιμόρφωση των εκπαιδευτικών και τη διασφάλιση της απαραίτητης υλικοτεχνικής υποδομής.

Ολοκληρώνοντας, θα παρουσιαστεί ένα ολοκληρωμένο πλαίσιο διδακτικής εφαρμογής για τη διδασκαλία της ελληνικής γλώσσας στην ψηφιακή εποχή, αναδεικνύοντας τις ευκαιρίες που φέρνει η ενσωμάτωση της ΠΤΝ.

Παρουσιάσεις 5 /Presentations 5

12:45 - 13:05

Πρακτικές ψηφιακού γραμματισμού μαθητών της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης: αξιοποίηση εφαρμογών της τεχνητής νοημοσύνης

A. Michalis¹¹University of Athens, Secondary Education, Greece

Η αυξανόμενη αξιοποίηση των εφαρμογών της τεχνητής νοημοσύνης την τελευταία πενταετία αποτελεί πραγματικότητα τόσο σε διεθνές επίπεδο όσο και στον ελληνικό χώρο. Η χρήση των εφαρμογών της τεχνητής νοημοσύνης σε τεχνολογικό πλαίσιο, η αναζήτηση πληροφοριών από τις εφαρμογές αυτές, η σύγκριση των τελευταίων με άλλες διαδικτυακές ή συμβατικές πηγές πληροφοριών συνιστούν πρακτικές της τεχνολογικής, της γλωσσικής, της γνωσιακής και της κοινωνικοπολιτισμικής διάστασης του γραμματισμού (Kern, 2024).

Για τον λόγο αυτό παρατηρείται αύξηση των ερευνητικών δράσεων σε σχέση με την αξιοποίηση της τεχνητής νοημοσύνης από τους μαθητές, όπως και για την χρήση της τελευταίας ως εργαλείο πρακτικών γραμματισμού ή ως νέας μορφής γραμματισμού, του γραμματισμού στην τεχνητή νοημοσύνη (Dimaris, 2024· Gavriilidou, 2025). Στο πλαίσιο των ερευνών αυτών εντάσσεται και η παρούσα ερευνητική δράση. Συγκεκριμένα, μέσω ερευνητικής δράσης ποσοτικού χαρακτήρα, διερευνήθηκε (με ερευνητικό εργαλείο το ερωτηματολόγιο) ο βαθμός και οι διαστάσεις αξιοποίησης των εφαρμογών της τεχνητής νοημοσύνης από μαθητές γυμνασίων και λυκείων της ελληνικής επικράτειας. Ειδικότερα, εξετάστηκαν οι ακόλουθες πτυχές του θέματος:

- Συχνότητα χρήσης εφαρμογών της τεχνητής νοημοσύνης,
- Εφαρμογές που αξιοποιούνται,
- Περιβάλλοντα χρησιμοποίησης των εφαρμογών αυτών (σχολείο, καθημερινή ζωή),
- Κριτική επισκόπηση του πληροφοριακού περιεχομένου που αντλείται από τις πηγές αυτές,
- Σύγκριση της αξιοπιστίας του με άλλες πηγές πληροφοριών,
- Καλλιέργεια πρακτικών γραμματισμού στην τεχνητή νοημοσύνη στην εκπαίδευση: έκταση και ποιότητα,
- Καλλιέργεια πρακτικών γραμματισμού στην τεχνητή νοημοσύνη στο οικογενειακό και το κοινωνικό πλαίσιο: έκταση και ποιότητα,
- Επίδραση της ηθικής διάστασης αναφορικά με την χρήση των συγκεκριμένων εφαρμογών,
- Στάσεις απέναντι στην τεχνητή νοημοσύνη,
- Αναγκαιότητα της αξιοποίησης της στην εκπαιδευτική διαδικασία.

Η επεξεργασία των ερευνητικών ευρημάτων πραγματοποιείται μέσω της διαδικασίας της ανάλυσης περιεχομένου / θεματικής ανάλυσης. Τα αποτελέσματα της διερεύνησης πρόκειται να παρουσιαστούν στο συνέδριο.

Στάσεις και Αντιλήψεις Εκπαιδευτικών για την Αξιοποίηση Εργαλείων Τεχνητής Νοημοσύνης στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση: Μελέτη Περίπτωσης σε Ελλάδα και Κύπρο

M. Magklara¹, K. Petridi²

¹Ministry of Education, Secondary Education, Cyprus

²European University Cyprus, Department of Education, Cyprus

Η Τεχνητή Νοημοσύνη (TN) αναδεικνύεται σήμερα σε σημαντική πρόκληση αλλά και ευκαιρία για την εκπαίδευση. Τα εκπαιδευτικά συστήματα των χωρών G20 καλούνται να αξιοποιήσουν τις δυνατότητές της για τον εμπλουτισμό της μάθησης και την προετοιμασία των μαθητών/τριών για κοινωνίες και οικονομίες με αυξανόμενη αυτοματοποίηση (Vincent-Lancrin & Van der Vlies 2020). Η παρούσα μελέτη περίπτωσης στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση σε Ελλάδα και Κύπρο είναι μέρος μιας ευρύτερης ποιοτικής έρευνας που εξετάζει τις αντιλήψεις και στάσεις των εκπαιδευτικών αναφορικά με την ενσωμάτωση εργαλείων TN στην εκπαίδευση. Μέσω ημι-δομημένων συνεντεύξεων με τέσσερις φιλόλογους, διερευνώνται οι αντιλήψεις τους για την παιδαγωγική αξία των εργαλείων TN, πιθανά εμπόδια στην εφαρμογή τους και το περιθώριο δράσης των εκπαιδευτικών σε συγκεντρωτικά συστήματα. Επίσης, εξετάζονται οι απόψεις τους για στρατηγικές ενίσχυσης της τεχνογνωσίας και της κριτικής ικανότητας των εκπαιδευτικών στην παιδαγωγική χρήση εργαλείων TN. Αναμένεται ότι τα ευρήματα θα συμβάλλουν στη συζήτηση για την επιμόρφωση και την παιδαγωγική ενσωμάτωση της TN στην εκπαίδευση (Βαρμάζη 2022, Chounta et al. 2022), καλύπτοντας ένα ερευνητικό κενό, καθώς οι σχετικές εμπειρικές αναφορές στην ελληνική και κυπριακή πραγματικότητα παραμένουν περιορισμένες (Βαζούρα & Σαμαράς 2024).

Βαζούρα, Ζ., & Σαμαράς, Ν. (Επιμ.). (2024). Πρακτικά 1ου Επιστημονικού Συνεδρίου: Η τεχνητή νοημοσύνη στην εκπαίδευση. Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής.

Βαρμάζη, Α. (2022). Αντιλήψεις εκπαιδευτικών πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης για την τεχνητή νοημοσύνη ως εργαλείο υποστήριξης της διδασκαλίας (Μεταπτυχιακή διπλωματική εργασία, Πανεπιστήμιο Μακεδονίας). Πανεπιστήμιο Μακεδονίας.

Chounta, I. A., Bardone, E., Raudsep, A., & Pedaste, M. (2021). Exploring teachers' perceptions of artificial intelligence as a tool to support their practice in Estonian K-12 education. *International Journal of Artificial Intelligence in Education*, 32(3), 725-755.

Vincent-Lancrin, S., & Van der Vlies, R. (2020). Trustworthy artificial intelligence (AI) in education: Promises and challenges (OECD Education Working Papers, No. 218). OECD Publishing.

Ψηφιακή μετάβαση και αξιοποίηση της τεχνολογίας στη διδασκαλία: αποτελέσματα από τη διεθνή έρευνα TALIS 2024

M. Christoforidou¹, T. Afantiti Lambrianou¹, Y. Karagiorgi¹

¹Centre of Educational Research and Evaluation, Cyprus Pedagogical Institute, Cyprus

Ο αυξανόμενος αντίκτυπος των ψηφιακών τεχνολογιών σε όλους τους τομείς της κοινωνίας, συμπεριλαμβανομένης της εκπαίδευσης, έχει δημιουργήσει προσδοκίες για αλλαγές στη διδασκαλία και μάθηση. Ενώ ο ρόλος των εκπαιδευτικών στη μάθηση παραμένει κεντρικός, η πανδημία COVID-19 ανέδειξε τη σημασία της χρήσης ψηφιακών πόρων και εργαλείων στην εκπαίδευση. Επιπρόσθετα, η τεχνητή νοημοσύνη και οι πιθανές εφαρμογές της στην εκπαίδευση απασχολούν την ερευνητική κοινότητα, αφού αυτή φαίνεται να διαδραματίζει όλο και μεγαλύτερο ρόλο στη ζωή των ανθρώπων.

Η Έρευνα για τη Διδασκαλία και τη Μάθηση (TALIS) είναι η μεγαλύτερη διεθνής έρευνα, η οποία εξετάζει τις απόψεις και τις εργασιακές συνθήκες των εκπαιδευτικών κατώτερου γυμνασιακού κύκλου (ISCED Level 2). Η βασική έρευνα στηρίζεται στη χορήγηση δύο ερωτηματολογίων: εκπαιδευτικού και διευθυντή/διευθύντριας.

Η έρευνα TALIS 2024 διεξήχθη την Άνοιξη του 2024 με τη συμμετοχή 54 χωρών. Στην Κύπρο, στην έρευνα έλαβαν μέρος 1793 εκπαιδευτικοί (ποσοστό συμμετοχής 88,9%) και 99 διευθυντές/διευθύντριες (ποσοστό συμμετοχής 99%) ιδιωτικών και δημοσίων σχολείων γυμνασιακού κύκλου.

Για πρώτη φορά, το ερωτηματολόγιο εκπαιδευτικού εξέτασε θέματα τεχνητής νοημοσύνης και χρήσης ψηφιακών πόρων/εργαλείων στη διδασκαλία. Στην TALIS 2024, η τεχνητή νοημοσύνη ορίστηκε ως «η ικανότητα των υπολογιστών να εκτελούν εργασίες που παραδοσιακά πιστεύεται ότι εμπλέκουν ανθρώπινη νοημοσύνη. Αυτή μπορεί να περιλαμβάνει την πρόβλεψη, την εισήγηση αποφάσεων ή την παραγωγή κειμένου» (OECD, 2023).

Η παρούσα εργασία παρουσιάζει τα αποτελέσματα της Κύπρου για την παράμετρο αυτή. Η εργασία επικεντρώνεται στις αντιλήψεις των εκπαιδευτικών σε σχέση με τη χρήση των ψηφιακών πόρων/εργαλείων, τη χρήση τους κατά τη διδασκαλία και τα επίπεδα αυτεπάρκειάς τους στη χρήση τους. Επιπλέον, παρουσιάζει τις απόψεις των εκπαιδευτικών σε σχέση με τη χρήση της τεχνητής νοημοσύνης στη διδασκαλία και τις πιθανές προκλήσεις και δυσκολίες κατά τη χρήση της.

Τα αποτελέσματα αυτά δεν συνοψίζονται εδώ, καθώς θεωρούνται εμπιστευτικά μέχρι τη διεθνή ανακοίνωσή τους από τον Οργανισμό Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης (ΟΟΣΑ) στις 7 Οκτωβρίου 2025.

Παρουσιάσεις 6 /Presentations 6

12:45 - 13:05

Πρωθώντας την ενεργό ανταπόκριση όλων των παιδιών σε συμπεριληπτικές τάξεις: Η επίδραση του παρεμβατικού προγράμματος PIVOT σε παιδιά δημοτικού χρησιμοποιώντας βίντεο χωρίς λόγια και τεκμηριωμένες πρακτικές συμπερίληψης

L. Kourea¹, A. Fella¹¹University of Nicosia, Education, Cyprus

Τα σχολεία του 21 αι. γίνονται ολοένα και πιο ετερογενή στη γλωσσική και μαθησιακή ετοιμότητα των παιδιών να ανταποκριθούν στις απαιτήσεις του εκπαιδευτικού συστήματος. Ένας αυξανόμενος αριθμός παιδιών με γλωσσικές, κοινωνικο-συναισθηματικές και συμπεριφορικές ανάγκες, ή/και με ρίσκο για σχολική αποτυχία φοιτά στις γενικές τάξεις, θέτοντας προκλήσεις στο διδακτικό προσωπικό σχετικά με τον βέλτιστο τρόπο στήριξης των μαθησιακών τους αναγκών. Ειδικότερα, παιδιά με αναπηρίες, παιδιά από διαφορετικό πολιτισμικό και γλωσσικό υπόβαθρο, καθώς και παιδιά από χαμηλό κοινωνικο-οικονομικό οικογενειακό επίπεδο ενδέχεται να παρουσιάζουν περιορισμένες προφορικές γλωσσικές δεξιότητες και λεξιλόγιο (Soland & Sandilos, 2020). Ερευνητικά δεδομένα αναφέρουν πως ο φτωχός προφορικός λόγος επηρεάζει σημαντικά τις δεξιότητες ανάγνωσης και γραφής των παιδιών (Huang et al., 2020). Η παρούσα εργασία παρουσιάζει τα πορίσματα της διδακτικής παρέμβασης PIVOT σε 260 παιδιά Δ΄ - Στ΄ τάξης δημοτικού σχολείου, η οποία διεξήχθη μέσω πειραματικού σχεδιασμού σε τέσσερα δημοτικά σχολεία της Κύπρου. Τα παιδιά τοποθετήθηκαν σε ομάδα ελέγχου και σε ομάδα πειράματος. Πάρθηκαν αρχικές και τελικές μετρήσεις σε γλωσσικές και αναγνωστικές δεξιότητες. Το παρεμβατικό πρόγραμμα εφαρμόστηκε από τους/τις εκπαιδευτικούς των τμημάτων μετά από επιμόρφωση και καθοδήγηση που έλαβαν από την ερευνητική ομάδα. Το πρόγραμμα PIVOT αποτελούνταν από τέσσερα δομημένα μαθήματα στη σαφή διδασκαλία και τέσσερα δομημένα μαθήματα βασισμένα στην καθοδήγηση από συνομηλίκους. Οι αξιολογήσεις ακεραιότητας της παρέμβασης διεξήχθησαν τουλάχιστον στο 30% των συνεδριών έχοντας κατά μέσο όρο άνω του 92%. Τα παιδιά της πειραματικής ομάδας παρουσίασαν βελτιωμένη επίδοση στις δεξιότητες αφήγησης προφορικού λόγου σε σχέση με τα παιδιά της ομάδας ελέγχου. Μετρήσεις της κοινωνικής εγκυρότητας της παρέμβασης λήφθηκαν από παιδιά, εκπαιδευτικούς και γονείς, οι οποίες ανέδειξαν τη θετική αποτίμηση των συμμετεχόντων για τους στόχους, το περιεχόμενο και τον αντίκτυπο της παρέμβασης PIVOT στη βελτίωση των γλωσσικών δεξιοτήτων των παιδιών. Τέλος, θα συζητηθούν τα κύρια ευρήματα της μελέτης, οι εκπαιδευτικές εφαρμογές και περιορισμοί της παρούσας έρευνας.

Εντάσσοντας συμπεριληπτικές πρακτικές διδασκαλίας της ελληνικής ως δεύτερης γλώσσας στην ευρύτερη πολιτική μιας πολύγλωσσης και πολυπολιτισμικής σχολικής μονάδας

M. Charalambous¹

¹Teacher in Primary Education, Ministry of Education of Cyprus, Cyprus

Στην εποχή μας, η έννοια του γραμματισμού μεταφράζεται σε ευέλικτες πρακτικές που επιτρέπουν στα άτομα να δρουν και να αλληλεπιδρούν σε διάφορα πολυπολιτισμικά και πολυγλωσσικά πλαίσια, αξιοποιώντας πολυτροπικά κείμενα και ποικιλία μέσων για επικοινωνία στην καθημερινή ζωή. Για να γεφυρώσουμε τους σχολικούς στόχους με τους στόχους της πραγματικής ζωής, οι εκπαιδευτικοί θα πρέπει να σχεδιάζουμε μαθησιακές εμπειρίες μέσω των οποίων "να δημιουργούνται συνδέσεις μεταξύ προσωπικών εμπειριών και πολιτισμικών και γλωσσικών διαστάσεων" (Anderson and Macleroy, 2016 p.263). Για τους εκπαιδευτικούς που διδάσκουν την ελληνική ως δεύτερη γλώσσα (Ε2Γ), αυτό μεταφράζεται σε ανάγκη χρήσης συμπεριληπτικών πρακτικών για την εκμάθηση της Ε2Γ που αντλούν από το γλωσσικό και κοινωνικοπολιτισμικό κεφάλαιο των μαθητών με Μ.Β. και συγχρόνως επιτρέπουν τον εμπλουτισμό και τη σύνδεσή του με την ελληνική γλώσσα και το κοινωνικοπολιτισμικό πλαίσιο της χώρας διαμονής, μέσα από διάλογο και διάχυση γνώσεων και εμπειριών.

Η παρουσίαση αυτή θέτει το ερώτημα πώς η εκμάθηση της ελληνικής ως δεύτερης γλώσσας μπορεί να επιτευχθεί με διασύνδεση του γλωσσικού μαθήματος στην Ε2Γ με την ευρύτερη πολιτική κάθε σχολικής μονάδας. Φωτίζονται δύο παράμετροι που θέτουν στο επίκεντρο την εφαρμογή μιας συμπεριληπτικής προσέγγισης που εστιάζει στην ενεργό συμμετοχή των μαθητών/τριών με Μ.Β. στα σχολικά δρώμενα. Η πρώτη παράμετρος είναι η σύνδεση της διδασκαλίας της Ε2Γ με προγράμματα και δράσεις της σχολικής μονάδας μέσα από διαθεματικές δραστηριότητες. Η δεύτερη είναι η χρήση επικοινωνιακών πρακτικών σε κοινότητες μάθησης (άλλες τάξεις της σχολικής μονάδας, άλλες σχολικές μονάδες, συνεργασία σχολείου - οικογένειας) στις οποίες συμμετέχουν και παιδιά με Μ.Β για επεξεργασία εμπειριών και ζητημάτων κοινού ενδιαφέροντος. Στην εισήγηση παρουσιάζονται παραδείγματα πρακτικών εφαρμογών στα πλαίσια μιας ολιστικής προσέγγισης διδασκαλίας της Ε2Γ, τα οποία φαίνεται να δημιουργούν ένα ασφαλές πλαίσιο μάθησης μέσα στο οποίο νοηματοδοτείται η γλώσσα στόχος, φωτίζονται οι κοινωνικοπολιτισμικές διαστάσεις της και αναπτύσσονται πρακτικές γραμματισμού, δεξιότητες αλλά και αξίες που προάγουν τη δημοκρατική πολιτικότητα.

Συμπερίληψη, Μαθησιακές Δυσκολίες και Νέα Προγράμματα Σπουδών της Νεοελληνικής Γλώσσας: Κριτική αποτίμηση

Σ. Τζιβινίκου^{1,2}, Σ. Μπέσσα³, Α. Βολακάκης³, Α. Τσώλης³, Ε. Κωνσταντοπούλου³, Ε. Σαρακατσάνου³

¹Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας, Greece

²Πρόεδρος της Περιφερειακής Επιτροπής Πρότυπων και Πειραματικών Σχολείων Θεσσαλίας, Greece

³Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας, Παιδαγωγικό Τμήμα Ειδικής Αγωγής, Greece

Η εισαγωγή των Νέων Προγραμμάτων Σπουδών (ΝΠΣ) της Νεοελληνικής Γλώσσας στο Δημοτικό Σχολείο συνοδεύτηκε από τη δέσμευση για μια πιο δίκαιη, ευέλικτη και συμπεριληπτική εκπαίδευση. Ωστόσο, παραμένει ανοιχτό το ερώτημα κατά πόσο οι προβλέψεις τους επαρκούν για την ουσιαστική εκπαιδευτική υποστήριξη μαθητών/τριών με μαθησιακές δυσκολίες (ΜΔ), οι οποίοι/ες αντιμετωπίζουν συχνά εμπόδια στη γλωσσική κατανόηση και στην παραγωγή γραπτού λόγου.

Σκοπός της παρούσας μελέτης είναι η κριτική αποτίμηση του βαθμού στον οποίο τα ΝΠΣ της Νεοελληνικής Γλώσσας ενσωματώνουν αρχές που διευκολύνουν τη συμπεριληπτική διδασκαλία, με έμφαση στην υποστήριξη μαθητών/τριών με ΜΔ. Η ανάλυση εστιάζει σε όρους-δείκτες, όπως διαφοροποίηση, συμπερίληψη, πρόσβαση, ευελιξία και αξιολόγηση, οι οποίοι συνδέονται με το πλαίσιο του Καθολικού Σχεδιασμού για τη Μάθηση (UDL).

Η μεθοδολογία ακολούθησε την ποιοτική ανάλυση εγγράφων και τη θεματική ανάλυση περιεχομένου. Σώμα κειμένων αποτέλεσαν τα ΝΠΣ της Γλώσσας για το Δημοτικό, τα οποία αναλύθηκαν από δύο υποομάδες της ερευνητικής ομάδας (έξι μέλη) που εργάστηκαν ανεξάρτητα. Οι αποκλίσεις μελετήθηκαν και συζητήθηκαν, με προσαρμογές που οδήγησαν σε συναίνεση, διασφαλίζοντας την αξιοπιστία της ανάλυσης.

Τα προκαταρκτικά ευρήματα αναδεικνύουν σαφείς αναφορές στη διαφοροποίηση και την ποικιλία διδακτικών πρακτικών, καθώς και ευκαιρίες για ανάπτυξη στρατηγικών κατανόησης και παραγωγής λόγου. Παράλληλα, λιγότερο εμφανής είναι η συστηματική καθοδήγηση για διαμορφωτική αξιολόγηση και παρακολούθηση προόδου σε μαθητές/τριες με ΜΔ. Συμπερασματικά, τα ΝΠΣ εκφράζουν ισχυρή πρόθεση συμπερίληψης, αλλά απαιτούνται πιο συγκεκριμένα και λειτουργικά εργαλεία, ώστε ο/η εκπαιδευτικός να στηριχθεί ουσιαστικά στη σχολική πράξη.

Σε μελλοντική έρευνα θα διερευνηθεί η συμβολή των νέων σχολικών εγχειριδίων στη συμπερίληψη και στην αποτελεσματική εκπαιδευτική υποστήριξη των μαθητών/τριών με ΜΔ

Παρουσιάσεις 7 /Presentations 7

12:45 - 13:05

Parental Involvement in Fostering Active Learning Pedagogy in EFL Classrooms in Cyprus

E. Kaourani¹, S. Karpava²¹Department of English Studies, University of Cyprus, Cyprus²University of Cyprus, Department of English Studies, Cyprus

In recent years, active learning approach is seen as an alternative to the one-size-fits-all, traditional, teacher-centered classroom with studies underlining the benefits of active learning as well as the necessity for teachers to place learning rather than teaching in the heart of the educational process (Cattaneo, 2017). At the same time, parental involvement has consistently been found to positively affect children's language acquisition (Harthy, 2020; Kamal, 2020). Despite this, there is still a need to expand research to English as a Foreign Language (EFL) classrooms in Cyprus as no prior research has been conducted on the role of parental involvement in fostering active learning in the context of children's EFL development. This study aimed to explore the beliefs of 100 parents of students attending private EFL classes in Cyprus regarding active learning pedagogy. Data were collected through questionnaires and focus group discussions, where parents shared their perceptions of active learning strategies, their effectiveness, challenges faced, and potential opportunities for implementation. The analysis revealed that parents generally view active learning as a student-centered and engaging approach that significantly benefits their children's personal and academic growth. Despite their positive attitudes, many parents noted practical challenges in applying active learning methods and compared their experiences with English language learning in private versus public settings, highlighting certain shortcomings in the latter. The findings underscore the important role parental involvement can play in enhancing EFL learning (Alias et al., 2024). Collaboration between parents and schools can help optimize learning experiences and equip students with the skills necessary to succeed globally and face future challenges (Kusumoto, 2018; Brito, 2019). Overall, fostering strong parental engagement in active learning strategies can contribute significantly to improving EFL education in Cyprus.

Integrating Philosophical Counseling with Psychodynamic Curves at an Innovative School for Parents

M. Papathanasiou¹, D. Georgiadis²

¹University of Thessaly, Early childhood Education, Greece

²Panteion university of social and political sciences, Sociology, Greece

This paper intends to recount an Action Research-AR- project that took place at a public library, in the form of a school for parents. The two researchers/psychologists/educators, who are also the authors of this paper, explored the contingency of transforming a simple school for parents to a philosophical parents' community in a 10-weekly-sessions by joining the forces of philosophical counseling with psychodynamic "curves", as its main objective. Philosophical communities, is a phenomenon that comes from antiquity, can rightly be considered "community education." By defining philosophical activity as exploration, we shift from teaching philosophy for transmitting information to philosophy as a search process, and the following have been our research questions: to seek answers to questions of mutual concern, meanings from our experiences throughout our lifespan, understanding of our inner and outer worlds. When this search ceases to be individual and tacit and becomes part of a group, it acquires the characteristics of a philosophical community of inquiry. Through this AR, the effectiveness of an initiative at a school for and with the parents has been explored, during the Fall of 2024. The participants were 25 parents (21 women, 4 men). The successful engagement of philosophical practices for parents in previous projects in schools revealed the need for adopting a similar practice in this case. Carefully selected triggers have been used as a stimulus for raising philosophical discussions that were analyzed in depth.

The members of this parents' community co-examine and co-investigate the questions that concern them, express themselves freely and, with full mutual respect, interact and build on each other's thoughts, participate actively justifying their positions, help each other to critically reflect and draw conclusions from what has been articulated, and additionally try to elaborate diverse contexts that may evolve in questioning and even revising assumptions and expectations.

Unaccompanied Minors in Greece: The role of Philosophical Counseling in their integration

D. Georgiadis¹, M. Papathanasiou²

¹Panteion University of Social and Political Sciences, Sociology, Greece

²University of Thessaly, Early Childhood Education, Greece

Greece is one of the most affected destinations in Europe by the arrival of unaccompanied minors – UAMs – who mainly reach the country transiting through the Eastern Mediterranean route passing through Turkey and coming from Asian and African countries like Syria, Afghanistan, Pakistan, Somalia, Yemen, Palestine. In 2021, 2.131 unaccompanied children live in Greece and between January 2016 and October 2021, 37.535 unaccompanied minors reached the country. It clearly is a crucial phenomenon that requires attention and specific care, not least given the vulnerable condition of many of the migrants involved.

This article is divided in two parts. First, we will analyze the reception system for unaccompanied minors in Greece, together with its flaws and potential ameliorations. Second, we tend to explore the relationship between philosophical counseling for unaccompanied minors and their integration.

Παρουσιάσεις 8 /Presentations 8

12:45 - 13:05

A Holistic Approach to Teaching Reading in Hungarian Heritage Language Schools

B. Jani-Demetriou¹, I. Schmidt²¹American University of Beirut - Mediterraneo, Institute of the Liberal Arts, Cyprus²Károli Gáspár University of the Reformed Church in Hungary, Institute of Hungarian Linguistic, Literary and Cultural Studies, Hungary

In our presentation, we examine the literacy practices shaping the reading habits of young people in the Hungarian diaspora. While around ten million Hungarians live in Hungary, about 2 million live in the diaspora (Kovács 2024), and nearly half no longer speak Hungarian. By emphasizing the importance of reading in the heritage language, our research aims to help youth in the diaspora strengthen their connection to their cultural heritage.

Reading plays a crucial role in developing core competencies, improving communication in both native and foreign languages, and motivating lifelong learning. It conveys cultural knowledge, broadens understanding, and supports children's emotional and social growth (Clark & Rumbold, 2006). For children in the diaspora, learning to read depends not only on family socialization but also on the ways of instruction in heritage language schools. These schools often determine whether young people develop into active readers in their language resources. We argue that drawing on the multilingual and multicultural environment of the diaspora through a holistic literacy approach can significantly improve reading skills and nurture long-term engagement with books.

Our approach builds on Miller's (1996, 2019) holistic curriculum, which integrates language activities through personal experience and prior knowledge. By maintaining continuous contextualization and interweaving linguistic processes, meaning-making becomes deeper and more strategic. While we adapt Miller's ideas to our research context, his principles underpin our approach.

At the conference, we present findings from an analysis of reading programs in Hungarian heritage language schools, examining how holistic methods are applied. Our results show many adolescents drop out of these programs, leaving their reading competence at an early elementary level. We explore the reasons behind this trend and its implications for heritage-language literacy.

The Rhetoric of Reading Strategies

T. Lózsi¹

¹Eötvös Loránd University, Faculty of Primary and Preschool Education Department of Hungarian Language and Literature, Hungary

A prominent area of inquiry within reading research and language education is the examination of reading strategies and their pedagogical applications. Reading strategies are typically categorized into pre-reading, during-reading, and post-reading strategies. Consequently, the exploration of reading strategies can be associated with rhetoric. Although rhetoric originated as a doctrine of oratory, it encompasses more than that; it is the science of public communication. Aristotle, the author of the first scientific rhetoric, defines it as "the faculty of observing the available means of persuasion in any given case" (Rhet. 1355b). From Aristotle to Quintilian, ancient rhetoricians developed a framework that has significantly influenced Western culture, resulting in a substantial portion of texts being created in accordance with rhetorical principles, whether intentionally or unintentionally, to this day. As a result, the structure of literary works and other texts, including modern media texts such as films, advertisements, and social media videos, often draws heavily from rhetoric. When a text is crafted according to rhetorical principles, rhetoric, particularly rhetorical analysis, can aid in its interpretation.

This lecture seeks to identify the rhetorical foundations underlying reading strategies, employing a comparative analysis to draw parallels between the categorization of reading strategies and the strategies themselves, as well as the teachings of rhetoric. To illustrate the findings, the analysis of specific texts and tasks applicable in educational settings is also presented as an example.

Promoting reading for pleasure: A school's action plan and practices

A. Andiliou¹

¹Ministry of Education, Sport, and Youth, Cyprus

School action plans have become a common practice in Primary Schools in Cyprus. Action plans are often prepared at the beginning of the year by groups of teachers to support the development of targeted skills and behaviours. Examples of action plans developed in Cyprus' Primary schools include plans for improving the school, promoting reading for pleasure, preventing and managing bullying, environmental policy and sustainability. Action plans are developed according to a school's priorities, set goals and objectives, and suggest activities that teachers can implement. In addition, action plans may include assessment and dissemination activities. Promoting reading for pleasure is a priority in primary schools. Reading for pleasure refers to reading done based on someone's own will or reading that begun at someone else's request and continues because of one's interest (Clark & Rumbold, 2006). Reading for pleasure can support the development of contemporary skills such as critical and creative thinking, communication and social-emotional skills, and ecological awareness. The presentation will focus on activities designed and implemented in a Primary School in Cyprus to Promote Reading for Pleasure. The action plan aimed to a) develop a school reading culture, b) promote literacy activities, c) incorporate literature units in Greek Language lessons, d) improve the school environment to become reader friendly, and e) provide professional development opportunities. Teachers, across years, planned and implemented activities in their classes and in collaboration with other teachers. Examples of activities included: 10 minute daily reading, visits from authors, creative writing activities, books on wheels, visits to a University library, and to the Fairy tale museum. Involvement in such activities provided opportunities to read for pleasure and has the potential to support contemporary skills. Action plans can become a guide for educators and schools that prioritize developing a reading culture in classrooms and across the school.

Παρουσιάσεις 9/ Presentations 9

14:30 - 14:50

Mapping Language and Literacy Representations in Greek L1 Curricula through Natural Language Processing (NLP)

E. Katis^{1,2}, E. Katsarou^{1,2}, M. Tzanaki^{1,2}, E. Daskalaki^{1,2}¹University of Crete, Department of Primary Education, Greece²University of Crete, TALOS AI4SSH Project, Greece

Background: Educational L1 curricula often embed implicit definitions of literacy. In the 1990s, New Literacy Studies (NLS) challenged traditional autonomous models that viewed literacy as a set of decontextualized cognitive skills (Street, 1984; Gee, 2015), and conceptualized literacy as situated practices embedded in diverse social, cultural, and political contexts, shaped by power relations and ideological structures (Barton & Hamilton, 2012; Street, 2014; Baynham, 1995). From this perspective, texts are not neutral representations of reality but sociocultural practices that both reflect and construct power, ideology, identity, and diversity. Curricula function as ideological tools that construct and legitimize particular conceptions of language and literacy, shaping how students engage with texts.

Methodology: This paper presents a comparative textual analysis of L1 Greek school curricula, which aims to reveal underlying assumptions about language and literacy. Our methodology employs Natural Language Processing (NLP) tools to systematically identify and quantify the prevalence of terms related to language and literacy as a discrete competence (e.g., Reading, Writing, Grammar, Syntax) versus terms associated with language as a social practice (e.g., Ideology, Power, Social Identities, Discourse Analysis). This computational approach allows for a rigorous and large-scale examination of linguistic patterns within the curricula, providing empirical evidence for the dominant conceptualization of language.

Preliminary results indicate a discernible bias in the Greek L1 curricula towards an understanding of language primarily as a set of decontextualized skills and competencies. Terms reflecting a critical, socio-cultural, and practice-oriented view of language, as advocated by NLS, are significantly less frequent. This suggests that the current curricula may inadvertently reinforce an autonomous model of literacy, potentially overlooking the complex and multimodal nature of language use in contemporary society and limiting opportunities for students to develop critical language awareness and engage with language as a means for critical thinking and social action.

The Development of Digital Skills and Their Impact on Professional Identity: Perceptions of Pre-Service Teachers

E. Kipouropoulou¹, A. Papanikolaou¹, A. Retali¹, M. Tzifopoulos¹, I. Vasileiadis¹

¹University of Western Macedonia, Department of Primary Education, Greece

The current literature suggests that digital skills should be cultivated in initial teacher training programs, as there is a relevant shortage of students preparing to become teachers. The trend seems to be that newly appointed teachers are unable to effectively utilize digital technologies, especially in the age of Artificial Intelligence, in their teaching, as they do not seem to have acquired sufficient digital skills during their studies. This also affects their perception of their role and the formation of their professional identity. Based on the above context, the purpose of this presentation is to research the perceptions of pre-service teachers in the Department of Primary Education at the University of Western Macedonia in Greece, regarding the importance of digital skills for their future role, the connections they make with the formation of their professional identity, and the difficulties they identify in integrating digital technologies into the educational process. Furthermore, how pre-service teachers assess their digital literacy knowledge and skills will be discussed. The research utilizes the principles of qualitative research strategy through semi-structured interviews with 15 fourth-year university students. The analyses will be presented through Reflexive Thematic Analysis, with the formation of an inductive system of (sub-)themes. The presentation will focus on highlighting critical parameters related to the professional readiness of future teachers in a digitally changing and transformed school environment, taking into account the lack of related research in Greece. The research findings can contribute to the enrichment of the Curricula of Primary Education Departments, enhancing the professional development opportunities of teachers who will meet the demands of the modern digital classroom.

Enhancing pre-service teachers' digital professional identity: Digital literacy practices in the university setting

M. Tzifopoulos¹, A. Antoniou¹

¹University of Western Macedonia, Department of Primary Education, Greece

At the international level, the development of digital skills through digital literacy practices is now a main goal of university departments that train teachers. In this context, this presentation will introduce the digital literacy practices that pre-service teachers from the Department of Primary Education at the University of Western Macedonia in Florina, Greece, are exposed to. Specifically, in the 8th semester undergraduate course entitled: Digital Literacy in Primary School: Examples and Applications, during the spring semester of 2024-25, 60 university students had the opportunity to collaborate, reflect, and engage in cognitive "conflict" by utilizing digital tools and digital literacy applications, which enabled them to reflect on their future professional identity. Specifically, they worked in groups in the Department's computer lab and created flipped classroom tasks, digital comics, concept maps, digital storytelling, blogs, digital games, social media announcements, on various subjects taught in elementary school, using online and offline programs. Through contextualized learning, they were able to understand what is appropriate for each educational situation, depending on their students' potential and the corresponding developmental stage of their students. Touching on issues of educational policy, the university students were able, as far as possible, to engage in reflective discussion and propose the integration of digital technologies into today's schools, which would not be unconnected from the real needs of students and the objectives of modern schools. The aim was to develop digital learning products, in line with the transformative and postmodern pedagogical approach, in order to shape their digital professional identity.

Enter Sandman, Exit Silence. Rock Lyrics and the Rhetoric of Taboo Topics in Education

M.Z. Tóth¹

¹Eötvös Loránd University Faculty of Primary and Pre-School Education, Department of Hungarian Language and Literature, Hungary

Educational institutions are frequently perceived as secure environments; however, certain subjects, including suicide, abortion, child abuse, and substance addiction, remain enveloped in silence and discomfort. These socio-taboo issues significantly impact adolescents' lives, rendering their exclusion from educational discourse both problematic and potentially detrimental. This presentation examines how contemporary song lyrics can function as authentic cultural texts, aiding students in confronting and critically reflecting on sensitive topics. Utilizing rhetorical analysis, I propose a methodological framework that incorporates popular music into classroom practices: teaching the unspeakable with rock and rhetoric. The selected repertoire, encompassing artists such as Metallica, Motörhead, Guns N' Roses, Nirvana, Soundgarden, Alice in Chains, Alter Bridge, and Steven Wilson, illustrates how musicians translate personal and social struggles into poetic expressions. By analysing ethos, pathos, and logos within these lyrics, students can enhance their rhetorical literacy and develop a language to discuss experiences often omitted from the curriculum. This approach encourages learners to recognize persuasive strategies, symbolic representations, and emotional appeals while simultaneously fostering a safe space for dialogue.

Rhetorical engagement with contemporary music transcends traditional literacy skills, promoting critical thinking, empathy, and resilience, and providing students with interpretative tools to navigate complex personal and societal challenges. Integrating these practices into education can bridge the gap between youth culture and institutional discourse, transforming taboo topics into opportunities for constructive conversations and emotional growth.

The phenomena outlined in the lecture, along with the presentation of related research findings and specific lesson plan proposals based on these findings, patterns, and exercises, can contribute to the renewal of pedagogical methods. The lecture treats the old new rhetoric as a collaborative, creative linguistic communication action and education as a value-creating and value-transmitting process. It also highlights potential intersections between rhetoric and other social sciences, such as marketing, political science, literature, and music.

Παρουσιάσεις 10/ Presentations 10

14:30 - 14:50

Ψηφιακός Θρησκευτικός Γραμματισμός και Διδακτική Αξιοποίησή του

K. Stefanis¹, E. Chatziioannou²¹Ministry of Education Cyprus, Department of Secondary General Education, Cyprus²Larnaka College, Faculty of Education, Cyprus

Ο Ψηφιακός Θρησκευτικός Γραμματισμός υπερβαίνει την παραδοσιακή γνωστική προσέγγιση και ενσωματώνει δεξιότητες που σχετίζονται με την κριτική κατανόηση, ερμηνεία και αποτίμηση του θρησκευτικού λόγου στο διαδίκτυο και στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης. Δεν περιορίζεται στην αποθήκευση θρησκευτικών γνώσεων, αλλά εμπεριέχει την ικανότητα αναγνώρισης, αξιολόγησης και κριτικής επεξεργασίας του θρησκευτικού περιεχομένου που διακινείται σε ψηφιακά περιβάλλοντα. Η καλλιέργεια του συγκεκριμένου γραμματισμού είναι απαραίτητη επιδή οι μαθητές εκτίθενται σε ποικίλες μορφές θρησκευτικού λόγου κυρίως μέσω του διαδικτύου. Οι πλατφόρμες κοινωνικής δικτύωσης αποτελούν βασικά σημεία επαφής με το θρησκευτικό φαινόμενο, φιλοξενώντας ένα ευρύ φάσμα περιεχομένων: από επίσημες ανακοινώσεις θρησκευτικών οργανισμών και προσωπικές μαρτυρίες πίστης έως σατιρικά memes και ακραίες ρητορικές φανατισμού. Σε αυτό το πλαίσιο, η ανάπτυξη κριτικής παιδείας καθίσταται θεμελιώδης, ώστε οι μαθητές να μπορούν να αντιστέκονται τόσο σε φονταμενταλιστικά αφηγήματα όσο και σε αποδομητικές, συχνά επιφανειακές προσεγγίσεις του ιερού. Η διδακτική αξιοποίηση του Ψηφιακού Θρησκευτικού Γραμματισμού δύναται να εκφραστεί μέσα από ποικίλες παιδαγωγικές πρακτικές. Ενδεικτικά, η ανάλυση βιντεοπαραγωγών στο YouTube που παρουσιάζουν θρησκευτικές παραδόσεις από τη σκοπιά δημοφιλών δημιουργών προσφέρει αφορμή για συζήτηση σχετικά με την εγκυρότητα, την προθετικότητα και την τεκμηρίωση των πηγών. Η διερεύνηση θρησκευτικών memes επιτρέπει τη μελέτη της σχέσης χιούμορ και ιερού, συμβάλλοντας παράλληλα στην καλλιέργεια ανεκτικότητας και κριτικής στάσης. Παράλληλα, η ανάθεση ερευνητικών εργασιών τύπου “fact-checking”, όπου οι μαθητές καλούνται να ελέγξουν διαδικτυακές φράσεις ή προφητείες με βάση εργαλεία διασταύρωσης πληροφοριών, ενισχύει τη δεξιότητα της τεκμηριωμένης κριτικής σκέψης. Επιπλέον, η δημιουργία μαθητικών podcasts ή ιστολογίων με θεματική τον θρησκευτικό λόγο μπορεί να λειτουργήσει ως γόνιμο πεδίο διαπολιτισμικού διαλόγου σε ψηφιακό πλαίσιο. Σε ευρύτερο επίπεδο, ο Ψηφιακός Θρησκευτικός Γραμματισμός υπερβαίνει τα όρια του μαθήματος των Θρησκευτικών, προετοιμάζοντας τους μαθητές να αναλάβουν ενεργό και υπεύθυνο ρόλο ως πολίτες σε ένα πολυπολιτισμικό και ψηφιακά διαμεσολαβημένο κοινωνικό περιβάλλον, όπου η θρησκεία, ο πολιτισμός και τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης αλληλοδιαπλέκονται δυναμικά.

Διδασκαλία μεταγνωσιακών στρατηγικών ανάγνωσης σε διαδικτυακά περιβάλλοντα για την ενίσχυση της αναγνωστικής κατανόησης και του επιστημονικού Γραμματισμού μαθητών 5ης τάξης Δημοτικού

Ε. Γάκη¹, Ι. Σπαντιδάκης², Α. Μουζάκη²

¹ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΡΗΤΗΣ, Greece

²ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΡΗΤΗΣ, Greece

Ο επιστημονικός γραμματισμός είναι μία απαραίτητη δεξιότητα για τους πολίτες του 21ου αιώνα και η τρέχουσα έρευνα υποστηρίζει πως συνδέεται στενά με τις μεταγνωσιακές στρατηγικές ανάγνωσης και την αναγνωστική κατανόηση. Ωστόσο, ελάχιστες έρευνες έχουν ασχοληθεί με το πώς συνδέονται και αλληλεπιδρούν τα παραπάνω σε έντυπα και κυρίως σε ψηφιακά περιβάλλοντα ανάγνωσης. Σε αυτό το πλαίσιο σκοπός της παρούσας εργασίας ήταν ο σχεδιασμός, η εφαρμογή και η αξιολόγηση μιας διδακτικής παρέμβασης με παροχή κοινωνικο-διαδικαστικών διευκολύνσεων μέσα σε ένα περιβάλλον ανάγνωσης υποστηριζόμενο από υπολογιστή, προκειμένου να ενισχυθούν οι μεταγνωσιακές στρατηγικές, η αναγνωστική κατανόηση και ο επιστημονικός γραμματισμός, αλλά και να διερευνηθεί ο τρόπος που οι συγκεκριμένες μεταβλητές συνδέονται και αλληλεπιδρούν. Στην έρευνα πήραν μέρος δύο τμήματα 5ης τάξης, μία πειραματική ομάδα (21 μαθητές/τριες) και μία ομάδα ελέγχου (20 μαθητές/τριες). Για τη μέτρηση των μεταβλητών αξιοποιήθηκαν, πριν και μετά την παρέμβαση, ημι-δομημένη συνέντευξη, κείμενα των μαθητών με οδηγίες, ημερολόγιο εκπαιδευτικού, αναστοχαστικά ημερολόγια των μαθητών, κλείδα παρατήρησης, πρωτόκολλα «φωναχτής σκέψης» (think aloud protocols), κείμενο με ερωτήσεις και ανάκληση του περιεχομένου του κειμένου (περίληψη). Η διδακτική παρέμβαση έγινε στο πλαίσιο της «κοινωνιογνωσιακής μαθητείας» και της φθίνουσας καθοδήγησης. Τα αποτελέσματα έδειξαν πως οι μαθητές/τριες της πειραματικής ομάδας, οι οποίοι διδάχθηκαν μεταγνωσιακές στρατηγικές για την κατανόηση πληροφοριακών (επιστημονικών) κειμένων στο διαδίκτυο, ανέπτυξαν μεταγνώση και ενίσχυσαν την αναγνωστική κατανόηση και τον επιστημονικό γραμματισμό. Επιπλέον, προέκυψε πως η διδασκαλία μεταγνωσιακών στρατηγικών για την κατανόηση κειμένων είναι απαραίτητο να γίνεται στο πλαίσιο όλων των μαθημάτων και όχι μόνο στο γλωσσικό μάθημα.

Γλώσσα ή Θρησκευτικά; Μελετώντας Πρακτικές Γραμματισμού στο Μέσο και Νάνο Πεδίο ΑΠ Θρησκευτικών Δημοτικής Εκπαίδευσης στην Κύπρο

N. Χρυσοστόμου¹

¹Πανεπιστήμιο Κύπρου, Τμήμα Επιστημών της Αγωγής, Cyprus

Στο ακαδημαϊκό πεδίο των Αναλυτικών Προγραμμάτων (ΑΠ) απασχολεί το είδος της γνώσης που κυριαρχεί σε αυτά, καθώς και πώς διαφορετικοί συγκειμενικοί παράγοντες επιτρέπουν ή αποτρέπουν τους/τις εκπαιδευτικούς να κινηθούν πέραν των ορίων των γνωστικών αντικειμένων στην τάξη. Σκοπός της μελέτης είναι η διερεύνηση του ΑΠ του Θρησκευτικού Μαθήματος (ΘΜ) δημοτικής εκπαίδευσης της Κύπρου σε μέσο (σχολικά εγχειρίδια/διδακτικό υλικό του μαθήματος) και νάνο πεδίο (αυθεντικές συνθήκες διδασκαλίας στη σχολική τάξη) πραγμάτωσής του, και η ανάδειξη διασυνδέσεων του με το Γλωσσικό Μάθημα (ΓΜ). Στο πλαίσιο της ευρύτερης έρευνας διαφάνηκε η σύνδεση του ΘΜ με άλλα γνωστικά αντικείμενα, με συχνότερη στο ΓΜ, γεγονός που οδήγησε σε περαιτέρω διερεύνηση των διασταυρώσεων των ορίων των Θρησκευτικών με τη Γλώσσα. Η μελέτη αντλεί από τη θεώρηση του Κοινωνικού Ρεαλισμού (Young & Muller, 2010) η οποία διακρίνει σε τρεις τύπους γνώσης ως «Εκπαιδευτικά Σενάρια του Μέλλοντος» στα σχολικά ΑΠ: «Future 1», «Future 2» και «Future 3». Ταυτόχρονα υιοθετούνται τα κριτήρια «ταξινόμησης» και «περιχάραξης» (Bernstein, 1971) ως προς την έννοια διατήρησης, διασταύρωσης ή διάλυσης των «ορίων» της σχολικής γνώσης. Τα δεδομένα αποτελούνται από δύο ενότητες σχολικών εγχειριδίων των Θρησκευτικών Γ΄ τάξης και τις παρατηρήσεις πραγμάτωσής τους από δύο εκπαιδευτικούς στην τάξη τους. Χρησιμοποιήθηκε η μέθοδος ανάλυσης περιεχομένου και θεματική ανάλυση, ενώ τα κείμενα κωδικοποιήθηκαν ως προς τους τύπους της γνώσης και πρακτικές γραμματισμών που αναδύονταν σε αυτά. Η μελέτη αναδεικνύει πώς οι εκπαιδευτικοί στη διδασκαλία των Θρησκευτικών κινούνται μεταξύ των ορίων της γνώσης του ΘΜ και ΓΜ, καθώς πραγματεύονται το νόημα προφορικών, γραπτών και πολυτροπικών κειμένων, χρησιμοποιώντας, κυρίως, πρακτικές κατανόησης και παραγωγής συγκεκριμένων τύπων προφορικού και γραπτού λόγου. Η εργασία ολοκληρώνεται με συζήτηση των ευρημάτων σε σχέση με ζητήματα οριζοντικοποίησης της σχολικής γνώσης, καθώς αναπτύσσονται οι ερευνητικές απόρροιές τους, ως μέρος ευρύτερης έρευνας αναπλαισίωσης της γνώσης του ΑΠ των Θρησκευτικών από μάκρο σε μέσο και νάνο πεδίο.

Γλωσσικός γραμματισμός και μουσική νοημοσύνη στην πρώτη σχολική ηλικία. Εφαρμογή και έρευνα

A. Konstantakopoulou¹

¹NKUA, Greece

Η συνάφεια του Λόγου με τη Μουσική έχει αναδειχθεί από πολλές επιστήμες, όπως της Ιατρικής και των Νευροεπιστημών, της Εθνογλωσσολογίας και της Εθνομουσικολογίας, της Ψυχολογίας και της Μουσικής Παιδαγωγικής. Παρόμοια, η έμφυτη μουσική νοημοσύνη έχει δείχθει πως, όταν αξιοποιείται στην διαδικασία του εγγραμμιστού που ξεκινάει στην πρώτη σχολική ηλικία, έχει θετικές επιδράσεις στην ανάπτυξη και καλλιέργεια αναγνωστικών και μουσικών δεξιοτήτων. Με τη θεωρητική βάση πως η εκπαίδευση στη μουσική είναι εκπαίδευση στην ανάγνωση, δημιουργήσαμε εκπαιδευτικό πρόγραμμα με υλικό με τραγούδια για τη διδασκαλία πρώτης ανάγνωσης, το οποίο εφαρμόστηκε επί ένα σχολικό έτος και ερευνήθηκε σε δυο μελέτες περίπτωσης, στην Α΄ Δημοτικού (2015-16, n=22) και στο Νηπιαγωγείο (2024-25, n=40). Τα συμπεράσματα έδειξαν πως, όταν το υλικό ανάγνωσης είναι ομοιοκατάληκτοι σίχλοι και τραγούδια, οι μαθητές εξασκούνται στην ανάγνωση τραγουδώντας, διαβάζουν με ευχέρεια, αυτοματισμό και προσωδία, πιο ευχάριστα, αναπτύσσουν κίνητρα, συμμετέχουν, ευαισθητοποιούνται αισθητικά και πολιτισμικά, λειτουργούν αποτελεσματικά ως ομάδα και αποκτούν θετική εικόνα για τον εαυτό τους, τους άλλους και το σχολείο. Στα νήπια παρατηρήθηκε η επαύξηση της φωνολογικής επίγνωσης και η-κατά περίπτωση- πρόσληψη του μηχανισμού ανάγνωσης με έναν φυσικό τρόπο μέσα από το τραγούδι, η προθυμία και αναμονή του μαθήματος, η καλλιέργεια μουσικών δεξιοτήτων, η ανάπτυξη κινήτρων στην περαιτέρω ενασχόληση με την Μουσική καθώς και η εξαιρετική ανταπόκριση των προνηπίων. Στον αιώνα της τεχνητής νοημοσύνης, η αναγκαιότητα ύπαρξης εγγράμτων πολιτών και κριτικών αναγνωστών παραμένει αναλλοίωτη. Η διδασκαλία ανάγνωσης με τραγούδια δεν είναι μια νέα τεχνική. Με την επιμόρφωση και την δημιουργικότητα των εκπαιδευτικών μπορεί να ενσωματωθεί στην καθημερινή εκπαιδευτική πράξη, να καλλιεργήσει και να αξιοποιήσει την πολλαπλή νοημοσύνη των μαθητών και να ενεργοποιήσει επιπλέον αισθητηριακά κανάλια στην πρόσληψη της γνώσης, στην αντίληψη του εαυτού και στην κοινωνική συμπερίληψη και ένταξη.

Παρουσιάσεις 11/ Presentations 11

14:30 - 14:50

Διαπολιτισμική Εκπαίδευση και Ένταξη: Οι Ασυνόδευτοι Ανηλικοί στην Ελλάδα

G. Katsouda¹¹Vela Cyprus, Vela Cyprus, Cyprus

Η παρουσία ασυνόδευτων ανηλίκων στην Ελλάδα τα τελευταία χρόνια αποτελεί μία από τις μεγαλύτερες προκλήσεις για το εκπαιδευτικό σύστημα και την κοινωνία συνολικά. Τα παιδιά αυτά, που συχνά έχουν βιώσει απώλεια οικογένειας, επικίνδυνα ταξίδια και τραυματικές εμπειρίες, φτάνουν σε ένα νέο περιβάλλον όπου αναζητούν ασφάλεια και σταθερότητα. Το σχολείο, ως βασικός μηχανισμός κοινωνικοποίησης, καλείται να παίξει διττό ρόλο: να μεταδώσει γνώση και ταυτόχρονα να λειτουργήσει ως χώρος προστασίας, ένταξης και ελπίδας.

Η εισήγηση εξετάζει τον ρόλο της διαπολιτισμικής εκπαίδευσης στη στήριξη των ασυνόδευτων ανηλίκων στην Ελλάδα. Εστιάζει σε τρεις άξονες: (α) τη γλωσσική ένταξη, μέσω της διδασκαλίας της ελληνικής ως δεύτερης γλώσσας και της αναγνώρισης της μητρικής γλώσσας ως στοιχείου ταυτότητας και πλούτου· (β) την ψυχοκοινωνική διάσταση, όπου η δημιουργία κλίματος εμπιστοσύνης, η ύπαρξη διαμεσολαβητών και η παροχή ψυχολογικής στήριξης αποτελούν προϋποθέσεις για σχολική επιτυχία· (γ) τις εκπαιδευτικές πρακτικές και πολιτικές, αναδεικνύοντας τόσο καλές πρακτικές (τάξεις υποδοχής, συνεργασίες με ΜΚΟ, εκπαιδευτικά εργαστήρια), όσο και προκλήσεις. Ως εκ τούτου, μέσα από τους τρεις άξονες διαφαίνεται η αναγκαιότητα σύνδεσης της ακαδημαϊκής πορείας των ασυνόδευτων παιδιών με την ψυχοκοινωνική τους, αναδεικνύοντας τη σημαντικότητα ενδυνάμωσης της ταυτότητάς τους μέσα από πρακτικές κοινωνικής ενσωμάτωσης.

Η ανάλυση δείχνει ότι η διαπολιτισμική εκπαίδευση συνδέεται άρρηκτα ως παιδαγωγική προσέγγιση με την κοινωνική δικαιοσύνη και την κοινωνικά δίκαιη διδασκαλία, ενισχύοντας την ισότητα και τη δημοκρατικότητα. Η εκπαίδευση μπορεί λοιπόν να αποτελέσει τη γέφυρα ανάμεσα σε ευάλωτους νέους και περιθωριοποιημένες ομάδες πληθυσμού και την κοινωνία υποδοχής, προωθώντας την κοινωνική συνοχή, την κοινωνική δικαιοσύνη και την αμοιβαία κατανόηση.

Στόχος της εισήγησης είναι να συμβάλει σε έναν ουσιαστικό διάλογο για πολιτικές και πρακτικές που θα στηρίξουν τους ασυνόδευτους ανηλίκους, μετατρέποντας μια πρόκληση σε ευκαιρία, για ένα σχολείο ανοιχτό στη διαφορετικότητα και ικανό να καλλιεργεί δεξιότητες ζωής και πολιτισμικού διαλόγου.

Λέξεις-κλειδιά: διαπολιτισμική εκπαίδευση, ασυνόδευτοι ανήλικοι, Ελλάδα, κοινωνική ένταξη

Η αυτοαντίληψη των μαθητών/τριών για τις soft skills μέσα από δραστηριότητες δημιουργικής ανάγνωσης και γραφής

S. Tsatsou-Nikolouli¹

¹University of Thessaly, Department of Early Childhood Education, Greece

Η αυτοαντίληψη των μαθητών/τριών αποτελεί κρίσιμο παράγοντα για την ανάπτυξη κοινωνικών και γνωστικών δεξιοτήτων, καθώς και για τη συνολική ψυχοκοινωνική τους εξέλιξη. Η παρούσα μελέτη, η οποία εντάσσεται στο πλαίσιο μεταδιδακτορικής έρευνας του Παιδαγωγικού Τμήματος Προσχολικής Εκπαίδευσης του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας, εξετάζει την επίδραση ενός προγράμματος δημιουργικής ανάγνωσης και γραφής στην αυτοαντίληψη μαθητών/τριών της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης.

Στην έρευνα συμμετείχαν 945 μαθητές και μαθήτριες κατανεμημένοι/ες σε ομάδα παρέμβασης και ομάδα ελέγχου. Η ομάδα ελέγχου ακολούθησε το τυπικό σχολικό πρόγραμμα, ενώ η ομάδα παρέμβασης συμμετείχε σε τρία εβδομαδιαία εργαστήρια διάρκειας τριών μηνών περίπου. Το πρόγραμμα αξιοποίησε πολυτροπικό υλικό (ενδεικτικά: λογοτεχνικά κείμενα, βίντεο, παρουσιάσεις, εκπαιδευτικά παιχνίδια, άρθρα και άλλα κειμενικά είδη), περιλαμβάνοντας κυρίως ομαδικές δραστηριότητες με στόχο την ενεργό συμμετοχή των μαθητών/τριών.

Η αξιολόγηση πραγματοποιήθηκε με ερωτηματολόγιο αυτοαναφοράς 26 ερωτήσεων, το οποίο κάλυπτε 13 δεξιότητες που σχετίζονται με τις λεγόμενες soft skills. Τα δεδομένα αναλύθηκαν με ANCOVA, ώστε να αποτυπωθούν οι διαφορές μεταξύ ομάδας παρέμβασης και ελέγχου. Τα αποτελέσματα έδειξαν ότι οι μαθητές/τριες της ομάδας παρέμβασης ανέπτυξαν θετικότερη αυτοαντίληψη σε πέντε δεξιότητες: επικοινωνία, δημιουργικότητα, επίλυση προβλημάτων, αυτοπεποίθηση και διαπροσωπικές σχέσεις. Αντίθετα, στις υπόλοιπες δεξιότητες δεν παρατηρήθηκαν σημαντικές διαφοροποιήσεις, γεγονός που μπορεί να υποδηλώνει ότι οι περιορισμοί του καθημερινού σχολικού προγράμματος, η ιδιαιτερότητα της αυτο-αξιολόγησης, αλλά και η υποκειμενικότητα που ενέχει η μέτρηση των soft skills από τα ίδια τα παιδιά καθιστούν δύσκολη τη σφαιρική επιρροή όλων των πτυχών της μαθητικής αυτοαντίληψης.

Συνολικά, τα ευρήματα καταδεικνύουν ότι η δημιουργική ανάγνωση και γραφή μπορούν να λειτουργήσουν ως αποτελεσματικό παιδαγωγικό εργαλείο για την ενίσχυση συγκεκριμένων κοινωνικο-συναισθηματικών δεξιοτήτων και τη διαμόρφωση θετικότερης αυτοαντίληψης. Παράλληλα, αναδεικνύουν την ανάγκη μεγαλύτερης σύνδεσης με το ευρύτερο σχολικό κλίμα και την καθημερινότητα της τάξης πέρα από τις ώρες της παρέμβασης.

Γλώσσα, Ένταξη και Κοινωνική Συνοχή: Το έργο Greek for me - Μαθήματα ελληνικών σε ενήλικες υπηκόους τρίτων χωρών ως βέλτιστη πρακτική

M. Kokota^{1,2}, M. Partasas^{2,3}

¹Center for Social Innovation - CSI Cyprus, Project Management, Cyprus

²Greek for me - Μαθήματα ελληνικών σε ενήλικες υπηκόους τρίτων χωρών, AMIF/SO2/2024/6, Cyprus

³Ministry of Education, Sport, and Youth, State Institutes for Further Education, Cyprus

Η γλωσσική εκπαίδευση είναι καθοριστικός παράγοντας για την κοινωνική ένταξη ενηλίκων Υπηκόων Τρίτων Χωρών (ΥΤΧ), την προώθηση της ισότητας και την καλλιέργεια διαπολιτισμικής κατανόησης στο πλαίσιο των σύγχρονων ευρωπαϊκών κοινωνιών. Στην Κυπριακή Δημοκρατία, όπου η μετανάστευση αποτελεί κεντρική κοινωνική και πολιτική πρόκληση, η εκμάθηση της ελληνικής γλώσσας λειτουργεί ως κρίσιμο εργαλείο κοινωνικής συνοχής, συμμετοχής και ενδυνάμωσης.

Η παρούσα μελέτη εξετάζει το έργο Greek for Me ως βέλτιστη πρακτική στη διδασκαλία της ελληνικής σε ενήλικους ΥΤΧ. Το συγχρηματοδοτούμενο από την Ευρωπαϊκή Ένωση και την Κυπριακή Δημοκρατία έργο υλοποιείται στο πλαίσιο του Ταμείου Ασύλου, Μετανάστευσης και Ένταξης (TAME), εδράζεται σε θεωρητικό και μεθοδολογικό πλαίσιο που ευθυγραμμίζεται με τις σύγχρονες τάσεις στην πολυγλωσσία και τη διαπολιτισμική εκπαίδευση και οργανώνεται γύρω από έξι παιδαγωγικές προσεγγίσεις: (α) καταμεμημένη πρακτική εξάσκηση, (β) διαπολιτισμική εκπαίδευση, (γ) ενεργητική μάθηση, (δ) διδασκαλία βασισμένη στα κίνητρα, (ε) εκπαίδευση βασισμένη στην επίλυση προβλημάτων και (στ) προσαρμογή της διδασκαλίας στις ανάγκες των εκπαιδευομένων.

Η ανάλυση καταδεικνύει ότι οι εν λόγω προσεγγίσεις ενισχύουν τη γλωσσική ανάπτυξη, προάγουν τις διαπολιτισμικές δεξιότητες, διευκολύνουν την πρόσβαση στην αγορά εργασίας και καλλιεργούν αμοιβαία κατανόηση και σεβασμό μεταξύ ΥΤΧ και γηγενούς πληθυσμού. Παράλληλα, αναδεικνύονται οι παιδαγωγικές και κοινωνικές προκλήσεις της εκπαίδευσης ενηλίκων μεταναστών, όπως η ετερογένεια γραμματισμού, η πολυμορφία μαθησιακών αναγκών και οι κοινωνικοπολιτισμικές δυσκολίες προσαρμογής, καθώς και οι τρόποι αντιμετώπισής τους μέσω στοχευμένων μεθοδολογικών επιλογών.

Η μελέτη υποστηρίζει ότι το έργο Greek for Me μπορεί να αποτελέσει πρότυπο εκπαιδευτικής και κοινωνικής πολιτικής, σε πλήρη συνάρτηση με τις ευρωπαϊκές στρατηγικές για την ένταξη, την ισότητα και την πολυπολιτισμικότητα. Η συμβολή του εκτείνεται πέρα από τη γλωσσική κατάρτιση, καθώς δημιουργεί συμπεριληπτικά μαθησιακά περιβάλλοντα και ενισχύει τη συμμετοχή των ΥΤΧ στον κοινωνικό ιστό.

Παρουσιάσεις 12/ Presentations 12

14:30 - 14:50

Από την αναγνωστική ανταπόκριση στην ψηφιακή οπτικοποίηση: Έρευνα δράσης στον Αποχαιρετισμό του Ρίτσου

M. Rodosthenous-Balafa¹, M. Maglara²¹University of Nicosia, Education Department, Cyprus²Υπουργείο Παιδείας, Αθλητισμού και Νεολαίας, Φιλολόγος, Cyprus

Η παρούσα ανακοίνωση θα αξιοποιήσει δεδομένα από μελέτη περίπτωσης που θα βασιστεί σε έρευνα δράσης σε δημόσιο σχολείο της Κύπρου το φθινόπωρο του 2025, με μαθητές/τριες της Γ΄ Λυκείου. Το ερευνητικό υλικό θα συγκροτηθεί από φύλλο εργασίας που θα διαμορφωθεί από τις ερευνήτριες για την προσέγγιση του ποιήματος Αποχαιρετισμός του Γ. Ρίτσου, καθώς και από αναστοχαστικό ημερολόγιο που θα τηρεί η διδάσκουσα. Κύριος στόχος είναι η διερεύνηση δημιουργικών και πολυμεσικών τρόπων λογοτεχνικής ανάλυσης της ποίησης, που θα προωθούν την αυτενέργεια και τη διάδραση με την ανθρώπινη και την τεχνητή νοημοσύνη. Η παρέμβαση οργανώνεται γύρω από δύο άξονες. Ο πρώτος άξονας εστιάζει στην εμπλοκή των μαθητών/τριών, οργανωμένων σε ομάδες, αναφορικά με την ανίχνευση και ερμηνεία των σταδίων και των τρόπων που ο Ρίτσος δημιουργεί ποιητική εικονοπλασία, για να περιγράψει την «πορεία» του ποιητικού εγώ προς την ελευθερία. Ο δεύτερος άξονας, με βάση τις ανταποκρίσεις των μαθητών/τριών στα πιο πάνω σημεία, εστιάζει στη δημιουργία των ομαδικών προτροπών που θα δημιουργήσουν, με στόχο την ψηφιακή οπτικοποίηση του ποιήματος μέσω του εργαλείου τεχνητής νοημοσύνης Canva. Οι μαθητές/τριες θα παρουσιάσουν τις εικόνες που θα παραχθούν και στη συνέχεια, θα αξιολογήσουν τον βαθμό ακρίβειας των προτροπών με βάση την κατανόηση και ανάλυση του ποιήματος. Θα ακολουθήσει αναπροσαρμογή των προτροπών, σύμφωνα με την ανατροφοδότηση συμμαθητών/τριών και της διδάσκουσας. Στο στάδιο του αναστοχασμού, οι ερευνήτριες θα αναλύσουν τα δεδομένα, ώστε να εκτιμηθεί η αποτελεσματικότητα της δράσης, η οποία συνδυάζει την αυτενέργεια των μαθητών/τριών κατά τη λογοτεχνική ανάλυση του ποιητικού κειμένου του Ρίτσου και την «αυτοαξιολόγησή» των απόψεών τους μέσω της διάδρασής με την υπόλοιπη τάξη και την τεχνητή νοημοσύνη, η οποία καταλήγει στη δημιουργία νέων ψηφιακών έργων.

Η δεξιότητα της προσαρμοστικότητας στη συγκρότηση ταυτότητας στον 21ο αιώνα μέσα από τον διαμεσολαβητικό ρόλο της λογοτεχνικής παραγωγής

I. Deligiannis¹, A. Georgakopoulou¹

¹Ministry of Greek Education, Greece

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η αποδοχή του πολιτισμικού πλουραλισμού από το σύνολο μιας κοινότητας πολιτών προϋποθέτει τη διαχείριση του “ανήκειν και του “συνανήκειν” ως μεταβαλλόμενες διαδικασίες . Μέσα από γεωπολιτικές ανακατατάξεις εξαιτίας των περιφερειακών πολέμων και των συνακόλουθων μεταναστευτικών και προσφυγικών ροών ,η δεξιότητα της προσαρμοστικότητας, σε μια κοινότητα πολιτών που μεταλλάσσεται διαρκώς λόγω της μεταβολής των πληθυσμιακών συσχετισμών αναδεικνύεται σε απαραίτητο στοιχείο για την εύρυθμη λειτουργία των δημοκρατικών πολιτειών.

Συνεπώς, αναδεικνύεται ισοδύναμη ανάγκη και για το “ανήκειν” σε μια ισχυρή κυρίαρχη κοινότητα με σχετική ομοιογένεια η οποία θα διασφαλίζει την εθνική οντότητα και την ιστορική συνέχεια αλλά και για το “συνανήκειν” που αποτυπώνει τις διεργασίες που συντελούνται στις κρατικές οντότητες από την εγκατάσταση προσφύγων και μεταναστών. Σε αυτές τις διαδικασίες συγκρότησης ατομικών και συλλογικών ταυτοτήτων κυρίαρχο ρόλο διαδραματίζει η Λογοτεχνία ως Λόγος που μέσα από την κατασκευή ιστορικής συνείδησης παρωθεί σε συλλογική διαχείριση της πραγματικότητας

ΥΛΙΚΟ ΕΡΕΥΝΑΣ

Το υλικό που χρησιμοποιείται στην παρούσα έρευνα αφορά σε επιλεγμένα κείμενα από την Κυπριακή και Ελλαδική λογοτεχνική παραγωγή από το 2001 μέχρι το 2024 που θεωρούνται αποκαλυπτικά ως προς τη στάση του συλλογικού υποκειμένου στο θέμα της ταυτότητας .Έχουν αξιοποιηθεί κείμενα της Ευαγγελίας-Αγγελικής Πεχλιβανίδου, , της Ελένης Σβωρώνου, της Μαρίας Τζιαούρη Χίλμερ, της Τερψας Αγαθοκλέους, του Άντη Ροδίτη, του Χαμπή Αχνιώτη

ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΚΑ ΕΡΓΑΛΕΙΑ

α) Η κοινωνιολογική θεωρία τους λογοτεχνίας που προσεγγίζει το «λογοτεχνικό γεγονός ως «κοινωνικό γεγονός» και το πώς εγγράφονται οι κοινωνικές αναπαραστάσεις στη λογοτεχνία β)) η Πολιτισμική θεωρία που ερευνά την λογοτεχνία ως μηχανισμό συγκρότησης πολλαπλών ταυτοτήτων στη δυναμική τους μορφή

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΚΑΙ ΣΤΟΧΟΙ ΕΡΕΥΝΑΣ

Η παρούσα έρευνα αναδεικνύει α) τη λειτουργία της Κυπριακής και Ελλαδικής λογοτεχνικής παραγωγής για την πρόσληψη των κοινωνικών αναπαραστάσεων σε συνθήκες κρίσης του συλλογικού υποκειμένου β) το διαμεσολαβητικό ρόλο της Λογοτεχνίας στην προσοικείωση της δεξιότητας της προσαρμοστικότητας σε ζητήματα ταυτότητας-ετερότητας του ενιαίου Ελλαδικού και Κυπριακού πολιτισμικού χώρου

«Το Τέρας Έρχεται» ως Αφήγηση Εγγραμματοσύνης στον Θάνατο: Εφηβική Λογοτεχνία και Επεξεργασία της Απώλειας

Χ. Καλαϊτζή¹, Ρ.-. Αγγελάκη¹

¹Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, Τμήμα Επιστημών Προσχολικής Αγωγής και Εκπαίδευσης (ΤΕΠΑΕ), Greece

Η μελέτη εξετάζει το μυθιστόρημα Το Τέρας Έρχεται του Patrick Ness, μέσα από το πρίσμα της εγγραμματοσύνης στον θάνατο, εστιάζοντας στην κατανόηση και επεξεργασία της απώλειας στην εφηβική ηλικία. Η εγγραμματοσύνη στον θάνατο αφορά την ικανότητα κατανόησης των κοινωνικών και πολιτισμικών διαστάσεων του θανάτου, ενώ η ώριμη έννοια του θανάτου περιλαμβάνει όχι μόνο τη βιολογική κατανόηση της θνητότητας αλλά και τη συναισθηματική, φιλοσοφική και πολιτισμική της διάσταση. Η εφηβική λογοτεχνία προσφέρει ένα ασφαλές πλαίσιο για την εξερεύνηση υπαρξιακών θεμάτων, προσφέροντας τη δυνατότητα επεξεργασίας πολύπλοκων συναισθημάτων και διαμορφώσης ώριμων στάσεων απέναντι στη ζωή και τον θάνατο. Η πολυεπίπεδη αφήγηση του έργου, ενθαρρύνει τον αναστοχασμό και την ενσυναίσθηση λειτουργώντας ως γέφυρα ανάμεσα στην προσωπική εμπειρία και τη συλλογική κατανόηση. Η πορεία του Κόννορ —από τη σιωπή έως την αποδοχή— αποτυπώνει αυτή τη σταδιακή μετάβαση. Η διαδικασία υποστηρίζεται από αλληγορίες που ενσωματώνουν την απώλεια στην προσωπική του ταυτότητα και λειτουργούν ως εργαλείο κατανόησης και διαχείρισης του πένθους. Το μυθιστόρημα δημιουργεί ευκαιρίες ώστε ο θάνατος να ενταχθεί στη φυσική ροή της καθημερινότητας, δείχνοντας ότι μέσα από την απώλεια μπορεί να προκύψει μια βαθύτερη κατανόηση του νοήματος της ζωής. Οι εγκιβωτισμένες αλληγορικές ιστορίες του Τέρατος λειτουργούν ως μηχανισμοί «μεταφορικής επεξεργασίας», επιτρέποντας στον πρωταγωνιστή να διαπραγματευτεί την αμφισημία, την ενοχή και την ελπίδα χωρίς να περιορίζεται σε απλουστευτικούς ηθικούς διχασμούς. Το Τέρας λειτουργεί ως παιδαγωγικός διαμεσολαβητής, οδηγώντας τον σε μεγαλύτερη ενσυναίσθηση, υπευθυνότητα και υπαρξιακή επίγνωση. Η εικονογράφηση, με τις σκοτεινές, ρευστές γραμμές και τις έντονες σκιές, αποδίδει οπτικά την ψυχική απορρύθμιση και την αίσθηση απειλής που συνοδεύουν την απώλεια, ενώ οι φωτεινότερες, πιο καθαρές συνθέσεις σηματοδοτούν στιγμές εσωτερικής ανακούφισης και αποκατάστασης. Ο συνδυασμός αφήγησης και εικόνας ενισχύει την πολυτροπική κατανόηση του πένθους, εμπλέκοντας τον αναγνώστη συναισθηματικά και αισθητικά. Το αποτέλεσμα είναι ένα πολιτισμικά ευαίσθητο έργο που μετατρέπει τη λογοτεχνία σε γλώσσα πένθους, μνήμης και προσωπικής ανάπτυξης.

Η δημιουργική γραφή ως «έξυπνο» εργαλείο ξεκλειδώματος και ανάπτυξης δεξιοτήτων γραμματισμού: Παρουσίαση της μεθόδου και των ασκήσεων μέσα από εργαστήρια δημιουργικής γραφής στο Γυμνάσιο σε δημόσια σχολεία της Κύπρου

E. Charalambous¹

¹Cyprus Pedagogical Institute, Cyprus

Στις μέρες μας, οι μαθητές/μαθήτριες δυσκολεύονται στον γραπτό λόγο. Η δημιουργική γραφή αποδεικνύεται πολύτιμο εργαλείο, «έξυπνος» και ελκυστικός τρόπος ξεκλειδώματος και ενθάρρυνσης για γραφή. Αποδεικνύεται πως όλα τα παιδιά, ανεξαρτήτως ακαδημαϊκής επίδοσης, (ακόμα και οι πιο “αδύνατοι/ες” μαθητές/μαθήτριες) αρέσκονται και ασπάζονται τους νέους τρόπους διδασκαλίας της λογοτεχνίας μέσα από τα εργαστήρια δημιουργικής γραφής. Μέσα από αυτά τα εργαστήρια και μέσα από ασκήσεις που συνδυάζουν τη θεωρία με την πράξη, οι μαθητές/μαθήτριες έχουν πολλαπλά οφέλη, όπως μεταξύ άλλων ενίσχυση αυτοέκφρασης και αυτοπεποίθησης, εξερεύνηση συναισθημάτων, ιδεών, εμπειριών, βελτίωση των δεξιοτήτων επικοινωνίας, ενδυνάμωση της κριτικής σκέψης μέσω της έκφρασης της ξεχωριστής τους «φωνής». Επιπρόσθετα, η δημιουργική γραφή στοχεύει στην ανάπτυξη της φαντασίας, της αυτογνωσίας, της συναισθηματικής ωριμότητας. Εξερευνούν το μέσα τους, ανακουφίζονται από άγχος και στρες, εν ολίγοις δημιουργείται ένα ασφαλές περιβάλλον για να μάθουν τον εαυτό τους και τον κόσμο. Τέλος, η δημιουργική γραφή συντείνει σε βελτίωση της ακαδημαϊκής απόδοσης, εφόσον βοηθάει στην καλύτερη κατανόηση των εννοιών και στην ανάπτυξη δεξιοτήτων που ωφελούν σε όλα τα μαθήματα.

Στην παρούσα εισήγηση θα παρουσιαστούν: α) το θεωρητικό υπόβαθρο και η ανασκόπηση της βιβλιογραφίας για τη δημιουργική γραφή, β) η μέθοδος που ακολουθήθηκε σε εργαστήρια δημιουργικής γραφής στο Γυμνάσιο σε δημόσια σχολεία της Κύπρου. Συγκεκριμένα, μέσα από ασκήσεις όπως: εξεύρεση τίτλου, το να δοθεί το τέλος μιας ιστορίας και να πρέπει να την γράψουν, ασκήσεις που παίζουν με το ύφος του κειμένου, το να δοθεί ένας πίνακας ζωγραφικής και να πρέπει να δώσουν τίτλο σ' αυτόν, κ.ά., οι μαθητές/μαθήτριες έφτιαξαν δικά τους κείμενα. γ) Θα διαφανεί επίσης ο ρόλος του/της εμπυχωτή/εμπυχωτριάς στην καθοδήγηση και μύηση στον κόσμο της δημιουργικής γραφής. δ) Στο τέλος θα παρουσιαστούν τα πορίσματα από τα εργαστήρια, καθώς και σχόλια των μαθητών/μαθητριών, που βοηθούν στην ανατροφοδότηση και στον εμπλουτισμό των εργαστηρίων δημιουργικής γραφής, ώστε να προσκομίσουν τα παιδιά τα μέγιστα οφέλη σε επόμενα εργαστήρια.

Παρουσιάσεις 13/ Presentations 13

14:30 - 14:50

Μετασχηματίζοντας σύγχρονες δεξιότητες σε συγκεκριμένες πρακτικές δημιουργικής ανάγνωσης και γραφής: εμπειρίες λογοτεχνικών πτήσεων στην τάξη

Μ. Παπανδρέου¹¹ΥΠΑΝ, Εκπαιδευτικός/Σύμβουλος Ελληνικών, Cyprus

Η εισήγηση αξιοποιεί το ποίημα “Πετάει, Πετάει” του Κυριάκου Χαραλαμπίδη, από την ποιητική του συλλογή “Με τις λέξεις αγκαλιά”, προκειμένου να παρουσιάσει, ενδεικτικά, εκπαιδευτικές τεχνικές και συγκεκριμένες πρακτικές, οι οποίες μπορούν να εφαρμοστούν στην τάξη, προκειμένου οι μαθητές και οι μαθήτριες

- να καλλιεργήσουν γνώσεις, δεξιότητες, εμπειρίες που αφορούν τη δημιουργική ανάγνωση και γραφή
- να εμπλακούν ενεργά σε μια συνεχή κυκλική διαδικασία κατά την οποία διαβάζουν, γράφουν, συζητούν μεταξύ τους και με την/τον εκπαιδευτικό, παίρνουν και δίνουν ανατροφοδότηση, τροποποιούν τα κείμενά τους στη βάση των σχολίων της αναγνωστικής κοινότητας της τάξης κ.ο.κ.
- να αναπτύξουν τη δημιουργική και κριτική τους σκέψη
- να φτάσουν στην αισθητική απόλαυση του ποιήματος σε μια τάξη που λειτουργεί ως εργαστήριο, που η μάθηση συντελείται μέσω παιγνιδιών δραστηριοτήτων και η λογοτεχνία βιώνεται ως μορφή τέχνης με την αξιοποίηση και της τεχνητής νοημοσύνης.

Κινηματογραφικός γραμματισμός, αναλυτικά προγράμματα και νέες τάσεις στην ελληνική πρωτοβάθμια εκπαίδευση

I. Kitsou¹

¹Med/Med, 6th Intercultural Elementary School of Evosmos, Thessaloniki, Greece

Στην ακαδημαϊκή και εκπαιδευτική κοινότητα η συζήτηση για τον γραμματισμό είναι διαρκής και ιδιαίτερα ενδιαφέρουσα. Από απλές δεξιότητες γραφής και ανάγνωσης, διατυπώσαμε γραμματισμούς που να περιλαμβάνουν τη γνώση για το είδος της πραγματικότητας που ένα κείμενο και μια εικόνα μεταφέρουν στην τάξη και για τις δεξιότητες που πρέπει να έχουν τα παιδιά για να κατανοήσουν, αλλά και να κατασκευάσουν τα δικά τους σύνθετα και πολυτροπικά κείμενα. Με τις νέες τεχνολογίες κάθε φορά η σημασία του γραμματισμού επεκτείνεται για να περιγράψει νέους τρόπους κατανόησης του κόσμου. Ο 21ος αιώνας ονομάζει νέους γραμματισμούς: τον γραμματισμό των μέσων (Media Literacy), τον οικονομικό γραμματισμό που συνδέεται με όρους βιώσιμης ανάπτυξης (Financial Literacy), τον ψηφιακό γραμματισμό (Digital Literacy / AI), τους οικολογικούς γραμματισμούς (Ecoliteracy), τον γραμματισμό της δημιουργικότητας και της τέχνης (Arts / Creativity Literacy). Τα αναλυτικά προγράμματα για το Νέο Σχολείο προσπαθούν να τους ενσωματώσουν στην εκπαιδευτική πράξη. Τι θέση έχει ο κινηματογραφικός γραμματισμός (Film Literacy, Screening Literacy, Cineliteracy) στα αναλυτικά προγράμματα; Συνδέεται με τον οπτικό γραμματισμό ή αντιμετωπίζει την κινηματογραφική δημιουργία ως πολιτισμικό προϊόν; Συνδυάζεται με γνωστικά αντικείμενα για τα οποία αποτελεί τεκμήριο (Διδακτική της Ιστορίας); Ιδιαίτερο ενδιαφέρον έχει η συζήτηση για τις συντονισμένες προσπάθειες προβολής ταινιών στο σχολείο από φορείς αναγνωρισμένους από το Υ.ΠΑΙ.Θ.Α, αλλά και η δράση προς αυτή την κατεύθυνση των ίδιων των εκπαιδευτικών. Πρόκειται η κινηματογραφική παιδεία να περάσει από την μη τυπική στην τυπική εκπαίδευση κι αν ναι, με ποιους όρους; Στο κείμενο που ακολουθεί θα επιχειρηθεί να περιγράψουμε τη σημερινή κατάσταση και να εξετάσουμε τα ερωτήματα που τέθηκαν.

Το κινηματογραφικό σενάριο πάει σχολείο: από την κινηματογραφική κοινότητα στη σχολική

D. Ntanopoulos¹

¹δάσκαλος, MEd, διδάκτορας ΠΤΔΕ-ΑΠΘ, Greece

Οι Κινηματογραφικές Σπουδές και ειδικότερα οι Σπουδές για τη Διασκευή ασχολούνται με το στατικό / παραγόμενο προϊόν (κινηματογραφική ταινία), καθώς και με το αρχικό κείμενο (λογοτεχνικό) από το οποίο προήλθε. Τι συμβαίνει, όμως, στο ενδιάμεσο της διαδικασίας; Ποια η σημασία που έχει δοθεί στο κινηματογραφικό σενάριο ως κειμενικό είδος; Μπορεί το κινηματογραφικό σενάριο να αξιοποιηθεί στην εκπαιδευτική διαδικασία και ειδικότερα στο ελληνικό σχολείο;

Με την παρούσα ανακοίνωση θα προσπαθήσουμε να αναζητήσουμε απαντήσεις στα παραπάνω ερωτήματα, βασιζόμενοι στην ιδιότυπη μακροχρόνια εθνογραφική μας έρευνα, που συνοδεύτηκε από ανάλογη βιβλιογραφική μελέτη, κατά την οποία παρακολουθήσαμε τη διαδικασία διασκευής ενός αυτοβιογραφικού μυθιστορήματος σε κινηματογραφικό σενάριο.

Έχοντας ως πατρίδα το επιστημονικό πεδίο της Παιδαγωγικής και ζώντας ερευνητικά στις γνωστικές περιοχές της Εφαρμοσμένης Γλωσσολογίας, της Κοινωνιογλωσσολογίας και των Κινηματογραφικών Σπουδών, θα προσπαθήσουμε να παρουσιάσουμε προτάσεις, με βάση τις οποίες θα μπορούσαν να μεταφερθούν πρακτικές της επαγγελματικής κοινότητας των κινηματογραφιστών στη σχολική κοινότητα, υπό το κοινωνικο-πολιτισμικό πρίσμα της Κριτικής Παιδαγωγικής των (πολυ)Γραμματισμών.

Παρουσιάσεις 14/ Presentations 14

14:30 - 14:50

The Interplay Between Metacognition, Critical Thinking, and Measures of Linguistic Complexity, Accuracy, and Fluency (CAF) in Academic Writing Performance

A. Madany¹

¹American University of Beirut, Department of Education, Lebanon

This study will investigate the relationship and predictive power of metacognitive writing strategies and critical thinking on the measures of Complexity, Accuracy, and Fluency (CAF) in academic writing performance. While metacognition has been extensively studied in language domains such as listening, reading, vocabulary, speaking, and writing, no research has simultaneously examined how metacognition and critical thinking together influence CAF measures of academic writing, leaving a critical gap in understanding the interplay between cognitive and linguistic processes in writing.

Hence, this correlational study will employ convenience sampling to recruit 200 students from a private university in Lebanon. Data will be collected using: The Metacognitive Academic Writing Strategies Questionnaire (MAWSQ) to assess metacognitive knowledge and metacognitive regulation, The Watson-Glaser Critical Thinking Appraisal (W-GCTA) to measure inference, assumption recognition, deduction, interpretation of information, and argument evaluation, and CAF analysis of students' argumentative essays (i.e., syntactic complexity, error-free clauses, clauses per T-unit). Pearson's correlations will be employed to examine relationships between metacognition, critical thinking, and CAF measures. And multiple regression will determine the extent to which metacognition and critical thinking predict CAF measures in academic writing.

Findings of this study will advance theoretical understanding of how cognitive processes underlying writing, including metacognition and critical thinking, shape linguistic performance and provide implementable findings for educators to design writing interventions targeting these skills.

Reading Strategies in Instruction: Teachers' Knowledge and Practices and Their Relation to Students' Reading Comprehension

B. Jindrová¹, A. Kucharská¹, O. Kučerová¹

¹Charles University in Prague, Department of Psychology, Czech Republic

The study focused on reading strategies as a key prerequisite for text comprehension and the development of reading literacy. Its aim was to examine the knowledge and practices of primary and lower-secondary school teachers in the Czech Republic in this area and to explore how their approaches were related to students' outcomes in reading comprehension. Data were collected through a questionnaire designed specifically for the purposes of the research. The instrument included knowledge-based questions, items mapping specific didactic practices, and two open-ended tasks in which teachers described how they would approach working with a narrative and an expository text. The research sample consisted of 20 teachers from different regions of the Czech Republic (large city, small town, village). Differences were analysed in relation to teachers' educational background (qualified vs. unqualified), gender, and length of teaching practice.

Both texts were used in classroom instruction, and students (N = 400) answered questions prepared by the researchers in the form of a didactic test. The test results were analysed in relation to the teacher questionnaire data, which were quantified and compared.

The findings revealed that qualified teachers and those who applied reading strategies consciously and systematically had students with better outcomes in text comprehension. The analysis also considered length of teaching practice, gender, and location to determine whether these variables represented significant factors in teachers' approaches to developing reading strategies; the detailed results will be presented in the conference paper.

The contribution of the study lies in providing empirical evidence on the impact of teachers' knowledge and practices on students' reading comprehension and in offering insights that can serve to improve both pre-service preparation and continuing professional development of teachers in the field of reading literacy.

Innovative Literacies in Special Education: The Proven Effectiveness of D.D.A.T.A. with S.T.E.A.M. in Music Pedagogy

I. Makris^{1,2}

¹Secondary Special School, Directorate of Secondary Education C Athens, Greece

²High School of Pedagogical and Technical Education, Athens, Greece, Pedagogical Department, Greece

The modern educational landscape requires the adoption of innovative approaches to enhance literacy, especially for populations with diverse learning needs. This paper investigates the effectiveness of the Differentiated Didactic Approach of the Arts (D.D.A.T.A.) combined with the S.T.E.A.M. (Science, Technology, Engineering, Arts, Mathematics) framework, as a pioneering multisensory method in music pedagogy for students with Intellectual Disability (I.D.). D.D.A.T.A., based on years of clinical application, adapts to individual needs through visualization, verbalization, and a revised cognitive-motor model, while S.T.E.A.M. integrates technology, turning objects into musical instruments via sensors. A recent empirical study with a sample of 35 students (24 boys, 11 girls) from special educational settings, using two measurements (pre- and post-intervention with a three-month interval), revealed significant and positive results. More specifically, the evaluation of skill improvement on a 4-point Likert scale showed that 32% of the sample demonstrated exceptional improvement, 28% moderate, 26% slight, and 14% none/minimal. The application of the combined approach (D.D.A.T.A. & S.T.E.A.M.) led to a proven improvement in musical, cognitive, communication, and social skills, as well as an increase in students' self-confidence and engagement. These findings highlight the transformative role of new literacies and inclusive practices promoted by D.D.A.T.A. and S.T.E.A.M., providing a strong model for the effective empowerment of individuals with I.D.

Healthy Linguistic Diet: A Framework for People, Planet and Social Justice

D. Mehmedbegovic-Smith¹, T. Bak²

¹University College London, Institute of Education, United Kingdom

²University of Edinburgh, School of Philosophy, Psychology & Language Sciences (PPLS), United Kingdom

Healthy Linguistic Diet (HLD) model emerged from interdisciplinary collaboration and has evolved into a comprehensive framework for understanding the cognitive benefits of multilingualism. Rooted in the metaphor of language learning as essential nourishment for cognitive functioning and well-being, HLD has been widely recognised in European educational policy and international initiatives.

Over time, the model has expanded beyond its initial cognitive and educational focus to incorporate the interaction between plurilingual individuals and multilingual environments. It addresses key global challenges through its core categories, such as environment and sustainability (including linguistic habitats, rootedness and intercultural competence) and inclusion and social justice (including epistemic habitats, belonging and academic plurilingualism).

This paper traces the development of HLD, presents its more comprehensive, expanded model and examines its theoretical foundations and real-world applications in education, policy, healthy aging and community engagement. In the context of living in a world where 90 percent of languages are considered endangered, HLD model offers a framework of resilience for individuals and communities, ensuring that linguistic diversity is not only preserved, but actively nurtured for the benefit of individuals and societies.

Παρουσιάσεις 15/ Presentations 15

16:00 - 16:20

Γραμματισμός στην Προσχολική Εκπαίδευση: Η πρακτική ιστορήσης/αφήγησης (story-ing) ως συλλογική, δυναμική, πολυτροπική και νοηματοπαραγωγική διαδικασία και ως τρόπος ύπαρξης, γνώσης, δράσης και δημιουργίας στο νηπιαγωγείο

S. Demetriou^{1,2}¹Ministry of Education, Cyprus²University of Cyprus, Cyprus

Αντλώντας από παιδαγωγικές αρχές και διαδικασίες που συνδυάζουν την αφήγηση με το παιχνίδι και απαντούν στο πρόγραμμα παιγνιώδους γραμματισμού «Literacy Playshop» της Wohlwend και στην παιδαγωγική πρόταση «Narrative Curriculum» της Paley, η παρούσα πρόταση στοχεύει να παρουσιάσει το θεωρητικό πλαίσιο που αντιμετωπίζει τον γραμματισμό ως συλλογική, δυναμική, πολυτροπική νοηματοπαραγωγική διαδικασία που παράγει τρόπους ύπαρξης-γνώσης-δράσης-δημιουργίας, εντός της σχολικής τάξης μέσα από διαδικασίες Story-ing.

Στο σχολικό -και ευρύτερο κοινωνικό συγκείμενο- που αφορά στην Προσχολική Εκπαίδευση, επικρατεί η άποψη, που ενημερώνει τις πρακτικές διδασκαλίας και μάθησης, ότι ο γραμματισμός ορίζεται κυρίως μέσα από διαδικασίες γραφής και ανάγνωσης οι οποίες απαντούν στον γραπτό και έντυπο λόγο, αξιολογούνται μέσα από σταθμισμένες δραστηριότητες (έργα) και αποτελούν δείκτη ετοιμότητας για τη μετάβαση από το πλαίσιο του νηπιαγωγείου στο πλαίσιο της Δημοτικής Εκπαίδευσης.

Η παρούσα πρόταση επιχειρεί να αποδεσμεύσει την πρακτική (και την οπτική) από τη μονοδιάστατη θεώρηση του γραμματισμού αναδεικνύοντας -στο πλαίσιο των πολλαπλών γραμματισμών- τους χώρους, τα σώματα, τα αντικείμενα και τα τεχνουργήματα/artifacts ως υλικούς πόρους γραμματισμού, που κατά τη συναρμογή/assemblage τους παράγουν αφηγήσεις. Αντιμετωπίζει την αφήγηση μέσα από το παιχνίδι - ως βασική νοηματοπαραγωγική διαδικασία γραμματισμού που πραγματώνεται με πρακτικές αφήγησης/storytelling, δημιουργίας/making, προσποίησης/pretend, σχεδιασμού/designing, παιχνιδιού/play, (συν)γραφής/(co)authoring και ανάδυσης/emergence, αξιοποιώντας πολυτροπικούς, υλικούς, ανθρώπινους και μη ανθρώπινους (σώμα, χώρος, αντικείμενα) πόρους.

Απαντώντας σε πρακτικές γραμματισμού που ενημερώνονται από το Κίνημα του Δημιουργού/Makers Movement και από Καλλιτεχνικής Βάσης/Arts Based παιδαγωγικά προγράμματα που συνδυάζουν την ιστορήση και το παιχνίδι, η παρούσα εισήγηση προτείνει ένα θεωρητικό πλαίσιο που αντιμετωπίζει τα παιδιά ως εν δυνάμει εγγράμματα άτομα και ως παραγωγούς/δημιουργούς νοημάτων. Παράλληλα, παρουσιάζει παραδείγματα ως προς τον τρόπο με τον οποίο λειτουργεί το παιδαγωγικό πλαίσιο του "Story-ing" στα πεδία της έρευνας αλλά και της παιδαγωγικής πρακτικής, αναδεικνύοντας πώς η προτεινόμενη (ανά)γνωση των γραμματισμών μπορεί να αξιοποιηθεί για την μελέτη/ανάπτυξη των εγγράμματων ταυτοτήτων των παιδιών στην παιδαγωγική πράξη.

Children Expressing Gender Role Diversity: Inclusive Literature as a Pathway to Gender Literacy in Early Childhood Education

C. Kalaitzi¹, D.(. Kakana¹

¹Aristotle University of Thessaloniki, Early Childhood Education, Greece

Gender literacy is fostered through children's books, while reading stories that depict a variety of gender identities and roles also initiates critical literacy practices. This study aims to explore children's views on gender role diversity through their participation in a gender-inclusive picturebook-based action research. Conducted in a kindergarten classroom, the intervention investigated how gender-inclusive picturebooks can be utilized to challenge traditional gender stereotypes and foster inclusive attitudes. Picturebooks featuring diverse gender role representations were purposefully integrated into the curriculum over a three-month period. Through read-aloud sessions, group discussions, and collaborative activities, shifts in children's views of gender roles were explored. Semi-structured interviews engaged children as active participants by accessing their views, while frequency-based content analysis identified key patterns in picturebooks as gender role models and examined how children express gender role diversity. Findings reveal that sustained exposure to gender-inclusive narratives encouraged children to question normative assumptions and demonstrate empathy toward diverse social roles. The most commonly coded elements included references to non-stereotypical character behavior, reversal of traditional roles, and explicit discussion of gender diversity. The use of picturebooks featuring gender role models to foster children's understanding of gender diversity was noted. This research highlights the pedagogical potential of inclusive literature in early literacy practices, and aligns with goals of promoting gender literacy and role diversity awareness. It underscores the need for intentional book selection and facilitates dialogue to effectively engage children in conversations about gender, identity and inclusion. The study contributes to the broader discourse on gender literacy as a socially situated practice and advocates for the integration of equity-oriented resources within foundational literacy programs. By foregrounding children's voices, this research advocates for curriculum reforms that embed diversity and inclusion at the core of early literacy, empowering young learners to see themselves—and others—in the stories they read.

Διαβάζουν τα Αγόρια Λιγότερο; Κριτική Διερεύνηση των Έμφυλων Διαστάσεων του Γραμματισμού

G. Kallitsi¹

¹Cyprus Ministry of Education, Sport and Youth, Primary School Teacher, Phd in Sociology of Education, Cyprus

Η περιορισμένη αναγνωστική εμπλοκή των αγοριών στην παιδική και εφηβική ηλικία έχει απασχολήσει διεθνώς την εκπαιδευτική έρευνα και τις μελέτες κριτικής παιδικής λογοτεχνίας. Έρευνες (PISA, OECD) καταδεικνύουν ότι τα αγόρια εμφανίζουν συχνότερα χαμηλά επίπεδα αναγνωστικού ενδιαφέροντος και λιγότερο θετικές στάσεις απέναντι στο διάβασμα σε σχέση με τα κορίτσια. Το φαινόμενο αυτό επηρεάζει τόσο τη σχολική τους επίδοση, όσο και τη διαμόρφωση της πολιτισμικής τους οντότητας, αναδεικνύοντας την ανάγκη διερεύνησης των κοινωνικοπολιτισμικών παραγόντων που το επηρεάζουν.

Η παρούσα εισήγηση εξετάζει κριτικά τη σχέση πολιτισμικών αναπαραστάσεων της αρρενωπότητας με την αναγνωστική εμπειρία των αγοριών και εστιάζει σε παιδαγωγικές προσεγγίσεις που μπορούν να αποδομήσουν έμφυλες ανισότητες και να εξασφαλίσουν ισότιμη πρόσβαση όλων των παιδιών στον γραμματισμό.

Η ανάλυση αντλεί θεωρητικά εργαλεία από τις σπουδές φύλου και τον κριτικό γραμματισμό, διερευνώντας πώς ηγεμονικές μορφές αρρενωπότητας (Connell, 1995· Alloway κ.ά., 2002) κωδικοποιούν συχνά την ανάγνωση ως «θηλυκοποιημένη» πρακτική. Εξετάζεται, επίσης, η επιρροή σύγχρονων διαδικτυακών εκδοχών αρρενωπότητας, όπως η «ανδρόσφαιρα», που ενισχύουν τοξικά πρότυπα. Παράλληλα, αναλύεται η προτίμηση πολλών αγοριών σε αφηγηματικές μορφές, όπως βιντεοπαιχνίδια, ψηφιακές ιστορίες ή κείμενα δράσης (Martino & Kehler, 2006), οι οποίες, αν και καλλιεργούν δεξιότητες λογοτεχνικής πρόσληψης, συχνά αποκλείονται από τον σχολικό γραμματισμό.

Συμπερασματικά, η κατανόηση της σχέσης αγοριών και γραμματισμού αποτελεί θεωρητική και πρακτική βάση για τον σχεδιασμό συμπεριληπτικών προγραμμάτων φιλιαναγνωσίας. Στοχευμένες παιδαγωγικές στρατηγικές —όπως η διεύρυνση των σχολικών αναγνωσμάτων με πολυμορφικά κείμενα (φαντασίας, graphic novels, περιπέτειας), η αξιοποίηση ψηφιακών μέσων και η ανάδειξη πλουραλιστικών έμφυλων αφηγήσεων— μπορούν να ενισχύσουν την αναγνωστική εμπλοκή όλων των παιδιών, να καλλιεργήσουν κριτική σκέψη και να προωθήσουν έναν πιο ισότιμο γραμματισμό στη σύγχρονη κοινωνία.

Έμφυλος κριτικός γραμματισμός και λογοτεχνία

Κ.Δ. Χωλίδης¹

¹Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, Τμήμα Ελληνικής Γλώσσας και Φιλολογίας, Greece

Η εισήγηση πραγματεύεται την έννοια του έμφυλου κριτικού γραμματισμού και τη συμβολή της λογοτεχνίας στην ανάπτυξή του. Ο έμφυλος κριτικός γραμματισμός μπορεί να γίνει κατανοητός ως η καλλιέργεια και προώθηση της κριτικής σκέψης και στάσης γύρω από το κοινωνικό φύλο. Η έμφαση, ωστόσο, στην παρούσα εισήγηση, δίνεται σε θέματα που αφορούν τον ανδρισμό, ο οποίος εννοιολογείται μέσα από τη θεωρία της κοινωνικής κατασκευής του κοινωνικού φύλου, έτσι όπως αυτή έχει αναπτυχθεί στο πλαίσιο του σύγχρονου ερευνητικού-ακαδημαϊκού πεδίου των Κριτικών Σπουδών των Ανδρών και των Ανδρισμών. Η εισήγηση παρουσιάζει τη θεωρία της κοινωνικής κατασκευής, σύμφωνα με την οποία το κοινωνικό συνιστά μια κοινωνική και πολιτισμική κατασκευή η οποία δεν καθορίζεται από τη βιολογία του σώματος και έχει χαρακτήρα πληθυντικό, σχεσιακό αλλά και ιεραρχικό χαρακτήρα. Η θεωρία της κοινωνικής κατασκευής αποτελεί ένα εργαλείο που μπορεί να αξιοποιηθεί στην εκπαιδευτική διαδικασία με την ενσωμάτωσή της στο πλαίσιο των ανθρωπιστικών μαθημάτων και πιο συγκεκριμένα της λογοτεχνίας. Η εισήγηση προτείνει τρόπους προσέγγισης των λογοτεχνικών κειμένων μέσα από τις έννοιες και τους όρους της θεωρίας της κοινωνικής κατασκευής του κοινωνικού φύλου. Η καλλιέργεια του έμφυλου κριτικού γραμματισμού μέσω της λογοτεχνίας μπορεί να συμβάλει στη διαμόρφωση αναγνωστών οι οποίοι θα είναι σε θέση να αντιληφθούν και να ασκήσουν κριτική στις αντιλήψεις και τα στερεότυπα του ανδρισμού καθώς και στις επιπτώσεις που μπορεί να έχουν στη ζωή των χαρακτήρων, τόσο των ανδρικών όσο και των γυναικείων, έτσι όπως αναδεικνύονται μέσα από μια ποικιλία κειμένων, αλλά και να εντοπίζουν υγιείς εναλλακτικές σε επιζήμια μοντέλα ανδρισμού. Πολύ περισσότερο, ωστόσο, αυτές οι αναγνωστικές πρακτικές μπορούν να μετατραπούν σε δεξιότητες οι οποίες θα συμβάλλουν ενεργητικά στη διαμόρφωση της προσωπικής και κοινωνικής ζωής των ίδιων των ατόμων, τα οποία θα έχουν την ικανότητα να αντιμετωπίσουν κριτικά, να αναθεωρήσουν, ακόμα και να μεταβάλλουν τρέχουσες αντιλήψεις του ανδρισμού σε ποικίλα πλαίσια και περιβάλλοντα.

Έμφυλος γραμματισμός και ΛΟΑΤΚΙ+ ζητήματα στο σχολείο: Δεξιότητες για δημοκρατική συμμετοχή σε πλουραλιστικές κοινωνίες

Α. Κυριακοπούλου^{1,2}, Β. Πλιόγκου³

¹Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας, Υποψήφια Διδασκίσσα, Παιδαγωγικό Τμήμα Νηπιαγωγών, Greece

²Διεύθυνση Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης, Εκπαιδευτικός, Greece

³Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας, Αναπληρώτρια Καθηγήτρια, Παιδαγωγικό Τμήμα Νηπιαγωγών, Greece

Η διαμόρφωση συμπεριληπτικών και δημοκρατικών σχολικών περιβαλλόντων αποτελεί κρίσιμη πρόκληση σε μια εποχή πολλαπλών, αλληλένδετων κρίσεων που επηρεάζουν κοινωνίες, θεσμούς και άτομα. Ο έμφυλος γραμματισμός, σε σύνδεση με άλλες μορφές γραμματισμού, αναδεικνύεται σε καθοριστική δεξιότητα για την αυτοπροστασία, την ενδυνάμωση και τη δημοκρατική συμμετοχή των νέων σε πλουραλιστικά και συχνά αντιφατικά περιβάλλοντα. Ως πολυδιάστατη και σύνθετη έννοια, δεν περιορίζεται στην απλή κατανόηση έμφυλων ρόλων και ταυτοτήτων, αλλά περιλαμβάνει την κριτική αποδόμηση στερεοτύπων, τη συνειδητοποίηση της κοινωνικής κατασκευής του φύλου, την αυτοαναστοχαστική διερεύνηση των προσωπικών στάσεων και την προώθηση της κοινωνικής δικαιοσύνης. Η παρούσα εισήγηση εστιάζει στην ένταξη συμπεριληπτικών πρακτικών έμφυλου γραμματισμού και ζητημάτων ΛΟΑΤΚΙ+ στο σχολικό πλαίσιο, αναδεικνύοντας ταυτόχρονα τα εμπόδια που προκύπτουν, όπως την απουσία συστηματικής θεματολογίας στα Αναλυτικά Προγράμματα, την ελλιπή επιμόρφωση των εκπαιδευτικών και την αναπαραγωγή παγιωμένων αντιλήψεων που ενισχύουν διακρίσεις και αποκλεισμούς. Παράλληλα, εξετάζεται το ευρύτερο κοινωνικοπολιτικό πλαίσιο, το οποίο χαρακτηρίζεται από τη συνεχιζόμενη διεκδίκηση δικαιωμάτων από τις έμφυλες και σεξουαλικές ετερότητες συνυπάρχοντας με την αναδίπλωση της δημοκρατίας, την άνοδο του συντηρητισμού και της ακροδεξιάς, την εδραίωση της αντι-«woke» ρητορικής ιδίως στον δημόσιο διάλογο και την έμφυλη βία. Η παρουσίαση επιχειρεί να συνδέσει διεθνείς παιδαγωγικές διατομεακές προσεγγίσεις (φεμινιστική, queer, κριτική παιδαγωγική) με την ελληνική πραγματικότητα, προτείνοντας συγκεκριμένες κατευθύνσεις, όπως θεσμική ενίσχυση του έμφυλου γραμματισμού στα Αναλυτικά Προγράμματα Σπουδών, ανάπτυξη εκπαιδευτικού υλικού, επιμορφώσεις εκπαιδευτικών και δημιουργία σχολικών πρακτικών που καλλιεργούν ασφάλεια, αποδοχή και ενεργό πολιτειότητα. Η συμβολή της εισήγησης έγκειται στην ανάδειξη του έμφυλου γραμματισμού ως κρίσιμου εφοδίου για τις νέες γενιές, αλλά και ως απαραίτητου εργαλείου εκπαιδευτικής πολιτικής και έρευνας σε ένα αβέβαιο διαρκώς μεταβαλλόμενο παγκόσμιο συγκείμενο.

Παρουσιάσεις 16/ Presentations 16

16:00 - 16:20

Exploring Perceptions of AI Integration and Literacy in Higher Education: Attitudes, Concerns, and Ethical Considerations

M. Georgiou¹, S. Karpava¹¹University of Cyprus, Department of English Studies, Cyprus

Previous research on the integration of Artificial Intelligence (AI) into Higher Education (Crompton and Burke, 2023; McGrath et al., 2023) has concluded that both students and academic staff recognize the potential of AI in Higher Education, even though certain ethical issues and concerns should be properly addressed (Zawacki-Richter et al., 2019; Rasul et al., 2023). This study investigated perceptions of students and faculty regarding the use of AI in Higher Education. The research employed a mixed-methods approach, combining closed-ended and open-ended questions in a survey, along with interviews with students and faculty members to gather qualitative data. The sample consisted of 28 faculty members and 200 students of various courses from a private university in Cyprus. The key findings of the survey were further underscored by the thematic analysis of the qualitative data, revealing that both students and faculty generally hold positive attitudes towards AI integration in Higher Education. Students primarily use AI chatbots (mainly ChatGPT) for academic research, and as writing assistants (Grammarly). Faculty members recognize AI's potential in generating educational materials and content, as well as its capacity to provide personalized learning materials and opportunities. However, the participants also expressed several concerns, such as overreliance and ethical misuse. Initially, students expressed worries about the potential negative impact on their critical thinking skills and the possibility of their data privacy and security being compromised. In addition, faculty members emphasized the need for training and support on the proper use of AI technologies in Higher Education. Both students and faculty stressed the importance of regulating the use of AI to ensure ethical practices. Overall, these results highlight the importance of developing AI integration strategies regarding proper training, as well as establishing clear ethical guidelines.

Digital Communication and AI in Higher Education: Comparative Perspectives from Bulgaria and Germany

M. Toteva¹, T. Petrova¹

¹Sofia University St. Kliment Ohridski, Communication and Audiovisual Production, Bulgaria

Communication process between parents and children, students and teachers, trainers and trainees is important for education. It is important for achieving educational goals. The educational tools and methods have changed through centuries. The use of digital platforms in education and training processes has changed within the last years. There are different types of digital educational content as well as the inclusion of AI-driven chatbots.

The rapid digital transformation spurred by the COVID-19 pandemic has altered communication in higher education. This workshop will highlight how academia in Bulgaria and Germany leverage digital communication tools and AI to reshape student-educator interactions, highlighting both innovative practices and the ethical challenges that emerge. By examining these two European contexts, it provides an intercultural perspective on the digital transformation of academic communication processes.

Institutions in both countries have embraced digital platforms to support teaching and collaboration. In Bulgaria, the urgent shift to online learning accelerated the adoption of video conferencing, learning management systems, and even AI-driven chatbots for student support. German universities likewise expanded blended learning and “inverted classroom” models that engage students more than traditional methods. Across both contexts, students are increasingly utilizing generative AI applications (e.g. ChatGPT) for tasks such as research and writing assignment. These innovations have made academic communication more flexible and personalized, revealing new ways for students and professors to interact online.

However, the digital turn also brings complex challenges. Academic integrity concerns are mounting, as generative AI tools can facilitate plagiarism or unauthorized assistance in coursework. Universities are beginning to formulate guidelines for responsible AI use; notably, Bulgaria’s Education Ministry issued guidelines in 2024 on AI use in teaching to address such risk. Digital equity is also a concern: in Bulgaria, the pandemic exposed gaps in device access and digital skills among students and staff, while Germany faces strict data protection rules and uneven infrastructure even as nearly one-third of its universities now integrate AI into teaching and administration.

The workshop will offer offers insights into how communication in higher education evolves amid digital transformation, informing pedagogy and policy in a digitally enhanced yet ethically conscious academia.

Inclusive Alternate Reality Games in Higher Education: exploring post-graduate student-teachers' perceptions in a distance learning course

N. Stylianidou¹, O. Lyra¹, D. Tasiouli¹

¹Frederick University, School of Education and Social Sciences, Distance Learning Unit, Cyprus

This presentation focuses on presenting the design and implementation of an inclusive gamified practice called Alternate Reality Game (ARG). Grounded in Disability Studies in Education, the ARG was developed according to Universal Design for Learning principles and checkpoints to support multiple means of engagement, representation, action and expression. Situated within a larger project of exploring inclusive gamified literacies in a distance learning course about Special and Inclusive education, the study under consideration investigated post-graduate student-teachers' perceptions of learning about inclusive ARGs, their reflections of this practice's effectiveness as well as their views on the potential of ARGs as part of their future teaching repertoire of inclusive literacies and practices. A qualitative research design was utilized involving open-ended surveys before and after the implementation of the inclusive ARG enabling the tracing of shifts in student-teachers' perceptions of inclusive design, focus groups discussions and the researchers' reflective diaries. Findings suggest that postgraduate student-teachers' participation in the inclusive gamified practice can facilitate both affective and cognitive dimensions of learning literacies. Student-teachers reported increased awareness of contemporary pedagogical approaches alongside critical reflection of exclusionary practices in education. Importantly, their experiential engagement with the inclusive ARG contributed to viewing themselves as capable learners and recognizing the importance of reducing barriers in learning – an understanding interlinked with their current and future practice as educational designers, critically reflecting and examining exclusionary and segregating educational practices. In essence, it appeared that the inclusive ARG grounded in Disability Studies in Education and Universal Design for Learning demonstrates the potential to foster contemporary gamified inclusive literacies. Such literacies can enable post-graduate student-teachers in constructing literacies of inclusion, enabling them to identify the potential and their responsibility in shaping more equitable and participatory practices in their future teaching practice.

Competencies of lecturers in the international higher education context

H.M. Lindenthal¹, M. Beutner¹, J. Lüttke¹

¹University of Paderborn, Business and Human Resource Education, Germany

The increasing internationalisation of universities places greater demands on the skills of university lecturers. This study examines the specific skills required when dealing with international students and, based on this, develops a theoretically sound skills model.

Using semi-structured interviews, 13 lecturers from seven disciplines at the University of Paderborn were asked about their experiences with international students. The data was evaluated using qualitative content analysis according to Kuckartz and Rädiker using MAXQDA. The analysis was structured on three levels: university, student groups and individuals.

The study identifies four central elements of international university activities: teaching, subject, language and culture. From this, a competency model for internationally active university teachers (KitH) with nine core competencies was developed. Personal competencies (tolerance of ambiguity, flexibility, self-reflection), social competencies (building relationships, dealing with cultural differences), and intercultural competencies proved to be particularly important. Other relevant areas include diagnostic competence, methodological competence, subject competence, language competence, digital competence and resource management.

International teaching requires much more than subject expertise. Interpersonal skills and personal attitudes are more crucial than purely teaching-related competencies. The KitH model provides a sound basis for the development of modular continuing education programmes and strategic university development. It highlights the complexity of international university activities and can serve as a framework for the professionalisation of teachers in international contexts. Further research should expand the model to include organisational and relational dimensions.

Παρουσιάσεις 17/ Presentations 17

16:00 - 16:20

Immigrant students' levels of language competence in Greek in Cypriot public primary schools

I. Kleanthous¹, T. Afantiti Lampranou¹, Y. Karagiorgi¹¹Pedagogical Institute Cyprus, Centre for Educational Research and Evaluation, Cyprus

Improving the competence of immigrant students in the language of instruction is a challenge faced by many European countries. This is a timely issue because refugees arriving in Europe have become increasingly diverse and their number has increased significantly. In order to address this challenge, the European Framework of Reference (CEFR) for languages is used to assess the level of competence of immigrant students in the language of instruction in each country, to provide remedial instruction accordingly. The number of immigrant students in Cyprus has increased dramatically in the last two decades. Immigrant students coming from various European countries are currently studying in public primary schools in Cyprus, where the language of instruction is Greek.

This study draws on data, from the national research project Ellinomatheia, conducted by the Ministry of Education, Sport and Youth of Cyprus in all public primary schools on a yearly basis since 2017-2018. This project aims to assess immigrant students' level of Greek as a second language according to the Common European Framework of Reference (CEFR) for languages. Ellinomatheia involves an initial assessment of students' Greek language competence before remedial instruction and a final assessment at the end (usually after two years). The current study aims to explore the effect of a number of background variables such as gender, age and immigration background on these students' levels of Greek language competence.

When Is the Right Time? Delayed School Entry

N. Frkalová¹, K. Špačková²

¹Charles University, Czech Republic

²Charles University, Department of Psychology, Czech Republic

This paper focuses on the issue of delayed school entry (DSE) in the Czech Republic. It presents the current state and developments in this area, including the legislative framework. It also provides an overview of selected international studies and approaches to DSE. The paper further presents preliminary findings from an original study comparing the school achievement of children with DSE and their peers without DSE. Both comparison groups (N = 25) were balanced in terms of socio-economic status as well as levels of pre-literacy, pre-mathematical, and social skills. The results are based on the first two phases of the study: T1 testing conducted with children with DSE in kindergarten, and T2 testing conducted with both DSE and non-DSE children at the beginning of the first grade of primary school.

Developing Valid and Reliable Diagnostic Tests for Assessing Greek Language Proficiency of Migrant Primary School Students in Cyprus

I. Televantou¹, E. Papanastasiou², M. Michael³, E. Partasi³, P. Hadjitheodoulou-Loizidou⁴

¹European University Cyprus, Department of Education Sciences, Cyprus

²University of Nicosia, Department of Education, Cyprus

³Cyprus Pedagogical Institute, Department of teachers' in-service training, Cyprus

⁴Cyprus Pedagogical Institute, Chief Education Officer, Cyprus

This study presents the development and the results of methodologically sound diagnostic tests to assess the Greek language proficiency of primary school students with migrant backgrounds in Cyprus. Children from immigrant families often face educational disadvantages, including limited access to services and significant language barriers. Effective language support systems are therefore essential for facilitating their integration into public schools. A key component of such systems is the availability of valid and reliable assessment instruments to monitor students' acquisition of the language of instruction. Only through such assessments can appropriate placement in language programs be ensured.

Our research focuses on revising, validating, and standardizing a series of formative assessment tests (initial, intermediate, and final) designed to evaluate the Greek language proficiency of migrant students in primary education. The tools are designed to assess students' specific linguistic needs while ensuring reliability, cultural sensitivity, and alignment with contemporary educational standards. By establishing a robust mechanism for assessing proficiency, this work contributes to more equitable language support practices in Cyprus. The procedures and protocols developed can also be shared with stakeholders in other European countries to inform the design of language proficiency tests for immigrant students in their own educational systems.

How language barriers in complex and poor literacy environments can be transformed into social and linguistic tools: The example of Agios Antonios Primary School/ Limassol

M.I. Achilleos¹, J. Rodiki²

¹IH Public Primary School Limassol-Agios Antonios, Ministry of Education, Cyprus

²IH Agios Antonios Pulic Primary School, Department of Education, Cyprus

This abstract presents a reflective analysis of a pedagogical approach implemented within a complex, multi-linguistic school. Adding to this linguistic cultural pluralism is the fact that the school hosts the biggest population of Turkish Cypriot children. This linguistic environment is characterized by significant literacy challenges. The approach argues that traditional, deficit-focused models, which perceive diverse languages and low literacy as barriers to learning, can be fundamentally transformed. Instead, this work demonstrates how a school's rich tapestry of languages and cultures can be leveraged as foundational social and linguistic tools for holistic student development. The core of this methodology involves the design and execution of meaningful, realistic social projects that are deeply embedded within the community presenting specific practices and examples.

By moving learning beyond the classroom and into active engagement with local contexts, students are provided with an authentic purpose for communication and collaborators like Lemesos2030, Cine Volos Festival, Epilogi Musical Footprints Festival and many more. These projects create a vital space for every child's voice and linguistic heritage to be heard, valued, and utilized as a resource. This inclusive practice not only bolsters student agency and self-esteem but also provides a genuine and motivating context for literacy development. As students collaborate on tangible outcomes—such as cultural exhibitions, or local advocacy initiatives—they actively strengthen their social skills, including negotiation and public presentation.

Concurrently, the necessity to communicate effectively for a real audience drives a tangible upgrade in their functional literacy skills. This creates a powerful cycle: improving social collaboration refines language use, and advancing literacy competence empowers effective social participation. The experience of this school serves as a proof of concept, illustrating that even in challenging environments, a step-by-step commitment to socially engaged pedagogy can successfully turn perceived deficits into assets, fostering both academic growth and cohesive, empowered community citizens.

Teachers' Language to ensure oral Language Comprehension in inclusive Learning Settings

A. Swoboda¹

¹University of Duisburg-Essen, Germany

The complex process of oral language comprehension is a significant key skill for consequently achieving learning and educational goals. Data constate significant evidence of limitations in language comprehension skills for children with special needs in speech and language development. Furthermore, there is significant evidence for children with special needs in learning and emotional-social development. Multilingual upgrowing school starters can also have limited skills in oral language comprehension due to their shorter time of exposition to the teaching language. In inclusive settings children with heterogeneous language levels and a variety of language biographies are seated. The questions arise as to whether and to what extent there are limitations in language comprehension and how teachers can ensure language comprehension while teaching. A recent study in which the oral word-, sentence and text comprehension skills of students were assessed constate that at least one-third of the first-graders in primary schools showed limitations in oral language comprehension (Swoboda & Ulrich, 2025). These children need support in the daily lessons so that their cognitive resources are not hindered with decoding teachers' speech but there is sufficient cognitive capacity for capturing teaching content. That is why, teachers need to be trained to recognize language comprehension difficulties and address them appropriately to reduce barriers in oral language skills with a professional use of their teacher language. A pilot project of a professionalization measure for teachers pursues the objective to increase quantity and quality of supportive elements of teacher language in inclusive classrooms based on speech therapy principles.

Παρουσιάσεις 18/ Presentations 18

16:00 - 16:20

"Είσαι πολίτης, αλλά η φωνή σου δεν ακούγεται πουθενά": διερεύνηση της μαθητικής φωνής και της ενεργού πολιτότητας στο πλαίσιο του κυπριακού σχολείου

C. Petraki¹, C. Charalambous²¹Υ.Π.Α.Ν, Cyprus²European University Cyprus, Cyprus

Η παρούσα εισήγηση διερευνά τη φωνή των μαθητών και μαθητριών ως κεντρική έννοια προσανατολισμένη στη δράση, ικανή να ενισχύσει την αυτενέργεια και να προάγει την ενεργό πολιτότητα. Η μελέτη αντλεί τα δεδομένα της από εννεάμηνη έρευνα δράσης σε δευτεροβάθμιο σχολείο της Κύπρου, όπου οι μαθητές/τριες συμμετείχαν ως συνερευνητές/τριες, συν-σχεδιάζοντας παρεμβάσεις που βασίστηκαν κυρίως στον κριτικό γραμματισμό στα μέσα και ψηφιακό γραμματισμό. Μέσα από τη συμμετοχική αυτή διαδικασία, οι μαθητές/τριες ανέπτυξαν σύγχρονες δεξιότητες ζωής και πολιτότητας, όπως κριτική και δημιουργική σκέψη, επιχειρηματολογικές και διαλογικές δεξιότητες, καινοτομία και επίλυση προβλημάτων, που τους επέτρεψαν να μεταβούν από παθητικούς ρόλους σε ενεργητικούς, ενισχύοντας την αυτόνομη μάθηση και δράση. Καίρια σημασία είχε η πολυτροπική έκφραση και η αναγνώριση της φωνής τους μέσα από πρακτικές γραμματισμού που είχαν νόημα για τους ίδιους, οι οποίες ενίσχυσαν την ενασχόληση με κοινωνικά και πολιτικά ζητήματα, καθώς και τη συμμετοχή σε συλλογικές πρωτοβουλίες με κοινωνικό προσανατολισμό. Τα ευρήματα της έρευνας έδειξαν ότι, οι μαθητές/τριες συχνά βιώνουν σιωπή και ανισότητες εντός των σχολικών δομών, ενώ ταυτόχρονα εκφράζουν την έντονη επιθυμία να ακουστούν. Η παρούσα εισήγηση αναδεικνύει τους παράγοντες που ενισχύουν ή περιορίζουν την έκφραση της μαθητικής φωνής, προσφέροντας κατευθύνσεις για το πώς τα σχολεία μπορούν όχι μόνο να ενθαρρύνουν την έκφρασή της, αλλά και να την λαμβάνουν υπόψη στην πράξη, αναγνωρίζοντας τους μαθητές/τριες ως αναδυόμενους ενεργούς πολίτες. Συνολικά η μελέτη αναδεικνύει τη φωνή, ως κοινωνικά τοποθετημένη πρακτική που συνδέει τις πρακτικές γραμματισμού που καλλιεργούνται στο σχολικό περιβάλλον, με ευρύτερα κοινωνικά, πολιτισμικά και πολιτικά πλαίσια. Η ανάλυση καταδεικνύει ότι η φωνή μπορεί να αποτελεί σημείο εκκίνησης για καλλιέργεια αυτενέργειας για δημοκρατική συμμετοχή και δράση, συμβάλλοντας στη συζήτηση γύρω από τις δεξιότητες που απαιτούνται στις σύγχρονες μεταβαλλόμενες κοινωνίες.

Βήματα προς ένα δημοκρατικό και βιώσιμο σχολείο: Στάσεις των Ελλήνων εκπαιδευτικών ειδικής αγωγής απέναντι σε πρακτικές κριτικού γραμματισμού κατά του εκφοβισμού

E. Samsari¹, O. Lyra¹, M. Siompoti²

¹Frederick University, Department of Education, Cyprus

²Headteacher of ENEEGYL, Serres, Greece

Ο σχολικός εκφοβισμός θεωρείται ως ένα σοβαρό και περίπλοκο φαινόμενο που παρουσιάζει πολλές προκλήσεις για τους εκπαιδευτικούς ως προς την ανίχνευση και την αντιμετώπιση των διαφόρων μορφών του. Λόγω των πολλαπλών εκπαιδευτικών, ψυχολογικών και κοινωνικών συνεπειών του, θεωρείται σημαντικό εμπόδιο για όλα τα στοιχεία ενός βιώσιμου και δημοκρατικού σχολείου. Η εμπλοκή των μαθητών με αναπηρία στον εκφοβισμό είναι αυξημένη, λαμβάνοντας υπόψη τα χαρακτηριστικά της διαφορετικότητας και το επίπεδο ευαλωτότητάς τους. Συνεπώς, κρίνεται απαραίτητο να διερευνηθεί περαιτέρω η εμπλοκή των μαθητών με αναπηρία όχι μόνο σε άμεσες μορφές εκφοβισμού (π.χ. σωματικό, λεκτικό), αλλά και σε έμμεσες μορφές εκφοβισμού, όπως ο κοινωνικός εκφοβισμός. Οι εκπαιδευτικοί διαδραματίζουν βασικό ρόλο στη δημιουργία ενός βιώσιμου μαθησιακού περιβάλλοντος άνευ εκφοβιστικών συμπεριφορών. Σκοπός της παρούσας έρευνας είναι να εξετάσει τις στάσεις των εκπαιδευτικών ειδικής αγωγής απέναντι σε πρακτικές κριτικού γραμματισμού οι οποίες μπορούν να χρησιμοποιηθούν απέναντι σε μορφές κοινωνικού εκφοβισμού. Στην έρευνα συμμετείχαν 57 εκπαιδευτικοί ειδικής αγωγής (N=57) που εργάζονταν σε Σχολικές Μονάδες Ειδικής Αγωγής και Εκπαίδευσης (ΣΜΕΑΕ) στην Ελλάδα. Δημιουργήθηκαν τέσσερα υποθετικά σενάρια (vignettes) τα οποία αναφέρονταν σε τέσσερα διαφορετικά περιστατικά κοινωνικού εκφοβισμού με εμπλεκόμενους μαθητές με αναπηρία. Για κάθε υποθετικό σενάριο οι συμμετέχοντες καλούνταν να απαντήσουν σε μια σειρά ερωτήσεων σχετικά με τον βαθμό σοβαρότητας του περιστατικού, τις πιθανές πρακτικές κριτικού γραμματισμού που θα μπορούσαν να χρησιμοποιήσουν για να αντιμετωπίσουν το περιστατικό και την πιθανή υποστήριξη από άλλα μέλη της σχολικής κοινότητας. Τα ευρήματα της μελέτης αναδεικνύουν την ανάγκη για μεγαλύτερη ευαισθητοποίηση των μελών της σχολικής κοινότητας για όλες τις μορφές εκφοβισμού και για συστηματική κατάρτιση σχετικά με τον τρόπο με τον οποίο οι εκπαιδευτικοί μπορούν να παρεμβαίνουν κατάλληλα όταν εκδηλώνεται συμπεριφορά εκφοβισμού, ώστε να διασφαλιστεί ένα συμπεριληπτικό και βιώσιμο σχολείο .

Ecoprise Prototype: Ένα επιχειρηματικό μοντέλο για την εκμάθηση του γραμματισμού αναγέννησης

K. Stylianou^{1,2}

¹Center for Social Innovation, Project Management, Cyprus

²Ecoprise: Future-oriented social entrepreneurship through Ecovillage Design, Erasmus+, Cyprus

Οι οικολογικές και κοινωνικές προκλήσεις που αντιμετωπίζει ο κόσμος μας, τονίζουν την ανάγκη αναπροσαρμογής του σημερινού τρόπου ζωής μέσω της έγκυρης εκπαίδευσης των νέων. Όπως αναφέρεται στη σύσταση του Συμβουλίου της ΕΕ (2022), η μετάβαση σε μια νοοτροπία βιωσιμότητας και αειφορίας μπορεί να επιτευχθεί με τον εξοπλισμό των ανθρώπων με κατάλληλες γνώσεις και δεξιότητες, τη χρήση κριτικής και συστημικής σκέψης, την ευαισθητοποίηση σε προβλήματα βιωσιμότητας και τη δυνατότητα συμμετοχής σε συλλογικές δράσεις για ανάληψη ατομικών πρωτοβουλιών.

Το έργο Ecoprise εισαγάγει ένα νέο επιχειρηματικό μοντέλο προωθώντας αυτές τις αναδυόμενες δεξιότητες. Αναπαράγοντας το μοντέλο του οικολογικού χωριού ως μια καλά λειτουργούσα μικρο-κοινωνία και προωθώντας ένα σύστημα αξιών και ηθικής της περμακουλτούρας, το έργο ανέπτυξε ένα ολοκληρωμένο πρωτότυπο Ecoprise, ένα μεταβιβάσιμο μοντέλο για επιχειρήσεις με ρίζες στην δημοκρατική κοινωνία. Βασίζεται στις αρχές αναγέννησης (regeneration) για να καθοδηγήσει πρακτικές σε τέσσερις διαστάσεις: περιβαλλοντική, κοινωνική, πολιτιστική και οικονομική. Κεντρικό στοιχείο αυτού του μοντέλου είναι η δημιουργία ενός νέου επαγγελματικού προτύπου, του Ecoprise Designer, ενός ατόμου με εφόδια και γνώσεις για να υποστηρίξει αυτό το πρωτότυπο σε τοπικό επίπεδο.

Για να υποστηρίξει αυτόν τον ρόλο, το έργο καθόρισε ένα ισχυρό σύνολο δεξιοτήτων ευθυγραμμισμένο με τα κύρια πλαίσια της ΕΕ: GreenComp, EntreComp, DigComp και LifeComp. Αυτές οι ικανότητες οργανώνονται στις τέσσερις διαστάσεις της αναγέννησης και αναγνωρίζονται μέσω του μαθήματος Ecoprise, που αναπτύχθηκε ως MOOC, το οποίο παρέχει ένα συγκεκριμένο μονοπάτι για τους εκπαιδευτικούς να ενσωματώσουν αυτούς τους γραμματισμούς στη διδασκαλία και το πρόγραμμα σπουδών.

Το μάθημα Ecoprise υποστηρίζει τη συνεχή επαγγελματική ανάπτυξη των εκπαιδευτικών, επιτρέποντάς τους να καθοδηγήσουν τους μαθητές σε τοπικά έργα και πρωτοβουλίες μέσα από το πρίσμα της αναγέννησης. Επιτρέπει στους μαθητές να αυξήσουν συγκεκριμένες δεξιότητες που θα τους επιτρέψουν να αναλάβουν πολιτική και οικολογική δράση για να μετατρέψουν τις ιδέες τους σε επιχειρηματικές λύσεις και να καταπολεμήσουν τα κοινωνικά ζητήματα της σημερινής κοινωνίας.

Μετασχηματίζοντας την Επαγγελματική Εκπαίδευση και Κατάρτιση: Καινοτομία, Ηθική και Νέοι Ορίζοντες. Η Τεχνητή Νοημοσύνη και η Εικονική Πραγματικότητα ως Γέφυρες ανάμεσα στην Αγορά Εργασίας και την Κοινωνική Συμμετοχή

P. Constanti^{1,2}, A. Hadjiantoni^{1,3}

¹Center for Social Innovation, Project Management, Cyprus

²Ministry of Education, Sport and Youth, EPALE CY, Cyprus

³European Commission, EULEP project, Cyprus

Η Επαγγελματική Εκπαίδευση και Κατάρτιση (ΕΕΚ) αποτελεί θεμελιώδη άξονα για την ανάπτυξη δεξιοτήτων που συνδέουν την εκπαίδευση με την αγορά εργασίας και ενισχύουν τη συμμετοχή των πολιτών σε δυναμικές και πολυδιάστατες κοινωνίες. Σε ένα περιβάλλον όπου οι τεχνολογικές εξελίξεις, η πολυγλωσσία και ο πολιτισμικός πλουραλισμός επηρεάζουν συνεχώς τον τρόπο που μαθαίνουμε και εργαζόμαστε, η ενίσχυση της ΕΕΚ καθίσταται στρατηγική προτεραιότητα.

Στο πλαίσιο αυτό, η Τεχνητή Νοημοσύνη (TN) αναδεικνύεται σε κρίσιμο εργαλείο που μπορεί να εμπλουτίσει την ΕΕΚ με νέες δυνατότητες μάθησης και εφαρμογής. Μέσα από παραδείγματα και εμπειρίες που θα παρουσιαστούν, η εισήγηση θα αναδείξει πώς η TN και η Εικονική Πραγματικότητα (VR) μπορούν να συμβάλουν στη δημιουργία εξατομικευμένων μαθησιακών διαδρομών, στην καλύτερη σύνδεση της κατάρτισης με τις πραγματικές ανάγκες της αγοράς εργασίας και στην ανάπτυξη πιο ευέλικτων, συμμετοχικών και καινοτόμων πρακτικών διδασκαλίας. Ωστόσο, η ένταξη της TN και της Εικονικής Πραγματικότητας στην ΕΕΚ αναδεικνύει και σημαντικά ζητήματα ηθικής. Παράλληλα λοιπόν, θα συζητηθεί και η επιτακτική ανάγκη για νέες μορφές κριτικού γραμματισμού, ώστε οι πολίτες όχι μόνο να αξιοποιούν δημιουργικά τα εργαλεία της TN και ΕΠ, αλλά και να μπορούν να τα αμφισβητούν, να κατανοούν τους περιορισμούς τους και να διαχειρίζονται υπεύθυνα τις κοινωνικές και επαγγελματικές τους επιπτώσεις.

Η εισήγηση αξιοποιεί την εμπειρία ευρωπαϊκών συνεργασιών, όπως το Ευρωπαϊκό έργο EULEP (www.eulep.eu), και την Ευρωπαϊκή πλατφόρμα εκπαίδευσης ενηλίκων EPALE (www.epale.ec.europa.eu/el/), και προτείνει συγκεκριμένους τρόπους με τους οποίους η TN και ΕΠ μπορούν να ενισχύσουν την ποιότητα και την ελκυστικότητα της ΕΕΚ, καθιστώντας την πιο προσαρμοστική στις ανάγκες του σήμερα και του αύριο. Με τον τρόπο αυτό, η ΕΕΚ δεν περιορίζεται στην παροχή επαγγελματικών δεξιοτήτων, αλλά μετατρέπεται σε μοχλό κοινωνικής καινοτομίας και δημοκρατικής συμμετοχής, συμβάλλοντας ουσιαστικά στη διαμόρφωση ενός πιο συμπεριληπτικού και βιώσιμου ευρωπαϊκού μέλλοντος.

Γραμματισμοί στην Τεχνητή Νοημοσύνη και τις Προηγμένες Τεχνολογίες: Το παράδειγμα του Κυπριακού INVESTech CoVE

K. Stylianos^{1,2}, S. Tosounova^{2,3}, A. Achilleos^{2,4}

¹Center for Social Innovation (CSI), Project Management, Cyprus

²INVESTech, Centres of Vocational Excellence (CoVE), Cyprus

³Cyprus Research & Innovation Center (CyRIC), R&D Department, Cyprus

⁴Frederick University, School of Engineering, Cyprus

Το έργο INVESTech στοχεύει στην ανάπτυξη και εδραίωση Κέντρων Αριστείας Επαγγελματικής Κατάρτισης (CoVE) σε 5 χώρες, στον τομέα της Τεχνολογίας Πληροφοριών και Επικοινωνίας (ICT) με έμφαση στην ανάπτυξη βιώσιμων, χωρίς αποκλεισμούς και προσανατολισμένων στην καινοτομία οικοσυστημάτων δεξιοτήτων. Το Κυπριακό CoVE συντονίζεται από 4 εθνικούς εταίρους, οι οποίοι διεξήγαγαν μια εθνική ανάλυση των ελλείψεων δεξιοτήτων στις προηγμένες τεχνολογίες. Η κύρια ανεπάρκεια που εντοπίστηκε είναι η έλλειψη σύνδεσης μεταξύ εκπαίδευσης και πραγματικών αναγκών της αγοράς, ιδιαίτερα σε τομείς όπου απαιτείται ο αλφαριθμητισμός και εφαρμογή του στην Τεχνητή Νοημοσύνη. Για να αντιμετωπιστούν αυτές οι προκλήσεις, το έργο αναπτύσσει στοχευμένες δράσεις, συμπεριλαμβανομένων μαθημάτων μικρο-διαπιστευτηρίων ευθυγραμμισμένων με τα ευρωπαϊκά πλαίσια σε 7 προηγμένες τεχνολογίες. Τα θέματα καλύπτουν τους τομείς: TN & Ηθική, Big Data, Blockchain, Βιομηχανία 5.0, Διαδίκτυο των Πραγμάτων (IoT), ICT για τη Βιωσιμότητα και Κβαντική Υπολογιστική. Για την ολοκλήρωση αυτών των δεξιοτήτων θα υλοποιηθούν εκπαιδεύσεις καθηγητών, bootcamps, ακαδημίες επιχειρηματικότητας και διαγωνισμοί δεξιοτήτων. Παράλληλα, στηρίζονται οι πάροχοι ΕΕΚ στην ενσωμάτωση πράσινων πρακτικών και στην προώθηση της εκπαίδευσης χωρίς αποκλεισμούς.

Το εθνικό CoVE υποστηρίζεται από μια ειδική διαδικτυακή πύλη, που λειτουργεί ως κύρια πύλη για εθνική και διεθνή συνεργασία. Η πλατφόρμα παρέχει πληροφορίες για όλα τα CoVEs, επιτρέπει στις οργανώσεις να υποβάλουν αίτηση για συμμετοχή, και διευκολύνει τον σχεδιασμό και την καταχώρηση μικρο-διαπιστευτηρίων που βασίζονται στο ICT. Προσφέρει πρόσβαση σε ευκαιρίες κατάρτισης σε μαθητές και επαγγελματίες, ενώ υποστηρίζει τους εκπαιδευτικούς με διαδικτυακά σεμινάρια και εργαλεία δημιουργίας εκδηλώσεων.

Η παρουσίαση θα περιγράψει πώς είναι δομημένο το Κυπριακό CoVE, τις υπηρεσίες που προσφέρει και πώς μπορούν να το αξιοποιήσουν και να επωφεληθούν από αυτό οι εκπαιδευτικοί και τα ιδρύματα.

Παρουσιάσεις 19/ Presentations 19

16:00 - 16:20

Does AI hinder thinking? Implications for learning

G. P. Georgiou^{1,2}¹University of Nicosia, Department of Languages and Literature, Cyprus²Phonetic Lab, University of Nicosia, Cyprus

Recent advancements in artificial intelligence (AI) and natural language processing have given rise to sophisticated language technologies known as Large Language Models (LLMs) (Georgiou, 2025). Although the adoption of these models in educational settings is on the rise (Adeshola et al., 2024), growing concerns have been raised regarding their potential to diminish deep thinking and active learning (Kosmyna et al., 2025). This study explores how generative AI tools, particularly ChatGPT, influence students' cognitive engagement during academic writing tasks. While LLMs are widely used, limited research has focused on their effects on students' deeper mental engagement with learning activities. Using an experimental design, the study involved 40 students aged between 25 and 47 years (with balanced gender representation) from various academic backgrounds, randomly assigned to either an AI-assisted group (ChatGPT) or a control group without AI support. The groups did not differ in terms of AI chatbot familiarity, as indicated by the self-reports. Participants in both groups completed a structured argumentative writing task, followed by the administration of the Cognitive Engagement Scale for AI (CES-AI), which measures mental effort, attention, deep processing, and strategic thinking on a five-point Likert scale. This scale has been developed for the purposes of this study and is informed by established research theories and findings. The statistical analysis showed that students in the AI-assisted group reported significantly lower levels of cognitive engagement compared to those in the control group. These results suggest that reliance on AI tools may promote cognitive offloading. The study adds to the emerging research on the psychological effects of AI in educational contexts and underscores the need for pedagogical approaches that encourage active, reflective interaction with AI-generated content to support students' self-regulated learning and deep cognitive engagement.

Bridging pedagogy and technology: The promise of human-AI hybrid models in pronunciation instruction

G. P. Georgiou^{1,2}

¹University of Nicosia, Department of Languages and Literature, Cyprus

²University of Nicosia, Phonetic Lab, Cyprus

Pronunciation, once overlooked or viewed as a secondary concern in second language (L2) learning, is now widely acknowledged as essential for clear oral communication and accurate speech production (Mahdi et al., 2024). A central question in pronunciation pedagogy is which method yields more effective learning outcomes: traditional instruction or AI-enhanced approaches. Although prior studies have explored various pronunciation teaching methods (e.g., Amand & Touhami, 2016), there remains a significant gap in research directly comparing conventional techniques with AI-based training. This study examines the effectiveness of three pronunciation training modalities in improving the production of English vowels among Cypriot Greek learners; this aspect is particularly problematic for this population due to native language interference (Georgiou et al., 2025). Thirty participants (n = 8 males), aged 18 to 34 (M = 26), all with B2/C1 proficiency and no prior residence in English-speaking countries, were divided into three groups: one receiving traditional instruction (including read-aloud exercises, minimal pairs, and visual aids), one using an AI-based tool (Speakometer app), and one receiving a blended approach combining both methods. Each training was conducted individually in the laboratory over four sessions, each lasting 1.5 hours. Apart from training, all participants took part in a pretest and a posttest. Pronunciation performance was assessed by two expert raters using a 10-point Likert scale. The mixed-effects model analysis revealed significant improvement in the posttest across all groups, with the hybrid approach outperforming either method alone. These findings highlight the potential of integrating AI into pronunciation instruction to enrich learning experiences, enhance accessibility, and support more effective oral proficiency. Furthermore, the results advocate for hybrid models that capitalize on the complementary strengths of AI technology and traditional pedagogical expertise.

Integrating Financial Literacy and Digital Inclusion into Youth Education

A.F. Joaquim^{1,2}

¹Instituto Politécnico de Portalegre, Department of Economics and Organizational Studies, Portugal

²ISLA SANTARÉM, School of Management, Portugal

Financial literacy has become a critical competence for promoting economic resilience, social inclusion, and sustainable development in the 21st century. This paper presents a comparative analysis of financial literacy among young people in Portugal, Romania, and Cape Verde, contextualized within global and European disparities. The study explores how public policies, formal education, and financial digitalization affect knowledge and behaviors, particularly among youth aged 12 to 25.

Methodologically, the research adopts a mixed approach. First, a systematic literature review and secondary data analysis were conducted using institutional sources such as the OECD (2023), the World Bank (2022), and the SDSR (Sachs et al., 2024). Second, empirical evidence was drawn from the Finances4Youth project, funded by the Erasmus+ programme, which implemented a survey in 2023 with young respondents in the three countries. The integration of quantitative and qualitative methods ensured the robustness of results through triangulation. Indicators of financial literacy included knowledge of interest, inflation, risk diversification, and budgeting, aligned with internationally recognized frameworks.

The findings reveal significant regional disparities. Countries with structured financial education curricula demonstrate higher literacy levels, greater inclusion, and lower vulnerability to over-indebtedness. Conversely, contexts with limited educational policies face structural challenges, such as reliance on informal credit and reduced use of formal financial services. Digitalization emerges as a transformative factor, expanding access to financial tools, yet also creating risks of exclusion for less digitally skilled populations.

This research underscores the multidimensional nature of financial literacy, which integrates knowledge, consumer rights, and decision-making skills, and highlights its role in fostering responsible financial behavior. It advocates for the recognition of financial literacy as a fundamental right and calls for its integration into school curricula, alongside innovative policies to address socio-economic inequalities. By aligning with the SDG, the study contributes to ongoing debates on economic resilience, education, and equity.

Digital literacies in practice: AI-supported discussion forum coordination at the National School of Public Administration and Local Government in Greece

K. Kourkoulis^{1,2}

¹National and Kapodistrian University of Athens, Department of English Language and Literature, Greece

²National Centre for Public Administration and Local Government, National School of Public Administration and Local Government (ESDDA), Greece

Online forums are widely recognized as valuable contexts for collaborative learning, yet sustaining engagement and fostering in-depth discussion remain ongoing challenges. The Online Professional Learning Communities Coordination and Participation (O.C.C.P.) framework (Kourkoulis, 2024), grounded in the Community of Inquiry (CoI) model, offers actionable insights into how coordinators' teaching presence and participants' social presence can promote in-depth and meaningful forum discussion. This study leverages the O.C.C.P. framework in the context of the National School of Public Administration and Local Government in Greece, where a structured forum discussion on "AI and the Future of Governance" was conducted with the Digital Policy group, comprising 10 students. The discussion unfolded through a series of prompts, combining reflection on policy documents, critical engagement with online resources, and exploration of AI translation tools. Forum transcripts served as the primary dataset, complemented by a coordinator questionnaire, which provided additional insights into the AI-support process. Analysis focused on indicators of teaching and social presence as well as the overall depth of discussion. GPT-5 was employed both to support content analysis and to generate tailored prompts that guided the coordinator in stimulating engagement and encouraging more substantive contributions. Findings indicate that AI-generated prompts highlighted points where direct instruction was required to reinforce affective and cohesive discourse. Drawing on Kintz et al.'s (2015) construct of discussion depth, most contributions initially reflected parallel sharing and exhibited low depth of discussion. With targeted prompts, however, the discussion advanced toward greater depth, demonstrating how AI can support coordinators in scaffolding movement from superficial exchange to more substantive dialogue. These results offer actionable insights for policymakers, instructional designers, and educators seeking to leverage AI tools in professional learning contexts, with implications for the evolution of digital literacies.

Παρουσιάσεις 20/ Presentations 20

16:00 - 16:20

Toward a Multidisciplinary Argumentation Literacy: An Argument Typology for Navigating Complex SSI Issues

C. Lymbouridou^{1,2}¹University of Nicosia, Education, Cyprus²MOEC, Lakatamia A Primary School, Cyprus

Socioscientific issues (SSI) engage students in complex forms of reasoning as they are, by nature, formed by multiple domains: moral, scientific, social, cultural, emotional, and epistemological. However, many existing approaches to analyzing argumentation in SSI fail to clearly distinguish between the types of claims made and the disciplinary knowledge required to support them, especially when it comes to moral and emotional aspects as compared to scientific ones. This presentation introduces a theoretically grounded typology of argumentation that categorizes reasoning based on the type of conclusion (factual, practical, or normative), and clarifies how different elements that compose SSI decision-making, such as scientific evidence, moral principles, emotional consequences, and epistemic norms, interact to support decision-making. Drawing on Peirce's (1905) classification of sciences, Schellens' (1985) typology of argument schemes, and insights from science education literature, the framework offers a tool to analyze and teach multidisciplinary argumentation. The typology can define decision-making as practical and inherently ethical; it thus positions ethical justification at a higher level in SSI decision-making. It can also describe scientific explanations and epistemic evaluations in the forms of theoretical claims that function as grounds for practical claims. This theoretical contribution seeks to enhance both analytical clarity and pedagogical design in contexts where complex reasoning is essential for democratic participation and critical citizenship.

The Foreign Language Effect (FLE) on moral judgment and the role of emotions induced from moral dilemmas

N. Christofi^{1,2}, A. Casaponsa³, P. Athanasopoulos^{4,5}

¹Department of Communication & Creativity, Neapolis University Paphos, Cyprus

²Language Centre, Cyprus University of Technology, Cyprus

³Department of Linguistics and English Language, Lancaster University, United Kingdom

⁴Centre for Languages and Literature, Lund University, Sweden

⁵Department of General Linguistics, Stellenbosch University, South Africa

This study aims to broaden the understanding of the phenomenon of the foreign language effect (FLE), which stands for the systematic impact of a foreign language (FL) on decision making (Dylman, & Champoux-Larsson 2020). The current study explores in more depth the role of emotionality, specifically on emotionally charged moral judgements. FL emotionality is examined by employing a validated emotion measure PANAS-X; Positive and Negative Affect Schedule, (Horne et. al, 2016) prior to (Pre-test Emotion Measure) and following moral judgements (Post-Test Emotion Measure). 106 participants (NL; Greek, FL; English) were presented with moral dilemmas where after reading each one of them they had to rate how likely it would be to commit the hypothetical action stated in the dilemma. Participants' current emotional states were collected Pre and Post the moral dilemmas, in each language in a within-subjects design using an induced-language context paradigm. Results revealed a clear FLE, with reduced emotionality scores of Negative Affect and Hostility in the FL compared to the NL. Hence, we provide conclusive evidence in support of the reduced emotionality hypothesis, suggesting that making decisions in an FL lead to more rational outputs by reducing emotional biases.

Integrating 21st Century Skills into EFL Education: Advancements and Challenges

C. Fotiou¹

¹University of Cyprus, Department of English Studies, Cyprus

Five years ago, Sugata Mitra claimed that “[n]ot knowing will become as unimportant as not being able to tell the time without looking at a watch” (2020, p. xi). Nowadays, people with access to an electronic device and the internet have access to knowledge at their fingertips. For those fortunate enough, what is important is not knowing something, but rather understanding, critically engaging with, evaluating, and applying that knowledge in order to imagine and shape what lies ahead (ibid.). This study investigates the perceived readiness of EFL teachers in Cyprus to equip students with a variety of 21st century skills essential in today’s world. 115 in-service EFL teachers completed an online questionnaire assessing their beliefs and perceived readiness to help their students develop these skills. While all teachers recognize that language teachers are particularly well-suited to help students develop these skills, only 65% of them truly understand what these skills entail. They also consider the 4Cs—critical thinking, creativity, communication, and collaboration—along with problem-solving, decision-making and autonomy of learning as the most important skills and feel confident about developing students’ communication and collaboration skills but are less confident about other skills. The set of skills they feel the least confident about is digital literacies. This is arguably concerning given the importance of these skills and the fact that students today, our ‘digital natives’, are not as technologically adept as previously thought. This study reveals a positive correlation between the importance ascribed to each skill and teachers’ perceived ability to teach it. We argue that targeted training emphasizing the relevance and application of these skills can enhance teachers’ confidence and competence and ensure that students are better prepared for the challenges of the 21st century. As part of this presentation, we will also suggest ways that such training can be materialized.

Enhancing Vocabulary Acquisition and Literacy in Multilingual Contexts: The Impact of Cognates and False Friends on L2 and L3 Learning Among Greek Cypriot Students

M. Spania¹, S. Karpava²

¹University of Cyprus, Department of English, Cyprus

²University of Cyprus, Department of English Studies, Cyprus

Recent evidence on second (L2) (Janke & Kolokonte, 2015; Rogers et al., 2015) and third (L3) language acquisition (Vanhove & Berthele, 2015; Otwinowska & Szewczyk, 2019; Garcia et al., 2020; Otwinowska et al., 2020; Lago et al., 2021; Marecka et al., 2021) indicates that cognates positively influence lexicon acquisition in L2 and L3. Raising awareness about cognates and false friends during language learning is essential, as it can significantly impact vocabulary development. This study aims to demonstrate that knowledge of cognates enhances L2 and L3 lexicon acquisition, particularly for Greek Cypriot students learning English, Spanish, and Turkish, with L1 being Cypriot Greek (CG) and Standard Modern Greek (SMG).

Using a mixed-methods approach, the researchers examined lexicon acquisition among Greek Cypriot university students, divided into three groups: L2 English (n=32), L3 Spanish (n=22), and L3 Turkish (n=20). The research involved pre- and post-tests and an intervention period focused on cross-linguistic interference and the effects of cognates and false friends. Findings revealed that cognates facilitated vocabulary learning in both L2 and L3, whereas false friends caused errors, reflecting negative transfer.

Pre-tests showed that most participants could accurately translate cognates with high confidence. However, false friends often led to mistakes. Notably, some positive transfer occurred, such as "favorito" being translated as αγαπημένο (=favourite) and "karpuz" as καρπούζι (=watermelon). The intervention period highlighted that similarities between SMG, CG, and L3 Turkish contributed to improved performance across all groups.

Overall, participants performed better with cognates than with false friends or distractors.

This study significantly contributes to understanding L2 and L3 acquisition models, emphasizing the importance of awareness about cognates and false friends in language teaching methodologies. It underscores that recognizing cross-linguistic lexical similarities can enhance vocabulary development and overall literacy in multilingual contexts.

Εργαστήριο 7 / Workshop 7

8:30 - 9:30

The Body as a Medium of Literacy: Creative Movement, 21st-Century Skills, and Aesthetic Literacy – The Example of the “Frear” Workshop.

M. Kamberi¹¹Selas/ Engram Kokoro, Cyprus

This proposal presents an embodied workshop that explores creative movement as a pedagogical tool and a field for cultivating key 21st-century skills such as creativity, collaboration, empathy, and critical thinking. The body is approached as both a medium and agent of literacy—capable of “reading” and “writing” meaning across multimodal, cultural, and social contexts.

Using the example of the “Frear” workshop, which was implemented in collaboration with communities of youth and adult participants, this approach bridges aesthetic literacy with experiential and embodied learning. It is grounded in the understanding that learning is not solely a cognitive process but also a bodily, emotional, and culturally situated experience. Creative movement activates the body as a site of meaning-making and serves as a tool for expression, exploration, and social connection.

The workshop aligns with contemporary theoretical discussions on multiliteracies, the role of the arts in education, and the integration of life skills into educational practice. Participants will be invited to physically experience how 21st-century skills are transformed into meaningful actions and practices that resonate within diverse cultural, political, and social frameworks. At the same time, they will reflect on the value of aesthetic experience in fostering a holistic, civic-oriented learner identity.

This proposal aims to highlight the significance of the body in educational processes and to advocate for the integration of holistic, participatory, and aesthetic approaches to teaching and learning. It suggests that by engaging the body as a site of knowledge and literacy, we can open up new pathways for inclusive, creative, and socially meaningful education that responds to the complex demands of our time.

Εργαστήριο 8/ Workshop 8

8:30 - 9:30

Καλλιεργώντας και προωθώντας την ενσυναίσθηση, την ανεκτικότητα και τη συμπερίληψη μέσα από τα βουβά εικονοβιβλία

P. Tomasidou^{1,2}¹Πανεπιστήμιο Λευκωσίας, Σχολή Επιστημών Αγωγής, Cyprus²Περιφερειακό Δημοτικό Σχολείο Ταμασού, Εκπαιδευτικός, Cyprus

Τα βουβά εικονοβιβλία αποτελούν μια ειδική κατηγορία βιβλίου στον χώρο της παγκόσμιας παιδικής λογοτεχνίας. Σύμφωνα με τη Ροδοσθένους-Μπαλάφα (2021) είναι αφηγήσεις βασισμένες στη διαδοχή εικόνων, οι οποίες απεικονίζονται κατά κύριο λόγο είτε σε σελίδα είτε σε δισέλιδο. Στο είδος αυτό το ποσοστό των λεκτικών πληροφοριών ελαχιστοποιείται και ο αναγνώστης αντιλαμβάνεται το περιεχόμενο μόνο μέσω των οπτικών εικόνων, που αποκτούν δομική αυτοτέλεια. Οι λέξεις δεν υπαγορεύονται από τον συγγραφέα, αλλά επιτρέπεται στον αναγνώστη να στήσει την προσωπική του εκδοχή χρησιμοποιώντας τον δικό του συλλογισμό ή λεξιλόγιο (Μίσσιου, 2020: 35). Σε αντίθεση με τα συμβατικά βιβλία, τα οποία προσεγγίζουν την ανάγνωση και την αφήγηση ιστοριών σε διαδοχική σειρά, δεν υπάρχουν σωστοί ή λάθος τρόποι χρήσης των βουβών εικονοβιβλίων. Ο αναγνώστης μετατρέπεται ταυτόχρονα σε αφηγητή, μεταφράζοντας τις εικόνες σε ιστορίες γεμάτες λεκτικούς ήχους, εκφράσεις και δημιουργικές ερμηνείες (Martinez-Alba & Herrera, 2023).

Κατά τις τελευταίες δεκαετίες, τα βουβά εικονοβιβλία έχουν αναδειχθεί σε ένα δυναμικό, μετασχηματιστικό, ευέλικτο και καινοτόμο πολυτροπικό αισθητικό μέσο, που χρησιμοποιείται τόσο εντός όσο και εκτός της τάξης, λόγω του πλούσιου φάσματος χρήσεων και δυνατοτήτων που διαθέτουν (Chadjianastasi et al., 2025). Αποτελούν ιδανικό μέσο για την ανάπτυξη των γλωσσικών δεξιοτήτων και την καλλιέργεια δεξιοτήτων γραμματισμού, καθώς η απουσία κειμένου τα καθιστά προσιτά στα παιδιά σε όλα τα στάδια της αναδυόμενης ανάγνωσης (Κονταξή & Τσιλιμένη, 2020: 245). Μέσω της αλληλεπίδρασης με τις εικόνες, τα παιδιά προβαίνουν στη συγκρότηση προσωπικών αφηγηματικών δομών, μία διαδικασία που καταδεικνύει την ικανότητά τους να αξιοποιούν τη φαντασία τους ως εργαλείο ερμηνείας και δημιουργίας. Στα βουβά εικονοβιβλία τα αναγνωστικά στερεότυπα ανατρέπονται και προτείνονται νέοι τρόποι κατανόησης. Η αφηγηματική επινόηση ενισχύεται, οι μυθοπλαστικές δεξιότητες καλλιεργούνται, ο αυθορμητισμός και η φαντασία των παιδιών απελευθερώνονται.

Εξίσου σημαντικό ρόλο μπορούν να διαδραματίσουν τα βουβά εικονοβιβλία στην προώθηση του Πολιτισμικού Γραμματισμού, δηλαδή του συνόλου των στάσεων, ιδεών και δεξιοτήτων που οι άνθρωποι χρειάζονται για να συνυπάρχουν μεταξύ τους στην καθημερινή ζωή (Dialls 2020). Είναι μια διαλογική κοινωνική πρακτική που εμπλέκεται στις διαπροσωπικές μας σχέσεις (Maine et al. 2019: 390). Περιλαμβάνει την υπόθεση ότι μπορεί να αντιλαμβανόμαστε τους άλλους ως διαφορετικούς από εμάς, και ότι μέσω της ανεκτικότητας, της ενσυναίσθησης και της συμπερίληψης είμαστε σε θέση να αλληλεπιδράσουμε μεταξύ μας με ουσιαστικούς και εποικοδομητικούς τρόπους (Lähdesmäki et al. 2022: 46).

Στο εργαστήριο αυτό οι συμμετέχοντες θα καλλιεργήσουν τις δεξιότητες Πολιτισμικού Γραμματισμού μέσα από το εικονοβιβλίο *Migrants* (2019) της Issa Watanabe και θα ασκηθούν στην καλλιέργεια στάσεων και δεξιοτήτων μέσω της χρήσης βουβών εικονοβιβλίων στην τάξη.

Εργαστήριο 9/ Workshop 9

8:30 - 9:30

Λογοτεχνικά κολάζ στην πολυπολιτισμική τάξη: Από το Δημοτικό στο Λύκειο

P. Krasidou¹¹Cyprus Ministry of Education, Sport and Youth, Agios Spyridonas Lyceum, Cyprus

Λογοτεχνικά Κολάζ στην Πολυπολιτισμική Τάξη

Το παρόν εργαστήριο προτείνει το κολάζ ως εργαλείο δημιουργικής γραφής, με ιδιαίτερη έμφαση στη μικρή φόρμα (flash fiction), στο πλαίσιο της δημόσιας εκπαίδευσης, από το δημοτικό έως και το λύκειο. Αξιοποιώντας αποσπάσματα λέξεων και εικόνων από τίτλους εφημερίδων και περιοδικών, οι μαθητές/τριες ενθαρρύνονται να δημιουργήσουν σύντομα κείμενα σύγχρονης λογοτεχνίας —πεζά, ποιητικά ή υβριδικών μορφών. Τα παραγόμενα κείμενα αντανakλούν τον πειραματισμό και τα μορφολογικά χαρακτηριστικά της σύγχρονης λογοτεχνικής γραφής. Μέσα από την τεχνική του κολάζ αναδεικνύεται ότι η λογοτεχνική δημιουργία δεν ξεκινά κατ' ανάγκη από μια λευκή σελίδα, αλλά μπορεί να προκύψει από τον δημιουργικό ανασχηματισμό προϋπάρχοντος υλικού.

Η μέθοδος αυτή αποδείχθηκε ιδιαίτερα υποστηρικτική για μαθητές/τριες με πολυπολιτισμικό υπόβαθρο και μεταναστευτική βιογραφία. Για πολλά παιδιά και εφήβους, η έκφραση σε μια νέα γλώσσα φαντάζει γεμάτη ανυπέβλητα εμπόδια. Μέσω του κολάζ, ακόμη και μικρά παιδιά μπορούν να ξεκινήσουν από μεμονωμένες λέξεις, φράσεις ή εικόνες και, σταδιακά, να διαμορφώσουν νέα νοήματα. Με τον τρόπο αυτό συμμετέχουν ενεργά στη δημιουργική διαδικασία και ενισχύουν την αυτοπεποίθησή τους ως δημιουργοί πρωτότυπων κειμένων. Παράλληλα, η συγγραφή γίνεται μια παιγνιώδης και ευχάριστη εμπειρία, απαλλαγμένη από το άγχος της αξιολόγησης.

Οι δραστηριότητες υλοποιήθηκαν σε αίθουσες Τέχνης δημόσιων σχολείων κατά τα έτη 2016, 2020 και 2025, στο πλαίσιο του μαθήματος των Εικαστικών Τεχνών. Το συγκεκριμένο εκπαιδευτικό περιβάλλον ενθαρρύνει την ελευθερία έκφρασης και τον πειραματισμό, δημιουργώντας τις κατάλληλες συνθήκες ώστε οι μαθητές/τριες να προσεγγίσουν τη γραφή χωρίς φόβο αποτυχίας ή κριτικής. Με αυτόν τον τρόπο καλλιεργείται μια πιο αυθόρμητη μορφή γραπτής έκφρασης και ενισχύεται ο γραμματισμός με την ευρύτερη έννοια.

Κατά τη διάρκεια του εργαστηρίου, οι συμμετέχοντες/ουσες θα εμπλακούν στη δημιουργική διαδικασία της επιλογής αποσπασμάτων από ποικίλες πηγές, στον συνδυασμό οπτικών και λεκτικών στοιχείων και θα διερευνήσουν τρόπους καθοδήγησης μαθητών/τριών για τη μετατροπή αυτού του υλικού σε σύντομα λογοτεχνικά έργα. Θα συζητηθεί, επίσης, πώς η συγκεκριμένη πρακτική ενισχύει την ένταξη, τη φαντασία και το αίσθημα του ανήκειν, ενώ παράλληλα εισάγει τους μαθητές σε πρακτικές που συνδέονται με τη διαμόρφωση της συγγραφικής ταυτότητας.

Υλικά (προαιρετικά): περιοδικά/εφημερίδες, κόλλα (stick), ψαλίδι.

Εργαστήριο 10 / Workshop 10

8:30 - 9:30

Έργα τέχνης: Πολλαπλοί κόσμοι, πολλαπλές θεάσεις.

E. Hadjipieri¹¹Ministry of Education, Art and Museum Education, Cyprus

Είναι γενικά παραδεκτό ότι η σύγχρονη τέχνη χαρακτηρίζεται από πολυσημεία και πολυπρισματικότητα. Το εργαστήριο αυτό σκοπό έχει να προσφέρει πολλαπλές αναγνώσεις με ποικίλα νοήματα σε πολλαπλούς αποδέκτες: με αφετηρία δισδιάστατα και τρισδιάστατα έργα τέχνης και μέσω την παραγωγή λόγου σκοπεύει να οδηγήσει τον συμμετέχοντα σε πολλαπλές αναγνώσεις και τη θεώρηση του σώματός του ως παλιμψήστου με πολλαπλές εγγραφές σε σχέση με τον κόσμο. Βασισμένο στο έργο της Mary Hall Surface και με τεχνικές slow looking (Harvard University/Project zero) ο συμμετέχων οδηγείται σταδιακά (μέσω παρατήρησης και παραγωγής λόγου) στην αναγνώριση νέων «κόσμων» και την τοποθέτηση του εαυτού του σε αυτούς. Στο τέλος παρουσιάζονται τρόποι αξιοποίησης της πιο πάνω διαδικασίας στην παιδαγωγική πράξη, σε σχέση με σύγχρονα κοινωνικά ή οικολογικά φαινόμενα.

Εργαστήριο 11 / Workshop 11

8:30 - 9:30

"Είναι η γλώσσα μουσική;" Η χρήση στίχων και τραγουδιών στην εκπαιδευτική πράξη

A. Konstantakopoulou¹¹NKUA, Greece

Τα τραγούδια όλων των τεχνοτροπιών και εποχών, ανάμεσά τους και οι ρίμες, τα jingles, τα αλφαβητάρια, εκτός από τα εννοιολογικά και μουσικά στοιχεία και τις συναισθηματικές συνδέσεις που παρουσιάζουν, συσχετίζονται με την καλλιέργεια αναγνωστικών δεξιοτήτων, όπως η φωνολογική ενημερότητα και η προσωδιακή ανάγνωση, μέσω της αξιοποίησης της μουσικής νοημοσύνης που ενυπάρχει σε όλους τους ανθρώπους. Παράλληλα, η μουσική και το τραγούδι μέσα στην τάξη αναπτύσσει τα κίνητρα, δημιουργεί εικόνες, ομάδες, δραστηριότητες, χαρά και ευεξία σε μαθητές και εκπαιδευτικούς. Διαμορφωμένο μέσα από τα αποτελέσματα της εφαρμογής του εκπαιδευτικού προγράμματος με τραγούδια «Διαβάζω...τραγουδώντας» στην Α΄ Δημοτικού και το Νηπιαγωγείο, το εργαστήριο θα εστιάσει: στην αντίληψη της συνάφειας της Γλώσσας με τη Μουσική και της ανάγνωσης με το τραγούδι, στην διερεύνηση των γλωσσικών και μουσικών δεξιοτήτων που αναπτύσσονται και στην δημιουργία, επιλογή, χρήση και διαθεματική αξιοποίηση ομοιοκατάληκτων στίχων και τραγουδιών στην εκπαιδευτική πράξη. Το εργαστήριο απευθύνεται σε προπτυχιακούς και εν ενεργεία εκπαιδευτικούς Γενικής και Ειδικής Αγωγής όλων των ειδικοτήτων πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης με ή χωρίς μουσικές γνώσεις.

Εργαστήριο 12 / Workshop 12

8:30 - 9:30

Συνδιαμορφώνοντας ένα πλαίσιο για τον ερευνητικό γραμματισμό των εκπαιδευτικών γλωσσικών μαθημάτων

A. Kostoulas¹, S. Tsioli¹¹University of Thessaly, Department of Primary Education, Greece

Παρά τις διαφορετικές θεωρητικές και επιστημολογικές αφετηρίες των ερευνών για τη γλωσσική εκπαίδευση και την επιμόρφωση των εκπαιδευτικών, διακρίνονται συγκλίσεις ως προς την ανάγκη ανάπτυξης μιας ερευνητικής κουλτούρας (culture of inquiry) (Dikilitaş & Bostancıoğlu, 2019, 14), δηλαδή ενός “τρόπου σκέψης” που συμπεριλαμβάνει την έρευνα στην εκπαιδευτική πράξη (Eriksen & Brevik, 2023). Ο ερευνητικός γραμματισμός των εκπαιδευτικών αποτελεί, σύμφωνα με πρόσφατες μελέτες, μια πολυδιάστατη έννοια, η οποία επηρεάζει το σύνολο της εκπαιδευτικής πράξης, και μπορεί να βελτιώσει τις συνθήκες διδασκαλίας-μάθησης (Eriksen & Brevik, 2023). Ειδικότερα, ο ερευνητικός γραμματισμός περιλαμβάνει την μελέτη της βιβλιογραφίας καθώς και τη συμμετοχή και διεξαγωγή έρευνας από τους/τις (μελλοντικούς) εκπαιδευτικούς, μέσα από κριτικές, συμμετοχικές και αναστοχαστικές διεργασίες (Eriksen & Brevik, 2023, 253). Απώτερος σκοπός είναι η επαγγελματική εξέλιξη των εκπαιδευτικών, και η δημιουργία μιας κριτικής προσέγγισης της γλώσσας (Pennycook, 2021) η οποία θα ανταποκρίνεται στις πραγματικές ανάγκες των μαθητών/μαθητριών.

Το παρουσιαζόμενο εργαστήριο, που απευθύνεται σε εκπαιδευτικούς που διδάσκουν γλωσσικά μαθήματα, βασίζεται στο πρόγραμμα Erasmus+ Research Literacy of Teachers (ReaLiTea) και έχει ως στόχο να ευαισθητοποιήσει και να ενισχύσει τον ερευνητικό γραμματισμό των μελλοντικών και εν ενεργεία εκπαιδευτικών. Πιο συγκεκριμένα, το εργαστήριο θα αναπτυχθεί γύρω από τρεις άξονες: i. την παρουσίαση του βασικού πλαισίου και στόχων του ReaLiTea και του επιμορφωτικού υλικού που έχει παραχθεί, ii. βιωματικές δράσεις εστιασμένες σε μια από τις ενότητες του υλικού που σχετίζεται με την κριτική ανάγνωση επιστημονικών κειμένων, και iii. κριτικό αναστοχασμό και ανατροφοδότηση. Στο εργαστήριο θα παρουσιαστούν πρακτικές αξιολόγησης και εναλλακτικές μορφές ανάγνωσης της εκπαιδευτικής έρευνας, καθώς και πρακτικές αποαποικιοποίησης της έρευνας. Ειδικότερα, οι συμμετέχοντες/ συμμετέχουσες θα έχουν τη δυνατότητα να ευαισθητοποιηθούν στον ερευνητικό γραμματισμό, να εμπλουτίσουν το ρεπερτόριό τους με γνώσεις που θα τους εισάγουν στην εκπαιδευτική έρευνα, να αναστοχαστούν στις θεσιακότητές τους (positionalities) και στους τρόπους που αξιοποιούν ή όχι την έρευνα στην εκπαίδευση.

Dikilitaş, K., & Bostancıoğlu, A. (2019). *Inquiry and research skills for language teachers*. Palgrave Macmillan. <https://doi.org/10.1007/978-3-030-21137-0>

Eriksen, T. M., & Brevik, L. M. (2022). Developing a “Research literacy way of thinking” in initial teacher education: Students as co-researchers. Στο I. Menter (επιμ.), *The Palgrave handbook of teacher education research*. Palgrave Macmillan. https://doi.org/10.1007/978-3-030-59533-3_9-1

Pennycook, A. (2021). *Critical applied linguistics: A critical re-Introduction* (2η εκδ.). Routledge. <https://doi.org/10.4324/978100309057>

Κεντρική Εισήγηση 2 / Key Note 2

9:40 - 10:30

The Imperative of AI Literacy in Education: Theoretical, Practical, and Policy Considerations

P. Kendeou¹

¹University of Minnesota, United States

Realizing the full potential of AI in education requires a multidisciplinary and holistic framework that can inform research, practice, and policy. The focus on AI literacy across the entire education spectrum is particularly important, as it recognizes that AI integration needs to be thoughtfully implemented across all levels of education. In this talk, I will discuss current frameworks of AI Literacy and their implications for practice and policy in this context.

Συμπόσιο 5 / Symposium 5: IBBY's Hans Christian Andersen Award nominees and winners: From Cyprus to the world and back

11:00 - 11:20

IBBY's Hans Christian Andersen Award nominees and winners: From Cyprus to the world and back

S. Kreidieh¹

¹Hans Christian Andersen Award Jury President, Switzerland

This presentation will explore the significance of the Hans Christian Andersen Award—the world’s most prestigious recognition in children’s literature—and its influence on global reading culture. While the award honors authors and illustrators for their lifelong contribution, its true impact is seen in the way children engage with the quality books it brings to the forefront. By highlighting stories that cross cultural boundaries, expand imagination, and nurture empathy, the award ensures that young readers everywhere have access to literature that both reflects their experiences and opens windows into others’. Drawing on past and recent laureates, this talk will show how the Andersen legacy continues to shape literacy, inspire lifelong reading habits, and strengthen the role of storytelling in building understanding across generations and communities.

Main Themes and Motifs in the Works of Cypriot Creators Nominated for the Hans Christian Andersen Award in the last decade

M. Rodosthenous-Balafa¹

¹University of Nicosia, Cyprus

The presentation will focus on Cypriot works nominated for the Hans Christian Andersen Award over the past decade, with the aim of identifying potential commonalities in thematics as well as distinct and original approaches to their development. This exploration will shed light on how the cultural and historical background of each country shapes the artists' ideas, while also highlighting how the personal style and experiences of each creator contribute to their uniqueness and individuality.

How can award-winning works shape reading practices and appear in educational contexts to promote literacy, empathy and critical thinking among children?

C. Demetriou¹

¹IBBY, Cyprus

The presentation will examine the pedagogical impact of works that have been honored (or nominated) for the Hans Christian Andersen Award, highlighting them as indicators of quality for text selection and as levers for transforming teaching practices. Applicable strategies for interdisciplinary integration will be proposed, fostering critical thinking, empathy, and cultural awareness. In addition, examples relevant to the Cypriot school context will be presented, using award-winning works as models for creative reading/writing and as starting points for socio-emotional dialogue.

Συμπόσιο 6 / Symposium 6: Από τη Θεωρία στην Τάξη: Ελληνική Γλώσσα, Γραμματισμός, νέα σχολικά εγχειρίδια και Διδακτικές Καινοτομίες στο Δημοτικό

11:00 - 11:15

Γλωσσολογία και διδακτική της γλώσσας. Από τη θεωρία, στο νέο Πρόγραμμα Σπουδών και στα νέα Σχολικά βιβλία

E. Magoula¹, G. Styliou²¹NKUA, Greece²NKUA, Department of Pedagogy and Primary Education, Greece

Η ανακοίνωση εστιάζει στη μετάβαση από τις γλωσσολογικές έννοιες στη διδακτική πράξη, όπως αυτή αποτυπώνεται στα νέα Προγράμματα Σπουδών και στα σχολικά εγχειρίδια για την Ελληνική Γλώσσα στο Δημοτικό, σύμφωνα με τις προδιαγραφές συγγραφής και τον Οδηγό Εκπαιδευτικού του νέου ΠΣ. Στο επίκεντρο της ανακοίνωσης βρίσκεται η απάντηση στο ερώτημα πώς οι σύγχρονες θεωρίες για τη γλώσσα και τον γραμματισμό μπορούν να αποτελέσουν μια στέρεη βάση για τη γλωσσική διδασκαλία και τη δημιουργία σχολικών βιβλίων για το γλωσσικό μάθημα.

Στο πλαίσιο του ολιστικού μοντέλου (Οικονομάκου και Μαγουλά, 2023), η γλώσσα αντιμετωπίζεται ως ενιαίο σύνολο γλωσσικών δεξιοτήτων, άρρηκτα συνδεδεμένων μεταξύ τους, οι οποίες καλλιεργούνται σε κάθε διδακτική ενότητα, έχοντας ως βασικό πυρήνα το κείμενο, γραπτό ή προφορικό. Το γλωσσικό σύστημα που αναδύεται μέσα από τα κείμενα χαρακτηρίζεται από λειτουργικότητα και οδηγεί στη συστηματική διδασκαλία λεξικογραμματικών στοιχείων.

Το αποτέλεσμα είναι ότι η διδασκαλία μετατοπίζεται από την αποσπασματική σχολική γνώση στην ολιστική καλλιέργεια γλωσσικών δεξιοτήτων, γραμματισμού και συστήματος, σύμφωνα με τις ανάγκες των μαθητών/μαθητριών στα σύγχρονα κοινωνικά και επικοινωνιακά περιβάλλοντα. Παράλληλα, επισημαίνεται η αξία της γλωσσικής επίγνωσης και των μεταγλωσσικών δεξιοτήτων, που επιτρέπουν στους μαθητές και στις μαθήτριες να μαθαίνουν, να κατανοούν, να εμβαθύνουν, να κρίνουν και να χρησιμοποιούν δημιουργικά τη γλώσσα.

Κείμενα, Πολυτροπικότητα και Γραμματισμοί: Προσεγγίσεις και εφαρμογές για σύγχρονα σχολικά εγχειρίδια

Σ. Σοφοκλέους¹

¹Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών, Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης, Cyprus

Η παρουσίαση εστιάζει στο πώς το νέο ελλαδικό Πρόγραμμα Σπουδών για τη διδασκαλία της νέας ελληνικής γλώσσας στο Δημοτικό (2021) μπορεί να μετασχηματιστεί σε πρακτικές διδασκαλίας σε νέα σχολικά εγχειρίδια. Στόχος είναι να αναδειχθεί η συμβολή της συστηματικής μελέτης των κειμενικών τύπων και ειδών και της πολυτροπικότητας στην καλλιέργεια ποικίλων γραμματισμών, που ανταποκρίνονται στις ανάγκες των μαθητών/μαθητριών στη σύγχρονη κοινωνία.

Η μελέτη και διδασκαλία διαφορετικών κειμενικών τύπων – αφήγηση, περιγραφή, εξήγηση, οδηγίες και επιχειρήματα – συνδέεται με την ανάπτυξη βασικών επικοινωνιακών και κοινωνικών δεξιοτήτων. Ταυτόχρονα, η εισαγωγή και παιδαγωγική αξιοποίηση πολυτροπικών κειμένων (έντυπα και ψηφιακά, που συνδυάζουν λόγο, εικόνα, ήχο, κίνηση κ.λπ.) ενισχύει τους γραμματισμούς, καλλιεργεί την κριτική προσέγγιση των σημειωτικών πόρων και προάγει τη δημιουργική κατανόηση και παραγωγή λόγου από τους μαθητές και τις μαθήτριες.

Παράλληλα, η παρουσίαση θα αναδείξει κριτήρια επιλογής αυθεντικών και προσαρμοσμένων κειμένων, καθώς και παραδείγματα διδακτικών ενεργειών που προτείνονται για νέα εγχειρίδια στο γλωσσικό μάθημα. Επίσης, θα συζητηθεί πώς οι δραστηριότητες αξιοποιούν τις εμπειρίες γραμματισμού των παιδιών, ώστε να διευκολυνθεί η μετάβαση από τις καθημερινές πρακτικές γραμματισμού στη γλωσσική διδασκαλία και μάθηση.

Έτσι, επιχειρείται να παρουσιαστεί ένα συνεκτικό πλαίσιο που συνδέει τη θεωρία και το Πρόγραμμα Σπουδών με συγκεκριμένες εφαρμογές, υποστηρίζοντας τον κεντρικό στόχο της γλωσσικής διδασκαλίας: την ανάπτυξη ικανών, κριτικών και δημιουργικών εγγράμματων ταυτοτήτων.

Γλωσσικές δεξιότητες και μάθηση ανάγνωσης και γραφής στην 1η τάξη δημοτικού: ολιστικό μοντέλο

Ε. Μαγουλά¹, Κ. Νίκα¹, Γ. Στύλου¹

¹Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών, Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης, Greece

Η παρούσα εισήγηση εστιάζει στη διδασκαλία της ανάγνωσης και της γραφής, σύμφωνα με τις αρχές του ολιστικού μοντέλου, με βάση το νέο Πρόγραμμα Σπουδών. Στη συγκεκριμένη θεώρηση, η γλώσσα αντιμετωπίζεται ως ενιαίο σύνολο γλωσσικών δεξιοτήτων, άρρηκτα συνδεδεμένων μεταξύ τους, οι οποίες καλλιεργούνται σε κάθε διδακτική ενότητα, έχοντας ως βασικό πυρήνα το κείμενο. Το γλωσσικό σύστημα που αναδύεται μέσα από τα κείμενα αποτελεί μέρος της συστηματικής διδασκαλίας. Στα νέα βιβλία ελληνικής γλώσσας της 1ης Δημοτικού προτείνεται η προσέγγιση διαφορετικών επιπέδων του γλωσσικού συστήματος παράλληλα με την ανάπτυξη των γλωσσικών δεξιοτήτων. Ειδικότερα, η διδασκαλία ξεκινά από τον προφορικό λόγο, με τη συζήτηση της κεντρικής εικόνας του μαθήματος, συνεχίζει με την ακρόαση προφορικού κειμένου, με στόχο την κατανόηση προφορικού λόγου, η οποία επιτυγχάνεται με ερωτήσεις ανοιχτού και κλειστού τύπου. Σε επόμενο στάδιο γίνεται εστίαση στο σύστημα μέσα από τη διδασκαλία κάθε γράμματος/συνδυασμού γραμμάτων, ενώ αξιοποιείται συναφές λεξιλόγιο ως συνδετικός κρίκος μεταξύ νοήματος και γλωσσικού συστήματος. Από τα γράμματα και τις συλλαβές τα παιδιά περνούν στις λέξεις και τις προτάσεις, με θετικό αποτέλεσμα τη σταδιακή κατάκτηση του αναγνωστικού μηχανισμού μέσα από την προσέγγιση απλών κειμένων. Το ολιστικό μοντέλο αποσκοπεί στην αξιοποίηση της προγενέστερης γνώσης και στην οικοδόμηση βήμα - βήμα των γλωσσικών δεξιοτήτων των μικρών μαθητριών και μαθητών, καλλιεργώντας φυσικά και αβίαστα την αυτοπεποίθησή τους ως αναγνωστών και ως δημιουργών.

Ανάδειξη του Λεξιλογίου, ανανέωση της Γραμματικής και διδασκαλία της Ορθογραφίας στα νέα σχολικά βιβλία

K. Tzanaki¹, E. Kalogriani¹, G. Tryfiatis²

¹NKUA, Department of Primary Education, Greece

²NKUA, ΕΑΠ, Department of Primary Education,, Greece

Η παρούσα εισήγηση εστιάζει στην ανανεωμένη προσέγγιση του Προγράμματος Σπουδών για τη Νεοελληνική Γλώσσα στο Δημοτικό και των νέων σχολικών εγχειριδίων στη διδασκαλία της γραμματικής, του λεξιλογίου και της ορθογραφίας. Παρουσιάζεται η οργάνωση της γραμματικής γύρω από τα γλωσσικά επίπεδα ανάλυσης (φωνολογικό, μορφολογικό, συντακτικό, πραγματολογικό). Η διδασκαλία της βασίζεται σε μεθόδους παρατήρησης, ανακάλυψης και εφαρμογής σε αυθεντικά γλωσσικά περιβάλλοντα, ενώ παράλληλα καλλιεργούνται μεταγλωσσικές δεξιότητες, όπως η μορφολογική και η μορφοσυντακτική επίγνωση. Στόχος είναι οι μαθητές/-τριες να συνειδητοποιούν τις δομές της γλώσσας και να εφαρμόζουν τις γνώσεις τους στην κατανόηση και παραγωγή γραπτού και προφορικού λόγου.

Στο πεδίο του λεξιλογίου δίνεται έμφαση στη συστηματική διδασκαλία του σε όλες τις τάξεις του Δημοτικού. Η διδασκαλία περιλαμβάνει τη σταδιακή οικοδόμηση του βασικού, ενεργητικού, παθητικού λεξιλογίου, την ανάπτυξη δεξιοτήτων κατανόησης και χρήσης των λέξεων μέσα από εννοιολογικά, λεξικά και ετυμολογικά πεδία καθώς και τη χρήση λεξικού, έγχαρτου και ψηφιακού για την ανακάλυψη της λέξης. Καλλιεργείται η επίγνωση των σημασιολογικών σχέσεων όπως η ομωνυμία, η παρωνυμία, η υπωνυμία, η πολυσημία, η συνωνυμία, η αντωνυμία-αντίθεση και τα σχήματα λόγου. Εξετάζονται, ακόμη, τα επίπεδα ύφους και οι μηχανισμοί παραγωγής (μορφολογικός τεμαχισμός: θέμα/ρίζα-πρόθημα-επίθημα/κατάληξη) και σύνθεσης (μορφολογικός τεμαχισμός: α' συνθετικό-συνδετικό φωνήεν- β' συνθετικό) μέσα από αυθεντικά κείμενα και δημιουργικές δραστηριότητες.

Επισημαίνεται ο ρόλος της ορθογραφίας, η οποία αντιμετωπίζεται ως αναπόσπαστο μέρος της γραμματικής και του λεξιλογίου, καθώς σηματοδοτεί μορφολογικές κατηγορίες, συντακτικούς ρόλους και γραμματικοποιημένες έννοιες. Τέλος, αναλύονται δραστηριότητες γραμματικής, λεξιλογίου και ορθογραφίας (γραμματική ορθογραφία και λεξική ορθογραφία) αναδεικνύοντας τη συμβολή τους στην ουσιαστική ανάπτυξη του γλωσσικού γραμματισμού των μαθητών/-τριών στο σύγχρονο σχολείο.

Συμπόσιο 7 / Symposium 7: Δράσεις επαγγελματικής μάθησης εκπαιδευτικών και προώθηση γραμματισμών στο Παιδαγωγικό Ινστιτούτο Κύπρου

11:00 - 11:15

Υποστήριξη Επαγγελματικής Μάθησης στο κυπριακό σχολείο: η διαμόρφωση εκπαιδευτικών – ερευνητών για την ανάπτυξη του γραμματισμού μέσα από διαφορετικές μεθοδολογίες επαγγελματικής μάθησης

Π. Χατζηθεοδούλου-Λοϊζίδου¹, Έ. Παπαριστοδήμου², Μ. Ηρακλέους³, Ρ. Χαλαμανδάρη³

¹Πρωτη Λειτουργός, Cyprus

²Καθηγήτρια, Παιδαγωγικό Ινστιτούτο Κύπρου, Cyprus

³Λειτουργός, Παιδαγωγικό Ινστιτούτο Κύπρου, Cyprus

Η εισήγηση εστιάζει στην παρουσίαση της πορείας που ακολούθησαν σχολεία που συμμετείχαν στο Πρόγραμμα Υποστήριξης Επαγγελματικής Μάθησης του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου, και εφάρμοσαν διαφορετικές μεθοδολογίες επαγγελματικής μάθησης για την ανάπτυξη του γραμματισμού. Το πλαίσιο της ενιαίας πολιτικής για την επαγγελματική μάθηση των εκπαιδευτικών στην Κύπρο αποτύπωσε την προσπάθεια για μια ολιστική θεώρησή της, τόσο μέσα από τις λειτουργίες του ίδιου του σχολείου όσο και μέσα από την ανάληψη της ευθύνης από τους/τις εκπαιδευτικούς για την προώθηση της προσωπικής μάθησης και ανάπτυξης, δίνοντας αρχικά ιδιαίτερη έμφαση στη μεθοδολογία της έρευνας δράσης (Ηρακλέους κ.ά., 2020). Η ενίσχυση της πολιτικής και με άλλες μεθοδολογίες επαγγελματικής μάθησης (π.χ. appreciative inquiry, lesson study, quality teaching rounds) προέκυψε ως εισήγηση στο πλαίσιο παροχής τεχνικής βοήθειας (Technical Assistance Project) από την Ευρωπαϊκή Ένωση για προώθηση των εκπαιδευτικών μεταρρυθμίσεων (IPA/SRSS (EC), 2017), αλλά και λόγω των δυσκολιών εφαρμογής της έρευνας-δράσης σε όλα τα σχολεία. Αναγνωρίζοντας την ανάγκη εκπαιδευτικών-ερευνητών για τις εκπαιδευτικές προκλήσεις που υπάρχουν στο σχολείο και την ευθύνη των εκπαιδευτικών και της διεύθυνσης για τη δημιουργία κοινοτήτων μάθησης (Gore & Rosser, 2020) επιδιώκεται η κριτική θεώρηση της πορείας διαμόρφωσης εκπαιδευτικών – ερευνητών στα συγκεκριμένα σχολεία που μαθαίνουν, αναστοχάζονται και τεκμηριώνουν τις παιδαγωγικές τους αποφάσεις.

Αναστοχασμός για την εφαρμογή της Αντιρατσιστικής Πολιτικής του ΥΠΑΝ, στη βάση δεδομένων από τις συνοπτικές ετήσιες αναφορές ρατσιστικών περιστατικών και από την αξιολόγηση συμμετοχής στο Δίκτυο Υποστήριξης του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου

E. Papamichael¹

¹CYPRUS PEDAGOGICAL INSTITUTE, ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΝΕΟΛΑΙΑΣ, Cyprus

Η παρούσα εισήγηση επικεντρώνεται στον αναστοχασμό σχετικά με την εφαρμογή της Αντιρατσιστικής Πολιτικής του Υπουργείου Παιδείας, Αθλητισμού και Νεολαίας (ΥΠΑΝ) «Κώδικας Συμπεριφοράς κατά του Ρατσισμού και των Διακρίσεων & Οδηγός Διαχείρισης και Καταγραφής Ρατσιστικών Περιστατικών». Αξιοποιώντας δεδομένα από τις ετήσιες συνοπτικές αναφορές ρατσιστικών περιστατικών και από την αποτίμηση της συμμετοχής των σχολικών μονάδων στο Δίκτυο Υποστήριξης του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου, επιχειρείται να αποτυπωθούν οι τάσεις, τα διλήμματα και οι προκλήσεις που συναντούν οι εκπαιδευτικοί στην προσπάθεια υλοποίησης μιας συνεκτικής αντιρατσιστικής εκπαιδευτικής πρακτικής. Η ανάλυση των δεδομένων αναδεικνύει σημαντικά ζητήματα που συνδέονται τόσο με την κατανόηση και εσωτερίκευση των αρχών της Αντιρατσιστικής Πολιτικής όσο και με την πρακτική εφαρμογή τους στο σχολικό περιβάλλον. Οι αναφορές ρατσιστικών περιστατικών προσφέρουν μια ενδεικτική χαρτογράφηση των μορφών διακρίσεων που καταγράφονται στην εκπαιδευτική πραγματικότητα, ενώ παράλληλα φωτίζουν τον ρόλο της σχολικής κοινότητας στην αναγνώριση, καταγραφή και αντιμετώπισή τους. Από την άλλη, η συμμετοχή των εκπαιδευτικών στο Δίκτυο Υποστήριξης επιτρέπει τη διερεύνηση του τρόπου με τον οποίο η επιμόρφωση, η συνεργασία και η ανταλλαγή καλών πρακτικών επηρεάζουν την επαγγελματική τους ταυτότητα και τη διδακτική τους προσέγγιση.

Στο πλαίσιο του συμποσίου, η παρούσα εισήγηση επιχειρεί να συνδέσει την εφαρμογή της Αντιρατσιστικής Πολιτικής με τον ευρύτερο προβληματισμό γύρω από τον ρόλο του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου στη συνεχή επαγγελματική μάθηση των εκπαιδευτικών. Η συζήτηση θα εστιάσει στον τρόπο με τον οποίο η επιμόρφωση μπορεί να λειτουργήσει ως καταλύτης για την καλλιέργεια κριτικής παιδαγωγικής στάσης απέναντι στις κοινωνικές ανισότητες, συμβάλλοντας στην ενίσχυση της σχολικής κουλτούρας ισότητας και σεβασμού. Με αυτόν τον τρόπο, αναδεικνύεται η σημασία της συστηματικής αξιοποίησης των δεδομένων και της επιμόρφωσης ως μηχανισμών που ενισχύουν τη δέσμευση του εκπαιδευτικού κόσμου προς ένα δημοκρατικό και χωρίς αποκλεισμούς σχολείο, αναγνωρίζοντας πάντοτε τα δομικά και θεσμικά εμπόδια που παραμένουν, όπως ο θεσμικός ρατσισμός.

Το Δίκτυο Σχολείων Υποστήριξης της Φιλαναγνωσίας του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου Κύπρου – Ένα πρόγραμμα επαγγελματικής μάθησης και μια αναδυόμενη κοινότητα

Α. Κουππάνου¹

¹Cyprus Pedagogical Institute, In-Service Training Department, Cyprus

Η παρούσα ανακοίνωση παρουσιάζει το Δίκτυο Σχολείων για την Υποστήριξη της Φιλαναγνωσίας του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου Κύπρου. Η πρωτοβουλία σχεδιάστηκε ως ένα πρόγραμμα επαγγελματικής μάθησης, στοχεύοντας στην ενίσχυση των ικανοτήτων των εκπαιδευτικών για να καλλιεργήσουν κουλτούρα ανάγνωσης στα σχολεία, με σκοπό την αύξηση της ενασχόλησης των μαθητών και μαθητριών με τα βιβλία και συνεπώς την αύξηση του αναγνωστικού τους όγκου (Allington & 2021). Το Δίκτυο Φιλαναγνωσίας βασίζεται στις αρχές των επαγγελματικών κοινοτήτων μάθησης και των κοινοτήτων πρακτικής, όπως περιγράφονται από τους Wenger et al. (2002), Gore & Brooke Rosser (2022) και Van Meeuwen et al. (2019). Σκοπός του είναι η δημιουργία ενός ενιαίου δικτύου σχολείων, εκπαιδευτικών και μαθητών/μαθητριών, με κοινό όραμα την προώθηση της ανάγνωσης. Αξιοποιώντας δεδομένα από δομημένες ομαδικές συνεντεύξεις με εκπαιδευτικούς που συμμετέχουν στο Δίκτυο, η εργασία διερευνά τον αντίκτυπο του προγράμματος σε αυτούς τους/τις εκπαιδευτικούς και τα σχολεία τους, παρουσιάζοντας μέσα από ποιοτικά δεδομένα τον βαθμό στον οποίο η συμμετοχή τους επηρέασε τις αντιλήψεις τους για την πρωτοβουλία, αναδιамόρφωσε τους επαγγελματικούς τους ρόλους και ταυτότητες και επηρέασε τις αλληλεπιδράσεις τους με τους μαθητές/τις μαθήτριες, τους γονείς, τους/τις συναδέλφους και την ευρύτερη σχολική κοινότητα.

Βιβλιογραφία

- Allington R. L., & McGill-Franzen M. A. (2021). Reading Volume and Reading Achievement: A Review of Recent Research. *Reading Research Quarterly*, 56(S1), S231–S238.
- Jennifer G. & Brooke R. (2022). Beyond content-focused professional development: powerful professional learning through genuine learning communities across grades and subjects, *Professional Development in Education*, 48:2, 218-232
- Van Meeuwen, P., Huijboom, F., Rusman, E., Vermeulen, M., and Imants, J. (2019). Towards a comprehensive and dynamic conceptual framework to research and enact professional learning communities in the context of secondary education. *Eur. J. Teach. Educ.*
- Wenger-Trayner, E. & McDermott, R. & Snyder, W. (2002). *Cultivating Communities of Practice: A Guide to Managing Knowledge*. Business Research for Business Leaders. USA: Harvard University Press.

«Η Δίκη των Σκιών»: Οι ιδέες ιστορικής ενσυναίσθησης των Ελληνοκύπριων εκπαιδευτικών

L. Perikleous¹

¹Cyprus Pedagogical Institute, In-service training department, Cyprus

Η ιστορική ενσυναίσθηση, η ερμηνείας συμπεριφορών, πρακτικών και θεσμών του παρελθόντος, αποτελεί μια από τις βασικές πτυχές του ιστορικού γραμματισμού στις σύγχρονες προσεγγίσεις της Ιστορικής Παιδείας. Η διεθνής βιβλιογραφία που εξετάζει τις ιδέες των εκπαιδευτικών σε σχέση με την ιστορική ενσυναίσθηση επικεντρώνεται, κατά κύριο λόγο, στον τρόπο με τον οποίο οι εκπαιδευτικοί περιγράφουν και αξιοποιούν την εν λόγω έννοια στη διδακτική πράξη. Ωστόσο, η διερεύνηση των ιδεών ιστορικής ενσυναίσθησης των ίδιων των εκπαιδευτικών, υπό την έννοια του τρόπου με τον οποίο ερμηνεύουν οι ίδιες/ίδιοι συμπεριφορές, πρακτικές και θεσμούς του παρελθόντος, παραμένει σχετικά περιορισμένη.

Η μελέτη αξιολόγησης του Denis Shemilt (1980) για το School History Project (SHP) κατέδειξε ότι το 16% των συμμετεχόντων εκπαιδευτικών θεωρούσαν ότι τα ιστορικά πρόσωπα σκέφτονταν και συμπεριφέρονταν με τον ίδιο τρόπο όπως οι σύγχρονοι άνθρωποι. Πρόσθετα τεκμήρια για τις ιδέες εκπαιδευτικών που σχετίζονται με την ιστορική ενσυναίσθηση προκύπτουν από έρευνες σε υποψήφιους εκπαιδευτικούς. Έρευνες σε διάφορα εκπαιδευτικά συγκείμενα καταγράφουν ότι σημαντικός αριθμός υποψήφιων εκπαιδευτικών ερμηνεύει συμπεριφορές στο παρελθόν χρησιμοποιώντας προοπτικές του παρόντος (Wineburg, 2001; Carril-Merino, Sánchez-Agustí & Muñoz-Labraña, 2020).

Η παρούσα ανακοίνωση παρουσιάζει τα ευρήματα μιας έρευνας που αποσκοπούσε στη διερεύνηση των ιδεών ιστορικής ενσυναίσθησης Ελληνοκυπρίων εκπαιδευτικών που διδάσκουν Ιστορία. Βασισμένη σε ένα ερευνητικά μοντέλο προόδου ιδεών ιστορικής ενσυναίσθησης, η έρευνα επιδίωξε: α) τη χαρτογράφηση των ιδεών εκπαιδευτικών με διαφορετικά υπόβαθρα και β) τη διερεύνηση του πώς η συμμετοχή σε ένα πρόγραμμα επιμόρφωσης στο πλαίσιο των Προαιρετικών Σεμιναρίων του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου Κύπρου επηρέασε αυτές τις ιδέες.

Αναφορές

- Carril- Merino, T., Sánchez, M. M., and Muñoz-Labraña, A. C. (2020). Historical empathy in future primary teachers: the child labor in the 19th century. *Educ. Pesqui.*, 46, pp. 1-16.
- Shemilt, D. (1980). *History 13-16 evaluation study*. Holmes McDougall.
- Wineburg, S. (2001). *Historical Thinking and Other Unnatural Acts*. Temple University Press.

Παρουσιάσεις 21/ Presentations 21

11:00 - 11:20

When Citizens Cannot Read the Media: Challenges for Democracy

A.F. Joaquim^{1,2}¹Instituto Politécnico de Portalegre, Department of Economics and Organizational Studies, Portugal²ISLA SANTARÉM, School of Management, Portugal

The erosion of democratic practices is increasingly linked to deficits in media literacy. Citizens without the skills to critically assess information are more vulnerable to disinformation, populist rhetoric, and algorithmic manipulation. This research examines the interplay between media illiteracy, civic participation, and democratic resilience, using the Portuguese context as a case study within broader European and global dynamics. Drawing on qualitative and quantitative data, it identifies how the lack of media literacy facilitates the dissemination of disinformation, undermines trust in institutions, and weakens informed citizenship. Findings demonstrate that low levels of media literacy intensify citizens' exposure to "junk news" and factually distorted narratives, which in turn amplify polarization and diminish the capacity for constructive public debate. The thesis highlights that media illiteracy not only reduces political knowledge but also erodes citizens' ability to discern credible information, leaving democratic systems vulnerable to manipulation by radical political actors and digital propaganda strategies.

The analysis argues for integrating media literacy into democratic education as a structural safeguard against the normalization of disinformation. By equipping citizens with critical skills to evaluate sources, contextualize information, and recognize manipulative strategies, societies can strengthen both democratic culture and civic agency. The Portuguese case provides a significant lens through which to understand how the absence of media literacy intersects with rising populism and challenges to democratic legitimacy across Europe. This paper contributes to the international debate on democracy's future by underscoring that without widespread media literacy, citizenship becomes fragile, public discourse distorted, and democracy endangered. It calls for coordinated public policies, educational reforms, and cross-sectoral strategies to counteract the disinformation ecosystem and reinforce the foundations of democratic participation.

Bridging Pedagogical Literacies and Technology: Investigating TPACK Readiness among Non-STEM University Teachers in Bangladesh

M. Raihan¹, R. Jahan¹

¹Rajshahi University, Institute of Education and Research, Bangladesh

This paper explores the technological pedagogical content knowledge (TPACK) readiness among early-career non-STEM university educators in Bangladesh, a group that is underserved when it comes to the discussion of digital pedagogy. In a mixed-methods approach, 150 university educators from the humanities, social sciences and business studies were surveyed concerning self-reported confidence in pedagogical, content and technological domains. In addition, semi-structured interviews were conducted with 20 teachers to investigate their actual classroom practices, experience with educational technologies, and perception of institutional support to complement the survey. The quantitative results revealed that TPACK competencies were unevenly distributed, showing high confidence in pedagogical and content knowledge, yet low confidence in technology integration. The qualitative findings indicated that there was a clear interest amongst teachers to incorporate digital technologies and e-resources into teaching practice, but that there were important structural obstacles such as poor infrastructure, insufficient training and lack of mentorship. A number of respondents identified a disjunct between theoretical knowledge and awareness of ICT utilisation and actual application in university classes. The study submits that these gaps need to be filled by means of professional development initiatives to develop not only teachers' technical skills, but also their pedagogically meaningful technological integration strategies. Given that the study was carried out with non-STEM faculty members, the results expanded the discourse on TPACK in Bangladesh and reinforced the importance of inclusive policies that enable all faculty members to integrate technology-mediated teaching practices.

Learning together: the transformative role of participatory research in older adults' communities

I. Zemaitaitė¹, J. Pivoriene¹, R. Deluigi^{1,2}, J. Garbauskaitė-Jakimovska³

¹Mykolas Romeris University, Institute of Educational Science and Social Work, Lithuania

²University of Macerata, Department of Education, Italy

³Mykolas Romeris University, Institute of Educational Science and Social Work, Lithuania

With increased life expectancy and an ever-evolving world, older adults face new challenges, such as adapting to technology and managing age-related issues. Consequently, learning has become an essential component of older adulthood for this growing demographic (Ahmad et al., 2022; Zemaitaitė, 2023). Studies (Ruiz-Montero et al., 2020; Noble, 2021) reveal that educational intervention is among the most effective methods for fostering older adults' engagement with society, contributing to a higher quality of life. To further promote learning among older adults, initiatives increasingly emphasize not only their participation in educational processes but also their active involvement in research. This approach extends beyond conducting research about older adults to actively involving them in research with them, known as participatory research. According to researchers (Hall et al., 2021; D'uea et al., 2022), participatory research ensures that scientific investigation reflects real-world conditions, promotes community mobilization, strengthens cooperation between scientists and non-academic participants, and builds mutual partnerships rooted in shared knowledge and experience. This trust-building and close collaboration are particularly essential when researching vulnerable populations, such as older adults.

The research methods employed, including qualitative and participatory methodologies, are designed to support citizen science, thereby encouraging active public involvement in data collection, analysis, and interpretation for scientific purposes. This inclusive approach to knowledge creation supports democratic community development through individual and collective empowerment.

The purpose of this paper is to analyze and discuss participatory research involving older adults in foster an active aging society. Also, to present a study on the implementation of the Third mission of the university – responding to societal needs by exploring learning opportunities for older adults and involving older adults in participatory research – in Lithuania and Italy. The conference will present the results of ongoing participatory research conducted as part of an international, interdisciplinary Lithuanian-Italian collaboration.

Παρουσιάσεις 22/ Presentations 22

11:00 - 11:20

From Skills to Practices: Creativity and Innovation through VR-Mediated Multimodal Compositions in English for Fine Arts

M. Christoforou¹¹University of Cyprus, Department of Education, Cyprus

This presentation draws on data from an ongoing PhD study investigating Virtual Reality-mediated literacy in English for Specific Purposes (ESP). The study is framed by theories of multimodality (Cope & Kalantzis, 2009; Kress, 2001), sensorial literacy (Mills, 2016), and multimodal composition (Lim & Tan-Chia, 2022), which together provide a lens for examining how emergent technologies reshape the relationship between skills and literacy practices. Within this context, twenty-one undergraduate Fine Arts students engaged in multimodal composition tasks using Open Brush VR, where they redesigned existing paintings and transformed them into meaningful practices. The study addresses the research question: How do ESP students demonstrate creativity and innovation in their VR-mediated multimodal texts?

Findings show that students used a wide range of semiotic resources in their VR compositions. They integrated music to accentuate mood, designed and navigated spatial dimensions to embody artistic processes, and employed tools such as the Electricity brush to evoke affective and sensory intensities. Language, too, functioned as a semiotic mode (students' metalanguage), evident in the ways students articulated and reflected on their design choices in written descriptions and think-aloud interviews. Importantly, their redesigns of well-known paintings enabled them to showcase a deeper understanding of the art movement itself and, at times, to come closer to the painter's perspective. Through these meaning-making choices, VR functioned as a space where artistic, sensory, spatial, and linguistic resources converged into new literacy practices.

By situating students' VR-mediated multimodal texts within broader discussions of literacies as social practice, this study illustrates how creativity and innovation, often conceptualized as "skills," were enacted as practices. The presentation contributes to debates on how higher education can cultivate literacies that respond to the challenges posed by emergent technologies in shaping pedagogical practices for 21st-century students.

Digital literacy: A need and a challenge to develop a sustainable agrifood system in the context of rural population aging in Albania

M.H. Meçe¹

¹Clemson University, Clemson University, United Kingdom

Agrifood system is an essential component of Albania's economy contributing to 21 percent of its Gross Domestic Product. 33.9 percent of the population aged 15-64 is engaged in agriculture which is dominated by small-sized family farms and outdated labor-intensive practices. Limited technological development combined with low human capital restricts the implementation of advanced and sustainable practices which can maximize their returns and contribute to the well-being of the farmers, their households, and their rural communities. Moreover, the fast aging of the rural population in Albania during the last decades has highly affected the farming population, in general, and those located in sparsely populated remote rural areas, in particular. Driven by diverse migratory flows of the rural youth, increased life expectancy at birth, and birth rate decrease, this demographic shift prohibits smooth transformation of the agrifood system and the advancement of the 2030 Sustainable Development Agenda towards poverty eradication, inequality reduction, and malnutrition elimination leaving no one behind. But, the Government of Albania embraces the digitalization of the economy and promotes the use of digital technology highlighting the need for digital literacy. The main purpose of this paper is to explore the needs for digital literacy among rural farmers and challenges they face in the process of sustainable agrifood system transformation and scarcity of qualified human capital. It employs secondary data taken by different sources including various studies and progress reports produced by international donors and institutions as well as national bodies. Findings of this study indicate the importance of the digital literacy to overcome various development challenges, sustain the production of the rural farmers, and foster agrifood system transformation.

Reimagining digital literacies in Physical Education: exploring teachers' perceptions of Virtual Reality integration across Europe

S. Antoniou¹, O. Tsivitanidou^{1,2}, M. Sarens³, W. Cools^{4,5}, E. Christodoulides², J.P. Amoroso^{6,7}, D. Silva^{6,7}, L. Coelho^{6,8}, V. Rizza⁹, R. Genchi⁹

¹INQUIRIUM LTD, Research & Development, Cyprus

²University of Central Lancashire Cyprus, School of Sciences, Cyprus

³Vrije Universiteit Brussel, Faculty of Movement and Sport Sciences, Belgium

⁴Vrije Universiteit Brussel, Multidisciplinair Instituut Lerarenopleiding, Brussels Research Institute for Teacher Education, Belgium

⁵Artevelde University College, Education, Belgium

⁶ESECS—Polytechnic University of Leiria, Department of Sports, Exercise and Health, Portugal

⁷Polytechnic of Leiria, CIEQV- Life Quality Research Center, Portugal

⁸CIDESD, Research Center in Sport, Health, and Human Development, Portugal

⁹CUS Palermo, Palermo University Sports Center, Italy

Objective: Virtual Reality (VR) is increasingly recognised as a transformative educational tool, particularly for its immersive and experiential qualities (Pantelidis, 2009). In Physical Education (PE), it expands traditional pedagogy by offering realistic simulations, personalised feedback, and access to inaccessible sports and environments (Calabuig-Moreno et al., 2020). However, PE teachers face structural and pedagogical barriers to effective implementation (Koekoek & vanHilvoorde, 2018). Effective integration requires competencies aligned with the Technological Pedagogical Content Knowledge (TPACK) framework, which highlights the interplay between content, knowledge, pedagogy, and technology (Mishra & Koehler, 2006). Yet, PE teachers' digital readiness and professional development needs in this context remain underexplored. This study investigates their perceptions of VR integration within their teaching practices and what this reveals about emerging digital literacy in education.

Methodology: A qualitative, cross-national approach was adopted, involving focus groups with 48 in-service PE teachers from Cyprus, Portugal, Belgium, and Italy. Participants represented diverse teaching contexts and were selected to explore regional differences and common challenges. Data were collected through a semi-structured protocol and analysed thematically using Patton's qualitative inquiry framework.

Results: Teachers reported varying familiarity with VR, but largely welcomed their potential to enhance student motivation, engagement, and exposure to otherwise inaccessible sports. However, barriers included limited infrastructure, lack of institutional support, and low confidence with new technologies. Teachers emphasised the need for contextually relevant, practice-oriented training, aligned with the TPACK model.

Conclusions: Findings reveal that integrating VR in PE is not merely a technical shift but a transformative literacy practice, which reshapes how knowledge is constructed, accessed, and experienced. As education systems strive to embed 21st-century skills, this study illustrates how digital literacies emerge at the intersection of pedagogy, policy, and practice. It argues for recognising PE teachers as active agents in this transformation, supported by professional development and inclusive infrastructure.

Παρουσιάσεις 23/ Presentations 23

11:00 - 11:20

The role of the National Coordinator for Adult Learning in upskilling the basic skills of low-skilled adults

M. Kapniari¹, E. Panitsidou¹, G. Koulaouzidis²

¹EAP, Adult Education, Greece

²EAP, Greece

This purpose of the contribution is to present the findings of a recent research that investigated the role of the National Coordinators for Adult Learning of the countries of the EU, especially in matters of upskilling the basic skills of low-skilled adults according to the "Council Recommendation on Upskilling Pathways" (2016).

Through the research process which was carried out by conducting interviews, following the qualitative approach, it was determined that the National Coordinators for Adult Learning contributed, either directly or indirectly, to the formation of the adult education policy in their country, highlighting the necessity of appointing a coordinating body that manages to bring together all stakeholders of Adult Education.

The National Coordinators undertook awareness-raising actions to increase the participation of adults in training programs or actions to support the community of adult educators and especially those active in vulnerable groups. The presentation will comprise:

- the challenges that the National Coordinators faced concerning the visibility of their role, the cooperation with the various agencies, the transformation of proposals into policies, the visibility of the field of adult education, as well as institutional issues of education and training systems.
- their insights concerning a) the value of the integrated approach described in the Upskilling Pathways Recommendation's three steps b) the importance of a well-trained adult education staff.
- their contribution to the coordination of outreach, guidance and support activities for people with low qualifications, promoting access to information concerning available programs or career guidance services for these vulnerable groups.
- the proposed measures' significance for an effective implementation of strategy to upskill the basic skills of people with low qualifications. It was ascertained that to guarantee sustainability, the topic of adult education should always be focused and the involvement of different stakeholders should be ensured.
- relevant recommendations for stakeholders.

Empowering Educators in the Era of Transformative Digital Pedagogies: Professional Learning Redefined

E. Kakoulli Constantinou¹

¹Cyprus University of Technology, Language Centre, Cyprus

The swift development of digital technology and advances brought about by Artificial Intelligence (AI) have revolutionised the way people live, affecting education and educators' professional learning. In the United Nations 2030 Agenda for Sustainable Development, equitable quality education and lifelong learning stand out among the 17 Sustainable Development Goals. Similarly, European Commission's Digital Education Action Plan 2021-2027 lays out a strategic vision to foster quality and inclusive digital learning. Among these influential milestones, the European Framework for the Digital Competence of Educators, and the AI Literacy Framework for Primary and Secondary Education, have profoundly transformed teacher literacies; technical understanding has shifted to pedagogical application, the role of the educator has changed to a facilitator and guide, professional development (PD) has now become a lifelong process, and ethical considerations and critical thinking are strongly emphasised.

This paper sheds light on educators' professional learning today, discussing the content of a module on the PD of higher education educators, developed within the Transformative Digital Pedagogies for Higher Education (TDP4HE) Erasmus+ project. Drawing on principles of Design-Based Research, the module was designed as part of the TDP4HE training programme, which focused on empowering educators combine content, teaching methods, and technology in a way that transforms education. The module focused on what CPD in the digital era involves, delving into the pedagogical competence of academic staff and ways in which it can be developed, promoting lifelong learning. Additionally, it underscored the importance of effective professional practice, integrating elements such as participation in Communities of Practice (CoP), action research, peer observation, mentoring and supervision, and reflective practice among others, alongside commercialization opportunities within the educational landscape. Based on insights drawn from this experience, the paper makes recommendations on practical applications in primary and secondary education to enhance educators' professional learning in this rapidly advancing era.

Digital Media Interventions for Youth: Mapping Two Decades of Evidence-Based Research

I. Chaplinska¹

¹Vrije Universiteit Amsterdam, Faculty of Behavioural and Movement Sciences, Clinical Child and Family Studies, Netherlands

This presentation reports the first comprehensive scoping review of digital media interventions targeting youth (≤ 23 years) and their caregivers, published between 2006 and 2024. Drawing on 120 peer-reviewed articles describing 131 evaluations across 38 countries, the review consolidates nearly two decades of fragmented research into a coherent evidence base. Only studies employing experimental (27.5%) or quasi-experimental (72.5%) designs were included, ensuring that programmes were empirically tested rather than descriptively reported.

Findings reveal clear temporal and geographical patterns. Publications grew steadily from the late 2000s, peaking in 2023. The evidence base is dominated by high-income countries, especially the United States ($n=18$), Spain ($n=17$), Belgium ($n=12$), Germany ($n=11$), and Italy ($n=8$), with much of Africa and South Asia remaining underrepresented. Methodological choices also shifted over time: early European studies relied heavily on quasi-experimental pretest–posttest designs, while recent trials in North America increasingly employed cluster-RCTs and hybrid formats.

Settings and delivery approaches highlight the central role of education systems. Schools accounted for 74.8% of interventions, with teachers as the most frequent facilitators, followed by researchers. Other contexts—universities (12.2%), online environments (11.5%), and homes (9.2%)—were less common, while community and clinical settings were rare. Most interventions were short-term (≤ 3 months; 64.1%), with medium (13.7%) and long-term (11.5%) programmes comparatively scarce. Delivery modes included offline formats (42.0%), blended models (27.5%), and fully online approaches (19.8%), underscoring the persistence of traditional in-person delivery despite growing digital integration.

Building on these patterns and multiple other dimensions, the presentation provides a consolidated map of the digital media intervention landscape, illuminating both strengths and limitations of existing studies. It underscores critical gaps in inclusiveness, sustainability, and methodological rigor, while also raising the most urgent questions and priorities for future research, practice, and policy.

Παρουσιάσεις 24/ Presentations 24

12:00 - 12:20

Εκπαιδύοντας μαθητές/μαθήτριες στο λεξικό ως κειμενικό είδος: Μια πιλοτική έρευνα στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση

Ε. Κασαμπαλόγλου¹, Π. Θώμου¹, Β. Τσάμη¹¹Πανεπιστήμιο Κρήτης, Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης, Greece

Το λεξικό συνιστά ένα σημαντικό εκπαιδευτικό εργαλείο κυρίως όσον αφορά την ανάπτυξη του λεξιλογίου (Θώμου, 2023). Ωστόσο, η γλωσσική διδασκαλία δεν έχει εμβαθύνει στη μελέτη των λειτουργιών και των κειμενικών συμβάσεων, δηλαδή, δεν έχει δώσει έμφαση στην ανάπτυξη του λεξικογραφικού γραμματισμού (dictionary literacy) των μαθητών/τριών. Ο λεξικογραφικός γραμματισμός περιλαμβάνει στρατηγικές-δεξιότητες, όπως η κατανόηση της δομής ενός λεξικού, η επιλογή του κατάλληλου λεξικού ανάλογα με τον εκάστοτε στόχο, η επιλογή της κατάλληλης σημασίας μιας λέξης ανάλογα με το επικοινωνιακό πλαίσιο και η κριτική αξιολόγηση των λέξεων, των σημασιών και των ορθογραφιών που προωθούνται από ένα λεξικό (Bothma & Fourie 2025).

Με βάση τα παραπάνω, υλοποιήσαμε μια διδακτική παρέμβαση σε 15 μαθητές/τριες της ΣΤ΄ Δημοτικού, με στόχο να συνειδητοποιήσουν τις κειμενικές συμβάσεις του λεξικού και να κατανοήσουν τους επικοινωνιακούς στόχους που επιτελεί. Συλλέξαμε τα δεδομένα της έρευνάς μας, αξιοποιώντας τα εξής μεθοδολογικά εργαλεία: ερωτηματολόγια που μοιράσαμε στους/στις μαθητές/τριες πριν και μετά τη διδακτική παρέμβαση, πρωτόκολλα παρατήρησης της διδακτικής παρέμβασης και συνέντευξη στην εκπαιδευτικό.

Τα αποτελέσματα έδειξαν ότι οι μαθητές/τριες και η εκπαιδευτικός μετά τη διδακτική παρέμβαση άρχισαν να αντιμετωπίζουν το λεξικό όχι μόνο ως ένα εργαλείο αναζήτησης της σημασίας μιας λέξης αλλά ως ένα αυθεντικό κείμενο με συγκεκριμένες λειτουργικές χρήσεις. Οι δραστηριότητες της παρέμβασης συνέβαλαν στην ανάπτυξη της στρατηγικής χρήσης του λεξικού (π.χ. εξοικείωση με τη μικροδομή και μακροδομή του λεξικού, αξιοποίηση της κατάλληλης πληροφορίας του λήμματος ανάλογα με το περιεχόμενο) αλλά και στην πλήρη επίγνωση του κειμενικού είδους, εφόσον οι μαθητές/τριες προχώρησαν στη σύνταξη του δικού τους λεξικού καθορίζοντας τους σκοπούς της σύνταξής του και τηρώντας τις συμβάσεις που διέπουν το κειμενικό είδος.

Bothma, T. J. D. & Fourie, I. (2025). Contextualized dictionary literacy, information literacy and information behaviour in the e-environment. *Library Management*, 46/1-2, 14-28.

Θώμου, Π. (2023). Λεξιλογικά ζητήματα της Νέας Ελληνικής Γλώσσας: Θεωρία και εφαρμογές. Αθήνα: Πεδίο.

Δοκιμαστική εφαρμογή μιας μικρής κλίμακας εκπαιδευτικής παρέμβασης για την κατανόηση της λειτουργίας των ρημάτων δράσης σε παρελθοντικό χρόνο και των βασικών κανόνων που διέπουν την καταληκτική ορθογραφία

E. Michi¹, E. Pitta²

¹Cyprus Ministry of Education, Sport and youth, Primary Education, Cyprus

²University of Nicosia, Department of Education, Cyprus

Στόχος της παρούσας μελέτης ήταν η δοκιμαστική εφαρμογή μιας μικρής κλίμακας εκπαιδευτικής παρέμβασης για την κατανόηση της λειτουργίας των ρημάτων δράσης σε παρελθοντικό χρόνο (αόριστο και παρατατικό) και των βασικών κανόνων που διέπουν την καταληκτική ορθογραφία, με στόχο την αναγνώριση της λειτουργίας αυτών των γλωσσικών στοιχείων στην εξέλιξη των γεγονότων και την παρουσίαση των χαρακτήρων σε αφηγήσεις. Η διδακτική παρέμβαση οργανώθηκε στη βάση της ρητής διδασκαλίας και εστίασε στην καλλιέργεια της μορφολογικής γνώσης των μαθητών της Γ΄ Δημοτικού (N=15). Πλαισιωμένη με εμπεδωτικές ασκήσεις και με παραδείγματα που προσφέρει η σχετική βιβλιογραφία, η διδακτική παρέμβαση επιδίωξε την ενεργό εμπλοκή των μαθητών σε δραστηριότητες διάκρισης των παρελθοντικών και μη παρελθοντικών χρόνων, αναγνώρισης της εξακολουθητικής ρηματικής όψης του Παρατατικού και της συνοπτικής όψης του Αορίστου σε μια αφήγηση και την ενασχόληση με εμπεδωτικές ασκήσεις για την κλίση των ρημάτων ενεργητικής φωνής και την καταληκτική ορθογραφία. Ως προς το είδος των δραστηριοτήτων, συμπεριλάβαμε λεκτικά παιχνίδια, συνεργατικές ασκήσεις, ασκήσεις εντοπισμού και παραγωγής, καθώς και επαναληπτικές εφαρμογές σε αυθεντικά συμφραζόμενα. Η ανατροφοδότηση που δόθηκε καθ' όλη τη διάρκεια της διδασκαλίας υπήρξε συνεχής και στοχευμένη, ενισχύοντας την αυτορρύθμιση των μαθητών και την εμπέδωση των εννοιών. Μέσα από την εφαρμογή της διδακτικής παρέμβασης, διαπιστώσαμε ότι η εξέλιξη της άρρητης μορφολογικής γνώσης σε ρητή συνεισέφερε σημαντικά στην κατανόηση της λειτουργίας των ρημάτων δράσης σε παρελθοντικό χρόνο στην αφήγηση και των βασικών κανόνων που διέπουν την καταληκτική ορθογραφία. Μέσα σε μικρό χρονικό διάστημα, μέσω του συνειδητού χειρισμού των γλωσσικών στοιχείων που απαρτίζουν τις λέξεις, τα παιδιά είχαν την ευκαιρία να γενικεύσουν τους κανόνες που τα ίδια ανακάλυψαν. Είναι πια σαφές ότι, ενώ τα παιδιά κατακτούν τη μητρική τους γλώσσα χωρίς συστηματική διδασκαλία, μέσω της κοινωνικής τους επαφής σε γλωσσικά περιβάλλοντα, η ρητή διδασκαλία των κανόνων του ορθογραφικού μας συστήματος είναι αναγκαία για τη συντέλεση της μεταβίβασης της μάθησης.

Ο ρόλος της αξιολόγησης στη συγκρότηση των υποκειμένων κατά τη μετάβαση από το Δημοτικό στο Γυμνάσιο

Α. Σελιά¹

¹Υπουργείο Παιδείας, Αθλητισμού και Νεολαίας, Δημοτική Εκπαίδευση, Cyprus

Η παρούσα εργασία εξετάζει τον ρόλο της αξιολόγησης ως κεντρικού μηχανισμού πειθάρχησης και υποκειμενοποίησης (Φουκώ, 1991, 2011) των μαθητών/τριών κατά τη μετάβαση τους από την πρωτοβάθμια στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση. Αξιοποιεί δεδομένα από μια ευρύτερη ερευνητική διαδικασία η οποία διεξήχθη κατά τις σχολικές χρονιές 2015 - 2016 και 2016 - 2017, και βασίστηκε στη δεκάμηνη παρακολούθηση μιας εξαμελούς ομάδας μαθητών/τριών, στη διάρκεια της μετάβασής τους από τη Στ' Δημοτικού στην Α' Γυμνασίου. Κατά το διάστημα αυτό, λήφθηκαν δεδομένα μέσω επιτόπιων παρατηρήσεων σε γλωσσικά μαθήματα, συνεντεύξεων μαθητών/τριών, γονέων και διδασκόντων (δασκάλου και φιλολόγων), καθώς και από τις εργασίες των μαθητών/τριών.

Η ανάλυση δείχνει πως οι πρακτικές αξιολόγησης στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση διαφοροποιούνται σημαντικά από εκείνες της πρωτοβάθμιας. Στο Γυμνάσιο κυριαρχούν συστηματικά διαγωνίσματα, η αριθμητική βαθμολόγηση των διαγωνισμάτων, οι βαθμοί τετραμήνων, τα οποία, σε αντίθεση με την περιγραφική ανατροφοδότηση του Δημοτικού, συγκροτούν τους μαθητές/τριες ως μετρήσιμα και συγκρίσιμα υποκείμενα. Μέσα από αυτές τις πρακτικές ενισχύεται η πειθάρχηση και εισάγονται νέες προσδοκίες για την επίδοση και τη μάθηση. Ταυτόχρονα, η αξιολόγηση εμφανίζεται και ως παραγωγική διαδικασία, αφού οι μαθητές/τριες εσωτερικεύουν την αξία της συνεχούς μελέτης και αποδέχονται την κανονιστική ισχύ της βαθμολογίας. Ωστόσο, καταγράφονται και μορφές αντίστασης, οι οποίες αναδεικνύουν την πολυπλοκότητα και τη μη γραμμική φύση της υποκειμενοποίησης.

Συνολικά, η μελέτη δείχνει ότι η αξιολόγηση δεν αποτελεί ένα ουδέτερο παιδαγωγικό εργαλείο, αλλά μηχανισμός εξουσίας, που καθορίζει τον τρόπο με τον οποίο οι μαθητές/τριες βιώνουν τη μετάβαση και διαμορφώνουν τις ταυτότητές τους.

Η δεξιότητα της Ακρόασης και Κατανόησης Προφορικού Λόγου στην Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση: Πιλοτική Εφαρμογή στη Γ΄ Δημοτικού με βάση το Νέο Πρόγραμμα Σπουδών

Σ. Χρυσ αφίδη¹, Χ. Τσατσαρέλης^{1,1}, Ε. Μαγουλά², Π. Θεοδοσόπουλος¹

¹ΕΡΑΣΜΕΙΟΣ ΕΛΛΗΝΟΓΕΡΜΑΝΙΚΗ ΣΧΟΛΗ, Greece

²ΕΚΠΑ, Greece

Στο νέο Πρόγραμμα Σπουδών για τη Νεοελληνική Γλώσσα στο Δημοτικό, η ακρόαση και κατανόηση προφορικού λόγου ορίζεται ως μία από τις τέσσερις βασικές γλωσσικές δεξιότητες, με διακριτούς μαθησιακούς στόχους για κάθε τάξη. Η συγκεκριμένη δεξιότητα αναδεικνύεται με καινοτόμο και emphaticό τρόπο τόσο στο Πρόγραμμα Σπουδών όσο και στους οδηγούς για τα νέα σχολικά εγχειρίδια, στηριζόμενη σε σύγχρονα ερευνητικά δεδομένα που την καθιστούν απαραίτητη για τη συνολική γλωσσική ανάπτυξη των μαθητών.

Στο πλαίσιο αυτό, πραγματοποιήθηκε έρευνα πεδίου με στόχο τη διερεύνηση της δυνατότητας ανάπτυξης της ακρόασης και κατανόησης προφορικού λόγου μέσω μιας νέας διδακτικής παρέμβασης, η οποία ταυτόχρονα επιδίωξε να ενισχύσει το μαθησιακό κίνητρο των παιδιών. Στην παρέμβαση συμμετείχαν 175 μαθητές της Γ΄ τάξης (8-9 ετών) ενός σχολείου της Αττικής, σε διάρκεια ενός σχολικού έτους. Υλοποιήθηκαν επτά δίωρες παρεμβάσεις (μία ανά μήνα), όπου οι μαθητές έκαναν ομαδική ακρόαση ενός αυθεντικού ψηφιακού κειμένου και στη συνέχεια εργάστηκαν σε φύλλο δραστηριοτήτων με ποικίλους τύπους ερωτήσεων κατανόησης. Στο τέλος, μαθητές και εκπαιδευτικοί συμπλήρωσαν ερωτηματολόγιο σχετικά με το κίνητρο και την ικανοποίησή τους από τη διαδικασία.

Η ανακοίνωση παρουσιάζει την αρχική σύλληψη, τον σχεδιασμό και τη μεθοδολογία της διδακτικής πρότασης, με αναφορά στα κριτήρια επιλογής των αυθεντικών κειμένων, τη διάρκειά τους, την τυπολογία των ασκήσεων και τα χαρακτηριστικά του εκπαιδευτικού περιβάλλοντος που υποστήριξαν την εφαρμογή.

Τα αποτελέσματα κατέδειξαν θετική επίδραση της παρέμβασης τόσο στην ανάπτυξη των δεξιοτήτων ακρόασης και κατανόησης όσο και στην ενίσχυση του κινήτρου μάθησης, βελτιώνοντας παράλληλα τη στάση των μαθητών ως ακροατών (προσοχή, συγκέντρωση, κατανόηση). Τα ευρήματα συζητούνται σε συνάρτηση με τη χρήση εκπαιδευτικών σεναρίων βασισμένων σε αυθεντικά κείμενα και την παιδαγωγική τους αξία για την ενίσχυση των ακουστικών δεξιοτήτων των μαθητών.

Παρουσιάσεις 25/ Presentations 25

12:00 - 12:20

Integrating Projects into EFL Secondary Education: Pathways to Multiliteracies and 21st-Century Skills.

C. Nicodemou-Pasiardi¹¹Ministry of Education, Sport and Youth, Inspectorate of English Language in Secondary Education, Cyprus

Project work has increasingly become an integral component of curricula and is widely recognised as a valuable form of both teaching and assessment. In the context of English as a Foreign Language (EFL) in secondary education, projects provide students with opportunities to move beyond textbook-driven learning and to engage actively in authentic tasks that reflect real-world practices. By integrating projects into classroom instruction, students are assessed not only on their linguistic proficiency but also on their ability to collaborate, research, design, and present outcomes—skills that align with broader educational goals and prepare them for participation in a rapidly changing world.

A central claim of this presentation is that project-based approaches in EFL foster multiliteracies, extending literacy beyond reading and writing into digital, visual, collaborative, and critical domains. This approach enables learners to address issues relevant to their lives and communities while simultaneously developing key 21st-century skills/competences such as problem solving, critical thinking, and intercultural awareness. The presentation will outline the structure of projects, from planning and scaffolding through to execution and evaluation, and will illustrate these stages with practical examples drawn from classroom practice. Although the focus is on EFL secondary education, the principles discussed are transferable to other educational levels, across different languages, and within a range of subject areas.

'Precious Things': Integrating Arts and Sciences to Promote Multimodal Literacy and Understanding of Cultural Heritage in Primary Education

T. Markidou^{1,2}

¹Teacher, Ministry of Education, Sports and Youth, Primary Education, Cyprus

²Scientific Researcher, European University Cyprus, School of Humanities, Social and Educational Sciences, Cyprus

This paper reports on the implementation of the Sci-Art approach during an interdisciplinary unit in arts and sciences with 11-year-old primary school students in Nicosia. The intervention forms part of the Erasmus+ SciArt project (<https://sci-art.eu/>), which aims to advance 21st-century competences through the development of an inclusive STEAM framework that integrates scientific and artistic perspectives on cultural heritage. The project involves collaboration among researchers in STEAM education, museum professionals, and teachers in the co-design and evaluation of innovative practices. The unit, entitled 'Precious Things', positioned cultural artefacts from Cyprus and Portugal as epistemic objects through which students engaged in interpretive and creative inquiry. Learners investigated artefacts' material and historical properties—including provenance, dating, manufacturing techniques, preservation, and use—while also exploring the narratives and socio-cultural contexts embedded within them. Through the integration of visual arts and scientific methodologies, students developed interpretive repertoires that enabled the production of original meanings and connections across temporal and cultural boundaries. The pedagogical design combined inquiry-based learning with multimodal and technology-enhanced practices, drawing on the school's available affordances. Students employed digital tools (e.g., tablets, museum websites, short videos, VR glasses) to access, share, and construct knowledge. They also engaged in creative production—writing, drawing, and sketching—in order to articulate narrative responses to artefacts. Importantly, the process emphasized learner agency: students participated in decision-making concerning the form and mode of their final outputs, which included a collective artwork and a multimodal book presented to the school community. Overall, the study highlights the potential of arts-science integration for literacy development, demonstrating how multimodal engagement with cultural heritage can expand students' capacities for meaning-making and cross-disciplinary knowledge construction.

Giving Voice to Learners: Multimodal GAI as a Scaffold for Student Agency in EFL

A. Sophocleous^{1,2}

¹University of Nicosia, Languages and Literature, Cyprus

²Cyprus Ministry of Education, Sport, and Youth, English Department, Cyprus

Contemporary views of literacy emphasize meaning-making through diverse semiotic resources rather than the mastery of isolated skills (Shin et al., 2021). Generative AI (GAI) tools now place these resources directly in learners' hands, inviting inquiry into their pedagogical value (Sun et al., 2022). This study investigates how three GAI platforms, namely DALL-E, MakeBeliefsComix, and Storybird, enhance learner agency, content ownership, and engagement in lower-secondary EFL classrooms.

Sixty multilingual Year 8 students (CEFR B1+) at a Cypriot state school completed a series of task-based learning activities involving the creation of multimodal artefacts, first without (baseline) and then with GAI support (post-GAI). Data included (a) baseline and GAI artefacts evaluated via a three-dimensional content ownership rubric, (b) pre- and post-engagement questionnaires, and (c) follow-up group interviews.

Quantitative results illustrated substantial improvements in creativity (+2.3/5.0) and task completion (+2.4/5.0). Content ownership rose from 1.49 to 4.91. Paired-sample t-tests revealed significant post-GAI gains in enjoyment, enthusiasm, and motivation (all $p < .001$). Interview data illustrate how students selected personally relevant topics, expressed personal voice, and negotiated design decisions collaboratively.

Findings suggest that well-scaffolded GAI tasks can foster learner agency and increase affective engagement. Student artefacts and pedagogical implications will be discussed in relation to inclusive, learner-driven literacy practices that support digital meaning-making in contemporary EFL contexts.

References

Shin, D.-S., Cimasko, T., & Yi, Y. (Eds.). (2021). *Multimodal composing in K-16 ESL and EFL education: Multilingual perspectives*. Springer.

Sun, Y., Yang, K., & Silva, T. (2022). Multimodality in L2 writing: Intellectual roots and contemporary developments. In D. Shin et al. (eds.), *Multimodal Composing in K-16 ESL and EFL Education* (p.3-16) https://doi.org/10.1007/978-981-16-0530-7_1

Literagram as a method for studying literacy practices and ideologies in multiple research sites

F. Krizsai^{1,2}, C. Bodó³, A. Deme^{4,5}, K. Jenei¹, K.V. Lexander⁶, Z. Szánthó^{1,5}, K.R. Turai^{1,7}, G. Szabó^{1,3}

¹Károli Gáspár University of the Reformed Church in Hungary, Department of Hungarian Linguistics, Hungary

²ELTE Eötvös Loránd University, Department of Modern Hungarian Linguistics, Hungary

³ELTE Eötvös Loránd University, Department of Hungarian Historical Linguistics, Sociolinguistics and Dialectology, Hungary

⁴ELTE Eötvös Loránd University, Department of Applied Linguistics and Phonetics, Hungary

⁵MTA-HUN-REN NYTK, Lendület "Momentum" Neurophonetics Research Group, Hungary

⁶University of Inland Norway, Department of Scandinavian Languages and Literature, Norway

⁷ELTE Eötvös Loránd University, Department of Human Rights and Politics, Hungary

Writing has always been consequential to how societies are structured. Whereas mass literacy is a defining feature of modern societies (Coulmas 2013), the information technology revolution has been creating novel practices of writing, and consequently, novel inequalities. To capture these novel literacy practices (and the ideologies connected to them), we developed a method called 'literagram'. Our four-year long project (The sociolinguistics of writing: Literacy practices and ideologies in flux, 2025–2028) aims at a situated, in-depth, and systematic exploration of literacies in a post-digital era. The SLoW project focuses on four different arenas of writing and changes in literacies: dialect writing on social media platforms (entextualization); multi-authored writing in higher education (collaboration); written interactions among diasporic speakers (digitalization); and AI-assisted text-creation (dehumanization). In addition to separate studies of these phenomena, we also plan to conduct a comparative study by applying the literagram method in each research site to make the findings comparable. Inspired by the 'mediagram' (Lexander & Androutsopoulos 2021), literagrams are visualizations of participants' writing habits: mind maps consisting of writing channels and modes drawn by the participants themselves. In this sense, the literagram methods approaches literacy as social practice, instead of solely focusing on writing and reading skills. As participants recreate and interpret their literagrams through interviews with fieldworkers, the literagram method aligns with the principles of citizen science, involving non-professionals in the research process and increasing sociolinguistic awareness among participants (Molek-Kozakowska & Laihonen 2025). In this talk, we present our methods, preliminary findings, and discuss our ideas on the comparability of findings from different research sites.

Coulmas, Florian. 2013. *Writing and Society*. Cambridge: Cambridge University Press.

Lexander, Kristin Vold&Jannis Androutsopoulos. 2021. Working with mediagrams. *Journal of Multilingual and Multicultural Development* 42(1). 1–18. <https://doi.org/10.1080/01434632.2019.1667363>

Molek-Kozakowska, Katarzyna&Petteri Laihonen. 2025. Fostering language awareness through Citizen Science. *Language Awareness*. 34(2). 476–494. <https://doi.org/10.1080/09658416.2024.2428184>

Παρουσιάσεις 26/ Presentations 26

12:00 - 12:20

An Empirical Analysis Of Conventional And Game Based Pedagogical Approaches On Learner Motivation And Engagement

A. Khokha¹¹The Shri Ram School Arvaali, Social Sciences, India

Despite India's pressing educational deficits, with over 25% of adolescents lacking basic literacy and numeracy, empirical studies on instructional effectiveness remain limited. This study evaluates how game-based learning (GBL) and conventional pedagogies influence motivation and engagement among Indian students. By isolating their differential impacts, the research aims to inform scalable, evidence-based strategies for improving science learning outcomes in resource-constrained classrooms. The findings are positioned to advance both academic literature and policy dialogue on pedagogical reform in non-Western, digitally evolving education systems. Employing a purposive sampling methodology across 93 government schools, the study analyzed 1,816 valid participants aged 13-18 years following systematic exclusion criteria. Data collection utilized linguistically adapted, psychometrically validated instruments including the Student Motivation Scale and Student Engagement Instrument, alongside custom-developed conventional and game-based learning preference assessments. Statistical analyses revealed robust positive correlations between game-based learning preferences and both student motivation ($r = 0.67$, $p < 0.001$) and engagement ($r = 0.71$, $p < 0.001$). Multiple regression models demonstrated that GBL preferences accounted for 45% of variance in motivation ($R^2 = 0.45$) and 50% of variance in engagement ($R^2 = 0.50$), with standardized beta coefficients of 0.67 and 0.70 respectively. Conversely, conventional learning preferences showed negligible correlations with motivational outcomes ($r = -0.02$, $p = 0.36$). Significant age-related patterns emerged, with younger adolescents (13-15 years) demonstrating substantially higher GBL preferences and motivation levels compared to older peers. These findings provide compelling empirical support for integrating game-based pedagogical strategies in under-resourced educational environments.

Mathematical Competence and Literacy Profiles in ADHD and SLD: A Discriminant Analysis Approach

A. Alevriadou¹, G. Charitaki², S. Giaouri³

¹ARISTOTLE UNIVERSITY OF THESSALONIKI, Greece

²University of Thessaly, Department of Special Education, Greece

³University of Western Macedonia, Department of Primary Education, Greece

The present study examined the cognitive and academic profiles of children with Attention-Deficit/Hyperactivity Disorder (ADHD) and Specific Learning Disabilities (SLD), in terms of mathematical competence, reading, and writing literacy. Despite overlapping difficulties reported in children with ADHD and SLD, evidence on the cognitive and literacy parameters that could serve as discriminators remains scarce. The sample consisted of 34 fifth-grade students (nADHD=17 and nSLD=17), and no comorbidity was reported. The groups were matched in age, with mean ages of SLD:131.17 and ADHD:130.12 months. All participants were males to control for gender effects on cognitive and academic performance. Their psychoeducational assessment was implemented via the Wechsler Intelligence Scale for Children-III (Georgas et al., 1997), the Mathematical Competence Test (Barbas et al., 2008), the Reading Test-A (Padeliadou & Antoniou, 2008), and the Written Language Test (Porpodas et al., 2008). For this study, we employed a Linear Discriminant Analysis (LDA). The optimal model included Mathematical Competence, Verbal IQ, and Digit Span, with an apparent classification accuracy of 71% and a cross-validated accuracy of 68%. Correlational analysis suggested that the mathematical competence ($r = .75$), the verbal IQ ($r = .71$), and the memory ($r = .70$) were the strongest contributors to group differentiation. Verbal IQ showed moderate correlations with reading comprehension ($r=.46$), fluency ($r=.39$), and text reconstruction ($r=.39$). Digit Span was correlated strongly with decoding ($r=.48$) and modestly with writing organization ($r=.28$). According to the study's results, literacy should be conceptualized separately but as multiple interrelated domains encompassing reading, writing, and mathematics. Moreover, children with SLD demonstrate relatively stronger performance in structured tasks, such as separate mathematical operations. Children with ADHD exhibit broader weaknesses in tasks that require sustained attention and executive functions, such as writing and organization. Results provide evidence for differentiated interventions for students with ADHD and SLD.

Assessing creative thinking through exercises based on visual communication in a mathematical context

S. Tunde¹, W. Gergely²

¹Hungarian University Fine Art, Teacher Training, Hungary

²MILTON FRIEDMAN UNIVERSITY, Department of Finance, Accounting and Economic Mathematics, Hungary

The aim of the research presented in the lecture is to explore the relationship between creative thinking, arts education, and mathematical competence, and to evaluate the impact of targeted interventions within the classroom setting.

We assume that arts education can bring about affective and cognitive changes in students that affect their performance in mathematics and increase the effectiveness of learning. We also assume that an arts program can be developed within the public education system that directly positively influences mathematics results, reduces performance anxiety, and increases learning motivation.

The turbulence and uncertainty experienced in the world, as well as the questions and challenges raised by artificial intelligence, have an impact on individual life paths and require new responses from institutionalized education. An effective tool for navigating today's often difficult-to-understand world is to increase students' creative potential, in which schools play a central role (Gregerson, Kaufman, and Snyder, 2013; Piirto, 2011; Dilekci and Karatay, 2023). Creative thinking supports the novel and personal interpretation of experiences, actions, and events. Creative thinking is always present, albeit with varying emphasis, among the key competencies of the 21st century (Binkley, Erstad, Herman, Raizen, Ripley, Miller-Ricci, and Rumble, 2011; World Economic Forum, 2015, 2018). Different paradigms are used in research on creative thinking, which makes it difficult to define a standard definition (Piffer, 2012).

Several studies have focused on technology-based measurement of creative thinking using computer-based methods (Cheung and Lau, 2010; Palaniappan, 2012; Pretz and Link, 2008; Rosen and Tager, 2013; OECD 2021). We develop creative thinking tests whose tasks place greater emphasis on individuals' malleable abilities in creative thinking. The tests are based on the tools of visual communication.

In this presentation, I will describe the tools developed during the research and the results of the first pilots.

Development of Study Strategies among University Students: Experiences from a Supportive Growth Group at the Faculty of Education, Charles University

O. Kučerová¹, K. Špačková¹, A. Kucharská¹

¹Charles University in Prague, Faculty of Education, Department of Psychology, Czech Republic

The introductory part of the paper presents the most common challenges that students with specific learning difficulties encounter in higher education, as well as the forms of support provided within the university context and the approaches adopted by decision-making bodies.

The main part of the paper introduces a supportive activity implemented at the Faculty of Education, Charles University, focused on developing reading literacy and study competencies among university students with specific learning difficulties. The aim of the activity was to create a space for sharing challenges, developing effective strategies, and strengthening academic self-confidence.

The group was open not only to students formally diagnosed with specific learning difficulties but also to those experiencing challenges in reading, text comprehension, writing, or mathematics, as well as to those interested in this issue from a professional perspective. Students were guided to identify their strengths and areas for improvement, to reflect on their study strategies, and to try out new techniques for effective reading and information processing. The program also included relaxation techniques, digital tools for study organization, time-management support, and procrastination prevention.

The paper shares experiences from the implementation of this activity, including student feedback highlighting the practical tools, supportive environment, and opportunities for personal growth alongside academic development.

Παρουσιάσεις 27/ Presentations 27

12:00 - 12:20

Μια Κριτική και Συμπεριληπτική Προσέγγιση στον Αριθμητικό Γραμματισμό και το Άγχος για τα Μαθηματικά των Ενηλίκων Εκπαιδευόμενων στα Σχολεία Δεύτερης Ευκαιρίας (ΣΔΕ)

Μ. Κατσίδου¹, Α. Γιώτη²¹Μαθηματικός/ Υποψήφια Διδάκτορας Phd/, 3ο Γυμνάσιο Ωραιοκάστρου, Greece²Αναπληρώτρια Καθηγήτρια, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης Α.Π.Θ., Greece

Η παρούσα μελέτη επιχειρεί να προσεγγίσει κριτικά και συμπεριληπτικά τον Αριθμητικό Γραμματισμό και το άγχος για τα Μαθηματικά (MA – Math Anxiety), όπως βιώνεται από τους ενήλικους εκπαιδευόμενους στα Σχολεία Δεύτερης Ευκαιρίας (ΣΔΕ). Βασιζόμενη στις θεωρητικές αρχές της Κριτικής Παιδαγωγικής και στη θεωρία του Brookfield για τον ενδοατομικό διάλογο, στοχεύει στην κατανόηση των πολλαπλών διαστάσεων του MA ως κοινωνικού, ψυχολογικού και εκπαιδευτικού φαινομένου. Μέσα από την ανάλυση των υπάρχοντων θεωρητικών πλαισίων και τη διερεύνηση της σχετικής βιβλιογραφίας, η έρευνα προσεγγίζει το MA όχι μόνο ως εμπόδιο στη μάθηση, αλλά και ως ευκαιρία για ανάπτυξη συμπεριληπτικών εκπαιδευτικών πρακτικών που ενισχύουν την αυτοπεποίθηση και τη συμμετοχικότητα των εκπαιδευόμενων. Στο πλαίσιο αυτό, διερευνά το τρίπτυχο που ξεκινά από το MA, περνά από την ανάπτυξη μαθηματικής ανθεκτικότητας (MR – Math Resilience) και καταλήγει στη μαθηματική αυτοπεποίθηση (MC – Math Confidence), με στόχο τη βελτίωση της σχέσης των ενηλίκων εκπαιδευόμενων με τα Μαθηματικά. Η προεπισκόπηση αυτή λειτουργεί ως θεμέλιο για την επερχόμενη ποιοτική μελέτη που θα διερευνήσει εμπειρικά τις αντιλήψεις και στρατηγικές των διδασκόμενων στα ΣΔΕ. Η μελέτη, σχεδιασμένη με ποιοτική μεθοδολογία, θα αξιοποιήσει ημιδομημένες συνεντεύξεις και ομάδες εστίασης με ενήλικες εκπαιδευόμενους ΣΔΕ, προκειμένου να αποτυπωθούν συλλογικά οι εμπειρίες, τα συναισθήματα και οι αφηγήσεις που σχετίζονται με το MA και την πιθανή αναδιαμόρφωση της στάσης τους απέναντι στο γνωστικό αντικείμενο. Μέσω ανάλυσης περιεχομένου, αναμένεται να φωτιστούν οι εμπειρίες και στρατηγικές αντιμετώπισης του MA, καθώς και οι παράγοντες που επηρεάζουν τη συμμετοχή και την εμπιστοσύνη στην εκμάθηση των Μαθηματικών. Τέλος, με βάση τα ευρήματα, θα προταθούν παιδαγωγικές παρεμβάσεις που προάγουν τη συμπερίληψη, μειώνουν το άγχος και ενισχύουν την κριτική κατανόηση του Αριθμητικού Γραμματισμού. Η σημασία της έρευνας έγκειται στην υποστήριξη μιας εκπαιδευτικής αλλαγής που αναγνωρίζει τις ανάγκες των ενηλίκων εκπαιδευόμενων, προωθώντας την ισότιμη πρόσβαση στη μάθηση και τη βελτίωση των μαθησιακών αποτελεσμάτων στα Μαθηματικά.

DATA READY: Ενδυνάμωση της Εκπαίδευσης μέσω της ενσωμάτωσης του Γραμματισμού στα Δεδομένα στην Υποχρεωτική Εκπαίδευση

E. Papageorgiou¹, E. Paparistodemou¹, M. Michael¹

¹Cyprus Pedagogical Institute, Department of Teachers Training, Cyprus

Σε έναν κόσμο όπου τα δεδομένα διαμορφώνουν κάθε πτυχή της κοινωνικής, επαγγελματικής και προσωπικής ζωής, η ικανότητα κατανόησης, ανάλυσης και αξιοποίησής τους αποτελεί θεμελιώδη δεξιότητα του 21ου αιώνα. Η καλλιέργεια του Γραμματισμού στα Δεδομένα (ΓΔ) στην υποχρεωτική εκπαίδευση δεν είναι μόνο παιδαγωγική ανάγκη, αλλά και στρατηγική προτεραιότητα, καθώς συνδέεται με το Digital Education Action Plan 2021–2027 και την προώθηση της ψηφιακής παιδείας στην Ευρώπη. Το ευρωπαϊκό έργο DATA-READY (Ενδυνάμωση της Εκπαίδευσης μέσω της Ενσωμάτωσης του Data Literacy στην Υποχρεωτική Εκπαίδευση), ανταποκρινόμενο σε αυτήν την ανάγκη, στοχεύει στην ανάπτυξη ενός ολιστικού πλαισίου ενίσχυσης του ΓΔ στο δημοτικό και στο γυμνάσιο, καθώς και στην επιμόρφωση των εκπαιδευτικών. Εστιάζει στη χαρτογράφηση πρακτικών και πολιτικών στις χώρες-εταίρους, στην ανάπτυξη ευρωπαϊκού πλαισίου με βασικούς τομείς, μαθησιακά αποτελέσματα και στάδια δεξιοτήτων, καθώς και στην ενίσχυση των εκπαιδευτικών μέσω εξειδικευμένων προγραμμάτων κατάρτισης. Η πιλοτική εφαρμογή και η αξιολόγηση του πλαισίου αναμένεται να οδηγήσουν σε εισηγήσεις πολιτικής που θα στηρίξουν τη μεταφερισιμότητα και βιώσιμη ενσωμάτωση του ΓΔ στα εκπαιδευτικά συστήματα της Ευρώπης.

Στην Κύπρο, η χαρτογράφηση πραγματοποιήθηκε με στρατηγική τριγωνοποίησης συνδυάζοντας βιβλιογραφική ανασκόπηση, έρευνα με 122 εκπαιδευτικούς και εστιασμένη ομάδα συζήτησης με φορείς της εκπαίδευσης. Η τριγωνοποίηση αποσκοπούσε στη διασταύρωση και επαλήθευση δεδομένων, προσφέροντας αξιόπιστη και ολοκληρωμένη εικόνα για την παρούσα κατάσταση και τις ανάγκες. Τα αποτελέσματα, που θα παρουσιαστούν στο συνέδριο, αναδεικνύουν προκλήσεις και δυνατότητες για τη θεσμική ενσωμάτωση του ΓΔ. Οι εκπαιδευτικοί αναγνωρίζουν τη σημασία του, ωστόσο εντοπίζονται κενά μεταξύ θεωρίας και πράξης. Περιορισμοί περιλαμβάνουν την απουσία εθνικής στρατηγικής, την αποσπασματική εφαρμογή στο Αναλυτικό Πρόγραμμα, την ανεπαρκή επιμόρφωση, τη μειωμένη πρόσβαση σε δεδομένα και εργαλεία και την έλλειψη πλαισίων για την ηθική χρήση. Επιπλέον, ο ΓΔ συχνά περιορίζεται σε Μαθηματικά ή ΤΠΕ, παραμερίζοντας διαθεματικές και κοινωνικά σχετικές εφαρμογές.

Αντιμετώπιση της παραπληροφόρησης και προώθηση του ψηφιακού γραμματισμού. Ένα ολοκληρωμένο πρόγραμμα σπουδών, για εν υπηρεσία και φοιτούντες εκπαιδευτικούς, με τη συνέργεια πανεπιστημίων από έξι Ευρωπαϊκές χώρες

G. Solomonidou¹, C. Xinari², M. Vryonides¹

¹European University Cyprus, Education, Cyprus

²European University Cyprus, Language, Cyprus

Η παρουσίαση αφορά σε έργο μεγάλου βεληνεκούς εγκεκριμένο από την Ε.Ε. Το παρόν εγκρίθηκε το 2023 ως 'Forward Looking', και ανταποκρίνεται στην 3η προτεραιότητα της Ε.Ε ' Ψηφιακός γραμματισμός/ αντιμετώπιση της παραπληροφόρησης'. Έχει χρηματοδοτηθεί με €1,106,896 για 36 μήνες κατά την περίοδο 01.12.2023 - 31.11.2026. Το έργο ηγείται το Ευρωπαϊκό Πανεπιστήμιο Κύπρου και εταιρους συνεργάτες 15 εκπαιδευτικά ιδρύματα, υπουργεία και πανεπιστήμια από Ελλάδα, Βουλγαρία, Ρουμανία, Ιταλία, Πολωνία και Βέλγιο.

Το πρόγραμμα «Εκπαιδευτικοί 4.0 στην Ψηφιακή Εποχή» έχει ως στόχο να παρέχει το πλαίσιο, τα εργαλεία και τα μέσα για να διασφαλίσει ότι οι εκπαιδευτικοί σε όλη την Ευρώπη υποστηρίζονται επαρκώς στην προσπάθειά τους να αντιμετωπίσουν τα πιεστικά κοινωνικά ζητήματα της αντιμετώπισης της παραπληροφόρησης και της προώθησης του ψηφιακού γραμματισμού.

Το έργο λειτουργεί σε 3 επίπεδα:

- αρχική κατάρτιση των εκπαιδευτικών, μέσω των Παιδαγωγικών Τμημάτων έξι (6) μεγάλων ευρωπαϊκών πανεπιστημίων,

- τη συνεχή επαγγελματική ανάπτυξη, μέσω της συμμετοχής των σχετικών φορέων εκπαίδευσης ενηλίκων,

- και τη χάραξη πολιτικής, με τη συμμετοχή των υπουργείων Παιδείας σε όλα τα εμπλεκόμενα κράτη.

Σκοπός του έργου αυτού είναι να προσφέρει μια σημαντική ευκαιρία επιμόρφωσης σε συνολικά δύο χιλιάδες εκατό (2.100) εκπαιδευτικούς (αρχικά) αλλά και σε όλη την Ευρώπη, ώστε να βελτιωθεί η ικανότητά των εκπαιδευτικών να αντιμετωπίζουν θέματα παραπληροφόρησης στις ευρωπαϊκές τάξεις για να συμβάλουν συλλογικά στο να βοηθήσουν τους νέους να είναι σε θέση να σκέφτονται κριτικά, να κάνουν ενημερωμένες επιλογές στο διαδίκτυο και να παραμένουν ασφαλείς, ενισχύοντας την ανθεκτικότητά τους στην παραπληροφόρηση.

Δύο (2) κύρια συμπληρωματικά στοιχεία είναι:

[α]. Το ολοκληρωμένο πρόγραμμα σπουδών Teachers 4.0 Digital Age, σε έξι (6) ευρωπαϊκές γλώσσες και

[β]. η πλατφόρμα ηλεκτρονικής μάθησης Teachers 4.0 Digital Age - επίσης σε έξι (6) ευρωπαϊκές γλώσσες

η οποία θα παρέχει σε ενδιαφερόμενους εν ενεργεία εκπαιδευτικούς την ευκαιρία να εξοικειωθούν με

τους τρόπους ενσωμάτωσης της ψηφιακού γραμματισμού στα μαθήματά τους.

Ψηφιακός Ακτιβισμός και εκπαίδευση: Ο ρόλος του ψηφιακού ακτιβισμού στη διαμόρφωση ενεργών πολιτών

V. Xesternou¹

¹PhD Candidate, Department of Primary Education, University of Ioannina, Greece

Πρόσφατες έρευνες αναδεικνύουν πως η καλλιέργεια ψηφιακών πολιτών οφείλει να αποτελεί βασική προτεραιότητα για τη σύγχρονη εκπαίδευση και κοινωνία. Άλλωστε, ένας από τους στρατηγικούς στόχους της Ευρωπαϊκής Ένωσης είναι η ανάπτυξη ψηφιακών δεξιοτήτων στην εκπαίδευση (Digital Education Action Plan 2021-2027). Η ψηφιακή ιδιότητα του πολίτη παρέχει ένα σύνολο δεξιοτήτων που επιτρέπουν την κοινωνική, πολιτισμική, ηθική, πολιτική και οικονομική συμμετοχή στο σύγχρονο ψηφιακό περιβάλλον (Gu et al., 2023). Η καλλιέργεια της κριτικής ψηφιακής ιδιότητας του πολίτη, εμπνευσμένη από την κριτική παιδαγωγική, δίνει έμφαση στην κριτική σκέψη (Dass & Kumar, 2024) και προωθεί μια εκπαίδευση που αναπτύσσει την ικανότητα ανάλυσης κοινωνικών δομών, την αμφισβήτηση κυρίαρχων αφηγήσεων και τη δράση υπέρ της κοινωνικής δικαιοσύνης (Logan et al., 2022).

Παράλληλα, η ραγδαία ανάπτυξη του διαδικτύου και των μέσων κοινωνικής δικτύωσης έχει αναδιαμορφώσει τις μορφές πολιτικής και κοινωνικής συμμετοχής, με τον ψηφιακό ακτιβισμό να αναδεικνύεται σε σημαντικό εργαλείο συλλογικής δράσης (Pereira-Kotze et al. 2020 ; Sainz & Hanna, 2023). Κινήματα όπως το Black Lives Matter και το Fridays for Future δείχνουν πως η κοινωνική κινητοποίηση μεταφέρεται στον ψηφιακό χώρο, ενισχύοντας τη δημοκρατική συμμετοχή και δίνοντας φωνή σε ευάλωτες ομάδες (Colon 2016 ; Sainz & Hanna, 2023). Ο ψηφιακός ακτιβισμός δεν αποτελεί μόνο μέσο κοινωνικής διαμαρτυρίας, αλλά μπορεί να αποτελέσει ένα παιδαγωγικό εργαλείο. Μέσα από πλατφόρμες κοινωνικής δικτύωσης οι άνθρωποι έχουν τη δυνατότητα να εκφράζουν απόψεις, να οργανώνουν δράσεις και να διεκδικούν κοινωνική αλλαγή, υπερβαίνοντας τα όρια της παραδοσιακής πολιτικής συμμετοχής (Charman 2016; Özkula, 2021). Η ένταξη κειμένων ψηφιακού ακτιβισμού στη διδακτική πράξη ενισχύει τον κριτικό γραμματισμό και καλλιεργεί κοινωνικά υπεύθυνους πολίτες με δημοκρατική ευαισθησία (Denning, 2001; Amgott, 2018). Συνολικά, ο ψηφιακός ακτιβισμός μπορεί να συμβάλει στη διαμόρφωση κριτικών ψηφιακών πολιτών, ενδυναμώνοντας την κριτική σκέψη και την ενεργό συμμετοχή στη δημοκρατική ζωή.

Παρουσιάσεις 28/ Presentations 28

12:00 - 12:20

Πρακτικές γραμματισμού στην πρώτη σχολική ηλικία: Μια ποιοτική διερεύνηση των πρακτικών γραμματισμού νηπιαγωγών και δασκάλων της Α΄ Δημοτικού στην ελληνική εκπαιδευτική πραγματικότητα

E. Ntente¹, N. Stellakis²¹University of Patras, Τμήμα Επιστημών της Εκπαίδευσης και της Αγωγής στην Προσχολική Ηλικία, Greece²University of Patras, Τμήμα Επιστημών της Εκπαίδευσης και της Αγωγής στην Προσχολική Ηλικία, Greece

Εκκινώντας από την παραδοχή ότι η ανάπτυξη του γραμματισμού αποτελεί ένα συνεχές, που ξεκινά από το οικογενειακό περιβάλλον και συνεχίζει στην προσχολική αγωγή και έπειτα στο δημοτικό και στο γυμνάσιο, είναι αναμενόμενο να υποθέσουμε ότι αυτό το συνεχές χαρακτηρίζεται από σταθμούς-σκαλοπάτια. Ένας καίριος σταθμός είναι η μετάβαση από το νηπιαγωγείο στο δημοτικό, όπου παρατηρούμε τις πρακτικές ενίσχυσης του πρώτου γραμματισμού του νηπιαγωγείου να εκβάλλουν και να συναντούν τη συστηματική διδασκαλία της πρώτης δημοτικού. Η εργασία εστιάζει στις πρακτικές γραμματισμού της προσχολικής και της πρώτης σχολικής εκπαίδευσης. Συγκεκριμένα παρουσιάζονται δεδομένα ανάλυσης ποιοτικής έρευνας που πραγματοποιήθηκε στο πλαίσιο της ελληνικής εκπαιδευτικής πραγματικότητας και η οποία μελετά τις πρακτικές γραμματισμού στα δύο πλαίσια, μέσα από ημιδομημένες συνεντεύξεις σε νηπιαγωγούς και δασκάλους/ες της Α΄ Δημοτικού. Η ανάλυση εστιάζει στις διαφοροποιήσεις και στα σημεία σύγκλισης των αναφερόμενων πρακτικών έτσι ώστε να διαφανούν τα σημεία συνέχειας και α-συνέχειας του γραμματισμού ανάμεσα στις δύο βαθμίδες. Τα αποτελέσματα μεταξύ άλλων δείχνουν ότι οι περισσότεροι νηπιαγωγοί δίνουν έμφαση σε παιγνιώδεις και νοηματοδοτημένες προσεγγίσεις ενώ οι δάσκαλοι/ες της Α΄ Δημοτικού επικεντρώνονται περισσότερο στη διδασκαλία της ανάγνωσης και της γραφής. Επιπλέον, παρόλο που παρατηρείται έλλειψη επικοινωνίας και συνεργασίας των εκπαιδευτικών των δύο πλαισίων διαφαίνονται μέσα από τα λεγόμενά τους κοινοί τόποι που θα μπορούσαν να λειτουργήσουν ως γέφυρες. Παραδείγματος χάριν, η αξιοποίηση των προϋπαρχουσών εμπειριών των νηπίων και η ενίσχυση της χρήσης αποπλαισιωμένου λόγου μέσω επεξεργασίας ή σύνθεσης αφηγηματικών κειμένων. Η παρούσα μελέτη συμβάλλει στη συζήτηση γύρω από τον πρώτο γραμματισμό και την πρώτη σχολική ηλικία και επιδιώκει να φωτιστούν νέες προσεγγίσεις που μπορούν να στηρίξουν μια ομαλότερη συνέχεια του γραμματισμού ανάμεσα στο νηπιαγωγείο και το δημοτικό.

Διερευνώντας απόψεις και πρακτικές νηπιαγωγών για την ενίσχυση του πρώτου γραμματισμού των παιδιών ROMA

G. Galanis¹, N. Stellakis¹

¹University of Patras, Department of Educational Sciences and Early Childhood Education, Greece

Σκοπός της παρούσας εισήγησης είναι η μελέτη των θεωρητικών στάσεων και των πρακτικών γραμματισμού που ακολουθούνται από εκπαιδευτικούς σε νηπιαγωγεία που φιλοξενούν παιδιά ROMA. Η εμπειρική έρευνα συμπεριέλαβε την διεξαγωγή ημιδομημένων συνεντεύξεων με δεκαεπτά (17) δάσκαλους προσχολικής εκπαίδευσης, διδάσκοντες σε σχολεία της Περιφερειακής Ενότητας Αχαΐας, κατά τη διάρκεια του σχολικού έτους 2018-2019. Για την ανάλυση των δεδομένων αξιοποιήθηκαν ποιοτικές μέθοδοι και τεχνικές. Τα αποτελέσματα έδειξαν ότι οι νηπιαγωγοί που συμμετείχαν στην έρευνα έχουν επίγνωση της ιδιαιτερότητας της αποστολής τους και, ταυτόχρονα, συνειδητοποιούν τον υψηλό βαθμό δυσκολίας που θέτει η πρόκληση λειτουργικής ένταξης των παιδιών ROMA στην τάξη. Επιπλέον, αντλήθηκαν κάποιες πρώτες ενδείξεις υπέρ της διαπίστωσης ότι οι εκπαιδευτικοί αναγνωρίζουν την διγλωσσία (ενίοτε και τριγλωσσία) των παιδιών αυτών ως ανασταλτικό παράγοντα για την ανάπτυξη του γραμματισμού τους, ωστόσο -ελλείψει, μάλιστα, σχετικής πρόβλεψης στο Αναλυτικό Πρόγραμμα- δεν αναδύθηκαν συγκεκριμένες προσπάθειες υπέρβασης των προσκομμάτων. Σε ό,τι αφορά τον πολιτισμό των κοινοτήτων ROMA, οι νηπιαγωγοί έδειξαν πως αναγνωρίζουν τη διαφοροποίησή του, εντούτοις μόνο ένα μέρος τους φάνηκε να γνωρίζει επαρκώς χαρακτηριστικά στοιχεία αυτού (έθιμα, παραδόσεις, γιορτές κ.λπ.) και να επιχειρεί να τα ενσωματώσει σε σχολικές δραστηριότητες με σκοπό την ενίσχυση του γραμματισμού των παιδιών. Ακόμα, παρόλο που υπήρξε συμφωνία μεταξύ των νηπιαγωγών ως προς τη σημασία της συνεργασίας τους με τους γονείς, διαπιστώθηκαν δυσχέρειες κατά την εφαρμογή της στην πράξη και αναδείχθηκαν ορισμένοι από τους παράγοντες που, σύμφωνα με τους νηπιαγωγούς, την διαμορφώνουν. Τέλος, οι απόψεις της πλειοψηφίας των εκπαιδευτικών συντείνουν στην θέση ότι η συνεπικουρία από δεύτερο νηπιαγωγό θα βελτίωνε τις συνθήκες που ευνοούν την ενδυνάμωση του γραμματισμού στην τάξη.

«Αναγνώστες από κούνια: Παιχνίδι και παραμύθι ως παιδαγωγικά εργαλεία για την ανάπτυξη αναδυόμενου γραμματισμού και την ενίσχυση της γνωστικής και συναισθηματικής ανάπτυξης βρεφών και νηπίων»

N. Charalambous¹

¹University of Cyprus, University of Cyprus Library, Cyprus

Η πρώιμη παιδαγωγική παρέμβαση για την ανάπτυξη γραμματισμού σε βρέφη και νήπια αποτελεί καθοριστικό πεδίο μελέτης, δεδομένης της επίδρασής της στη γνωστική, γλωσσική και συναισθηματική ανάπτυξη των παιδιών (Neumann & Neumann, 2019). Η παρούσα μελέτη διερευνά τη συμβολή του παιχνιδιού, του παραμυθιού και της συμμετοχής σε δραστηριότητες φιλιαναγνωσίας ως παιδαγωγικών στρατηγικών για την ενίσχυση του αναδυόμενου γραμματισμού, αναδεικνύοντας παράλληλα τη λειτουργία της βιβλιοθήκης ως κρίσιμου περιβάλλοντος μάθησης (Whitehurst & Lonigan, 2001; Bus et al., 1995).

Ο αναδυόμενος γραμματισμός περιλαμβάνει πρώιμες γλωσσικές και συμβολικές δεξιότητες, καθώς και πρώιμες εμπειρίες με κείμενα, οι οποίες αποτελούν θεμέλια για την επίσημη εκμάθηση ανάγνωσης και γραφής (Puspitasari et al., 2023). Το παιχνίδι παρέχει βιωματικές ευκαιρίες για πειραματισμό με τη γλώσσα, την αφήγηση και τη συμβολική σκέψη, ενώ η αφήγηση παραμυθιών ενισχύει την κατανόηση αφηγηματικών δομών, εμπλουτίζει το λεξιλόγιο και προάγει την κριτική και φανταστική σκέψη (Mol et al., 2008; Reese & Cox, 1999).

Η βιβλιοθήκη λειτουργεί ως υποστηρικτικό παιδαγωγικό περιβάλλον, παρέχοντας πρόσβαση σε ποικιλία βιβλίων, προγραμμάτων αφήγησης και δραστηριοτήτων, ενισχύοντας την αλληλεπίδραση και τη συμμετοχή των παιδιών (Neuman, 2012). Η τακτική καθημερινή ανάγνωση, η συμμετοχή σε παιχνίδια φιλιαναγνωσίας και οι επισκέψεις σε βιβλιοθήκες συμβάλλουν στην ενδυνάμωση της αναγνωστικής ικανότητας, καθώς και στη γνωστική, κοινωνική και συναισθηματική ανάπτυξη των παιδιών (Sénéchal & LeFevre, 2002).

Η παρουσίαση θα επικεντρωθεί στη θεωρητική και εμπειρική τεκμηρίωση του αναδυόμενου γραμματισμού, στην παιδαγωγική αξιοποίηση του παιχνιδιού, του παραμυθιού και των δραστηριοτήτων φιλιαναγνωσίας, καθώς και στον ρόλο της βιβλιοθήκης ως παιδαγωγικού πόρου, παρουσιάζοντας πρακτικές εφαρμογές που μπορούν να υποστηρίξουν γονείς και εκπαιδευτικούς στην ανάπτυξη πρώιμων γραμματισμικών δεξιοτήτων.

From Folktales to Futures: Using Indigenous Oral Narratives to Foster Emergent Literacy in Multilingual Classrooms

K. Kamalakannan¹

¹Ethiraj College for Women, English, India

In a world increasingly dominated by standardized curricula and digital tools, indigenous oral narratives offer a powerful, culturally-rooted path to literacy. This paper explores how integrating folktales from tribal and regional communities into early literacy instruction not only fosters foundational language skills but also affirms multilingual and multicultural identities in the classroom.

Drawing from examples in South Indian classrooms and Tamil folk traditions, the study highlights how oral storytelling practices can be leveraged to develop listening, speaking, and pre-reading skills in children aged 5–8. Through a qualitative lens, it examines how narrative structures, rhythmic repetitions, and culturally embedded morals support language acquisition in learners from diverse linguistic backgrounds.

Further, the paper explores how teachers can adapt these oral texts into bilingual picture books, roleplay, and classroom discussions to enhance engagement and comprehension. It argues that folktales are not merely stories of the past, but vibrant tools for inclusive and decolonized literacy practices in contemporary education.

Ultimately, this paper advocates for a pedagogy that honors indigenous knowledge systems while equipping young learners to thrive in a multilingual world. It invites educators to reimagine the literacy classroom as a space where tradition meets transformation — and where the oral wisdom of yesterday plants the seeds of tomorrow's literacies.

Παρουσιάσεις 29/ Presentations 29

12:00 - 12:20

Ενσωμάτωση Ψηφιακών Εργαλείων στη Γλωσσική Μάθηση: Μία Έρευνα για την Ψηφιακή Επάρκεια Μαθητών Ισπανικής στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση

N. Peramos Soler^{1,2}, E. Τζαφέρη³¹Aristotle University of Thessaloniki, School of Italian Language and Literature - Faculty of Philosophy, Greece²Hellenic Open University, Hispanic Language and Civilization Studies (ISP), Greece³Aristotle University of Thessaloniki, School of Italian Language and Literature Faculty of Philosophy, Greece

Το άρθρο αυτό παρουσιάζει μία μελέτη που διερευνά το επίπεδο ψηφιακής επάρκειας μαθητών δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης που μαθαίνουν Ισπανικά ως ξένη γλώσσα. Η έρευνα πραγματοποιήθηκε μέσω της διανομής ενός ηλεκτρονικού ερωτηματολογίου, το οποίο σχεδιάστηκε για να αξιολογήσει διάφορες διαστάσεις των ψηφιακών δεξιοτήτων των μαθητών.

Στη σύγχρονη εποχή, η εμφάνιση νέων μαθησιακών περιβαλλόντων έχει στρέψει την εκπαιδευτική έρευνα προς νέες κατευθύνσεις. Μία από αυτές περιλαμβάνει τη μελέτη του τρόπου με τον οποίο οι μαθητές αξιοποιούν τις τεχνολογίες για να διευκολύνουν και να ενισχύσουν τη διαδικασία απόκτησης μιας νέας γλώσσας. Παράλληλα, η ανάγκη για τη μέτρηση της ψηφιακής επάρκειας των μαθητών καθίσταται όλο και πιο σημαντική, καθώς διαδραματίζει καθοριστικό ρόλο στην εκμάθηση ξένων γλωσσών, ενισχύοντας τη χρήση ψηφιακών εργαλείων στη μαθησιακή διαδικασία.

Σκοπός της μελέτης είναι η αξιολόγηση της ψηφιακής επάρκειας μαθητών λυκείου που μαθαίνουν Ισπανικά ως ξένη γλώσσα. Πρόκειται για μία μικτή μεθοδολογικά έρευνα, η οποία συνδυάζει ποιοτικά και ποσοτικά στοιχεία. Η μελέτη διεξήχθη τον Μάιο του 2025 μέσω της δημιουργίας και διανομής ενός ηλεκτρονικού ερωτηματολογίου με τη χρήση της πλατφόρμας Google Forms. Το δείγμα αποτελούνταν από 35 μαθητές ενός λυκείου στην Ελλάδα, με στόχο τη διερεύνηση της χρήσης ψηφιακών εργαλείων στη μαθησιακή διαδικασία και την εκτίμηση του επιπέδου ψηφιακής επάρκειάς τους.

Τα δεδομένα που συλλέχθηκαν μέσω της Κλίμακας Ψηφιακής Επάρκειας αναλύθηκαν με τη χρήση του στατιστικού λογισμικού SPSS. Αν και το ερωτηματολόγιο αποτελούνταν από δύο ενότητες, η παρούσα μελέτη επικεντρώνεται αποκλειστικά στη δεύτερη ενότητα, η οποία αφορούσε τη μέτρηση της ψηφιακής επάρκειας μέσω ερωτήσεων κλειστού τύπου.

Τα ευρήματα έδειξαν ότι η πλειοψηφία των συμμετεχόντων είναι αρκετά εξοικειωμένη με τη χρήση ψηφιακών εργαλείων στην καθημερινή μελέτη τους, και ότι το επίπεδο ψηφιακής επάρκειάς τους κυμαίνεται από μέτριο έως υψηλό. Προτείνεται περαιτέρω έρευνα για τη διερεύνηση της σχέσης μεταξύ της αποτελεσματικότητας των ψηφιακών διδακτικών μεθόδων και του επιπέδου ψηφιακής επάρκειας των μαθητών.

Παραγωγή γραπτού λόγου στα Ισπανικά από ελληνόφωνους φοιτητές τριτοβάθμιας εκπαίδευσης: αναγνωσιμότητα και γλωσσικά χαρακτηριστικά

C. Kapeta¹, E. Leontaridi¹

¹Aristotle University of Thessaloniki, School of Italian Language and Literature, Greece

Ένα συστηματικό σώμα κειμένων παραγωγής γραπτού λόγου μη φυσικών ομιλητών προσφέρει τη δυνατότητα ακριβούς αποτίμησης των γλωσσικών επιπέδων και της δυσκολίας των κειμένων και μπορεί να συμβάλει στη βελτίωση της ξενόγλωσσης εκπαίδευσης. Στην παρούσα μελέτη συλλέχθηκαν, σε βάθος δεκαετίας, δείγματα παραγωγής γραπτού λόγου Ελλήνων φοιτητών διαφόρων τμημάτων του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, οι οποίοι παρακολούθησαν και εξετάστηκαν στο εξαμηνιαίο προπτυχιακό μάθημα επιλογής "Ισπανική γλώσσα Α1".

Αρχικά, όλα τα δείγματα ψηφιοποιήθηκαν σε μορφή Word και στη συνέχεια εισήχθησαν σε εργαλείο αναγνωσιμότητας. Τα αποτελέσματα της δεύτερης φάσης οργανώθηκαν σε αρχείο Excel και υποβλήθηκαν σε στατιστική ανάλυση με το εργαλείο Tableau.

Σκοπός της έρευνας είναι η ανίχνευση δυσκολιών ή παραμέτρων που διευκολύνουν την παραγωγή γραπτού λόγου από Έλληνες φοιτητές/χρήστες της Ισπανικής γλώσσας ως μαθήματος επιλογής. Για την επίτευξη του στόχου αυτού, η μελέτη εστιάζει στη συγκέντρωση και ανάλυση μορφολογικών, γραμματικών, λεξιλογικών και συντακτικών χαρακτηριστικών Ελλήνων φοιτητών που δεν είναι φυσικοί ομιλητές της Ισπανικής γλώσσας, τα οποία σε συνδυασμό με μεταβλητές όπως ο τελικός βαθμός, ο αριθμός χαρακτήρων, λέξεων και προτάσεων, το φύλο, η επιτυχία ή αποτυχία ανά εξεταστική περίοδο και ο βαθμός δυσκολίας των κειμένων οδηγούν στην ανάπτυξη πιο ακριβών εργαλείων μέτρησης αναγνωσιμότητας και γλωσσικού επιπέδου. Τα ευρήματα της μελέτης συμβάλλουν έτσι στη διαμόρφωση ενός νέου σώματος κειμένων, προσφέροντας το υπόβαθρο για μελλοντικές, πιο συστηματικές και ευρείας κλίμακας ερευνητικές προσπάθειες.

Μελλοντικά, παρόμοια έρευνα θα μπορούσε να επεκταθεί και σε άλλες γλώσσες και επίπεδα, προσφέροντας ευρύτερη εικόνα για τη γλωσσική εκπαίδευση σε πανεπιστημιακό πλαίσιο.

Μεταγνωστική γνώση και μεταγνωστικές στρατηγικές στην παραγωγή γραπτού λόγου στην πρώτη και τη δεύτερη/ξένη γλώσσα: Διερεύνηση της αμφίδρομης μεταφοράς τους στον γραπτό λόγο δίγλωσσων μαθητών Ελληνικών Λυκείων στη Γερμανία

K. Zarogianni¹, I. Spantidakis¹

¹UNIVERSITY OF CRETE, Greece

Η παραγωγή του γραπτού λόγου, λόγω της μεγάλης επίδρασης που ασκεί στην κοινωνικοπολιτική και ακαδημαϊκή πορεία του ατόμου, όπως και στην επαγγελματική του εξέλιξη, αναδεικνύεται, κατά τις τελευταίες δεκαετίες, ως βασική γλωσσική δεξιότητα για την εκμάθηση/κατάκτηση μιας γλώσσας. Για την επιτυχή δε έκβασή της τόσο στην πρώτη (Γ1) όσο και στη δεύτερη/ξένη γλώσσα (Γ2) σημαντικοί παράγοντες θεωρούνται η μεταγνωστική γνώση των μαθητών για τη συγγραφική δραστηριότητα στα γλωσσικά περιβάλλοντα στα οποία εκτίθενται, οι μεταγνωστικές στρατηγικές που μετέρχονται κατά τη σύνθεση των κειμένων τους στις δύο γλώσσες, όπως και η διαγλωσσική μεταφορά τους για τη σύνθεση ποιοτικών, επικοινωνιακών κειμένων. Με δεδομένες, λοιπόν, αυτές τις παραδοχές, όπως προκύπτουν από τη βιβλιογραφική μας ανασκόπηση, αλλά και λαμβάνοντας υπόψη το υφιστάμενο ερευνητικό έλλειμμα που παρατηρείται στον ελληνικό χώρο για τα συγκεκριμένα ζητήματα, διενεργήσαμε με στόχο την ενδελεχή μελέτη τους, έρευνα πεδίου (Μελέτη Περίπτωσης) με τη συμμετοχή δίγλωσσων μαθητών Ελληνικών Λυκείων στη Γερμανία οι οποίοι διδάσκονταν την ελληνική γλώσσα ως Γ1 και τη γερμανική ως Γ2. Βασικές πτυχές αυτής μας της έρευνας παραθέτουμε στην παρούσα εργασία μας με εστίαση, πέρα από τη θεωρητική της θεμελίωση, στην ταυτότητά της, καθώς και στα εργαλεία που χρησιμοποιήθηκαν για τη συλλογή του ερευνητικού υλικού για την εξαγωγή συμπερασμάτων. Τα μέχρι τώρα δε αποτελέσματα από την επεξεργασία του και την ανάλυσή του καταδεικνύουν έλλειψη επαρκούς μεταγνωστικής γνώσης των μαθητών για τον γραπτό λόγο, καθώς και περιορισμένη χρήση μεταγνωστικών στρατηγικών στο ίδιο πεδίο, γεγονός που καθιστά απαραίτητη τη ρητή διδασκαλία τους για την παραγωγή ποιοτικών, επικοινωνιακών κειμένων.

Γλωσσική εναλλαγή κώδικα και πολύγλωσσες χρήσεις κατά τη διάρκεια διαπολιτισμικών αλληλεπιδράσεων στην τάξη της Γαλλικής ως Ξένης Γλώσσας: μεταξύ κυπριακής διαλέκτου, ελληνικής και αγγλικής γλώσσας

G. Constantinou^{1,2}, N. Christoforou¹

¹University of Cyprus, Department of French and European Studies, Cyprus

²Assistant Professor, Sorbonne University Abu Dhabi, United Arab Emirates

Η ανακοίνωση στοχεύει να παρουσιάσει ποσοτικά και ποιοτικά αποτελέσματα μελέτης που αφορά την εναλλαγή γλωσσικού κώδικα κατά τη διάρκεια διαπολιτισμικής δραστηριότητας στις τάξεις της Γαλλικής ως Ξένης Γλώσσας. Η μελέτη εντάσσεται σε διγλωσσικό πλαίσιο, όπου συνυπάρχουν η ελληνική γλώσσα και η κυπριακή διάλεκτος. Εστιάσαμε στο καθεστώς της μητρικής γλώσσας και των άλλων κοινών γλωσσών, προκειμένου να εξετάσουμε εάν εκπαιδευτικοί και εκπαιδευόμενοι επιστρατεύουν γνωστικές, αντισταθμιστικές ή διαπολιτισμικές στρατηγικές διαμεσολάβησης και πώς το κοινωνιογλωσσολογικό πλαίσιο επηρεάζει τη χρήση αυτή.

Η μητρική γλώσσα έχει πολλαπλές λειτουργίες. Η Castellotti (2001) την αντιλαμβάνεται ως εργαλείο στήριξης της μαθησιακής διαδικασίας, ενώ η Benamar (2014) τονίζει τον ρόλο της στην αντιστάθμιση λεξιλογικών ελλείψεων ή στην εκφράση αιτήματος για βοήθεια. Οι Candelier et al. (2023), στο πλαίσιο της διδακτικής του πολυγλωσσιμού, υπογραμμίζουν τη σημασία αξιοποίησης των γλωσσικών πόρων. Η χρήση της επιτρέπει την αλληλεπίδραση, τη συμμετοχή και τη διευκόλυνση της διαπολιτισμικής διαμεσολάβησης.

Για τη διαπολιτισμική δραστηριότητα της έρευνας οι εκπαιδευόμενοι κλήθηκαν να συγκρίνουν γαλλικές παραδόσεις (π.χ. βασιλόπιτα - galette des rois) με τα τοπικά τους ισοδύναμα. Η μελέτη πραγματοποιήθηκε σε έξι τμήματα επιπέδων B1.1-G1 όπου αναλύθηκαν 74 περιπτώσεις εναλλαγής κώδικα των διδασκόντων και 161 των εκπαιδευόμενων. Εμπνευσμένοι από τους Castellotti (2001), Benamar (2014) και τον Συμπληρωματικό Τόμο του ΚΕΠΑ (2018) ετοιμάσαμε στοχευμένο πίνακα ανάλυσης. Επιπλέον, ερωτηματολόγιο κατέγραψε τις απόψεις των εκπαιδευτικών για την εναλλαγή κώδικα.

Τα αποτελέσματά δείχνουν προτίμηση στην εναλλαγή κώδικα για την εφαρμογή στρατηγικών γνωστικής στήριξης και αντιστάθμισης. Η κυπριακή διάλεκτος επιστρατεύεται κυρίως σε ανεπίσημες στιγμές, ενώ η πρότυπη ελληνική σε δομημένες εξηγήσεις. Η αγγλική εμφανίζεται ως γλώσσα υποστήριξης και σύνδεσμος μεταξύ πολύγλωσσων εκπαιδευόμενων. Η αυθόρμητη χρήση της εξαρτάται από το γλωσσικό υπόβαθρο των εκπαιδευόμενων και από τη στάση του εκπαιδευτικού. Τέλος, διαπιστώνεται ότι οι εκπαιδευτικοί χρησιμοποιούν συχνά τη μητρική γλώσσα για να δώσουν τη σωστή απάντηση αλλά δεν την χρησιμοποιούν με σκοπό τη διαπολιτισμική διαμεσολάβηση.

Κεντρική Εισήγηση 3 / Key Note 3

14:30 - 15:20

Skills for Life or Skills for Work? Changing discourses of adult literacy and their implications for policy and practice

U. Papen¹

¹Lancaster University, Lancaster Literacy Research Centre, United Kingdom

In the early 2000s, when I began my career as a literacy researcher, I, along with many others in the adult literacy field, was optimistic that practice-based and socio-cultural views of literacy were beginning to influence adult literacy policy and practice. In England, for instance, the state-funded Skills for Life programme drew on social practice views of literacy and offered embedded literacy teaching. In Scotland, an Adult Literacies curriculum was put in place.

Since then, however, much has changed. In the UK, as in many other countries, policies have returned to a focus on work-related skills, prioritizing economic gains and employability. Learners are positioned as entrepreneurial citizens responsible for 'investing' in their learning. Over the past year, I have analysed policy documents and research reports, and I have conducted over 30 interviews with practitioners from England, Scotland and Australia. Based on this research, in my talk I ask what has happened to the idea of literacy as a means not only for earning, but for wider learning, in relation to citizenship and democracy, for example. Drawing on my analysis of past and present policies, I propose a rethink of current discourses of adult literacy and consider its essential role in relation to individuals' ability to live well and society's capacity to address the urgent issues of our times.

Συμπόσιο 8 / Symposium 8: Γραμματισμός στο πένθος: Η απώλεια ως κληρονομιά μας

15:30 - 15:50

Προσεγγίζοντας το πένθος των προσφύγων της Κύπρου μέσα από τα μάτια των παιδιών

P. Stylianos¹¹ΥΠΑΝ, Δημοτική Εκπαίδευση, Cyprus

Στην Κύπρο, η Τουρκική εισβολή του 1974 και η συνεχιζόμενη κατοχή συνεχίζουν να διαμορφώνουν σιωπηλές μορφές πένθους. Στο πλαίσιο μιας εκπαιδευτικής παρέμβασης με μαθητές 11-12 ετών, οι έννοιες της απώλειας και του πένθους διερευνήθηκαν μέσω διαγενεακών συνεντεύξεων με πρόσφυγες παππούδες και γιαγιάδες. Στόχος ήταν όχι μόνο η μετάδοση ιστορικής γνώσης, αλλά και η δημιουργία χώρου όπου η προσωπική μνήμη προβάλλει ως παιδαγωγική γνώση. Από τις συζητήσεις αναδύθηκε μια κοινή συμβολική γλώσσα της απώλειας ως εμπειρίας των προσφύγων· ενώ περιέγραφαν τα σπίτια τους, πολλοί προσδιόρισαν το «σπίτι» μέσω δέντρων, χωραφιών και γειτονιών. Σε αρκετές περιπτώσεις, αυτές οι ιστορίες μοιράστηκαν φωναχτά για πρώτη φορά, σπάζοντας δεκαετίες σιωπής.

Η παιδαγωγική διαδικασία ανέδειξε ότι η μνήμη, το πένθος και η ταυτότητα δεν είναι αφηρημένες έννοιες· ζουν στο σώμα και συχνά παραμένουν σιωπηλές. Η εκπαίδευση, μέσα από διαλογικές πρακτικές, μπορεί να μετατρέψει το πένθος σε γνώση και μνήμη που προχωρά με αξιοπρέπεια και γνοιόξιμο. Η απώλεια των προσφύγων υπερβαίνει την περιουσία· το σπίτι αφορά σε εμπειρία σχέσεων, μνήμης και συναισθημάτων.

Η θεσμική αναπαράσταση κινδυνεύει να απομακρύνει τη μνήμη από τις ζωντανές πραγματικότητες.

Η εκπαιδευτική παρέμβαση αναδεικνύει, επίσης, σύγχρονες διαστάσεις: οι πρόσφυγες σήμερα αντιμετωπίζουν παρόμοιες μορφές μη αναγνωρισμένου πένθους. Η ανάδειξη και η φωνή της μνήμης, η αναγνώριση του πένθους και η παιδαγωγική αξιοποίησή του δημιουργούν ένα κοινό χώρο μάθησης, ενσυναίσθησης και ανθεκτικότητας. Το πένθος γίνεται κληρονομιά που μεταφέρεται, μετασχηματίζεται και ενισχύει τη συλλογική γνώση και δράση.

Το αόρατο πένθος των ασυνόδευτων παιδιών

Μ. Μιχαήλ¹

¹Ιστορικός Ερευνητής, Αντιπρόεδρος Συνδέσμου Ασυνόδευτων Παιδιών που Φιλοξενήθηκαν στην Ελλάδα 1974-1979, Cyprus

Το κρυφό πένθος των παιδιών που στάλθηκαν ασυνόδευτα από την Κύπρο στην Ελλάδα το 1974 και το κράτησαν μέσα τους για 43 ολόκληρα χρόνια, αποτελεί μια σιωπηλή αλλά βαθιά ανθρώπινη ιστορία. Απομακρυσμένα από τις οικογένειές τους λόγω πολέμου, βίας ή ακραίας φτώχειας, αυτά τα παιδιά κουβαλούν τραύματα απώλειας και αποξένωσης. Το πένθος τους δεν είναι πάντοτε ορατό· εκδηλώνεται μέσα από σιωπή, φόβο ή δυσκολία στη σύνδεση με το νέο περιβάλλον.

Το να μεγαλώνεις ως παιδί προσφυγιάς, μακριά από την οικογένειά σου, σημαίνει να ζεις σε συνθήκες αστάθειας, φόβου και μοναξιάς. Η απουσία του πιο βασικού πλαισίου στήριξης, δηλαδή της οικογένειας, σε καλεί να επιβιώσεις σε ένα ξένο περιβάλλον, συχνά χωρίς γλώσσα, γνωστούς ή σταθερότητα. Έτσι, η παιδική ηλικία, που κανονικά θα έπρεπε να είναι περίοδος ασφάλειας και φροντίδας, μετατρέπεται σε έναν συνεχή αγώνα προσαρμογής και επιβίωσης.

Αναγνωρίζοντας το πένθος ως μια υπαρκτή αλλά συχνά αόρατη εμπειρία, το σχολείο μπορεί να λειτουργήσει ως χώρος θεραπείας και ένταξης, δίνοντας στα παιδιά τη δυνατότητα να ξαναβρούν τη φωνή και την ελπίδα τους.

Πώς το παρελθόν φυλακίζει το μέλλον

A. Koukkides¹

¹private/oncology/palliative, Cyprus

Το πένθος δεν σημαίνει ότι ζητείται να ξεχάσουμε, αλλά να θυμόμαστε με τρόπο που δεν παγιδεύει το παρόν. Πρόκειται για την αναγνώριση και την τιμή στην απώλεια, στο αντικείμενο της απώλειας και στο πώς αυτό συνδέεται με τη ζωή και την ιστορία μας· όχι για να αναμασούμε και να εγκλωβιζόμαστε στο τραύμα.

Σε αυτό το πλαίσιο αναδεικνύεται η ανάγκη για χώρους μνήμης και λόγου –τελετουργίες, τέχνη, διάλογο– που να προσφέρουν τη δυνατότητα να μιλάμε ανοιχτά και να ακούμε διαφορετικές φωνές: θυμάτων, επόμενων γενεών, μειονοτήτων.

Ο ρόλος της Ψυχολογίας, τόσο για το άτομο όσο και για την κοινότητα, είναι να αναζητήσει το αντικείμενο που χάθηκε για τον καθένα και να βοηθήσει στο χτίσιμο μιας γέφυρας που συνδέει με ό,τι χάθηκε, ενώ ταυτόχρονα ανοίγει τον δρόμο προς το μέλλον. Μια γέφυρα που ενσωματώνει την ελπίδα για τη μετατροπή του πόνου σε συλλογική σοφία και δημιουργία.

Παρουσιάσεις 30/ Presentations 30

15:30 - 15:50

Empowering Teachers to Foster Data Science Literacy for Civic Engagement and Social Justice

M. Meletiou-Mavrotheris¹, E. Papanastasiou^{2,3}, A. Serradó Bayés⁴, D. Bakogianni^{5,6}

¹European University Cyprus, Education Sciences Department, Cyprus

²Cyprus Pedagogical Institute, Department of Teachers' In-service training, Cyprus

³European University Cyprus, Education Sciences, Cyprus

⁴La Salle Buen Consejo, Mathematics, Spain

⁵National and Kapodistrian University of Athens, Mathematics, Greece

⁶Karlstad University, Mathematics Education, Sweden

In today's datafied world, the ability to critically interpret, analyze, and act on data is central to civic participation and informed decision-making. Yet data science literacy—recognized as both a scientific skill and a civic competency—remains underdeveloped in many school systems. The EU-funded DataScEd4CiEn project (2023–2026) responds to this challenge by embedding data science into STEAM education for students aged 9–15, with a particular focus on civic engagement and social justice. Central to the initiative is a modular, blended professional development (PD) program designed to equip teachers with the knowledge, tools, and pedagogical strategies to effectively integrate data science into their classrooms. Grounded in situated learning and a Communities of Practice model, the PD supports collaborative design and implementation of data-rich STEAM scenarios on topics related to environmental justice, equity, socio-economic and global issues. Combining interactive workshops, case-based discussions, and hands-on exploration of tools such as CODAP, Gapminder, and Teachable Machine, it moves from foundational concepts to classroom application.

This paper presents the structure, theoretical grounding, and early findings from the first pilot of the PD program in three of the partner countries (Cyprus, Greece, Spain). Using a design-based research approach, the study draws on surveys, focus groups, teacher reflections, and classroom observations to examine how teachers interpreted, adapted, and applied their learning. Preliminary results suggest the PD strengthens teachers' confidence and skills in promoting students' ethical reasoning, data science literacy, and civic awareness. The STEAM framework proved key in enabling both data science inquiry and social meaning-making, as interdisciplinary collaboration allowed participating teachers and their students to explore civic issues and give meaning to data through diverse scientific and artistic lenses. By reframing data science education as a practice of social meaning-making through STEAM, DataScEd4CiEn offers a robust model for interdisciplinary, justice-oriented teaching and learning across diverse classroom contexts.

Situated Professional Development for Embedding Data and Civic Literacies in STEAM Education

G. Solomonidou¹, M. Gavrielides², L. Hadjithoma³, Y. Danidou⁴, M. Meletiou Mavrotheris⁵, E. Papanastasiou⁶

¹European University Cyprus, Education, Cyprus

²The English School, Mathematics, Cyprus

³The English School, PSHCE, Cyprus

⁴European University Cyprus, Computer Science and Engineering, Cyprus

⁵European University Cyprus, School of Humanities, Social and Education Sciences, Cyprus

⁶Cyprus Pedagogical Institute, Cyprus Pedagogical Institute, Cyprus

This presentation explores how a context-sensitive professional development (PD) program can foster multiple literacies—data, digital, civic, and interdisciplinary—by embedding data science and social justice into STEAM education. As part of the EU-funded DataScEd4CiEn initiative, a year-long PD program at The English School in Cyprus empowered teachers to co-design and implement real-world, data-rich learning scenarios. Using a collaborative, design-based model, an interdisciplinary team of educators from Science, Mathematics, Computer Studies, Design and Technology, PSHCE, English, and Art developed two projects addressing contemporary societal issues: one focused on the causes and consequences of food waste, and the other on the social and environmental impacts of fast fashion.

Both scenarios engaged students aged 13–15 in authentic data collection and analysis through CODAP, which enabled them to visualize and interpret complex datasets in meaningful ways. Preliminary evidence shows that the PD broadened teachers' pedagogical perspectives, increasing confidence in integrating civic issues, ethical reasoning, and cross-curricular approaches. Students, in turn, worked with real datasets to investigate and debate global challenges, developing critical thinking, collaboration, and a sense of social responsibility. The iterative cycle of PD, classroom implementation, and reflection cultivated a strong professional learning community and demonstrated the potential of this approach to transform abstract skills into meaningful classroom practices. This case illustrates how collaborative teacher learning can empower educators and students alike to use data for civic action and interdisciplinary problem-solving.

Teachers' perspectives on integrating performing Arts into interdisciplinary STEAM Education

O. Tsivitanidou¹, V. Philippou¹

¹INQUIRIUM LTD, Research & Development, Cyprus

Objective: This study examined how Cypriot secondary-school teachers perceive the integration of performing arts within STEM education through the L-STEAM framework. Grounded in the European Skills Agenda (2022) and the STEAM IDEAS' Square model, L-STEAM positions arts as a catalyst for breaking disciplinary silos and creating competence-based ecosystems. It advances seven core competencies, aligned with deeper learning (Pellegrino & Hilton, 2013), aiming to reconceptualise 21st-century literacies through creative pedagogical practices.

Methodology: Fourteen secondary-school teachers from diverse disciplines participated in a structured focus group, combining an online survey with facilitated discussion. The survey included seven Likert-scale items, for rating the significance of core competences, three open-ended questions on the STEAM IDEAS' Square skill categories (cognitive, interpersonal, intrapersonal), and two on their profile (STEAM experience, expertise). Open-ended responses and focus group data were thematically analysed, while Likert items were examined using descriptive statistics.

Results: Teachers acknowledged the value of the L-STEAM approach, emphasising Creative and Critical Thinking (mean=4.79/5), Collaboration and Communication (mean=4.71/5), and Interdisciplinary Knowledge (mean=4.57/5). Technological Literacy and Research Skills were also rated positively, though some scepticism arose over integrating digital tools into performing arts. Teachers supported storytelling, role-play, and artistic expression to enhance engagement and STEM understanding. Despite enthusiasm, systemic barriers, i.e., rigid curricula, exam-driven instruction, and limited professional development, were mentioned, with successful implementation dependent on institutional flexibility, time, and resources.

Conclusions: Teachers view performing arts as a powerful entry point for building interdisciplinary links, stimulating creativity, and advancing deeper learning competences. Their reflections affirm the promise of the L-STEAM framework in redefining literacy as multimodal and aligned with 21st-century priorities. However, systemic barriers demand reform and policy-level recognition of arts-based practices. Professional development and collaborative networks are vital enablers (Spyropoulou & Kameas, 2024), empowering teachers as co-creators of innovative pedagogical ecosystems that support inclusive and future-oriented education.

Παρουσιάσεις 31/ Presentations 31

15:30 - 15:50

Digital Storytelling as a tool for strengthening foreign HE students' multiliteracies

P. Samioti¹, E. Katsarou², I. Kassotaki³¹University of Crete, School of Philosophy, Greece²University of Crete, Department of Primary Education, Greece³University of Crete, English teacher at the Medical School, Greece

This presentation showcases the outcomes of the Erasmus+ project E-Stories: Digital Storytelling in Supporting Immigrant University Students' Language and Technology Use Skills, implemented at the University of Crete. Grounded in the pedagogy of multiliteracies and its later revisions (New London Group, 1996; Cope & Kalantzis, 2000, 2020; Kalantzis & Cope, 2020), the project aimed to foster multimodal literacy, critical engagement, and inclusive language learning.

To operationalize this multiliteracies-based Digital Storytelling (DST) pedagogy, an 8-week course was designed through a needs analysis and structured around the integration of text, image, audio, and personal voice. DST was explicitly aligned with the four knowledge processes of multiliteracies. Through Situated Practice, learners grounded their stories in personal and cultural experiences, reflecting Castañeda et al. (2018) emphasis on lived experience in multimodal learning. Overt Instruction provided scaffolding in Greek linguistic structures and digital composition. In Critical Framing, students reflected on how text, visuals, and sound shaped identity and audience reception. Finally, Transformed Practice emerged as students produced original multimodal narratives, resonating with Zhang & Chen's (2023: 128) findings on how culturally and linguistically diverse learners "connect with their cultural identities, express their experiences, and advocate for themselves and their communities" through DST. Collectively, these processes show how DST enacts multiliteracies pedagogy, further illuminated by Cope & Kalantzis' (2020) and Kalantzis & Cope's (2020) concept of transpositional grammar, in which meanings shift dynamically across forms and contexts. Learners reported greater language confidence, storytelling competence, and digital literacy, demonstrating how DST promotes both academic and personal growth. These outcomes substantiate research on multiliteracies pedagogy that empowers marginalized learners to reclaim agency and participate as global communicators (Kyriakidis & Koikas, 2024).

Heroes, Villains, and Telecom Ads. The Rhetoric of Contemporary Storytelling

M.Z. Tóth¹, T. Lózsi¹

¹Eötvös Loránd University Faculty of Primary and Pre-School Education, Department of Hungarian Language and Literature, Hungary

At the dawn of the 21st century, storytelling has reemerged as a focal point in scientific and artistic discourse. This resurgence signifies a profound cultural transformation beyond technological, pedagogical, or political factors. Storytelling, one of humanity's most ancient forms of communication, identity formation, and community building, is acquiring new functions in the contemporary context. This presentation explores storytelling in modern art and social science, focusing on rhetorical and applied linguistic approaches, with international and domestic examples.

Within the rhetorical framework, storytelling transcends entertainment and education to serve as argumentation and persuasion. Andrew Leslie's study posits that political narratives, like classical logical arguments, follow a topical structure with iconic characters, conflict, and temporal and emotional arcs that reinforce cultural knowledge and evoke emotional resonance. In political communication and advertising, the classical dramatic structure (hero, adversary, challenge, triumph) functions as a rhetorical pattern that engages audiences more effectively than facts. Metaphorical language, symbols, and narrative strategies that evoke emotions have become central topics in applied linguistics, including rhetoric and discourse analysis. Today, storytelling serves as an interdisciplinary tool for communicative, pedagogical, political, and psychological purposes. Rhetorical and linguistic approaches enable stories to resonate and influence—emotionally, culturally, and socially.

The presentation examines storytelling as an effective tool of argumentation and persuasion in contemporary, defining works of the international advertising market (parts of advertising campaigns by major global brands, e.g. telecommunications companies). The phenomena outlined, with related research findings and lesson plan proposals based on these findings and exercises, can contribute to pedagogical method renewal. The lecture treats rhetoric as a collaborative, creative linguistic communication action and education as a value-creating and value-transmitting process. It highlights intersections between rhetoric and other social sciences, including marketing, political science, literature, and music.

Digital storytelling as a project-based learning approach to evaluate upper-primary students' understanding of troublesome science concepts

P. Anastasiou¹

¹The Cyprus Pedagogical Institute, Cyprus

The process of creating and telling a story depends on how one's understanding of something comes together and makes sense. It is considered a socio-constructivist strategy of learning. Allowing students to engage with and interact within the learning environment by manipulating the presented information (Hillmayr et al., 2020) enables them to become active producers, rather than passive recipients of their learning (Gee, 2005). The purpose of this research was to explore how digital storytelling could be used as a PBL approach to evaluate students' understanding of troublesome science concepts, found in the topic of matter. To this aim, two research questions were examined: a) How could digital storytelling support students to access, reflect upon and apply prior science learning? b) How could digital storytelling support peer engagement in science learning? Informed by the theories of socio-constructivism and project-based learning, this research highlighted how learners could share and co-construct their understanding through collaborative digital storytelling activities. In doing so, two PBL digital storytelling activities were created, which had the same content but differed in structure. Activity A was presented as a story puzzle, and Activity B as a predefined story. A qualitative approach was used for the collection and analysis of data received from thirty Greek upper-primary students (Grade 6). Students' understanding was analysed according to the resultant digital story scripts/plots (including scientific explanations), and the typology of peer talk (Mercer et al., 1999). Findings revealed that PBL digital storytelling supported students' understanding of many scientific concepts, in the topic of matter, while identifying gaps in their prior knowledge. It also facilitated the instinctive use of exploratory talk over the other two types (cumulative and disputational talk) that can often be found in peer talk in science learning. The implications of this research are relevant to numerous educational contexts and levels.

Παρουσιάσεις 32/ Presentations 32

15:30 - 15:50

Τελειόφοιτοι/τες φοιτητές/-τριες Τ.Ε.Ε.Α.Π.Η. και βιβλία πληροφοριών: γνώσεις και πρακτικές

K. Papadimitriou¹, N. Stellakis¹¹University of Patras, D.E.S.E.C.E., Greece

Τα βιβλία πληροφοριών ως ένα «νέο» είδος βιβλίων το οποίο εισέρχεται δειλά στην εκπαιδευτική διαδικασία στα νηπιαγωγεία, συνιστά μια παραγνωρισμένη ερευνητική περιοχή, αλλά και εκπαιδευτική πρακτική. Μολονότι τα οφέλη από την ανάγνωσή τους για τα παιδιά προσχολικής ηλικίας είναι πολλά, δεν υπάρχει η αναγνώριση που θα απαιτούνταν για μια πιο δυναμική ένταξή τους στο νηπιαγωγείο. Στην παρούσα μελέτη παρουσιάζεται η σχέση την οποία τελειόφοιτοι/-τες φοιτητές/-τριες του Τ.Ε.Ε.Α.Π.Η. του Πανεπιστημίου Πατρών έχουν με τα βιβλία πληροφοριών. Ελήφθησαν συνολικά 35 συνεντεύξεις από τεταρτοετείς φοιτητές/-τριες που συμμετείχαν στο Πρόγραμμα «Πρακτική Άσκηση τριτοβάθμιας εκπαίδευσης Πανεπιστημίου Πατρών για το ακαδημαϊκό έτος 2022-2023» και εργάστηκαν για τρεις μήνες σε δημόσια και ιδιωτικά νηπιαγωγεία στην Πάτρα. Από την ανάλυση των συνεντεύξεων αναδείχθηκε η περιορισμένη γνώση των φοιτητών/-τριών αναφορικά με τα βιβλία πληροφοριών, τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά τους και τον τρόπο αξιοποίησής τους στην τάξη του νηπιαγωγείου. Η έλλειψη επαφής με αυτό το είδος βιβλίων σε επίπεδο σπουδών δημιουργεί γνωστικά κενά, αλλά και ανασφάλεια χειρισμού των βιβλίων πληροφοριών κατά την διάρκεια της πρακτικής άσκησης. Είναι απαραίτητη, επομένως, η συστηματική εκπαίδευση των φοιτητών αναφορικά με τα βιβλία πληροφοριών, τα ιδιαίτερα στοιχεία τους, αλλά και τον τρόπο με τον οποίο θα τα εντάξουν στην εκπαιδευτική διαδικασία. Η κατάρτισή τους σχετικά θα οδηγήσει στην ενίσχυση των ωφελειών που η ανάγνωση των βιβλίων αυτών μπορεί να προσφέρει σε παιδιά προσχολικής ηλικίας και στην ενδυνάμωση της σχέσης των παιδιών μαζί τους.

Εργαστήριο Ανάγνωσης στο Νηπιαγωγείο: Μοχλός Ενίσχυσης του Οικογενειακού Γραμματισμού και Δημιουργίας Κοινότητας Μάθησης

C. Tsirmpa¹, N. Stellakis¹

¹University of Patras, Department of Educational Sciences and Early Childhood Education, Greece

Η συνεργασία μεταξύ σχολείου και οικογένειας μπορεί να βοηθήσει σημαντικά στην προώθηση του αναδυόμενου γραμματισμού. Η οικογένεια αποτελεί το πρώτο εγγράμματο περιβάλλον του παιδιού, μέσα στο οποίο τίθενται τα θεμέλια του γραμματισμού και ο ρόλος των γονέων είναι καθοριστικός στη δημιουργία ενός κατάλληλου περιβάλλοντος μάθησης για τα παιδιά. Ανταποκρινόμενοι στην επιθυμία των γονέων να συμμετέχουν σε μαθησιακές δραστηριότητες με τα παιδιά τους, εκτός σχολικού ωραρίου, σχεδιάστηκε και υλοποιήθηκε ένα εργαστήριο ανάγνωσης στο 39ο Νηπιαγωγείο της Πάτρας, κατά τη διάρκεια του σχολικού έτους 2023-2024. Το εργαστήριο διήρκεσε πέντε μήνες (Ιανουάριος-Μάιος 2024), πραγματοποιούνταν απογευματινές ώρες, δύο φορές τον μήνα, και υλοποιήθηκε με τη συμμετοχή γονέων, παιδιών, 12 εθελοντών εκπαιδευτικών και υπό την επιστημονική καθοδήγηση της Συμβούλου Εκπαίδευσης Νηπιαγωγών. Οι δράσεις επικεντρώθηκαν στην από κοινού ανάγνωση βιβλίων και σε δραστηριότητες που αξιοποιούσαν τον γραπτό λόγο, ενισχύοντας την αλληλεπίδραση παιδιών και γονέων. Η αποτίμηση του προγράμματος πραγματοποιήθηκε μέσω συνεντεύξεων με τους γονείς και τους εθελοντές εκπαιδευτικούς. Τα ευρήματα ανέδειξαν την αποτελεσματικότητα ενός καλά δομημένου εργαστηρίου ανάγνωσης στην ενίσχυση τόσο του αναδυόμενου όσο και του οικογενειακού γραμματισμού. Ειδικότερα από τις απαντήσεις των εθελοντών φάνηκε ότι το εργαστήριο ανάγνωσης λειτούργησε ως γέφυρα μεταξύ σχολείου-οικογένειας. Συνέβαλλε σημαντικά στην ενίσχυση του οικογενειακού γραμματισμού, στην ενδυνάμωση των σχέσεων μεταξύ σχολείου-οικογένειας αλλά και στη δημιουργία μιας κοινότητας μάθησης, όπου όλοι (παιδιά, γονείς και εκπαιδευτικοί) είχαν την ευκαιρία να συνεργαστούν και να συν-μάθουν. Το γεγονός αυτό καταδεικνύει τη δυναμική ενός εργαστηρίου ανάγνωσης ως μοχλού ενίσχυσης του οικογενειακού γραμματισμού και της συλλογικής μάθησης. Τα αποτελέσματα υπογραμμίζουν, επίσης, τη σημασία της συνεργασίας νηπιαγωγείων με γονείς, άλλες σχολικές μονάδες και θεσμούς της κοινότητας (π.χ. βιβλιοθήκες, πανεπιστήμια, δήμους), με στόχο τη δημιουργία μικρών κοινοτήτων μάθησης που συμβάλλουν ουσιαστικά στη μάθηση και στην ολόπλευρη ανάπτυξη των παιδιών.

Παρουσιάσεις 33/ Presentations 33

15:30 - 15:50

Exploring the Refugee Crisis in A Level Greek: A Pathway to Critical Literacy and Intercultural Understanding

C. Ioakimidou¹, T.G.D. English School Nicosia²¹English School Nicosia, Greek, Cyprus²English School Nicosia, Greek Department, Cyprus

This presentation explores how the A Level Greek research project on the refugee crisis in Greece (2015–present) can serve as a powerful tool for cultivating critical literacy, intercultural understanding, and civic awareness in secondary education. Within the framework of the private school curriculum, students are encouraged to investigate contemporary issues through a range of authentic sources, including journalistic articles, NGO reports, interviews, personal testimonies, and literary excerpts.

Through carefully scaffolded tasks, students develop research questions, evaluate diverse perspectives, and reflect on the ethical dimensions of migration and displacement. Classroom practices include textual analysis of refugee narratives, comparison of media representations, guided discussions, and written assignments that encourage students to articulate their own informed viewpoints. Students also present their findings through multimodal formats such as podcasts, posters, or oral presentations, thereby enhancing their communicative and reflective skills.

By engaging with real-world content in the target language, students deepen both linguistic competence and emotional literacy, while gaining insight into how language shapes perceptions of social justice and human rights. This approach situates language education within a broader framework of democratic education and social engagement, serving as a concrete example of pedagogical practice that integrates language learning with critical inquiry and civic awareness.

The presentation will also touch upon the possibility of incorporating extracts from student essays to illustrate how their vocabulary and language use evolve as they gain deeper insight into the topic. The session will showcase selected student work, classroom activities, and reflections on assessment and differentiation strategies, highlighting how Greek language teaching can become a dynamic space for inquiry, empathy, and critical thinking.

Working on critical literacy and citizenship through literature

T. Keersmaekers¹

¹KU Leuven, English literature, Belgium

Both policy and research stress the importance of reading skills to fully participate in society. The 21st-century reader is confronted with a massive influx of information that is hardly regulated. In this context, our (complex) reading skills are often linked with how we take up our role as citizens: strong readers are seen as essential for a democratic society (OECD 2021; Jerrim and Moss 2019; Schüller-Zwierlein, Mangen, Kovač and van der Weel 2022).

In this rapidly changing reading landscape, certain aspects of reading are gaining more attention, as they are becoming more important to navigate our information society but are also under strain due to the constant stream of input. While the OECD focuses on 'critical' reading (OECD 2021, D'hoker 2022), others emphasize the importance of 'deep' reading (Wolf 2018, Stichting Lezen 2023) or 'higher-level' reading (Schüller-Zwierlein, Mangen, Kovač and van der Weel 2022). This is translated into new types of literacies building on and going beyond traditional literacy, such as information literacy (T'sas 2019), conscious literacy (KNAW 2019), or 21st-century literacy (Stichting Lezen 2023).

The contribution considers the commonalities of these different types of literacies, focusing on two main aspects. First, critical thinking always plays a pivotal role, creating space for a type of critical literacy. Second, command of each of these literacies benefits from a specific role for literature: more than other types of text, literature offers unique development opportunities for the skills that are necessary to master these literacies.

The contribution posits two central questions: how can we define critical literacy in the current context? And what is the specific link between critical literacy and literature? The goal is to provide a working definition for a critical literacy that can be useful for literary reading while also focusing on its societal importance in terms of citizenship.

From Skills to Practices: Designing Online Courses to Scaffold Critical Literacies in Higher Education

K.M. Williams^{1,2}

¹University of Maryland College Park, Department of Counseling, Higher Education & Special Education, United States

²Johns Hopkins University, Department of Innovative Teaching and Leadership, United States

Universities worldwide are grappling with how to equip students to thrive in increasingly algorithmic learning environments. As higher education moves online, many first-year students lack the media, information, and ethical literacies needed to evaluate bias, surveillance, and misinformation. Meanwhile, commercial courseware often privileges data capture over emancipatory learning. This paper outlines a qualitative dissertation in progress investigating how instructional design and media-literacy practices can foster critical literacies in digital higher education.

Guided by media ecology, cultural hegemony, and critical pedagogy, the study uses purposive sampling to recruit instructional designers and media-literacy educators from North America, Europe, Brazil, and the Middle East/North Africa (MENA). Semi-structured interviews explore how participants conceptualize equity, participation, and algorithmic bias in online courses and which design strategies they see as most effective for cultivating students' critical capacities across diverse cultural contexts.

The presentation will introduce the research framework, emerging questions from pilot interviews, and anticipated pathways for integrating “new literacies” into course architecture—such as collaborative production tasks, reflexive discussions, multimodal authoring, and transparent explanation of algorithmic tools. Attention will also be given to universal-design approaches that anticipate structural barriers and integrate inclusive practices from the outset.

By framing instructional design as an ethical and political practice, this paper positions literacies “from skills to practices” at the center of online course development. It aims to contribute an evidence-informed model for instructors, designers, and higher-education leaders to embed critical literacies in online curricula, supporting equity, sustainability, and democratic participation across diverse contexts.

Παρουσιάσεις 34/ Presentations 34

15:30 - 15:50

Η Λογοτεχνία ως Μέσο Καλλιέργειας Γραμματισμών

A. Ntoulia^{1,2}

¹Minister of education and Religious, Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση Χανίων-Επόπτρια Ποιότητας Εκπαίδευσης, Greece

²Πανεπιστήμιο Λευκωσίας, Τμήμα Επιστημών Αγωγής, Cyprus

Η λογοτεχνία ως πολιτισμικό και αισθητικό αγαθό συνιστά έναν προνομιακό χώρο για την καλλιέργεια διαφορετικών τύπων γραμματισμού. Οι μαθητές/τριες με την απαραίτητη πρόκληση και μέσω δημιουργίας εμπλουτισμένων περιβαλλόντων μάθησης από τον/την εκπαιδευτικό, αποκτούν πρόσβαση σε πολυδιάστατους γραμματισμούς (συναισθηματικό, ηθικό, κριτικό, ψηφιακό, ιστορικό, διαπολιτισμικό). Η πολυτροπική αναπαράσταση λογοτεχνικών κειμένων (π.χ. μετατροπή ποιήματος σε ταινία μικρού μήκους, εικονογράφηση αφηγήματος) επιτρέπει στους μαθητές να βιώσουν το λογοτεχνικό έργο σε πολλαπλά επίπεδα. Η παρούσα εισήγηση σκοπό έχει να παρουσιάσει πρακτικές διδασκαλίας, παραδείγματα και ολοκληρωμένα σενάρια μάθησης με βάση τις αρχές του σύγχρονου γραμματισμού, στα οποία η λογοτεχνία λειτουργεί ως γέφυρα για την καλλιέργεια του πολυγραμματισμού ως ένα δυναμικό δίκτυο πρακτικών που διαμορφώνουν ενεργούς, κριτικά σκεπτόμενους και πολιτισμικά ευαίσθητους πολίτες.

Λογοτεχνικός γραμματισμός και πολυπολιτισμικές ταυτότητες: Διδασκαλία και ερμηνεία αφηγήσεων μετανάστευσης στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση

M. Moros¹

¹Panteion University, Department of Communication, Media, and Culture, Greece

Η εισήγηση προσεγγίζει τον λογοτεχνικό γραμματισμό ως βασικό πεδίο καλλιέργειας δεξιοτήτων και πρακτικών που ανταποκρίνονται στις προκλήσεις της πολυπολιτισμικής και πολυγλωσσικής κοινωνίας. Στο επίκεντρο τίθεται η μελέτη λογοτεχνικών κειμένων που πραγματεύονται την εμπειρία της μετανάστευσης και της διασποράς, εστιάζοντας κυρίως σε ελληνόγλωσσα αφηγηματικά έργα Αλβανών μεταναστών στην Ελλάδα, αλλά και σε άλλες αφηγήσεις που αναδεικνύουν τη διαπραγμάτευση της ταυτότητας, της ετερότητας και της ένταξης. Η πρόταση υποστηρίζει ότι η ενασχόληση με τις πολυφωνικές αυτές αφηγήσεις μπορεί να ενισχύσει την κριτική κατανόηση των μαθητών για ζητήματα πολιτισμικού πλουραλισμού και να ενδυναμώσει τη σύνδεσή τους με τις δικές τους εμπειρίες ή με τις εμπειρίες της κοινότητάς τους. Μέσα από στοχευμένες διδακτικές πρακτικές, ο λογοτεχνικός γραμματισμός υπερβαίνει την τυπική ανάλυση του κειμένου και μετατρέπεται σε πεδίο συνδιαλλαγής, ενσυναίσθησης και διαλόγου. Η μεθοδολογία βασίζεται στη χρήση κειμένων που αφηγούνται σε πρώτο πρόσωπο την εμπειρία της μετανάστευσης, αναδεικνύοντας ταυτόχρονα τον ρόλο του αφηγητή ως φορέα κοινωνικών, πολιτικών και πολιτισμικών ταυτοτήτων. Οι μαθητές καλούνται να συσχετίσουν τις λογοτεχνικές αναπαραστάσεις με το κοινωνικοπολιτικό πλαίσιο στο οποίο παράγονται και να προβληματιστούν σχετικά με την έννοια της ταυτότητας σε συνθήκες κινητικότητας και αλλαγής. Η εισήγηση επιδιώκει να δείξει ότι η διδασκαλία της λογοτεχνίας με όρους πολυπολιτισμικότητας αποτελεί ουσιαστικό μέσο μετάβασης από την απόκτηση δεξιοτήτων στη συγκρότηση πρακτικών. Προτείνει, τέλος, ένα διδακτικό πλαίσιο που ενισχύει τον διαπολιτισμικό γραμματισμό, την κοινωνική συνοχή και την καλλιέργεια δημοκρατικών αξιών σε εκπαιδευτικά περιβάλλοντα, συνδέοντας τον λογοτεχνικό γραμματισμό με τη δυναμική των σύγχρονων κοινωνιών.

Λογοτεχνικοί Θρύλοι και Γλωσσικός Γραμματισμός: Αφηγήσεις με Στέμματα και Ουρές

M. Constantinidou¹

¹Teacher, Cyprus

Η συγκεκριμένη εισήγηση επιχειρεί να παρουσιάσει τη διδακτική διαχείριση στο γλωσσικό μάθημα κυπριακών λογοτεχνικών θρύλων, αφηγήσεων που αφορούν τις μεσαιωνικές μορφές της Ρήγαινας και της Μελούζινας. Οι μαθητές μέσα από στοχευμένες δραστηριότητες που προηγούνται της ανάγνωσης επιχειρούν να προσεγγίσουν τα λογοτεχνικά κείμενα ενώ μέσα από την ανάγνωση, την επεξεργασία, την ανάλυση και την αναδιήγηση επιχειρούν να επεξεργαστούν ποικίλες μορφές λόγου (προφορικό, γραπτό, πολυτροπικό), καλλιεργώντας δεξιότητες κατανόησης και παραγωγής λόγου. Παράλληλα, θα εισηγηθούν δραστηριότητες που αφορούν στη δημιουργική γραφή (αλλαγή πλαισίου, προσώπων, αρχής, τέλους, άλλες εκδοχές του θρύλου) αλλά και στη δραματοποίηση ή τη μεταφορά τους σε σύγχρονα μέσα (π.χ. ψηφιακές αφηγήσεις, κόμικς) ενισχύουν την πολυτροπική διάσταση του γραμματισμού (Cope & Kalantzis, 2009, σ.164-195). Οι γνωστοί κυπριακοί θρύλοι αντιμετωπίζονται ως ζωντανό πολιτισμικό κεφάλαιο που επιχειρεί να δώσει στους μαθητές τη δυνατότητα να κατανοήσουν τη γλώσσα ως κοινωνικό και ταυτόχρονα κριτικό εργαλείο μάθησης (Street, 1984, Heath, 1983).

Παρουσιάσεις 35/ Presentations 35

16:30 - 16:50

Explaining Menopause at Work: Frameworks, Data, and Insights from the Erasmus+ MenoPower Project

K. Kattashi¹

¹MITRA - CYPRUS MENOPAUSE CENTRE, Non-Profit Organisation (MITRA-CMC), Cyprus

Menopause impacts nearly half the workforce, yet remains underrepresented in workplace training, education, and policy. This gap affects health outcomes, equality, and workforce participation. The Erasmus+ MenoPower project (2024–2026) responds with the first European Training Pack on menopause in the workplace, piloted in Cyprus and Lithuania.

The Training Pack integrates four theoretical models: Biopsychosocial, Health Belief, Job Demands–Resources, and Salutogenic, to frame menopause as a multidimensional workplace issue. Labour data from Cyprus identify the concentration of women aged 35–54 in education, health, and public administration, highlighting areas of greatest need. Case studies from organisations such as Frederick University and Wade Adams Contracting illustrate actionable strategies that increase inclusion and reduce stigma. Piloting results underline high demand for practical resources, accessible theory, and male allyship.

This presentation will show how connecting theory, national data, and organisational practice builds “menopause literacy” for workplaces. Key takeaways include strategies to implement inclusive support, adapt resources to diverse settings, and advance debates on gender equality, adult education, and inclusive workplace literacies across Europe.

Promoting health literacy in the USA: Two cases studies on food insecurity and breast cancer screening

E. Tolma¹

¹University of Nicosia, Primary Care and Population Health, Cyprus

This presentation describes two Oklahoma-based case studies that highlight how rigorous evaluation, systematic planning and community engagement can strengthen health communication materials. The first case study assessed 27 United States Department of Agriculture (USDA) online resources on food insecurity, using mixed-methods ratings of content validity, cultural relevance, and readability. Scores ranged from average to good, yet common limitations included elevated reading levels, limited cultural tailoring, and incomplete coverage of food insecurity concepts. Media coverage of these findings prompted the USDA to threaten withdrawal of funding, but external pressure led the agency to revise its materials in line with the study's recommendations. The second case study was part of a bigger project called the Native American Indian project, and describes the two-year development of a culturally responsive breast-health brochure for American Indian women served by a rural tribal clinic. Guided by qualitative research, co-creation with community members, and established health-communication principles, the tri-fold brochure combined plain-language information about mammography and breast cancer with visual elements reflecting Native American culture. Distributed in the clinic, neighboring AI/AN communities, the tool improved patient-provider dialogue about screening. Together, these case studies demonstrate the importance of evaluation, rigorous planning, co-creation with the target population, and the adherence to the principles of health communication, in order to develop culturally grounded public health education resources.

Promoting health literacy within the context of socio-scientific inquiry and open education: From skills to Practices

A. Baytelman¹

¹University of Cyprus, Education, Cyprus

Health literacy is a complex and multidimensional concept with a potential contribution to improve the health and well-being of individuals and societies. Within this context, the educational system of every country plays a decisive role. The purpose of the present study is the development and presentation of a socio-scientific inquiry and an open education model for the promotion of health literacy across various learning environments. The proposed model has emerged through a literature review and various educational interventions designed, developed, and implemented in fourteen public schools in Cyprus. These took place within the framework of the European research program Partnerships for Science Education (PAFSE) during 2022–2025. For this end, the following research questions have been set: (1) Which pedagogical principles, approaches, and strategies are employed within the context of socio-scientific inquiry and open education to promote health literacy in learning environments, to facilitate the transition from skills to sustainable health practices? (2) Which are the pivotal literacy skills that function as catalysts for the adoption of sustainable health practices for disease prevention and for addressing various health-related challenges and risks? A total of fourteen public secondary schools in Cyprus participated in the research. The following instruments were utilized for data collection: (1) Worksheets from training seminars and experiential workshops for teachers participating in PAFSE program (2) Presentations and final projects of students participating in PAFSE program, (3) Questionnaires regarding parents' views on open education, (4) Observations and reflective journals of PAFSE program's lead researcher concerning the teacher training sessions, educational applications, and PAFSE public events in Cyprus. The research results indicate that, within the framework of the proposed model of socio-scientific inquiry and open education, pedagogical approaches, strategies, and practices are employed that provide students with opportunities and possibilities to acquire pivotal literacy skills and transition toward sustainable health practices

Supporting the understanding of the Physical Literacy concept through gamified learning in Higher Education

M. Adamakis¹, O. Tsivitanidou^{2,3}, E. Christodoulides³, A. Mulè⁴, A. Carraro⁴, N. Green^{5,6}, G. Kalmpourtzis⁷, A. Podara⁷, J. Vasickova⁸, V. Zito⁸, M. Markovic⁸

¹National and Kapodistrian University of Athens, School of Physical Education and Sport Science, Greece

²INQUIRIUM LTD, Research & Development, Cyprus

³University of Central Lancashire Cyprus, School of Sciences, Cyprus

⁴Free University of Bozen-Bolzano, Faculty of Education, Italy

⁵Free University of Bozen-Bolzano, Faculty of Education Faculty of Education, Italy

⁶International Physical Literacy Association (IPLA), Advocacy, United Kingdom

⁷Infinity Design Labs, Research & Development, France

⁸European Physical Education Association (EUPEA), Expert group, Luxembourg

Objective: Physical literacy, an individual's relationship with physical activity encompassing motor competence, motivation, confidence, and understanding, is increasingly central to policy and education globally (Bailey, 2022; IPLA, 2017). Despite its importance for lifelong engagement, physical literacy remains inconsistently integrated in higher education and teacher training. The ePhyLi project developed digital tools, namely, a digital e-book, serious game (mobile app), and e-learning platform, to enhance university students' knowledge and application of physical literacy. This study evaluates their educational effectiveness, usability, and user experience among pre- and in-service Physical Education teachers across four European institutions.

Methodology: A mixed-methods design involved 51 students completing pre- and post-intervention knowledge tests on the e-book and platform content. Usability and experience data from 61 students were collected via the System Usability Scale (SUS), User Experience Questionnaire (UEQ-S), and App Usability Evaluation. Additionally, 21 students participated in focus groups exploring engagement and pedagogical relevance of the app and platform. Quantitative data were analysed using t-tests and McNemar's tests; qualitative data were thematically analysed.

Results: Significant knowledge gains were observed across all four modules ($p < 0.003$), with largest improvements in areas of lowest baseline knowledge. The e-platform demonstrated higher usability and user experience scores than the app. The serious game received high ratings for gamification and playfulness ($M = 36.21/50$). Participants rated both tools as useful, with average scores above 3.5/5.

Conclusions: The ePhyLi tools effectively supported cognitive and experiential learning of physical literacy. Users appreciated the e-book's structure and the game's engaging, gamified design. Qualitative findings aligned with current educational priorities of inclusivity and holistic development. Moderate SUS scores indicate scope for improving interface design and personalisation. Overall, the study supports gamified digital tools in higher education to advance physical literacy, highlighting the need for iterative refinements to optimise usability and learner relevance.

Παρουσιάσεις 36/ Presentations 36

16:30 - 16:50

Ψηφιακοί Γραμματισμοί στην ελληνική δευτεροβάθμια εκπαίδευση: από τις πρακτικές στις δεξιότητες

P. Delikari¹

¹Ministry of Education and Religious Affairs, Directorate of Secondary Education, Athens Region C, School Advisor, Greece

Στο κείμενο αυτό ερευνούμε τους όρους συγκρότησης της έννοιας του ψηφιακού γραμματισμού στο πλαίσιο επιμορφωτικών προγραμμάτων του ΥΠΑΙΘΑ και των εποπτευόμενων φορέων του, που απευθύνονται από κοινού σε φιλόλογους και θεολόγους εκπαιδευτικούς που υπηρετούν σε δημόσια δευτεροβάθμια σχολεία. Στο πλαίσιο της επιμόρφωσης οι δύο ειδικότητες μοιράζονται κοινό επιμορφωτικό υλικό, με σημείο αναφοράς τα φιλολογικά μαθήματα και εντέλει πιστοποιούνται με κοινά αξιολογητικά εργαλεία.

Ερευνητική υπόθεση είναι ότι η συμπερίληψη διαφορετικών ειδικοτήτων εκπαιδευτικών στην ίδια ομάδα γραμματισμού – οι οποίες αναφέρονται ως συστάδα φιλολόγων στην πλατφόρμα της επιμόρφωσης – συνιστά πρακτική γραμματισμού που συντελείται ερήμην των διαφορετικών δεξιοτήτων, της επιστημονικής ειδίκευσης και των παιδαγωγικών ταυτοτήτων των εκπαιδευτικών. Σε αυτή την εκπαιδευτική πολιτική επιλογή και την αντίστοιχη πρακτική γραμματισμού λανθάνουν θεωρητικές και μεθοδολογικές παραδοχές, που, σύμφωνα με την ανάγνωσή μας, υπονομεύουν την κατάκτηση ουσιαστικών ψηφιακών δεξιοτήτων από τις δύο ομάδες εκπαιδευτικών. Ενώ ρητή στόχευση των ευρωπαϊκών προγραμμάτων, με τα οποία χρηματοδοτούνται τα επιμορφωτικά προγράμματα, και της επιστημονικής και οργανωτικής επιτροπής που είναι υπεύθυνες για την υλοποίησή τους, είναι η διεύρυνση της έννοιας του ψηφιακού γραμματισμού και η κατανόησή της ως σημείου παιδαγωγικής και διδακτικής σύγκλισης όλων των εκπαιδευτικών ειδικοτήτων, στην πράξη, η δόμηση της επιμορφωτικής διαδικασίας και η συγκρότηση του υλικού αναιρεί τη συγκεκριμένη πρόθεση, σε βάρος της οικειοποίησης ουσιαστικών ψηφιακών δεξιοτήτων.

Ως εμπειρικό υλικό αξιοποιούνται Καταγραφές της συμμετοχής των εκπαιδευομένων και Αναφορές Έναρξης-Λήξης, που ως επιμορφώτρια επεξεργάζομαι στατιστικά και προκύπτουν από την ανώνυμη συμπλήρωση Ερωτηματολογίων των επιμορφούμενων, σε έξη επιμορφωτικές περιόδους (2017-2025). Θεωρητικά και μεθοδολογικά αντλώ από την πολιτική θεωρία του λόγου, σύμφωνα με την οποία ο λόγος (discourse) (εν προκειμένω ο λόγος για τον ψηφιακό γραμματισμό των εκπαιδευτικών) «αναφέρεται σε δίκτυα νοήματος που συναρθρώνουν τόσο γλωσσικά όσο και έξω-γλωσσικά στοιχεία» «δεν είναι μόνο λέξεις, εκφερόμενα και ιδέες, αλλά και πρακτικές που συνδέονται άμεσα με τις ρηματικές λογικές που τις διαμορφώνουν» .

Διερευνώντας τον Ρόλο των AI Chatbots ως Εκπαιδευτικών Βοηθών στην Υποστήριξη της Συγκριτικής Μελέτης και Συνεξέτασης Λογοτεχνικών Κειμένων στη Μέση Εκπαίδευση

I. Kyvernitou¹

¹Υπουργείο Παιδείας, Αθλητισμού και Νεολαίας, Μέση Εκπαίδευση, Cyprus

Η συγκριτική ανάγνωση και η συνεξέταση κειμένων που πραγματεύονται το ίδιο θέμα αποτελούν αναγκαίες αλλά και απαιτητικές δραστηριότητες (List & Lin, 2023). Οι δραστηριότητες αυτές καταγράφονται ως βασικές και στο Πρόγραμμα Σπουδών της Λογοτεχνίας Μέσης Γενικής Εκπαίδευσης της Κύπρου, καθώς συνδέονται με την καλλιέργεια του κριτικού γραμματισμού μέσα από τη συνανάγνωση, τη σύγκριση και την αντιπαραβολή λογοτεχνικών έργων (<https://logom.schools.ac.cy/index.php/el/>). Σε αυτό το πλαίσιο, η παρούσα μελέτη στοχεύει στην αξιοποίηση της τεχνολογίας και στην εισήγηση μιας πιλοτικής πρακτικής εφαρμογής για την υποστήριξη της συγκριτικής μελέτης λογοτεχνικών κειμένων στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση. Συγκεκριμένα, εστιάζει στον ρόλο των chatbots, λογισμικών που αξιοποιούν τεχνητή νοημοσύνη και μεγάλα γλωσσικά μοντέλα και προσομοιώνουν συνομιλία με ανθρώπους μέσω φυσικής γλώσσας. Η ραγδαία ανάπτυξή τους προσφέρει νέες δυνατότητες αλλά και προκλήσεις στη μαθησιακή διαδικασία. Συγκεκριμένα, ως εργαλεία υποστήριξης μάθησης παρέχουν εξατομικευμένη και προσαρμοστική μάθηση (Δημητριάδης & Κοσκινάς, 2023. Kestin et al., 2025). Από την άλλη πλευρά, λόγω της ικανότητάς τους να παράγουν και να συνοψίζουν κείμενα, υπάρχει ο κίνδυνος οι μαθητές/τριες να μην καλλιεργήσουν επαρκώς οι ίδιοι/ες αυτές τις δεξιότητες (Mollick & Mollick, 2023). Λαμβάνοντας υπόψη τα πιο πάνω, η μελέτη στοχεύει αρχικά να παρουσιάσει σχετικές έρευνες που έχουν πραγματοποιηθεί για την αξιοποίηση των chatbot στην εκπαιδευτική διαδικασία, ειδικότερα ως προς την υποστήριξη της ανάγνωσης, της κατανόησης και της ανάλυσης κειμένων στην τριτοβάθμια και στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση (Liu et al., 2024; Chan & Wong, 2025; Pellas, 2025). Στη συνέχεια, μέσα από την καταγραφή των δυνατοτήτων και των περιορισμών ενός τέτοιου εργαλείου, επιδιώκεται ο σχεδιασμός και η πιλοτική εφαρμογή ενός εκπαιδευτικού chatbot, σχεδιασμένου για να υποστηρίξει τους/τις μαθητές/τριες μέσης εκπαίδευσης στη συγκριτική εξέταση λογοτεχνικών κειμένων. Συμπερασματικά, η μελέτη επιδιώκει να παρουσιάσει τον παιδαγωγικό ρόλο των chatbots για την υποστήριξη της κειμενικής ανάλυσης και να προτείνει μια πρακτική εφαρμογή που μπορεί να εμπλουτίσει τη διδακτική πράξη στο μάθημα της λογοτεχνίας.

Εργαλειοθήκη DigitalLingua: Πρακτικές Πηγές για την Διαδικτυακή και Υβριδική Διδασκαλία της Δεύτερης Γλώσσας

E. Erevbenagie-Johnbul¹, C. Konstantinou¹

¹Generation for Change CY, Cyprus

Η εργαλειοθήκη DigitalLingua είναι ένας πλούσιος πόρος που αναπτύχθηκε για να καλύψει την επείγουσα ανάγκη για αποτελεσματική και χωρίς αποκλεισμούς διδασκαλία δεύτερης γλώσσας (Γ2) σε διαδικτυακά και υβριδικά περιβάλλοντα. Έχει σχεδιαστεί ειδικά για εκπαιδευτικούς που εργάζονται με μαθητές μετανάστες και πρόσφυγες. Η εργαλειοθήκη είναι σχεδιασμένη σε οκτώ αλληλένδετα μέρη που καλύπτουν τον πλήρη κύκλο διδασκαλίας: (Α) Μεθοδολογικό πλαίσιο και εργαλεία επιβίωσης, (Β) Σχεδιασμός μαθήματος, (Γ) Εκτέλεση μαθήματος, (Δ) Γλωσσική ανάπτυξη μαθητών, (Ε) Αξιολόγηση, (ΣΤ) Ηθικές Παράμετροι, (Ζ) Επίλυση Προβλημάτων, (Η) Γλωσσάριο.

Κάθε ενότητα παρέχει στους εκπαιδευτικούς πρακτικά εργαλεία και προσεγγίσεις. Το μεθοδολογικό πλαίσιο περιλαμβάνει διαγνωστικά ερωτηματολόγια, εργαλεία δημιουργίας προφίλ μαθητών, βέλτιστες πρακτικές για την ηλεκτρονική διδασκαλία και σύντομα εκπαιδευτικά βίντεο. Ο σχεδιασμός των μαθημάτων περιλαμβάνει επιλεγμένες πλατφόρμες, δοκιμασμένες εφαρμογές, πρότυπα σχέδια μαθημάτων και εργαλεία τεχνητής νοημοσύνης για το σχεδιασμό υλικού. Η εκτέλεση των μαθημάτων προσφέρει τεχνικές διαχείρισης της τάξης, στρατηγικές για την ενθάρρυνση της συμμετοχής, καθοδήγηση για την καλλιέργεια της διαπολιτισμικής ενσυναίσθησης και μεθόδους για τη δημιουργία ασφαλών ηλεκτρονικών περιβαλλόντων. Η πρόοδος των μαθητών υποστηρίζεται μέσω ασύγχρονων πλατφορμών, δραστηριοτήτων αναστρεφόμενης τάξης, αυθεντικού πολυμεσικού υλικού και ψηφιακών παιχνιδιών. Οι στρατηγικές αξιολόγησης συνδυάζουν διαμορφωτικές και συνολικές τεχνικές, την διορθωτική ανατροφοδότηση (προφορική, γραπτή και την ετεροαξιολόγηση), τις ρουμπρικές αυτοαξιολόγησης, καθώς επίσης, την αξιοποίηση κουίζ και λοιπών ψηφιακών εργαλείων αξιολόγησης.

Η ηθική καθοδήγηση αφορά τη συμμόρφωση με τον κανονισμό GDPR, την προστασία και τις πρακτικές κατά των προκαταλήψεων, ενώ οι πηγές αντιμετώπισης προβλημάτων και ένα γλωσσάριο παρέχουν στους εκπαιδευτικούς γρήγορες και λειτουργικές λύσεις.

Η εργαλειοθήκη θα δοκιμαστεί πιλοτικά (Νοέμβριος 2025-Ιούνιος 2026) με διακόσιους πέντε εκπαιδευτικούς και τετρακόσιους μαθητές σε όλη την Ευρώπη, προκειμένου να διασφαλιστεί η χρηστικότητα και η προσαρμοστικότητά της. Η ανατροφοδότηση των συμμετεχόντων θα συμβάλει στη βελτίωση της εργαλειοθήκης, με αποτέλεσμα την τελική μορφή ενός δομημένου φιλικού προς τον χρήστη πόρου που προάγει την ένταξη και την κοινωνική συμμετοχή.

Μαθητικές προτροπές και προφίλ χρήσης σε γενικές τάξεις: Ο Ρομποτούλης και το μοντέλο CRAFT

N. Kyriakou¹, N. Eteokleous¹, R. Neophytou¹

¹FREDERICK UNIVERSITY, Cyprus

Η παρούσα εργασία εξετάζει τις πρακτικές προτροπών μαθητών και μαθητριών δημοτικής εκπαίδευσης διαφορετικών γλωσσικών και πολιτισμικών υποβάθρων στο πλαίσιο γλωσσικών μαθημάτων στη γενική τάξη. Οι πρακτικές αυτές εξετάζονται μέσα από τη χρήση του εκπαιδευτικού chatbot Ρομποτούλη, το οποίο είναι σχεδιασμένο για να υποστηρίξει τη γλωσσική ανάπτυξη μικρών μαθητ@ μέσα από δραστηριότητες παραγωγής γραπτού λόγου. Τα δεδομένα βασίζονται σε 907 αυθεντικές αλληλεπιδράσεις από δύο πολυγλωσσικές και πολυπολιτισμικές γενικές τάξεις (Β΄ και Γ΄ Δημοτικού) και δύο θερινά σχολεία στην Κύπρο, κατά τα οποία αξιοποιήθηκε το μοντέλο CRAFT (Cubero et al., 2024). Ακολουθήθηκε πολυμεθοδολογική προσέγγιση: θεματική ανάλυση με χρήση NVivo (v.14) και συνοπτική ανάλυση περιεχομένου για την καταγραφή μοτίβων. Τα ευρήματα δείχνουν τέσσερις βασικούς τύπους prompts: διόρθωσης, επέκτασης, δημιουργικής παραγωγής, διαπροσωπικής αλληλεπίδρασης. Οι μαθητ@ ανέπτυξαν αυθόρμητες και ημι-καθοδηγούμενες μορφές zero-shot προτροπών, prompt-chaining και λιγότερα συχνά, few-shot προτροπές, γεγονός που υποδεικνύει σταδιακή καλλιέργεια δεξιοτήτων prompt design (Sahoo et al., 2025). Παράλληλα, εντοπίστηκαν και διερευνήθηκαν πέντε χαρακτηριστικά προφίλ μαθητ@: Αναζητητ@ Διορθώσεων, Δημιουργ@ Ιστοριών, Διαπροσωπικ@ Χρήστες, Αναθεωρητικ@ Χρήστες, Τυποκεντρικ@ Χρήστες. Η πρωτοτυπία της μελέτης έγκειται στην εισήγηση μιας προσαρμοσμένης εκδοχής του μοντέλου CRAFT, CRAFT+, που στοχεύει στην προσαρμογή προτροπών στις ανάγκες μαθητ@ με διαφορετικά γνωστικά, γλωσσικά και πολιτισμικά υπόβαθρα. Το CRAFT+ ενσωματώνει πρακτικές μεταγλωσσικής ευαισθητοποίησης, πολυγλωσσικούς πόρους και διαφοροποιημένων μορφοσυντακτικών μορφών στήριξης, προσφέροντας στ@ μαθητ@ ευκαιρίες να πειραματιστούν με το ύφος, το είδος κειμένου και τα πολυτροπικά στοιχεία. Η εισήγηση αυτή στοχεύει στον επαναπροσδιορισμό του ρόλου της Τεχνητής Νοημοσύνης ως συνεργατικού παιδαγωγικού εταίρου στην ανάπτυξη πολλαπλών γραμματισμών στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση.

Παρουσιάσεις 37/ Presentations 37

16:30 - 16:50

Το «νέο» σε συναθροίσεις γραμματισμού: Εξερευνώντας το ψηφιακό παιχνίδι παιδιών στο σπίτι

Σ. Κοντοβούρκη¹, Θ. Νεοκλέους¹, F. Scott², Α. Τσούκκα³, Α.Μ. Χριστοφή¹¹Πανεπιστήμιο Κύπρου, Τμήμα Επιστημών της Αγωγής, Cyprus²University of Sheffield, --, United Kingdom³Υπουργείο Παιδείας, Αθλητισμού και Νεολαίας, Δημοτική Εκπαίδευση, Cyprus

Σκοπός της παρούσας εισήγησης είναι να συζητήσει τις δυνατότητες που δημιουργούνται όταν το «νέο/καινούργιο» εισβάλλει στις ψηφιακές πρακτικές γραμματισμού παιδιών στο σπίτι, διαμορφώνοντας και διαμορφούμενο από τις λεπτές εκφάνσεις του ψηφιακού τους παιχνιδιού. Αντλώντας από μελέτες περίπτωσης παιδιών (ηλικίας 6-12 ετών) στην Κύπρο, διερευνούμε: Πώς μεταμορφώνεται το σπίτι, ως χώρος γραμματισμού, με την εισαγωγή «νέων» συσκευών και «νέων» μορφών ψηφιακού παιχνιδιού; Τι αλλαγές προκύπτουν στις ψηφιακές πρακτικές γραμματισμού των παιδιών στο σπίτι όταν εισβάλλει το «νέο/καινούργιο»;

Για απάντηση των παραπάνω ερωτημάτων, αξιοποιούνται δεδομένα από τη δεύτερη φάση του διεθνούς ερευνητικού προγράμματος Responsible Innovation in Technology for Children (RITEC, βλ. Scott et al., 2024), όπου υιοθετήθηκε ως μεθοδολογία η οικοπολιτισμική μελέτη περίπτωσης. Η συλλογή δεδομένων περιλάμβανε συνεντεύξεις με τα παιδιά και τις οικογένειές τους, οπτικογραφήσεις του ψηφιακού παιχνιδιού των παιδιών και αναστοχασμούς των μελών των οικογενειών στα πλαίσια από κοινού παρακολούθησεων αποσπασμάτων των οπτικογραφήσεων με μέλη της ερευνητικής ομάδας.

Στην παρούσα εισήγηση, εστιάζουμε σε περιπτώσεις 10 παιδιών από την Κύπρο, όπου η «οικολογία» των (ψηφιακών) γραμματισμών του καθενός αναδιαμορφώθηκε με την εισαγωγή ψηφιακών συσκευών και εμπειριών παιχνιδιού που ήταν νέες/καινούργιες για αυτά. Η θεματική ανάλυση των σχετικών δεδομένων ενημερώθηκε θεωρητικά από κοινωνικοϋλικές εννοιολογήσεις του γραμματισμού, σύμφωνα με τις οποίες η «πρακτική» γίνεται αντιληπτή ως δράση που αναδύεται καθώς ανθρώπινα σώματα συναθροίζονται με τεχνολογίες, ως υλικά και άυλα αντικείμενα, καθώς και με άλλες ανθρώπινες και μη ανθρώπινες δυνάμεις.

Ευρήματα της ανάλυσης παρουσιάζονται στη βάση δυο αξόνων: (α) τη ρευστότητα των πρακτικών που αναδύονται καθώς νέες συσκευές εισέρχονται σε (και εξέρχονται από) τις οικολογίες γραμματισμών των παιδιών στο σπίτι, και (β) την πλοήγηση σε νέα ψηφιακά παιχνίδια ως διαδικασία ενσώματης και σωματοποιημένης εμπειρίας εκμάθησης γραμματισμού. Προτείνουμε, έτσι, ότι οι «νέες/καινούργιες» πρακτικές γραμματισμού διαμορφώνονται πάντα και ήδη σε συνάρτηση με «παλιές» άυλες δυνάμεις, συχνά υβριδοποιώντας και περιπλέκοντας το τι μπορεί να σημαίνει γραμματισμός.

Όταν το γλωσσικό μάθημα αναπλαισιώνεται: Αναδυόμενα νοήματα μέσα από συναθροίσεις ανθρώπων, υλικών, σχέσεων, χώρων και χρόνου κατά την ψηφιακή συγγραφή

M. Georgiou Moria¹, S. Kontovourki¹

¹University of Cyprus, Department of Education, Cyprus

Στόχος της παρούσας ερευνητικής εργασίας είναι η ανάδειξη των τρόπων με τους οποίους οι κοινωνικο-υλικές συναθροίσεις ανθρώπων, υλικών και άυλων δυνάμεων που συγκροτούνται και ανασυγκροτούνται διαρκώς κατά την εξέλιξη ψηφιακών πρακτικών συγγραφής μέσα στην τάξη, παράγουν την πάντα αναδυόμενη κατασκευή νοημάτων από τους μαθητές και τις μαθήτριες. Αντλώντας από την κοινωνικο-υλική θεωρία στον γραμματισμό (Burnett & Merchant, 2020· Fenwick & Landri, 2012), η οποία αμφισβητεί την ανθρώπινη υπεροχή έναντι της ύλης, υπογραμμίζοντας ότι όλα τα υλικά σώματα διαθέτουν ένα είδος δυνατότητας δράσης (agency) και ότι όλες οι οντότητες αναδύονται μέσα στις ενδο-δράσεις (intra-actions) τους με άλλα σώματα, η ανακοίνωση εστιάζει στη δυνατότητα δράσης των δυνατοτήτων/προσφερόμενων λειτουργιών (affordances) των ψηφιακών εργαλείων ως μια υλική δύναμη και στις ταυτοτικές επιτελέσεις της εκπαιδευτικού-ερευνητριας ως μια άυλη δύναμη στο πλαίσιο του σχολικού γραμματισμού.

Η ανάγνωση των ευρημάτων της παρούσας έρευνας επαγγελματιών της εκπαίδευσης (practitioner inquiry) που πραγματοποιήθηκε σε μια Δ΄ τάξη δημοτικού σχολείου, καταδεικνύει ότι το γλωσσικό μάθημα με την ενσωμάτωση νέων μέσων και ψηφιακών τεχνολογιών δεν μπορεί σε καμία περίπτωση να αποτελεί σταθερή και προκαθορισμένη πρακτική, αλλά πάντοτε προκύπτει ως αναδυόμενη μέσα από συναθροίσεις υλικών και άυλων δυνάμεων, ανθρώπινων σωμάτων, χωρικών συνθέσεων, ψηφιακών διαμεσολαβήσεων, γλωσσικών σχηματισμών που συνεχώς αναδιαμορφώνονται και ανασυντίθενται, συγκροτώντας ό,τι συνιστά τον γραμματισμό, το πώς αυτός επιτελείται, το πώς και το γιατί συγκεκριμένα δρώντα στοιχεία ασκούν δυνατότητα δράσης για να καθορίσουν συγκεκριμένα νοήματα ή/και για να αποτρέψουν άλλα. Ειδικότερα, θα επιχειρηθεί η ανάλυση βιντεοσκοπημένων αποσπασμάτων από το μάθημα των Ελληνικών μέσα από τον θεωρητικό και μεθοδολογικό φακό της έννοιας του γραμματισμού-ως-συμβάντος (literacy-as-event) των Burnett και Merchant (2020), εστιάζοντας στη ρευστή φύση των ψηφιακών πρακτικών γραμματισμού, των παραγόμενων νοημάτων, των συν-αισθηματικών (affective), ενσώματων και υλικών διαστάσεων του γραμματισμού και στη δυνατότητα που μια τέτοια κοινωνικο-υλική θεώρηση δύναται να αναπλαισιώσει το μάθημα των Ελληνικών στο δημοτικό σχολείο.

Bridging Literacy and Sustainability: Engaging Apps and Experiences to Spark Interest in Natural Sciences

K. Dr. Molnár¹, A. Kitzinger²

¹University of Sopron, Benedek Elek Faculty of Pedagogy, Hungary

²Dr. Kitzinger Arianna, Benedek Elek Faculty of Pedagogy, Hungary

Regardless of where we live, we all need to be aware of climate change, carbon sequestration, forest management, including soil and water management, forest damage, and wood usage. This is because literacy about environmental issues and sustainability is a personal responsibility, and an environmentally conscious lifestyle is a necessity. Environmental and forest education, from kindergarten to higher education, aims to foster a lifelong commitment to environmental awareness and encourage professional efforts to develop sensitivity to the natural environment through knowledge transfer, invitations to action, and the publication of best practices. A series of studies confirms the extent to which sustainability is incorporated into teaching about humans and their environment, as well as natural values, in EU countries and Hungary. This presentation will examine the usability of science apps in knowledge transfer across different age groups, as well as the connections between experience-based learning and the development of an interest in science. The research employs both quantitative and qualitative methodologies. It identifies and analyses existing apps, assessing app use and complementary experiential activities. Its novelty lies in its contribution to the effectiveness of awareness-raising activities and its enrichment of new digital and collaborative forms of learning with experiential educational elements, through examples of identification, analysis, and use. The results situate Hungarian examples within the context of EU practice, thereby validating the principles of the Environmental, Social and Governance (ESG) management system and demonstrating how it can be practically integrated into everyday educational settings. In summary, independent app use fosters imitative creativity and supports the development of literacy, but it is most effective when used alongside age-appropriate assistance for discovery and forming connections. A well-designed app can supplement knowledge and guide the discovery process.

From Classroom to Cloud: Harnessing AI and Digital Literacy for Personalised Language Learning Experiences

A. Kitzinger¹

¹Dr. Kitzinger Arianna, University of Sopron, Hungary

This presentation explores the novel intersection of artificial intelligence (AI) and foreign language learning (FLL) among university students at a Hungarian Faculty of Pedagogy, addressing a critical gap in current educational research. While AI's transformative potential in linguistics and pedagogy is widely acknowledged, there is limited understanding of how emerging learners perceive, engage with, and utilize these technologies within educational contexts.

By focusing on university students' awareness, attitudes, and actual use of AI-driven FLL strategies, this presentation provides pioneering insights into the evolving digital competencies of future educators. Employing a qualitative methodology through semi-structured interviews, the research investigates students' current understanding of AI's role in FLL, testing three hypotheses related to 1) their recognition of AI applications, 2) preferences for specific tools, and 3) tendencies to integrate language programmes with their learning routines. The novelty of this research lies in its in-depth exploration of students' perceptions in a Hungarian context, a region where AI integration in education remains underexplored, thus contributing valuable data to the broader European discourse on digital literacy and pedagogical innovation. Preliminary findings reveal that students are increasingly aware of AI tools, particularly those offering personalised and interactive feedback. These insights are highly relevant for educators, curriculum developers, and policymakers aiming to harness AI's potential for language acquisition. By illuminating students' current familiarity and preferences, the presentation offers a foundation for designing more effective, student-centred AI-enhanced language learning frameworks. Furthermore, the implications of the research extend beyond Hungary, fostering comparative analyses across the EU and encouraging strategic developments at the intersection of linguistics, technology, and education.

In conclusion, this investigation underscores the urgent need to align technological advancements with students' perceptions and needs, ensuring that AI integration in FLL is innovative and pedagogically effective, marking a critical step toward future-proofing language education in an increasingly digital world.

Παρουσιάσεις 38/ Presentations 38

16:30 - 16:50

Η διδασκαλία της Ιστορίας στην Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση: Πρακτικές ασκήσεις φοιτητών/-τριών. Η σημασία της ολιστικής εκπαίδευσης και παιδαγωγική της ειρήνης από την τάξη στην κοινωνία

P. Milionis¹¹University of the Aegean, Greece

Το άρθρο πραγματεύεται την κριτική παρουσίαση των απόψεων των φοιτητών/-τριών Β΄ Φάσης του Παιδαγωγικού Τμήματος Δημοτικής Εκπαίδευσης του Πανεπιστημίου Αιγαίου σχετικά με την εμπειρία τους από την πρακτική άσκηση στις σχολικές μονάδες της Ρόδου, με επίκεντρο τη διδασκαλία της Ιστορίας. Μέσα από τη χρήση ερωτηματολογίου παρακολούθησης διδασκαλίας, οι φοιτητές κατέγραψαν και αξιολόγησαν διδακτικές πρακτικές, αναδεικνύοντας τόσο τις σύγχρονες όσο και τις παρωχημένες μεθόδους που εφαρμόζονται. Η ανάλυση έδειξε την ανάγκη για συστηματική επιμόρφωση των εν ενεργεία εκπαιδευτικών, ώστε να αξιοποιούν δημιουργικά τις σύγχρονες θεωρίες μάθησης. Στο πλαίσιο αυτό, η διδασκαλία της Ιστορίας συνδέεται με την ολιστική εκπαίδευση, που ενισχύει την ανάπτυξη κριτικής σκέψης, ενσυναίσθησης και συνεργασίας, αλλά και με την παιδαγωγική της ειρήνης, η οποία καλλιεργεί κουλτούρα διαλόγου και συμφιλίωσης. Επομένως στο παρόν άρθρο γίνεται μια σύνδεση της θεωρίας της διδακτικής της ιστορίας και της ολιστικής εκπαίδευσης σε ζητήματα που ενδιαφέρουν την κοινωνία συλλήβδην και μπορούν να συμβάλλουν στον μετασχηματισμό των παθογενειών του παρελθόντος. Ενδεικτικό παράδειγμα αποτελεί η Κύπρος, όπου η ιστορική αφήγηση και η εκπαιδευτική πράξη μπορούν να λειτουργήσουν ως γέφυρες κατανόησης σε ένα κοινωνικοπολιτικό πλαίσιο που φέρει ακόμη τα σημάδια της διαίρεσης. Η έρευνα καταδεικνύει ότι η ενσωμάτωση αυτών των παιδαγωγικών προσεγγίσεων μπορεί να μετασχηματίσει τη διδασκαλία της Ιστορίας σε ένα εργαλείο ειρηνικής συνύπαρξης και δημοκρατικής αγωγής.

Καλλιεργώντας οικοσυστήματα επαγγελματικού γραμματισμού: Διαδικασίες αυτοαξιολόγησης σχολικής μονάδας στο πλαίσιο κοινοτήτων πρακτικής

K. Koullapi¹, O. Lyra²

¹Frederick University, School of Education & Social Sciences, Cyprus

²Frederick University, Cyprus

Σύγχρονες θεωρητικές προσεγγίσεις αναδεικνύουν τον γραμματισμό ως πολυδιάστατη ικανότητα που περιλαμβάνει τη γνώση, τις στάσεις και τις πρακτικές μέσα από τις οποίες ενεργούν μαθητές/μαθήτριες κι εκπαιδευτικοί στο σύγχρονο συμπεριληπτικό σχολείο (Priyadarshini, 2020). Στο πλαίσιο αυτό, ο επαγγελματικός γραμματισμός των εκπαιδευτικών συνδέεται με την ικανότητά τους να αναστοχάζονται, να συνεργάζονται και να αξιοποιούν δεδομένα με στόχο τη δημιουργία συνθηκών που επιτρέπουν την ουσιαστική, ισότιμη και αποτελεσματική συμμετοχή μαθητών/μαθητριών με αναπηρία στις τάξεις γενικής εκπαίδευσης (Lyra & Koullapi, 2025).

Στόχος της έρευνας είναι η διερεύνηση του τρόπου με τον οποίο οι διαδικασίες αυτοαξιολόγησης της σχολικής μονάδας συμβάλλουν στην καλλιέργεια επαγγελματικού και κριτικού γραμματισμού, μέσα από τη συγκρότηση κοινοτήτων πρακτικής. Μέσω αυτής της διαδικασίας, εξετάζεται η δυνατότητα δημιουργίας οικοσυστημάτων ενίσχυσης δεξιοτήτων στους εκπαιδευτικούς, τα οποία προάγουν την αυτοαποτελεσματικότητα, ενισχύουν την ανθεκτικότητα του σχολείου και υποστηρίζουν την αποτελεσματική εφαρμογή εκπαιδευτικών πολιτικών (Lyra & Koullapi, 2025).

Τα δεδομένα συλλέχθηκαν μέσα από μια έρευνα δράσης που πραγματοποιήθηκε σε σχολική μονάδα της Κύπρου. Οι εκπαιδευτικοί του σχολείου, αξιοποιώντας το εργαλείο Index for Inclusion (Booth & Ainscow, 2016) για την αυτοαξιολόγηση της σχολικής τους μονάδας, συμμετείχαν σε μια συλλογική διαδικασία που οδήγησε στο να λειτουργούν ως κοινότητα πρακτικής. Η ανάλυση ποσοτικών και ποιοτικών δεδομένων κατέδειξε την ανάδειξη επαγγελματικών γραμματισμών, όπως δεξιότητες αναστοχασμού, αξιοποίηση δεδομένων, συλλογική λήψη αποφάσεων και ανάπτυξη παιδαγωγικών πρακτικών που ενισχύουν τη διαφοροποίηση της διδασκαλίας και την ουσιαστική συμμετοχή όλων των μαθητών. Επιπλέον, διαφάνηκε ενδυνάμωση των εκπαιδευτικών σε προσωπικό και συλλογικό επίπεδο και ενίσχυση την αυτοαποτελεσματικότητάς τους σε σχέση με την εφαρμογή της συμπερίληψης (Κουλλαπή & Λύρα, 2021). Εν κατακλείδι, η έρευνα καταδεικνύει ότι οι διαδικασίες αυτοαξιολόγησης σχολικών μονάδων μπορούν να λειτουργήσουν ως αφετηρία για τη διαμόρφωση ευέλικτων κοινοτήτων πρακτικής, οι οποίες ενισχύουν τις δεξιότητες των εκπαιδευτικών και προάγουν συνθήκες για ουσιαστική και ισότιμη συμμετοχή όλων των μαθητών.

Από τις γλωσσικές δεξιότητες στις κοινωνικά ενταγμένες πρακτικές γραμματισμού: Διδακτική αξιοποίηση του κειμένου του Τζάνι Ροντάρι στη Στ΄ Δημοτικού για την καλλιέργεια πολυγραμματισμών και δημιουργικότητας

Μ. Χατζηνασάση^{1,2}

¹Πανεπιστήμιο Λευκωσίας, Τμήμα Παιδαγωγικών Σπουδών, Cyprus

²Υπουργείο Παιδείας, Αθλητισμού και Νεολαίας, Δημοτική Εκπαίδευση, Cyprus

Η παρούσα εισήγηση παρουσιάζει ένα σχέδιο διδασκαλίας της Νεοελληνικής Γλώσσας και Λογοτεχνίας στη Στ΄ Δημοτικού, το οποίο αξιοποιεί το λογοτεχνικό κείμενο «Το φυτό που κάνει παντόφλες» του Τζάνι Ροντάρι ως αφετηρία για την καλλιέργεια πολυγραμματισμών και δημιουργικών πρακτικών γραμματισμού. Στόχος είναι η διερεύνηση τρόπων με τους οποίους η λογοτεχνία μπορεί να ενταχθεί σε ένα διδακτικό πλαίσιο που υπερβαίνει τη διδασκαλία μεμονωμένων γλωσσικών δεξιοτήτων και αναδεικνύει τον γραμματισμό ως κοινωνικά και πολιτισμικά ενταγμένη πρακτική.

Το θεωρητικό υπόβαθρο εδράζεται στο μοντέλο των νέων γραμματισμών (Cope & Kalantzis, 2000), στη συμβολή της φαντασίας στη μαθησιακή διαδικασία (Rodari, 1996) και στην παιδαγωγική της δημιουργικότητας. Το σχέδιο περιλαμβάνει γλωσσικές δραστηριότητες (εμπλουτισμός λεξιλογίου, επεξεργασία ρηματικών δομών, αναδιατύπωση κειμένου), πρακτικές λογοτεχνικού γραμματισμού (ανάλυση αφηγηματικών τεχνικών, δημιουργική γραφή με εναλλαγή οπτικών) και πολυτροπική παραγωγή (κόμικ, ψηφιακό βιβλίο, δραματοποίηση). Η διδακτική παρέμβαση διαφοροποιείται παιδαγωγικά, ώστε να καλύπτει ετερογενή επίπεδα μαθησιακής ετοιμότητας και να ενισχύει τη συμπεριληπτική συμμετοχή.

Οι προτεινόμενες πρακτικές συνάδουν με τους Δείκτες Επιτυχίας και Επάρκειας του κυπριακού Αναλυτικού Προγράμματος και καλλιεργούν δεξιότητες κριτικής σκέψης, δημιουργικής έκφρασης και συνεργατικής επικοινωνίας. Το συλλογικό τελικό προϊόν (ψηφιακό πολυτροπικό έργο) λειτουργεί ως μελέτη περίπτωσης που αποτυπώνει τον μετασχηματισμό του γραμματισμού από τυπική γλωσσική δεξιότητα σε κοινωνικά ενεργή και δημιουργική παιδαγωγική πρακτική.

Η εργασία αναδεικνύει τη δυναμική της λογοτεχνίας, όταν αξιοποιείται σε σύγχρονα διδακτικά πλαίσια, ως καταλύτης για την ανάπτυξη πολύμορφων γραμματισμών, την ενίσχυση της φαντασίας και την καλλιέργεια κοινωνικής ευαισθησίας των μαθητών σε ένα δυναμικά μεταβαλλόμενο κοινωνικοπολιτισμικό περιβάλλον.

Η εφαρμογή της μεθόδου Project στα Δημοτικά Σχολεία της Κύπρου

A. Christodoulou¹

¹Cyprus Ministry of Education, Sport and Youth, Cyprus

Κατά τη δεκαετία του 1890 και πριν από τον Α΄ Παγκόσμιο Πόλεμο, εμφανίζεται στις ΗΠΑ το κίνημα της Προοδευτικής Εκπαίδευσης. Σημαντικότεροι εκφραστές της φιλοσοφίας της Προοδευτικής Εκπαίδευσης θεωρούνται οι John Dewey και William Heard Kilpatrick (Beineke, 1998· Γρόλλιος, 2011· Ράσης, 2008· Röhrs, 1990). Ο Killpatrick, επηρεασμένος από τις παιδαγωγικές θεωρίες του Dewey, παρουσιάζει για πρώτη φορά στο έργο του «The Project Method» (1918) μια νέα για την εποχή παιδαγωγική μέθοδο, στην οποία προτείνει ουσιαστικά στους μαθητές να ανακαλύπτουν λύσεις σε προβλήματα, μαθαίνοντας από την πορεία αυτή. Σύμφωνα με τον Killpatrick, μαθαίνουμε ό,τι εφαρμόζουμε. Δεν μαθαίνουμε ότι δεν εφαρμόζουμε», αναφέρει ο ίδιος στο έργο του «How we learn». Βασικές αρχές της μεθόδου είναι ο βιωματικός χαρακτήρας, η αυτενέργεια του παιδιού και η συνεργασία ανάμεσα στα παιδιά και στους εκπαιδευτικούς. (Helm & Katz, 2002).

Στο συνέδριο θα παρουσιαστούν τα αποτελέσματα έρευνας μεικτών μεθόδων (ποσοτική και ποιοτική), η οποία διεξάχθηκε στην Κύπρο από το 2023- 2025 και σκοπό είχε να διερευνήσει την ύπαρξη όψεων της Προοδευτικής Εκπαίδευσης στα Δημοτικά Σχολεία της Κύπρου και ειδικότερα της μεθόδου Project, καθώς και τις απόψεις των εκπαιδευτικών για τις βασικές αρχές και πρακτικές της. Σύμφωνα με τα αποτελέσματα της έρευνας, οι εκπαιδευτικοί της Κύπρου έχουν θετική στάση για τη μέθοδο, διαθέτουν σχετικές γνώσεις για αυτήν, την εφαρμόζουν και αναγνωρίζουν τα πλεονεκτήματα και τις δυσκολίες της εφαρμογής της. Τέλος θα συζητηθεί η δυνατότητα εφαρμογής της μεθόδου, από το σύνολο των εκπαιδευτικών ως καθημερινή πρακτική.

Παρουσιάσεις 39/ Presentations 39

16:30 - 16:50

A case of Inclusive Literacies through the COSDIA (Collaborative Storytelling for Disability Awareness) Project

M. Pieridou¹, N. Stylianidou¹, H. Phtiaka¹

¹University of Cyprus, Department of Education, Cyprus

The COSDIA (Collaborative Storytelling for Disability Awareness) project, funded by Leventis Foundation, University of Cyprus, positions creative writing as both a means of knowing and a vehicle for knowledge co-construction. Grounded in an inclusive pedagogical framework, COSDIA brings together interdisciplinary fields, including Disability Studies, Creative Writing, Media and Digital Literacy, and Drama Education, to foster disability awareness through collaborative storytelling. Central to this project is the COSDIA curriculum, designed to challenge dominant narratives surrounding disability and to promote reflective and inclusive literacy practices among both disabled and non-disabled participants.

The two-year project took place in Cyprus and sought to explore fifteen student teachers' and teachers' journey through disability awareness and the potential opportunities and challenges of collaborative story writing, with a focus on the co-creation of participants' own stories and/or fairy tales about disability. The project's implementation phase was conducted in informal and nonformal learning spaces which emphasized dialogic, participatory engagement. These were both online and face to face, and included interactive workshops, guest talks by experts in the fields of drama and education, augmented reality, and creative writing, and peer-facilitated meetings. These settings allowed for the co-creation of personal narratives and imaginative tales that reframe disability as a dynamic and multi-dimensional identity, while supporting the familiarisation of participants with digital storytelling tools and multimodal composition, expanding traditional definitions of literacy and supporting diverse means of expression.

This paper focuses (a) on the theoretical underpinnings of the COSDIA approach and curriculum, informed by inclusive and critical literacies, and (b) showcases how collaborative storytelling can serve as a powerful tool for inclusive practice and professional development. Preliminary findings indicate the project's significant potential to foster empathy and reflexivity, disrupt ableist assumptions, and support inclusive teaching practices.

Feasibility of Auditory and Visual Processing Measures in Young Children at-risk for Dyslexia

M. Martens^{1,2}, M. Mancarella^{1,3}, M. Vandermosten², J. Wouters², P. Ghesquière¹

¹KU Leuven, Parenting and Special Education, Faculty of Psychology and Educational Sciences, Leopold Vanderkelenstraat 32 - bus 3765, 3000 Leuven, Belgium

²KU Leuven, ExpORL, Department of Neurosciences, Herestraat 49 - bus 721, 3000 Leuven, Belgium

³University of Insubria, Department of Medicine and Technology Innovation, Via Guicciardini 9, Varese, 21100, Italy

Developmental dyslexia is a learning disorder, affecting approximately 7% of the population (Peterson & Pennington, 2015; Shaywitz et al., 1990), and is characterized by severe and persistent difficulties in reading and/or spelling at word level (APA Dictionary of Psychology, 2018). While traditional single-deficit models have emphasized isolated causal factors, more recent approaches, such as the multiple deficit model (McGrath et al., 2011; Pennington, 2006), propose that dyslexia emerges from a combination of disorder-specific and shared risk factors. Among the most consistent findings are deficits in phonological processing (Vellutino et al., 2004), which have been hypothesized to stem from impairments in auditory temporal sampling (Goswami, 2011, 2019). In addition, growing evidence indicates that visual attention deficits may also contribute to the reading difficulties (Facoetti et al., 2000; Lallier et al., 2013; Stein, 2019; Valdois et al., 2004; Vidyasagar & Pammer, 2010).

This pilot study aimed to evaluate the feasibility of five tasks designed to assess auditory and visual processing in children at risk for dyslexia (auditory search, visual search, visual attention span, contrast sensitivity, rise time - Gerhardstein & Rovee-Collier, 2002; Gwiazda et al., 1997; Lallier et al., 2013; Poelmans et al., 2011; Slaghuis & Ryan, 2006; Valdois, 2022; Vanvooren et al., 2017). Thirty-two children (ages: 5-9, 20 male) participated in this pilot study.

One visual task—the contrast sensitivity task—requires presentation in a dark room or under strictly controlled lighting conditions. To avoid testing young children in dark, unfamiliar rooms, we explored the use of a virtual reality (VR) headset as an alternative. VR allowed precise control of lighting while maintaining a familiar and engaging environment for participants, as shown in previous research (Addab et al., 2024; Ellerton et al., 2023; Meyns et al., 2017). Results will be presented at the conference.

Capturing Early Heterogeneity in Dyslexia: Literacy-Related Cognitive Abilities in Pre-Readers

E. Ioannidou¹, M. Martens^{1,2}, S. Kellens¹, M. Vandermosten², J. Wouters², P. Ghesquière¹

¹KU Leuven, Parenting and Special Education, Faculty of Psychology and Educational Sciences, Belgium

²KU Leuven, ExpORL, Department of Neurosciences, Belgium

Developmental dyslexia is a neurodevelopmental learning disorder characterized by severe and persistent difficulties in reading and/or spelling, affecting approximately 7% of the global population. Although it is widely recognized as a multifactorial phenomenon, its heterogeneity remains insufficiently understood, particularly during the pre-reading phase. This understanding is a vital step towards more targeted and early interventions that increase the effectiveness of the provided interventions.

The current longitudinal study aims to capture early heterogeneity in dyslexia from pre-reading to the initial phase of reading acquisition using a comprehensive test battery to assess the core early literacy skills, including letter knowledge, phonological awareness, working memory, rapid lexical access, and non-verbal intelligence.

For this purpose, participants with and without risk of dyslexia will be assessed at three time points—end of kindergarten, end of Grade 1, and end of Grade 2—on literacy-related cognitive abilities. In this paper we will present the pre-reading data from 32 participants that have been collected in 2025. The test battery consists of the following standardized tests: Letter Knowledge, Phoneme Identification, Corsi Block, Non-word Repetition, Phonemic Awareness, Rapid Automatized Naming, and Raven's Progressive Matrices. The presentation of these data will offer valuable insights into the development of early literacy skills, and their impact on later reading acquisition. Such knowledge can strengthen educational practices and equip individuals with the skills needed to navigate the diverse communities in contemporary society.

Funding

This work is part of a larger project, which is funded by KU Leuven internal funds [C14/24/146]

Enhancing Financial Literacy for People with Disabilities: A Catalyst for Economic Autonomy and Social Inclusion

I. Makris^{1,2}, D. Makri^{3,4}

¹Secondary Special School, Directorate of Secondary Education of C Athens (West Athens), Greece

²High School of Pedagogical and Technical Education, Athens, Greece, Pedagogical Department, Greece

³Directorate of Secondary Education C Athens, Director, Greece

⁴High School of Pedagogical and Technical Education, Athens, Greece, Pedagogical Department,, Greece

The development of financial literacy is crucial for an individual's full participation in a modern economy. However, people with disabilities (PWDs) often face significant barriers to accessing financial knowledge and services, which limits their economic independence and social inclusion. This paper argues that financial literacy, when approached as a transformative social practice, can act as a catalyst for greater economic autonomy among PWDs. To explore this, a qualitative research approach was employed, consisting of a semi-structured interview rubric. The study involved a sample of 30 students with disabilities at a special education school, aiming to identify their current level of financial knowledge, their experiences with financial services, and their specific needs and challenges. Preliminary findings reveal a significant gap in foundational financial knowledge among the participants. The analysis highlights key challenges, including limited access to traditional and digital banking services, the complexity of financial terminology, and the higher cost of living that PWDs often face. The participants expressed a strong desire to learn more about money management, expressing a preference for educational tools that are accessible, interactive, and tailored to their needs. The findings underscore the necessity of a shift from a skill-based approach to a practice-oriented one, where financial literacy is integrated into educational and social contexts. The study proposes concrete recommendations for stakeholders, including the development of specialized and accessible financial education programs, the use of inclusive technologies (e.g., AI-powered financial assistants, voice-activated banking apps), and the implementation of policies that remove financial barriers. By fostering financial literacy, we can not only enhance the economic well-being of PWDs but also promote a more inclusive and equitable society.

Παρουσιάσεις 40/ Presentations 40

16:30 - 16:50

Two Distant Cousins? The Convergence of ELF and Hellenistic Koine Greek on Style and Rhetoric in Academic Literacy

D. Veljanovski¹

¹Ludovika University of Public Service, Department of English and German Studies, Istvan Nemeskurty Faculty of Teacher Training, Hungary

Somewhat contrary to Crystal's (1997) predictions, the evolution of English as a global language is far from unification: Not only linguistic forms seem to be distributed on a literary - indigenised/vernacular continuum but styles and rhetorical structures as well. As Mauranen (2009) suggests, Academic English as a Lingua Franca is marked by a not-specifically Anglo-American rhetorical structure, being more reflective of patterns of logic rather than any particular cultural orientations. Since English is not the first language in the world to have become a lingua franca, it is worth looking at a period in the history of western civilisation roughly two millennia ago and explore how Koine Greek, another highly internationalised language, developed its own unwritten rules and requirements on style and rhetorical structure in academic literacy. Expanding on observations about the fachsprach applications of Ancient Greek by Kim (2010) and Schironi (2010), Colvin (2009) and Willi (2003), the proposed paper provides a brief report on the author's on-going contrastive rhetorical analysis of a selected sample of academic prose in English and Koine Greek with special emphasis on hierarchical structure (cf. Mann and Thompson, 1988) and thematic structure (cf. Lautamatti, 1987). It is argued that, apart from clarity, neutrality and transparent organisation, the Koine Greek of 2nd-century BC philosophical, grammatical and technical texts shared a number of features with modern ELF academic prose: a set of largely identical principles guiding stylistic and rhetorical choices.

Reading habits of adult monolinguals vs. multilinguals under consideration of sociodemographic and psychological variables

E. Zaretsky¹, B.P. Lange²

¹Marburg University Hospital, Phoniatrics and Pediatric Audiology, Germany

²IU International University of Applied Sciences, Berlin, Department of Social Sciences, Germany

Introduction.

Reading habits may vary depending on a number of sociodemographic and psychological variables including age, ethnicity, and personality traits. Among other things, city inhabitants tend to read more than inhabitants of rural regions, highly educated people read more than those with a low educational level. However, possible associations between mono- vs. multilingualism and reading habits have been neglected in the previous research. In the current study, a sample of adults speaking between one and five languages was analysed regarding their reading habits.

Methods.

A sample of 933 adults (18-83 years) speaking English (n = 307), Russian (n = 282) or German (n = 344) as first languages was analysed with univariate and multivariate methods regarding reading habits, under consideration of sociodemographic and psychological characteristics (Big Five).

Results.

Compared to monolinguals, multilinguals (including bilinguals) had to read and write more at work, they wrote more often books and articles. However, multilinguals read any literature except newspapers and journals less often than monolinguals and they would not read more if they had more time. Multilingualism showed the strongest association with very good (self-perceived) language abilities. Multilinguals were more often women than men, more often sociable than reserved. Germans were more often multilingual than English- and Russian-speaking participants. No associations were found between multilingualism and educational level or income.

Discussion.

Multilinguals do not read more than monolinguals, their educational level and income are not above average. At leisure people speaking 2+ languages read less than monolinguals, although they (a) have to read and write a lot at work, (b) like to write stories, poetry etc. Thus, people who write books and articles at work are the same ones who avoid reading books and articles at leisure. Multilingualism does not presuppose affinity for reading, in spite of (self-perceived) above-average linguistic abilities.

Multiliteracies in Constrained Contexts: EFL instruction in Prison Second Chance Schools in Greece

D. Christoforou¹, A. Giannakou¹, E. Karavas¹

¹University of Nicosia, TESOL, Cyprus

While literacy and multiliteracies are increasingly central to adult and language education, their role in prison-based EFL instruction has received limited scholarly attention. Incarcerated learners present highly diverse linguistic, educational, and psychological profiles, yet little is known about how instructors design activities that foster participation, motivation, and multiliteracy skills in such constrained environments. The multiliteracies framework, introduced by New London Group (1996), broadens traditional literacy to encompass linguistic, visual, digital, and intercultural modes of meaning-making and provides a valuable framework for addressing the complex and diverse needs of incarcerated learners. This study focuses on Greek prison Second Chance Schools (SCSs) with the aim to examine EFL instructors' views, experiences, and practices regarding the Curriculum of English literacy explicitly grounded in the multiliteracies framework. The sample included EFL instructors working across all 13 SCSs in correctional institutions in Greece. Adopting a qualitative approach, the study was conducted in two phases: a) a preliminary study using a questionnaire distributed to 16 EFL instructors and b) classroom observation conducted to 4 EFL instructors. The findings indicate that although EFL instructors believe that the Curriculum of English literacy is very useful with engaging topics, aligning with the multiliteracies framework, they believe that it does not adequately address the specific educational and motivational inmates' needs. The study underscores the need for a curriculum that is flexible, motivating, and responsive to inmates' diverse learning needs.

